အမရပူရမြို့

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

၏

အမှတ် (၃၈) ကျမ်းစာ

ကထာသလ္လာပသိက္ခာ

သာသနာ–၂၅၄၉ ကောဇာ–၁၃၆၇ ခရစ်–၂၀၀၆

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏
ဘဝသံသရာဖြစ်စဉ်အကျဉ်း

၁။ အရှင်ဇနကာဘိဝံသ ဆရာတော်လောင်း သူငယ်ကို စစ်ကိုင်းတိုင်း ရွှေဘိုခရိုင် ဝက်လက်မြို့နယ် သရိုင်ရွာ ဦးဇောတိ+ဒေါ်အုန်းလှိုင်တို့မှ ၁၂၆၁–ခုနှစ်တပို့တွဲလပြည့်ကျော်(၁၄)ရက်(၁၉၀၀–ပြည့်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၇–ရက်) အင်္ဂါနေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။

၂။ ၁၂၆၆–ခုနှစ်၌ ပဌမအကြိမ် ရှင်သာမဏေပြုတော်မူသည်။

၃။ ၁၂၇၅–ခုနှစ်၌ ဒုတိယအကြိမ် ရှင်သာမဏေပြုတော်မူသည်။

၄။ ၁၂၇၉–ခုနှစ်၊ သက်တော် ၁၈–နှစ်အရွယ်တွင် ပဌမကြီးတန်းစာမေးပွဲကို အောင်မြင်တော်မူသည်။

၅။ ၁၂၈၀–ပြည့်နှစ် တပေါင်းလပြည့်နေ့၌ ပဌမအကြိမ် ရဟန်းအဖြစ် ခံယူတော်မူသည်။

၆။ ၁၂၈၁–ခုနှစ် နယုန်လပြည့်နေ့၌ ဒုတိယအကြိမ်၊ ၁၂၈၁–ခုနှစ်၊ တပေါင်းလပြည့်နေ့၌ တတိယအကြိမ် ရဟန်းအဖြစ် ခံယူတော်မူသည်။

၇။ ၁၂၈၇–ခုနှစ်၌ **"ပဌမကျော်"**အောင်မြင်တော်မူသည်။

၈။ ၁၂၈၉–ခုနှစ်၌ **"သကျသီဟစာမေးပွဲ ခေါ် ပရိယတ္တိသာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယ"**ဘွဲ့ ရရှိအောင်မြင်တော်မူသည်။

၉။ ၁၃၀၃–ခု၊ ဝါဆိုဦး (၁၉၄၁–၄၂) ဂျပန်စစ်တပ်များ မြန်မာပြည်သို့ ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်မည့်နှစ်တွင် ယခုလက်ရှိ အမရပူရ မဟာဂန္ဓာရုံ ကျောင်းတိုက်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ သီတင်းသုံးတော်မူသည်၊ ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့စဉ်က သံဃာတော် ငါးပါးမျှသာရှိ၍ ပျံ့လွန်တော်မူချိန်တွင် သံဃာတော် ငါးရာကျော်မျှ သီတင်းသုံးလျက်ရှိသည်။

၁၀။ (လွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးနောက်) ၁၃၁၂–ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ (ရှေးဦးစွာ) **"အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ"** ဘွဲ့တဆိပ်ဆက်ကပ်ခြင်းကို ခံယူရသည်။

၁၁။ ၎င်းနှစ်မှာပင် နိုင်ငံကော် စာသင်ကျောင်းများ၌ သင်ကြားရန် မူလတန်း ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲခေါ် သင်ခန်းစာများကို ရေးသားခဲ့သည်။

၁၂။ ၁၃၁၅–ခုနှစ်၌ (က) ဆင္ဒသံဂီတိ သြဝါဒါစရိယ သံဃနာယက၊

(ခ) ဆင္ဒသံဂီတိ ဘာရနိတ္ထာရက၊

(ဂ) ဆင္ဒသံဂီတိ ပါဋိပဒိဝိသောဓက၊

(ဃ) ဆင္ဒသံဂီတိ သြသာသနသောဓေယျပတ္တပါဠက အဖြစ်တင်မြှောက်တော်မူခြင်းကို ခံယူရသည်။

၁၃။ ၁၃၃၇–ခုနှစ်၊ ပဲခူးမြို့၌ ကျင်းပအပ်သော ဂိုဏ်းလုံးကျွတ်အ်စည်းအဝေး ကြီ.က ရွှေကျင်းဂိုဏ်းကြီး၏ ဥပဥက္ကဋ္ဌ(ဒုတိယ သာသနာပိုင်) အဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းကို ခံယူတော်မူသည်။

၁၄။ ၁၂၉၁–ခု သက်တော်(၃၀)မှစ၍ ကျမ်းစာများကို စတင်ပြုစုတော်မူခဲ့ရာ ၁၂၉၃–ခုနှစ်တွင် ပဌမဦးဆုံးကျမ်းစာကို ရေးသားပြီးစီးတော်မူ၍ ၁၃၃၈–ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလတွင် "နောက်ဆုံးဆယ်လ မြတ်ဗုဒ္ဓ" ကျမ်းစာကိုရေးသားပြီးလျှင်"တစ်ဘဝသံသရာ"အမည်ဖြင့် ထေရုပ္ပတ္တိကို ကိုယ်တိုင်ရေးတော်မူခဲ့သည်၊ ပဋ္ဌပကရဏဘာသာဋီကာနှင့် မူလဋီကာ နိဿယ ပါဠိတော်နိုဿယများကို ၁၃၃ဖ–ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း (၅)ရက် (၁၈–၁၁–၇၄)တနလာ်နေ့ ၁–နာရီအချိန်စတင် ပို့ချရေးသား၍ ၁၃၃၉–ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်. ၁၂–ရက်နေ့မှာ ပြီးဆုံးခဲ့ပါသည်၊ သုတ်မဟာဝါဘာသာဋီကာကို ၁၃၃၇–ခု၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂–ရက် ကြာသပတေးနေ့ (၂၄–၇–၇၅) စတင်ပို့ချ ရေးသား၍ ၁၃၃၉–ခု၊ နတ္တော်လဆန်း ၁၃–ရက် (၂၃–၁၂–၇၇)သောကြာနေ့ ပျံလွန်တော်မမူမီ ၅–ရက်အလိုတွင် ပြီးတော်မူခဲ့သည်၊ ပါထေယျဘာသာဋီကာကိုပင် တစ်ရက်မျှသာ ပို့ချရေးသားခဲ့ပါသေးသည်။

၁၅။ ၁၃၃၉–ခုနှစ် သက်တော်(၇၈)နှစ်အရောက် နတ္တော်လပြည့်ကျော်(၂)ရက် (၁၉၇၇–ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၇–ရက်)အင်္ဂါနေ့ ညနေ(၄)နာရီ မိနစ်(၃၀) တွင် တစ်ဘဝအတွက် ငြိမ်းတော်မူပါသည်။

ကျမ်းဦးအမှာ

စာရေးစာသင်များအတွက် မှာထားချက်

ဤ ကထာသလ္လာပသိက္ခာကို လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း(၃၀)ကျော် အချိန်မှစ၍ မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော် (အရှင်ဇနကာဘိဝံသ)ကိုယ်တော် တိုင်အခြေခံပါဠိသိက္ခာ သင်္ခန်းစာများကို သင်ပြီးနောက် ဝါကျဉာဏ် အနက်ဉာဏ်ရင့်သန်စေရန် ပိဋကပါဠိ–အဋ္ဌကထာများ၏ အသွားအလာ ကို နည်းမှီကာ ရေးသားပို့ချခဲ့ပါသည်။

ပါဠိသင်ယူလေ့လာသူများကိုလည်း အကြိမ်ကြိမ်စမ်းသပ်သင်ပေး ခဲ့ရာ ပါဠိဘာသာ၏အခြေခံသဘောကို ကောင်းစွာအောင်မြင်သည် အထိ တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

ပါဠိသိက္ခာသင်္ခန်းစာကို ရှေးဦးစွာ ခြောက်လခန့်သင်ယူစေပြီး နောက် ဤကထာသလ္လာပသိက္ခာသင်္ခန်းစာကို ဆက်လက်လေ့လာစေရာ အလွန်မှန်ကန်လှသဖြင့် အောင်မြင်ခြင်းကို တွေ့ရှိရပါသည်၊ မန္တလေး စစ်ကိုင်းရှိ အချို့သောမိတ်ဆွေ စာချဆရာတော်များကလည်း လက်ရေးမူ ဖြင့် ကူးယူ၍ မိမိဟိုက၏ တပည့်ရဟန်းငယ် သာမဏေများကို သင်ပေး ကြရာ များစွာအောင်မြင်ကြောင်း အကြိမ်ကြိမ် ချီးကျူးထောက်ခံရုံ မက စာအုပ်ဖြစ်အောင် မြန်မြန်ဆောင်ရွက်ရန်ကိုလည်း တိုက်တွန်း ခဲ့ကြပါသည်။

ယင်းသို့ တိုက်တွန်းကြသော်လည်း စာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးကိစ္စ အတွက် များစွာစဉ်းစားရပါသည်၊ စာအုပ်တစ်အုပ် ဖြစ်မြောက်ရေးဆို သည်မှာ လွယ်ကူသော ကိစ္စမဟုတ်ပါ၊ ဤကထာသလ္လာပသိက္ခာတွင် မိမိတို့၏ ကျောင်းတိုက်နှင့်သာ သက်ဆိုင်သည့် တစ်နေ့တာဆောင်ရွက်

ဖွယ်ကိစ္စများကို သခ်ိန်းစာအဖြစ် စီစဉ်ထားသဖြင့် "အခြားနေရာများမှာ သုံးစွဲလိုမှသုံးစွဲကြမည်" ဟူသော သံသယက စာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေး အတွက် အဟန့်အတားတစ်ခု ဖြစ်နေပါသည်။

သို့သော် မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ပါဠိဘာသာပညာ တိုးတက်ရေးကို ရှေ့ရှုလျက် စွမ်းနိုင်သလောက် စာအုပ်ဖြစ်မြောက်အောင် ကြိုးစားမည် ဟုဆုံးဖြတ်ကာ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဆရာနည်းပြ, ပုံဟန်ကျက, သိသဏ္ဌာန်ယ်, စာသင်ယ်မှာ, ပင်လယ်ဒီရေ, တိုးတက်လေသို့, ဉာဏ်နေဉာဏ်စ, ခဏမကြာ, တိုးတက်လာသည်.... "ဆရာစာပြုလိုလှ" ဟူသောနည်းထုံးကို အသုံးပြုလျက်—

စာသင်ယ်များကို ရှေးဦးစွာ

က။ နာမ်ဂိုဏ်း, အာချာတ်ဂိုဏ်းအကျဉ်းကို လ,အနည်းငယ်အချိန်ပေး၍ ကျက်စေခြင်း။

ခ။ ထို့နောက် ပါဠိသိက္ခာကို ခြောက်လခန့် ပို့ချပေးခြင်း။

ဂ။ ပါဠိသိက္ခာကို သင်ပေးပြီးနောက် ဆက်လက်၍ ဤ"ကထာသလ္လာပသိက္ခာ"ကို ခြောက်လခန့် ပို့ချပေးခြင်း။

ဤအစီအစဉ်အတိုင်း လေ့လာသင်ယူပြီးနောက် ပါဠိတော်–အဋ္ဌကထာ အများကို ဆက်လက်သင်ယူစေသောအခါ ကျေနပ်ဖွယ်ဖြစ်လောက်အောင် အံ့သြဖွယ် တွေ့ရှိကြပါလိမ့်မည်။

ဤကထာသလ္လာပသိက္ခာ၌ သူ့အခန်းနှင့်သူ တဖြည်းဖြည်း လေ့ကျင့်ခန်း သခ်ိန်းစာများကို မြင့်တက်သွားအောင် စီစဉ်ထားသဖြင့် သင်ယူရသော တပည့်များ၏ စိတ်ဓာတ်ကိုလည်း ဝန်မလေးစေသည့်အပြင် စိတ်ဝင်စားကာ ပျော်ရွှင်လာပါလိမ့်မည်၊ ဤကထာသလ္လာပသိက္ခာတွင် အခန်းပေါင်း

(၄၆)ခန်းပါရှိ၍ ပြီးဆုံးအောင် နေ့စဉ်မှန်မှန် သင်ယူကြပါလျှင် ပျော်ရွှင်ကာ စိတ်အားတက်လျက် ပါဠိ၏ မခက်ခဲပုံကို ကိုယ်တွေ့ဖြစ်သဖြင့် ဆရာတပည့်နှစ်ဦးနှစ်ဝ ပျော်ရွှင်နိုင်ကြပါလိမ့်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်၊ ခေတ်အလျောက် နေ့စဉ်အသုံးပြုနိုင်သော ပါဠိဝေါဟာရများကိုလည်း နောက်ပိုင်း၌ တွေ့ရှိကြရပါလိမ့်မည်၊ ယင်းပါဠိဝေါဟာရများကို သီးခြားမကျက်စေဘဲ လေ့ကျင့်ခန်းပြုလုပ်ယင်းပင် အလိုအလျောက် နှုတ်၌တက်ရောက်လာပါလိမ့်မည်၊ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်သဖြင့် တပည့်အချင်းချင်း မေးယင်းဖြေယင်း အပျင်းဖြေစရာတစ်ခုအနေဖြင့် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် သင်ယူနိုင်ကြပါစေလို့ ဆန္ဒပြုလိုက်ပါသည်။

အရှင်စန္ဒောဘာသ (ဦးစီးနာယက)
မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်
၁၃၄၁–ခုနှစ်၊ တပေါင်းလ။

စဉ်ဆက်သာသနာ တည်စေသော်

(ဗုဒ္ဓသာသနံ စိရံ တိဋ္ဌတု)

အကယ်၍သာ–

မြတ်ဗုဒ္ဓါသည် လူ့ရွာထင်ရှား မပွင့်ငြားက ဤကားကုသိုလ် အကုသိုလ်နှင့် ထိုထိုဘုံဘဝ မသိရ များလှအပြစ်တွေ။

ယခုသော်ကား–

ဘုရားရှင်တော် ပွင့်ထွန်းပေါ်၍ ဟော်ဖော်ညွှန်ကြား မြတ်တရား ကြောင့် ဤကားကုသိုလ် အကုသိုလ်နှင့် ထိုထိုဘုံဘဝ သိကြရ များလှကျေးဇူးပေ။

ဂန္ဓာရုံရှင် ဒို့သခင်သည်–

ထွတ်တင်ဗုဒ္ဓ ဟောညွှန်ပြသည့် ဓမ္မဒေသနာ အဖြာဖြာကို များစွာ ဗိုလ်လူ သိစိမ့်ဟူ၍ ဆူဆူကျမ်းစာ ကိုယ့်ဘာသာဖြင့် ဖွင့်ရာပြရာ များငြီကာဟု စာဝါမျိုးမျိုး ကမ္မည်းထိုးခဲ့ နောင်ကျိုးကိုမျှော် ဆရာတော်၏ ဉာဏ်တော်စေစား နှလုံးသားမှ ကိုးစားလောက် ဖွယ် ကျမ်းသွယ်သွယ်ကို မကွယ်မပျောက် စဉ်ထွန်းတောက်ဖို့ မြားမြောက်ကျေးဇူး အထူးထူးကို ညွှတ်နူးရည်လျက် ဒို့ဆောင်ရွက်သည်– စဉ်ဆက်သာသနာတည်စေသော်။

ဣဒံ နော ပုညံ ဗောဓိဉာဏသ ပစ္စယော ဟောတု။

မာတိကာ

ဦးရေ		အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာနံပါတ်
၁။		ဥယျောဇနကထာ [တိုက်တွန်းချက်]	.... ၁
၂။	၁။	ပစ္ဆိုသသမယေ ကထာသလ္လာပေါ [နံနက်စောစော စကားပြောပုံ]	....
၃။	၂။	သယနာဝုဋ္ဌိတကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [အိပ်ရာထပြီးချိန် စကားပြောပုံ]	.... ၅
၄။	၃။	ဗုဒ္ဓါနုဿရဏဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [ဘုရားအာရုံပြုချိန် စကားပြောပုံ]	.... ၈
၅။	၄။	ဘတ္တပစနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [ဆွမ်းချက်ချိန် စကားပြောပုံ]	.... ၁၁
၆။	၅။	ယာဝပက္ကသမယာ ကထာသလ္လာပေါ [ဆွမ်းကျက်ချိန်အထိ စကားပြောပုံ]	.... ၁၄
၇။	၆။	ပါတရာသဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [နံနက်ဆွမ်းစားချိန် စကားပြောပုံ]	.... ၁၇
၈။	၇။	ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ကထာသလ္လာပေါ [ဆွမ်းစားပြီးချိန် စကားပြောပုံ]	.... ၂၀
၉။	၈။	ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [ဆွမ်းခံချိန် စကားပြောပုံ]	.... ၂၅
၁၀။	၉။	ပိဏ္ဍစာရိကာနံ ကထာသလ္လာပေါ [ဆွမ်းခံကိုယ်တော်များ စကားပြောပုံ]	.... ၂၉
၁၁။	၁၀။	ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [ဆွမ်းခံပြန်လာချိန်စကားပြောပုံ]	.... ၃၂

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၂။ ၁၁။	အန္တောဒိဝါဘတ္တေ ကထာသလ္လာပေါ [နေ့ဆွမ်းစားချိန်အတွင်း စကားပြောပုံ]	၃၅
၁၃။ ၁၂။	ဝါစနကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [စာချချိန် စကားပြောပုံ]	၃၉
၁၄။ ၁၃။	ဒိဝါဘတ္တဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [နေ့ဆွမ်းစားချိန် စကားပြောပုံ]	၄၃
၁၅။ ၁၄။	နှာနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [ရေချိုးချိန် စကားပြောပုံ]	၄၇
၁၆။ ၁၅။	ဝစ္စကုဋိပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [ဝစ္စကုဋိနှင့်စပ်၍ စကားပြောပုံ]	၅၁
၁၇။ ၁၆။	ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [ဘုရားထံဆည်းကပ် (ဝတ်တက်)ချိန် စကားပြောပုံ]	၅၇
၁၈။ ၁၇။	အာဂန္တုကေန သဒ္ဓိं ကထာသလ္လာပေါ [အာဂန္တုကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အတူ စကားပြောပုံ]	၆၁
၁၉။ ၁၈။	မဟာထေရဿ သမ္ပတ္တကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [ဆရာတော်ကြီး ရောက်လာချိန်စကားပြောပုံ]....	၆၅
၂၀။ ၁၉။	မဟာထေရဿ ဝတ္တပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [ဆရာတော်အတွက် ကျင့်ဝတ်နှင့်စပ်သောစကားပြောပုံ]	၆၇
၂၁။ ၂၀။	သဗ္ဗယနပရိသမတ္တကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [စာအံတိတ်ချိန် စကားပြောပုံ]	၇၁
၂၂။ ၂၁။	ဇယ်ဝိဟာရဏကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [လမ်းလျှောက်ချိန် စကားပြောပုံ]	၇၅
၂၃။ ၂၂။	ပါနပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [ဖျော်ရည်နှင့် စပ်သော စကားပြောပုံ]	၇၈

ဦးရေ		အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၂၄။	၂၃။	ပါနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [ဖျော်ရည်သောက်ချိန် စကားပြောပုံ]	....	....	၈၂
၂၅။	၂၄။	ဂိလာနပုစ္ဆနကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [လူမမာမေးချိန် စကားပြောပုံ]	....	....	၈၆
၂၆။	၂၅။	သမ္မဇ္ဇနပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [တံမျက်လှည်းခြင်းနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]	....	....	၉၀
၂၇။	၂၆။	အာရာမသောဓနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [ကျောင်းတိုက်သန့်ရှင်းချိန် စကားပြောပုံ]	....	....	၉၄
၂၈။	၂၇။	ကလ္လတာပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [ကျမ်းမာရေးနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]	....	....	၉၆
၂၉။	၂၈။	ရက္ခပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [သစ်ပင်နှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]	....	....	၉၈
၃၀။	၂၉။	ရက္ခရောပနပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [သစ်ပင်စိုက်ခြင်းနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]	....	....	၁၀၂
၃၁။	၃၀။	ဇာတိဘူမျာဒိပုစ္ဆနကထာ [မွေးရပ်မြေစသည်ကို မေးကြောင်း စကား]	....	....	၁၀၄
၃၂။		ရေနာရီနှင့် စက်နာရီ နှိုင်းယှဉ်ချက် ဇယား	....		၁၁၁
၃၃။	၃၁။	ဝသနဋ္ဌာနာဒိ ပုစ္ဆနကထာ [နေရာအရပ်စသည်ကို မေးကြောင်း စကား]	....	....	၁၁၂
၃၄။	၃၂။	ဝါတဝုဋ္ဌိပဋိသံယုတ္တကထာ [လေတိုက်မိုးရွာမှုနှင့်စပ်သော စကား]	....	....	၁၁၄
၃၅။	၃၃။	သီတပဋိသံယုတ္တကထာ [အအေးနှင့်စပ်သော စကား]			၁၁၅

ဦးရေ		အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၃၆။	၃၄။	ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ မေဃဝဿနကထာ [ဆွမ်းခံချိန်ဝယ် မိုးရွာခြင်းနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]	....	....	၁၁၇
၃၇။	၃၅။	ကလ္လဘာဝရက္ခဏကထာ [ကျန်းမာရေးကို စောင့်ရှောက်ကြောင်းစကား]	....	....	၁၁၈
၃၈။	၃၆။	ဝတ္ထဂေါဝနကထာ [အဝတ်ဖွတ်ခြင်းနှင့်စပ်သောစကား]			၁၁၉
၃၉။/၃၇။		ကေသောရောပနကထာ [ဆံချခြင်းနှင့်စပ်သော စကား]			၁၂၁
၄၀။	၃၈။	စီဝရ ရဇန ပဋိသံယုတ္တကထာ [သင်္ကန်းဆိုးခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]	....	....	၁၂၄
၄၁။	၃၉။	သူပဗျဥ္ဇနပစနကထာ [ဟင်း, ဟင်းလျှာချက်ခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]	....	....	၁၂၆
၄၂။	၄၀။	စေတိယပူဇာကထာ [စေတီတော်ကို ပူဇော်ခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]	....	....	၁၂၈
၄၃။	၄၁။	ဓမ္မညဝကထာ [တရားပွဲနှင့်စပ်သောစကား]	....		၁၃၀
၄၄။	၄၂။	သယနာသနကထာ [အိပ်ခါနီးနှင့်စပ်သောစကား]	....		၁၃၁
၄၅။	၄၃။	သုတ္တကာလေ ပဝတ္တိကထာ [အိပ်ပျော်နေတဲ့အခါ ဖြစ်နေပုံစကား]	....	....	၁၃၃
၄၆။	၄၄။	ပါစနဂ္ဂိကထာ [ဝမ်းမီးနှင့်စပ်သောစကား]	....	....	၁၃၅
၄၇။	၄၅။	ဥဒကဝမုနကထာ [ရေးတိုးခြင်းနှင့်စပ်သောစကား]	....		၁၃၇
၄၈။	၄၆။	ပဏ္ဍပေသနကထာ [စာပေးကြောင်းစကား]	....		၁၈၃

မာတိကာ ပြီး၏။

ကထာသင်္ဂြဟပါဠိ

ဥယျောဇနကထာ

[တိုက်တွန်းချက်]

၁။ ပါဋိဘာသံ အာဝုသော သစ္စံ ဝါ နု ဝါ ဘာသေယျာထ ၎ဝ၊ ဗဟုံ ဘာသမာနာ ပါဋိယံ ကုသလာ ဘဝိဿထ။

၂။ အပိတု ကတ္တုကမ္မကြိယာသု စေဝ ဝိသေသနုဝိသေသေသု စ သတိ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ ဘာသေယျာထ။

၃။ အာဒိတော ဟိ ပဋ္ဌာယ အပသဒ္ဒါ မုခါ.ရုဇ္ဇာ သမာနာ ပစ္ဆာ သာဓုသဒ္ဒတံ ကာတုံ ဒုက္ကရာ ဘဝိဿန္တိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပါဋိဘာသာ–ပါဋိဘာသာ (ပါဋိစကား)။ သစ္စံ ဝါ–မှန်သည်ဖြစ်စေ။ နု သစ္စံ ဝါ–မမှန်သည်ဖြစ်စေ။ ဗဟုံ–များစွာ။ ကုသလ–ကျွမ်းကျင်သူ။ ၂။ အပိတု–သို့သော်လည်း။ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ–ရှေးရှုတည်စေ (ဖြစ်စေ)၍။ ၃။ ပဋ္ဌာယ–စ၍။ အပသဒ္ဒ–မှန်သောသဒ္ဒါမှ ကင်းသောသဒ္ဒါ (သဒ္ဒါပျက် သဒ္ဒါမှား)။ မုခါ.ရုဇ္ဇာ–နှုတ်သို့တက် (နှုတ်တက်)။ သာဓုသဒ္ဒတာ–ကောင်းသော (မှန်သော) သဒ္ဒါ၏အဖြစ် (သဒ္ဒါမှန်)။

(က) သာ မာဂဓီ မူလဘာသာ, နရာ ယာယာ.ဒိကပ္ပိကာ၊
ဗြဟ္မာနော စာ.သုတာ.လာပါ, သမ္မုဒ္ဓါ စာပိ ဘာသရေ။

၄။ တေနေဝ ပါဠိယာ ဝတ္တုံ, သမတ္ထ.မာရဘန္တု ဟေ၊
ဒန္တေ.ဘိဒန္တ.မာဟယ, တာလုံ အာဟစ္စ ဇိဝ္ဘယာ။

ကြည့်ရှုရန်

(ခ) ယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘာသတေ ဝါစံ, ခေမံ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ၊
ဒုက္ခသ.ဿ.ကိရိယာယ, သာ ဧဝ ဝါစာန.မုတ္တမာ။

(က) ယာယ–အကြင်ဘာသာဖြင့်၊ အာဒိကပ္ပိကာ–ကမ္ဘာဦး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ နရာ–လူတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မာနော စ–ဗြဟ္မာတို့သည်လည်းကောင်း၊ အသုတာ.လာပါ–မကြားအပ်သော စကားပြောသံရှိသော ကလေး, လူရိုင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ သမ္မုဒ္ဓါ စာပိ–ဘုရားရှင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘာသရေ–ပြောဟောကုန်၏၊ မာဂဓိ–မဂဓတိုင်းသားတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ သာ–ထိုဘာသာသည်၊ မူလဘာသာ–အရင်းခံ ဘာသာပေတည်း။ [ရှု–၄၁]

(ခ) ဗုဒ္ဓေါ–သည်၊ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ–နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသ–တေဘူမက ဝဋ္ဋဒုက္ခ၏၊ အန္တ.ကိရိယာယ–အဆုံးကိုပြုခြင်းငှါလည်းကောင်း၊ ခေမံ–ဘေးတို့၏ ကုန်းကြောင်းဖြစ်သော (ငြိမ်းအေးကြောင်းဖြစ်သော)၊ ယံ ဝါစံ–အကြင် စကားတော်ကို၊ ဘာသတေ–ပြောဟော၏၊ သာ–ထိုစကားတော်သည်၊ ဧ–စင်စစ်၊ ဥတ္တမာ–အမြတ်ဆုံးပေတည်း။ [သံ–၁–၁၉၁]

၄။ ဟေ–အမောင်တို့၊ တေနေဝ–ထို့ကြောင့်ပင်၊ ဒန္တေ–အောက်သွားဌ၊ အဘိဒန္တံ–အထက်သွားကို၊ အာဟယ–မြှောထား၍၊ (ဒန္တေ.ဘိဒန္တ.မာဟယ–အံကြိတ်၍)၊ ဇိဝ္ဘယာ(ဇိဝ္ဘါယ)–လျှာဖြင့်၊ တာလုံ–အာစောက်ကို၊ အာဟစ္စ–ထိ၍၊ (တာလုံ အာဟစ္စ ဇိဝ္ဘယာ–တောက်ခေါက်၍)၊ ပါဠိယာ–ပါဠိဖြင့်၊ ဝတ္တုံ–ပြောခြင်းငှာ၊ သမတ္ထံ–စွမ်းနိုင်အောင်၊ အာရဘန္တု–အားထုတ်ကြကုန်လော (ကြိုးစားကြကုန်လော)။ [ဇိဝ္ဘါယ ဟု ဆိုလိုလျက် ဂါထာဖြစ်၍ ဇိဝ္ဘယာ ဟု သုံးသည်]။

အမှာ။ ။ ရှု–၄၁, သံ– ၁–၁၉၁ စသော သင်္ကေတများသည် ဆိုင်ရာကျမ်းရင်းနှင့် စာမျက်နှာကို ညွှန်ပြသည်။

၁။ ပစ္စုသ္သသမယေ ကထာသလ္လာပေါ

[နံနက်စောစော စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ။

၂။ ကိုဏ ဘန္တေ။

၃။ သယနာ ဥဋ္ဌေဟိ။

၄။ ဥဋ္ဌတော နု ဘန္တေ အရုဏော။

၅။ နု တာဝ ဥဋ္ဌတော, အပိ တု အရုဏုဋ္ဌမနဝေလာ ဥပကဏ္ဏာ။

၆။ ပဟတာ နု ဘန္တေ ဝိဟာရေသု ဃဏ္ဍာ။

၇။ **အောင်ခြင်းရှစ်ပါး** ဝိဟာရေ နု ပဟတာ, **ကျော်အောင်စံထား** ဝိဟာရေ ပန ပဟတာ။

၈။ သစေ အရုဏော နု ဥဋ္ဌဆတိ, နာ.ဟံ သယနာ ဝုဋ္ဌဟာမိ, အလသော.မှိ။

၉။ မာ ဟေ.ဝံ အဝစ, "ပုရာ.ရုဏာ သယနတော ဝုဋ္ဌာတဗ္ဗံ" တိ အာစရိယေန ပညတ္တံ၊ တသ္မာ တွံ အဇ္ဇေါအရုဏောယေဝ သယနတော ဝုဋ္ဌေဟိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပစ္စုသ–မိုးသောက် (နံနက်စောစော, ပစ္ဆိမယာယ်၏ နောက်ဆုံး အချိန်)။ သမယ–အချိန်(အခါ)။ ၃။ သယန–အိပ်ရာ၊ ဥဋ္ဌ–ထ။ ၄။ ဥဋ္ဌတ–တက်။ အရုဏ–အရုဏ် (နေ၏ ပဌမဆုံး ထွက်ပေါ်လာသော အနီနုရောင်)။ ၅။ နု တာဝ ဥဋ္ဌတ–မတက်တတ်သေး။ အရုဏုဋ္ဌမနဝေလာ–(အရုဏ+ဥဋ္ဌမန+ဝေလာ) အရုဏ်+တက်ရာ+အချိန် (အရုဏ်တက်ချိန်)။ ဥပကဏ္ဏာ–နီး [ဥပကဋ္ဌာ ဟုလည်း ရှိနိုင်သည်]။ ၆။ ပဟတာ–ခေါက်အပ်၊ ဃဏ္ဍ–တုံး (ကုလားတက်) ဃဏ္ဍီ ဟုလည်း သုံးနိုင်သည်]။ ၈။ ဥဋ္ဌဆ–တက်။ ဝုဋ္ဌဟ–ထ။ အလသော–ပျင်းသူ။ ၉။ အဝစ(ဝစ)–ပြော [ဟိယျတ္တနီ အာကို ရဿပြု]။

၁၀။ ယဒိ ဧဝံ ဝုဋ္ဌဟိသာမိ။

(က) ဥဋ္ဌေဟိ ဘိက္ခု ကိံ သေသိကာ အတ္ထော သုပိတေန တေ၊ အာတုရသ ဟိ ကာ နိဒ္ဒါ, သလ္လဝိဒ္ဓသ ရုပ္ပတော။

ပါဋိဗိရန်

၁။ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ။

၂။ အရှင်ဘုရား။

၃။ ဓမ္မရက္ခိတ အိပ်ရာက ထပလား။

၄။ မထသေးပါ အရှင်ဘုရား။

၅။ ခုတောင် မထသေးဘူးလား, အရှဏ်တက်ခါးနီးပြီလေ၊ အရှဏ်မတက်ခင် ထပစေ။

၆။ သံဃရက္ခိတကော။

၇။ တပည့်တော် ထပါပြီ အရှင်ဘုရား။

ပုရာရုဏာ–အရုဏ်၏ရှေ့အဖို့ (အရုဏ်မတက်မီ)။ ပညတ္တ–ပဲညတ်အပ်။ ၁၀။ ယဒိ ဧဝံ–ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် (ဒီလိုဆိုယင်)။

(က) ဘိက္ခု–ရဟန်း၊ ဥဋ္ဌေဟိ–ထလော(ထတော့)၊ ကိံ–အဘယ့်ကြောင့်၊ သေသိ–အိပ်နေသနည်း၊ တေ–သင့်အား၊ သုပိတေန–အိပ်ခြင်းဖြင့်၊ ကော အတ္ထော–အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဟိ–မှန်၏၊ သလ္လဝိဒ္ဓသ–ကိလေသာမြား(လှံ)သည် စူးဝင်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ရုပ္ပတော–ဖောက်ပြန်ပျက်စီးလျက်၊ အာတုရသ–နာကျင်နေသော သင်၏၊ နိဒ္ဒါ–အိပ်ခြင်းသည်၊ ကာ–အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ [သံ ၁–၁၉၉]

ကြည့်ရှုရန်

၅။ ယခုအခါ၌လည်း (ခုတောင်) ဣဒါနိပိ။ ထစေ(ထပစေ)–ဝုဋ္ဌာပေ။ ၆။ သံဃရက္ခိတလဲ–သံဃရက္ခိတော ပန(သံဃရက္ခိတောပိ)။ ၇။ ထပြီ–ဝုဋ္ဌိတ။

၈။ အေး ကောင်းတယ်။

၉။ ကိုရင်တွေ ထကြ, အိပ်နေလို့ သင်တို့မှာ ဘာ အကျိုးရှိမှာလဲ။

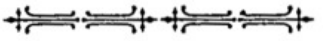

၁။ သယနာ ဝုဋ္ဌိတကာလေ ကထာသလ္လာပေါ

[အိပ်ရာထပြီးချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဗုဒ္ဓရက္ခိတ။

၂။ ဘန္တေ။

၃။ ဝုဋ္ဌိတောသိ နု သယနာ။

၄။ အာမ ဘန္တေ ဝုဋ္ဌိတောမှိ။

၅။ သယနတော ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ ပဌမံ ဝစ္စဋ္ဌာနံ ဝါ ပဿာဝဋ္ဌာနံ ဝါ ဂစ္ဆေယျာသိ။

၆။ နတ္ထိ မေ ဘန္တေ ဝစ္စဋ္ဌာနဿ ဂမနကိစ္စံ, ပဿာဝဋ္ဌာနမေဝ ဂစ္ဆေယျာမိ။

၇။ တတော ပရံ ဒန္တေ ဒန္တပေါဏေန သောဓေတ္တာ (သစေ လောဏံ ဝါ ဒန္တသောဓနဘေသဇ္ဇံ ဝါ အတ္ထိ, တေန သောဓေတ္တာ) ဇိဝှံ စ ဝိလေခေတ္တာ မုခံ ဓောဝေယျာသိ။

၉။ အိပ်ခြင်း–သုပိတံ(နိဒ္ဒါ)။ အကျိုး–အတ္ထ။

အမှာ။ ။လိင်မြဲသော ပုဒ်များကို ဆိုင်ရာဂိုဏ်း၏ ကာရန်အတိုင်း ညွှန်ပြ၍ သုံးလိင်ဖြစ်နိုင်သော ပုဒ်များကို များသောအားဖြင့် အကာရန္တဖြင့်သာ ညွှန်ပြထားသည်။

ကြည့်ရှုရန်

၅။ ဝစ္စဋ္ဌာန–ကျင်ကြီးစွန့်ရာအရပ်။ ပဿာဝ–ကျင်ငယ်။ ၆။ ဂမနကိစ္စံ–သွားခြင်းကိစ္စ (သွားဖွယ်ကိစ္စ)။ ၇။ တတော ပရံ–ထိုမှနောက်။ ဒန္တ–သွား။

၈။ အာမ ဘန္တေ, မုခေါဒကံ ပန ကတ္ထ အတ္ထိ။

၉။ နု ပဿသိ နု ဟေဋ္ဌာဝိဟာရေ ဥဒကဃဋံ၊ တတ္ထ မုခေါဒကံ အတ္ထိ, မုခံ ဓောဝိတ္မာ မုခပုဉ္ဆနေန ပုဉ္ဆေယ္မာသိ, မာ စိစရေန။

၁၀။ နတ္ထိ မေ မုခပုဉ္ဆနံ, အာယသ္မတော သန္တကံ တာဝကာလိကံ ဒေတု။

၁၁။ ဟန္ဒ...မုခံ ပုဉ္ဆိတ္မာ ဝိဝိတ္တာ.သနေ နိသီဒ။

၁၂။ ဝိဝိတ္တာ.သနေ နိသီဒိတ္မာ ကိံ ကရေယ္မာမိ။

၁၃။ ယာဝအရုဏုဂ္ဂမနာ ဇိဝမာနကံ ဝါ ဗုဒ္ဓံ အနုသရေယ္မာသိ, မေတ္တံ ဝါ ဘာဝေယ္မာသိ၊ အရုဏော ဥဂ္ဂတော ပါတရာသဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိဿသိ။

၁၄။ အာမ ဘန္တေ။

ဒန္တ ပေါဏ–ဒန်ပူ။ သောခေ–စင်ကြယ်စေ။ လောဏံ–ဆား။ ဒန္တ သောခန ဘေသဇ္ဇ–သွားကို စင်ကြယ်သောဆေး (သွားတိုက်ဆေး)။ ဇိဝှာ–လျှာ။ ဝိလေခ–ခြစ်(တိုက်)။ ဓောဝ–ဖွပ် (ဆေး,သစ်)။ ၈။ မုခေါဒက–မျက်နှာသစ်ရေ။ ကတ္ထ–အဘယ်အရပ်၌။ ၉။ ဟေဋ္ဌာဝိဟာရ–ကျောင်းအောက် [အဗျယီဘောသမာသ်ဖြစ်၍ နပုလ္လိင်]။ ဥဒကဃဋ–ရေအိုး။ မုခပုဉ္ဆနံ–မျက်နှာသုတ်ပုဝါ။ ပုဉ္ဆ–သုတ်။ ၁၀။တာဝကာလိကံ–ထိုသုံးစွဲရာ ကာလရှိအောင် (သုံးစွဲရုံခဏ)။ ၁၁။ ဟန္ဒ–ရော့(ယူ)။ ဝိဝိတ္တာ.သန–ဆိတ်ငြိမ်သောနေရာ။ ၁၃။ ယာဝအရုဏုဂ္ဂမနာ–အရုဏ်တက်ရာ ကာလတိုင်အောင်။ ဇိဝမာနက–သက်တော်ထင်ရှားရှိ (အသက်ထင်ရှားရှိ)။ အနုသရ–အဖန်ဖန် အမှတ်ရ (အာရုံပြု)။ ဘာဝေ–ဖြစ်စေ(ပွားများ)။ ပါတရာသဘတ္တံ (ပါတ+အသ+ဘတ္တ)– နံနက်အခါ၌+ စားထိုက်သော+ဆွမ်း (နံနက်ဆွမ်း)။

(က) ယာယ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတော, အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ၊
တမေဝ သဒ္ဓံ ဗြူဟေဟိ, မာ နိဒ္ဒါယ ဝသံ ဂမိ။

ပါဠိစီရန်

၁။ ကိုရင် ဗုဒ္ဓရက္ခိတ၊ ကျင်ငယ် စွန့်တဲ့နေရာ သွားပြီးပလား။

၂။ တပည့်တော် သွားဘွယ်ကိစ္စ မရှိပါ (သွားဘို့မလိုပါ)။

၃။ ဒန်ပူ (သွားပွတ်တံ)ရှိသလား, သွားတိုက်ဆေးကော ရှိသလား။

၄။ ရှိလျှင် သွားတိုက်ဆေးကို သွားပွတ်တံ၌ ထည့်ပြီး သွားပွတ်တံနဲ့ သွားတိုက်ပါ။

၅။ မရှိလျှင် ရိုးရိုး ဒန်ပူကို ခဲပါ။

၆။ လျှာကိုလဲ ဒန်ပူနှင့် ခြစ်ပါ။

(က) ယာယ သဒ္ဓါယ-ဖြင့်၊ အဂါရသ္မာ-အိမ်မှ (အိမ်ရာတည်ထောင်လူ့ဘောင်မှ)၊ (နိက္ခမိတ္တာ-ထွက်၍)၊ အနဂါရိယံ-အိမ်၌နေခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်းကုန်မေး, နွားမွေးမှုမရှိရာ ရဟန်းဘောင်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတော-ကပ်ရောက်ခဲ့ပြီ၊ တမေဝ သဒ္ဓံ-ထိုအရင်းခံသဒ္ဓါကိုပင်၊ ဗြူဟေဟိ-တိုးပွားစေပါလော၊ နိဒ္ဒါယ-အိပ်ခြင်း၏၊ ဝသံ-အလိုသို့၊ မာ ဂမိ-မလိုက်ပါနှင့်။ [သံ ၁-၂၀၀]

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သွားပြီ (သွားပြီး)-ဂတော (အဂမာသိ)။ ၄။ ထည့်-ပက္ခိပ။ ၅။ ပင်ကိုယ်သဘောရှိသော (ပြုပြင်အပ်သည် မဟုတ်သော) ဒန်ပူ(ရိုးရိုးဒန်ပူ) ပါကတိကဒန္တ ပေါဏ်။ [ဤနေရာ၌ ရိုးရိုးဒန်ပူကို "ပါကတိကဒန္တ ပေါဏ"ဟု သွားတိုက်တံ (သွားပွတ်တံ)ကို "ဒန္တ ပေါဏ"ဟု စိပါ]။

၇။ မျက်နှာသုတ်ပုဝါ ရှိရဲ့လား။

၈။ မျက်နှာသစ်ပြီး မျက်နှာသုတ်ပုဝါနဲ့ သုတ်ပါ, သက်နဲ့ မသုတ်ပါနဲ့။

၉။ မျက်နှာသစ်ပြီးနောက် သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို အာရုံပြုနေပါ, အိပ်မနေပါနှင့်။

၁၀။ အကြင်သဒ္ဓါဖြင့် လူ့ဘောင်မှ ရဟန်းဘောင်သို့ ရောက်လာကြတယ်, ထိုသဒ္ဓါကိုပင် တိုးပွားကြပါစေ၊ အိပ်ခြင်း၏ အလိုသို့ မလိုက်ကြပါနှင့်။

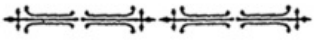

၃။ ဗုဒ္ဓါနုဿရဏဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ဘုရားအာရုံပြုချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော သာမဏေရာ။

၂။ ဘဂ္ဂေ (ဘဒဂ္ဂေ)။

၃။ သုဏာတိ နု အာယသ္မတာ စက္ကပါလေန ပဟတံ ဃဏ္ဍိသဒ္ဒံ။

၄။ အာမ ဘဂ္ဂေ သုဏာမာ။

၅။ ဝုဋ္ဌိတာ.တ္ထ နု သယနာ။

၆။ အာမ ဘဂ္ဂေ, သယနာ ဝုဋ္ဌိတာ.မှ။

၇။ ဓောဝိတံ နု မုခံ။

၈။ အာမ ဘဂ္ဂေ မုခံ ဓောဝိတံ။

၉။ တေနဟိ တုမ္ဟေ သကေ အာသနေ နိသီဒေယျာထ။

ကြည့်ရှုရန်

၂။ ဘဒဂ္ဂေ–အရှင်ဘုရား။ ၃။ သုဏ–နာ(နား:ထောင်,ကြား:)။ ဃဏ္ဍိသဒ္ဒ–တုံ:သံ။ ၇။ဓောဝိတ–ဆေ:အပ်(သစ်အပ်)။ ၉။ တေနဟိ–ထိုသို့ဖြစ်လျှင်

၁၀။ သကေ အာသနေ နိသီဒိတ္ဝာ ကိံ ကာတဗ္ဗံ။

၁၁။ ယာဝ ဇီဝမာနကောဘုဒ္ဓေါ စိတ္တေ နဉ္ဇပဋ္ဌာတိ, တာဝ ပုနပ္ပုနံ မနသိ ကာတဗ္ဗော။

၁၂။ စိတ္တေ ဉပဋ္ဌာနတော ပန ပဋ္ဌာယ ကိံ ကာတဗ္ဗံ။

၁၃။ တသ္မာ အရဟတ္တာဒိဂုဏာ အနုဿရိတဗ္ဗာ။

၁၄။ တတ္ထ ကီဝစိရံ ဝတ္ထဗ္ဗံ။

၁၅။ ယာဝ အရုဏုဂ္ဂမနာ ဝတ္ထဗ္ဗံ။

၁၆။ အရုဏသ္မိံ ဥဋ္ဌိတေ ပန ကထံ ဥာတဗ္ဗော။

၁၇။ **အောင်ခြင်းရှစ်ပါး** ဝိဟာရေ ယဏ္ဍိကသဒ္ဒံ တိက္ခတ္တုံ သုဏိသ္မိံ, တေန သညာဏေန အရုဏသ္မိံ ဥဋ္ဌိတေ ဥာတဗ္ဗော။

၁၈။ သုဏိသ္မိံ, ဣဒါနေဝ ယဏ္ဍိကာ ပဟတာ "တောက် တောက်"တိ။

၁၉။ ဧဝံ ဧဝံ။

ထိုသို့ဖြစ်လျှင် (ဒီလိုဆိုယင်)။ သတ်-မိမိဥစ္စာ။ ၁၁။ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်။ တာဝ-ထိုမျှလောက်။ ဉပဋ္ဌာ-ကပ်၍ တည် (ထင်ပေါ်လာ)။ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် (ထပ်ကာထပ်ကာ)။ ၁၂။ ဉပဋ္ဌာန-ထင်ရာအခါ။ ၁၃။ ဂုဏ-ဂုဏ်။ ၁၄။ ကီဝစိရံ-ဘယ်လောက်ကြာအောင်။ ဝတ္ထဗ္ဗံ-နေထိုက်။ ၁၆။ ဥဋ္ဌိတေ-တက်သည်၏ အဖြစ် (တက်ကြောင်း, တက်မှန်း)။ ဥာတဗ္ဗ-သိထိုက် (သိနိုင်)။ ၁၇။ ဒွိက္ခတ္တုံ-နှစ်ကြိမ် (နှစ်ချက်)။ သညာဏ-အမှတ်အသား။ ၁၈။ ယဏ္ဍိကာ-တုံးကလေး။ ၁၉။ ဧဝံ ဧဝံ-အေး အေး (ဟုတ်တယ် ဟုတ်တယ်)။

[ပါဠိသိက္ခာ, သဒ္ဒါကျဉ်း, နာမ်ဂိုဏ်း, အာချာတ်ဂိုဏ်းတို့၌ ပါပြီးသော ပုဒ်များနှင့် လွယ်ကူသော ပုဒ်များ၏ အနက်ကို ဤကထာသလ္လာပ သိက္ခာ၌ မပြတော့ပါ။]

(က) ဥဒ္ဒဟထ နိသီဒထ, ဒဠ္ဍ သိက္ခထ သန္ဓိယာ၊
မာ ဝေါ ပမတ္တော ဝိညာယ, မစ္စုရာဇာ အာကမုတု။

ပါဠိစီရုန်

၁။ ကုလားတက်(တုံး) ခေါက်အပ်ပြီ, ကြားကြရဲ့မဟုတ်လား။
၂။ မျက်နှာသစ်အပ်ပြီလား (သစ်ပြီးပြီလား)။
၃။ တစ်နေရာမှာ စုနေကြ။
၄။ သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို စိတ်၌ မထင်မချင်း နှလုံးသွင်းပါ။
၅။ အရုဏ်တက်လျှင် **ဖောင်ခြင်းရှစ်ပါး** ကျောင်းတိုက်က တုံးကလေး ခေါက်လိမ့်မယ်။
၆။ နားထောင်ကြစမ်း, ဘာသံပါလိမ့်။
၇။ အခုပင် တုံးကလေး ခေါက်(အပ်)ပြီ။
၈။ ဟုတ်တယ် ဟုတ်တယ်။
၉။ အမောင်...ထပါတော့, ထိုင်နေပါ။ ငြိမ်းအေးဘို့ရာ ဇွဲသန်သန် ကြိုးစားပါ။ သင့်ကို မေ့မေ့လျော့လျော့ နေသည်ကို သိ၍ သေမင်း မင်ပါစေနှင့်။

(က) ဥဒ္ဒဟထ–တရားမပါ, အလကားနေရာမှ, ထကြကုန်လော၊ ဝါ–တရားလွတ်ကင်း, ပျင်းရိခြင်းမှ, ထကြကုန်လော၊ နိသီဒထ–ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား, အားထုတ်ဘို့အတွက်, ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ, ထိုင်နေကြကုန်လော၊ သန္ဓိယာ–ကိလေသာဟူ, အပူကင်း၍, ငြိမ်းအေးခြင်းငှာ၊ ဒဠ္ဍ–မြဲမြဲမြံမြံ ဇွဲသန်သန်၊ သိက္ခထ–ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်, အားထုတ်ကုန်လော၊ ဝေါ–သင်တို့ကို၊ ပမတ္တော–မေ့လျော့နေသည်တို့ကို၊ ဝိညာယ–သိ၍၊ မစ္စုရာဇာ–သေမင်းသည်၊ မာ အာကမုတု–မဆွဲငင်ပါစေလင့်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သုဏိတ္ထ နနု။ ၃။ ဇကသ္မိं ဌာနေ။ စုဝေး(စည်းဝေး)–သန္နိပတ။ ၅။ ခေါက်–ပဟရ။ ၆။ သုဏာထ ကိံသဒ္ဒေါ။ ၉။ အမောင်–ဘော။ မေ့လျော့သူ (မေ့မေ့လျော့လျော့နေသူ)–ပမတ္တ။ ဆွဲငင်–အာကမု။

၃။ ဘတ္တပစနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ
[ဆွမ်းချက်ချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ။

၂။ ဘန္တေ။

၃။ ဘတ္တပစနဝေလာ နု။

၄။ ဝေံ ဘန္တေ။

၅။ ကဠာနိ ဆိန္နံ စေဝ ဘိန္နံ စ, ဥဒကံပိ အာဟရ။

၆။ ဟိယျော သာယနှသမယမေဝ မေ ကဠာနိ ဆိန္နာနိ စေဝ ဘိန္နာနိ စ, ဥဒကံပိ အာဟတံ။

၇။ ဥဒ္ဓနံ သဇ္ဇေဟိ။

၈။ သဇ္ဇိတံ ဘန္တေ။

၉။ ယဒိ ဝေံ အဂ္ဂိ ဝမေတိ။

၁၀။ နတ္ထိ မေ ဘန္တေ အဂ္ဂိမဠ္ဠသာ။

၁၁။ ဟန္ဒ... အဂ္ဂိ ဝမေတ္တာ ပဋိဒေဟိ။

၁၂။ ဟာ... နတ္ထိ ဝတ အဂ္ဂိမဠ္ဠသာဒဏ္ဍော။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဘတ္တပစနဝေလာ–ထမင်း(ဆွမ်း)ချက်ချိန်။ ၅။ ကဠ–ထင်း။ ဆိန္န–ဖြတ်။ ဘိန္န–ခွဲ။ အာဟရ–ဆောင်ယူ(ခပ်)။ ၆။ ဟိယျော–ယမန်နေ့က (မနေ့က)။ သာယနှ–ညနေ။ ဆိန္န–ဖြတ်အပ် (ဖြတ်အပ်ပြီး)။ ဘိန္န–ခွဲအပ်။ အာဟတ–ဆောင်အပ်(ခပ်အပ်)။ ၇။ ဥဒ္ဓနံ–ဖိုခနောက်။ သဇ္ဇ–စီရင်(ပြင်ဆင်)။ ၈။ သဇ္ဇိတ–စီရင်အပ် (ပြင်ဆင်အပ်)။ ၉။ ဝမေ–တိုးပွားစေ(မွေး)။ ၁၀။ အဂ္ဂိမဠ္ဠသာ–မီးခြစ်ဗူး။ ၁၁။ ပဋိဒ (ပဋိ=တဖန်(ပြန်)+ဒ=ပေး) တဖန်ပေး (ပြန်ပေး)။ ၁၂။ နတ္ထိ ဝတ–မရှိပါတကား (မရှိပါလား)။ အဂ္ဂိမဠ္ဠသာဒဏ္ဍော–မီးခြစ်ဗူး၌ အဆံ

၁၃။ တေန ဟိ ဟန္ဒ အဘိနဝံ ဂဏ္ဏာ။

၁၄။ ဝမိုတော ဘန္တေ အဂ္ဂိ။

၁၅။ တဏ္ဍုလံ ဓောဝ, ဓောဝိတ္ဝာ ဥက္ခလိယံ ပက္ခိပ။

၁၆။ ပက္ခိတ္တော ဘန္တေ ဥက္ခလိယံ တဏ္ဍုလော။

၁၇။ ဥက္ခလိ ဥဒ္ဓနံ အာရောပေဟိ။

၁၈။ အာရောပိတာ ဘန္တေ ဥက္ခလိ။

၁၉။ သြလောကေတ္ဝာ ဇကဝါရမတ္တံ ဒဗ္ဗိယာ မန္ထေဟိ။

၂၀။ အာမ ဘန္တေ။

(က) နု တေ ကဋ္ဌာနိ ဘိန္နာနိ, နု တေ ဥဒက.မာဟာတံ။
အဂ္ဂိပိ တေ နု ဟာပိတော, ကိန္နု မန္ဒောဝ ဗျာယသိ။

ပါဠိစိရန်

၁။ ထင်းဖြတ်ပြီးပလား (ဖြတ်အပ်ပြီလော)။

၂။ မဖြတ်ရသေးပါ အရှင်ဘုရား။

(မီးခြစ်ဆံ)။ ၁၃။ အဘိနဝ–အသစ်။ ဂဏ္ဏာ–ယူ။ ၁၄။ ဝမိုတ–တိုးပွားစေအပ် (မွေးအပ်)။ ၁၅။ တဏ္ဍုလ–ဆန်။ ဥက္ခလိ–ထမင်းအိုး၊ ပက္ခိပ–ထည့်။ ၁၆။ ပက္ခိတ္တ–ထည့်အပ်။ ၁၇။ အာရောပ–ရှေးရှုတတ်ရောက်စေ (တင်,တယ်)။ ၁၈။ အာရောပိတ– ရှေးရှုတက်ရောက်စေအပ် (တင်အပ်, တယ်အပ်)။ ၁၉။ ဝါရော–အကြိမ်။ မတ္တံ–မျှလောက်။ ဒဗ္ဗိ–ယောက်မ။ မန္ထ–မွှေ။

(က) တေ–သင်သည်၊ ကဋ္ဌာနိ–ထင်းတို့ကို၊ နု ဘိန္နာနိ–မခွဲအပ်ကုန် (ခွဲမထား)။တေ–သင်သည်၊ ဥဒက–ကို၊ နု အာဟာတံ–မဆောင်ယူအပ် (ခပ်မထား)။ တေ–သည်၊ အဂ္ဂိပိ–ကိုလည်း၊ နု ဟာပိတော–မတောက်စေအပ် (မွှေးမထား)။ ကိန္နု (ကိं+နု)–အဘယ်ကြောင့်၊ မန္ဒောဝ–လူအ ကဲ့သို့၊ ဗျာယသိ–မှိုင်နေသနည်း။ [ဇာတက ၄ ၄–၂၂၁]

၃။ ရေခပ်ပြီးပလား (ခပ်အပ်ပြီလား)။

၄။ မခပ်ရသေးပါ အရှင်ဘုရား။

၅။ ဖိုခနောက် ပြင်ပြီးပလား (ပြင်အပ်ပြီလော)။

၆။ ပြင်ပြီးပါပြီ အရှင်ဘုရား။

၇။ မီးမွှေးပြီးပလား (ပွားစေအပ်ပြီးလော)။

၈။ မီးခြစ်ရှိရဲ့လား။

၉။ မီးခြစ်ဗူးထဲ၌ မီးခြစ်ဆံ မရှိပါ။

၁၀။ ဆန်ဆေးပြီးပြီမဟုတ်လား (ဆေးအပ်ပြီမဟုတ်လား)။

၁၁။ ထမင်းအိုး ဘယ်မှာလဲ။

၁၂။ မီးဖိုပေါ်က(မှ) ထမင်းအိုး ချလိုက်ပါ။

၁၃။ ချပြီးယင် တစ်ခါလောက် ယောက်မနှင့် မွှေလိုက်ပါ။

၁၄။ မင်းဟာ ထင်းလဲမခွဲဘဲကိုး (မခွဲအပ်ဘဲကိုး)။

၁၅။ လူအ,လို မှိုင်မနေနဲ့, ငါမကြိုက်ဘူး။

ကြည့်ရှုရန်

၁၁။ ဘယ်မှာလဲ(ဘယ်အရပ်၌နည်း)–ကဟံ(ကတ္ထ)။ ၁၂။ ချ–သြရောပ။ ၁၃။ ချအပ်–သြရောပိတ။ ၁၅။ ပညာနည်းသူ(လူအ)–မနှော။ ကြ်ိမှိုင်(မှိုင်တွေ)–ဗျာယ(ပဗျာယ)။ မနှောဝ(မနှော+ဣဝ)။ မှိုင်မနေနဲ့–မာ ဗျာယိ (မာ ပဗျာယိ)။ ငါ့အားမနှစ်သက် (ငါမကြိုက်)–နမေ ရုစ္စတိ။

၅။ ယာဝပက္ကသမယာ ကထာသလ္လာပေါ

[ဆွမ်းကျက်ချိန်အထိ စကားပြောပုံ]

၁။ အဂ္ဂိ ဇာလေဟိ, အလာတံ ဥက္ခိပ။

၂။ အဂ္ဂိ ဘဒ္ဒေ ဇလတေဝ။

၃။ နိသ္သာဝံ ပရိသ္သာဝေဟိ။

၄။ ပရိသ္သာဝိတောာ ဘဒ္ဒေ နိသ္သာဝေါ။

၅။ တေန ဟိ အင်္ဂါရာနံ ဥပရိ ဥက္ခလိ ထပေတွာ သေဒေဟိ။

၆။ နု အာဂတောာ ဘဒ္ဒေ ဥသ္မာ။

၇။ ယဒိ ဇေဝ ဥဒကေန ပရိပ္ပေါသေတွာ ပုန သေဒေဟိ။

၈။ ပက္ကံ မညေ, ဝိမံသာဟိ။

၉။ ဒသ္သေဟိ အာဝုသော, ဟာ... နု ပစ္စတိ, ဥတ္တဏ္ဍုလမေဝ။

၁၀။ ဇေဝသတိ ကိ ကာတဗ္ဗံ။

၁၁။ နာ.ဟံ ဇာနာမိ, တွမေဝ ယထာနုရူပံ ကရောဟိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဇာလေ–တောက်စေ။ အလာတံ–မီးစ(ထင်းစ)။ ဥက္ခိပ–မြှောက်(ထိုး)။ ၂။ဇလ–တောက်။ ၃။နိသ္သာဝ–ထမင်းရေ။ ပရိသ္သာဝ–စစ်(ခဲ့)။ ၄။ ပရိသ္သာဝိတ–စစ်အပ်။ ၅။အင်္ဂါရ–မီးကျီး။ ဥပရိ–အထက်၌၊ ထပ–ထား။ သေဒ–အငွေ့ပြု(နှပ်)။ ၆။ ဥသ္မာ–အငွေ့။ ၇။ ပရိပ္ပေါသ–ထက်ဝန်းကျင်ထိစေ(ဖျန်း)။ ၈။ ပက္က–ချက်အပ်(ကျက်,နှပ်)။ မညေ–သိ(ထင်)၏။ [တချို့နေရာ၌ နိပါတ်လည်းရှိ]။ ဝိမံသ–စုံစမ်း(စမ်းကြည့်)။ ၉။ ဒဿ–မြင်စေ(ပြ)။ ဥတ္တဏ္ဍုလ–အထက်၌ ဆန်ရှိ(မနပ်)။ ၁၀။ ဇေဝသတိ–ဤသို့ဖြစ်လသော် (ဒီလိုဆိုယင်)။ ၁၁။ ဇာနာ–မိ–သိ၏။ ယထာရူပံ–သင့်သည်အားလျော်စွာ (သင့်သလို)။

၁၂။ ဣဒံ ကိဒိသံ, မယာ ဥဒကေန ပရိပ္ပေါ်သေတ္တာ ပုန သေဒိတံ။

၁၃။ ဣဒံ ဥတ္တဏ္ဍုလံ, ဣဒံ ပန အတိကိလိန္နံ။

၁၄။ ဇဝံသတိ အဇ္ဇ သမပါကံ ကာတုံ နု သက္ကာ, သ္ဝေ သာဓုကံ ပစိသ္သာမိ။

၁၅။ ဟောတု အာဝုသော, ဘိက္ခုသာမဏေရာ ဣမမေဝ ပရိဘုဥ္ဇိသ္သန္တိ၊ သမတ္တံ နနု အာဝုသော ပစနကိစ္စံ။

၁၆။ ဇဝံ ဘန္တေ။

၁၇။ ယဒိ ဇဝံ အဂ္ဂိဇာလံ ဝိဇ္ဇာပေဟိ, အဂ်ါရေပိ နိဗ္ဗာပေဟိ။

၁၈။ အာမ ဘန္တေ။

(က) ဥတ္တဏ္ဍုလံ ကိလိန္နန္တိ, ဘတ္တံ ဒါနိ.ဝမညရေ
ပေါရာဏာ ယထာလဒ္ဓေန, ထေရာ ယာပေန္တိ သာသနေ။

၁၂။ ကိဒိသ–အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်(ဘယ်လိုနေ)။ သေဒိတ–နှပ်အပ်။ ၁၃။ အတိကိလိန္နံ–အလွန်စို (အလွန်ပျော့)။ ၁၄။ အဇ္ဇ–ယနေ့။ သမပါက–အညီအမျှ ကျက်။ သက္ကာ–တတ်နိုင် (စွမ်းနိုင်, ဖြစ်နိုင်)။ [နိပါတ်, အာချာတ်ပုဒ်ဖြင့် သက္ကောမိ ဟုလည်းသုံး]။ သ္ဝေ–နက်ဖန်။ ၁၅။ ဟောတု–ဖြစ်ပစေ(ရှိပစေ)။ ဘုဥ္ဇ (ပရိဘုဥ္ဇ)–စား(ဘုဉ်းပေး)။ သမတ္တ–ပြီး။ ၁၇။ အဂ္ဂိဇာလံ–မီးတောက်။ ဝိဇ္ဇာပေ–ငြိမ်းစေ။ နိဗ္ဗာပေ–ငြိမ်းစေ(အေးစေ)။ [မီးတောက်မရှိရုံ မီးမတောက်ရုံ ငြိမ်းခြင်းကို "ဝိဇ္ဇ"နှင့် သုံး၍, လုံးဝမီးမကျန်အောင် ငြိမ်းခြင်းကို "နိဗ္ဗ"နှင့်သုံးပါ]။

(က) ဒါနိ–ယခုအခါ၌ (ယခုကာလ၌)၊ ဘတ္တံ–ကို၊ ဥတ္တဏ္ဍုလံ ဣတိ–မနပ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကိလိန္နံ ဣတိ–ပျော့၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဝမညရေ–အောက်ချထင်ကြကုန်၏၊ ဝါ–အထင်သေးကြကုန်၏၊ သာသနေ–၌၊ ပေါရာဏာ–ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ထေရာ–ထေရ်တို့သည် (ဘုန်းတော်ကြီးများသည်)၊ ယထာလဒ္ဓေန–အကြင်အကြင် ရအပ်သောဆွမ်းဖြင့် (ရသမျှဖြင့်)၊ ယာပေန္တိ–ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေကြကုန်၏ (မျှတတော်မူကြကုန်၏)။

ပါဠိစီရန်

၁။ မီးတောက်ပစေ။

၂။ မီး အတောက်သားဘဲ။

၃။ ထမင်းရေ ငဲ့ချိန်တန်ပြီ။

၄။ ထမင်းအိုး နှပ်လိုက်ပါ။

၅။ အငွေ့ရရဲ့လား (လာရဲ့လား)။

၆။ ရေနဲ့ဖျန်းပြီး နှပ်လိုက်ပါ။

၇။ မကျက်သေးဘူး ထင်တယ်, စမ်းကြည့်စမ်းပါ။

၈။ ပြစမ်းပါ, ဟာ... ကျက်ပါပကော။

၉။ ဒီထမင်း မနှပ်ဘူး, ဒီထမင်းကတော့ ပျော့တယ်။

၁၀။ နက်ဖန်ကျတော့ ဖကောင်းကောင်း ချက်စမ်းပါ။

၁၁။ မီးတောက်ကို မငြှိမ်းပါနဲ့ (မငြိမ်းစေပါနဲ့)။

၁၂။ ယခုကာလ ဘုန်းကြီးများ ရတတ်သရွေ့နဲ့ မမျှတနိုင်ကြဘူး။

ကြည့်ရှုရန်

၃။ ထမင်းရေငဲ့ချိန်တန်ပြီ–ကာလော နိဿဝံ ပရိသာဝေတုံ။ ၁၂။ ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေ (မျှတ)–ယာပေ။

၅။ ပါတရာသဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[နံနက်ဆွမ်းစားချိန် စကားပြောပုံ]

" ဒေါင်.... ဒေါင်.... "

၁။ သုဏာ ဘန္တေ ကိံသဒ္ဒေါ။

၂။ ပါတရာသဝေလာ အာဝုသော, တသ္မာ ဘတ္တဂ္ဂေ ဘတ္တသဇ္ဇနတ္ထာယ ကာလာရောစနသဒ္ဒေါ.ယံ။

၃။ နု ပဟာတော နု သဇ္ဇေတ္တာ နိဋ္ဌိတကာလေ။

၄။ သဇ္ဇေတ္တာ နိဋ္ဌိတကာလေပိ ဒသဝါရမတ္တံ အယောဒဏ္ဍံ ပဟရိသတိ။

ဒေါင်.... ဒေါင်.... [၁၀-ချက်]ခန့်

၅။ သစ္စံ ဘန္တေ, ဣဒါနေဝ ပဟာတော။

၆။ အယံ ဘတ္တဘုဉ္ဇနတ္ထာယ ကာလာရောစနသဒ္ဒေါ, ဂစ္ဆာမ ဘတ္တဂ္ဂံ။

၇။ အာရောစေတု မေ ဘန္တေ ဘတ္တဂ္ဂဝတ္တံ။

၈။ ဟတ္ထဗ္ဗ ဓောဝိတ္တာ မုခဗ္ဗ ဝိက္ခာလေတ္တာ ပတ္တောစေဝ ဘာဇနံ စ ဝါမဟတ္ထေန ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သုဏာ-ကြား(နားထောင်)။ ကိံသဒ္ဒေါ-အဘယ်အသံနည်း (ဘာသံပါလိမ့်)။ ၂။ ဘတ္တဂ္ဂ-ဆွမ်းကိုယူရာအရပ် (ဆွမ်းစားဇရပ်, ဆွမ်းစားကျောင်း)။ ဘတ္တသဇ္ဇနတ္ထ (ဘတ္တ+သဇ္ဇန+အတ္ထ)- ဆွမ်း + ပြင်ဆင်ခြင်း + အကျိုး။ ကာလာရောစနသဒ္ဒ (ကာလ+အာရောစန+သဒ္ဒ)- အချိန်ကို+ပြောကြောင်း+အသံ (အချိန်ပြောတဲ့အသံ, အချက်ပေးသံ)။ ၃။ နိဋ္ဌိတ-ပြီး။ ၄။ အယောဒဏ္ဍ-သံချောင်း။ ၆။ဘုဉ္ဇန-စားခြင်း။ ၈။ဟတ္ထ-လက်။ ဝိက္ခာလေ-ဆေ(ပလုတ်ကျင်း)။ ဘာဇန-ခွက် (ပန်းကန်)။ ဝါမဟတ္ထ-လက်ဝဲလက် (ဘယ်ဘက်လက်)။

၉။ သစေ ဘုဠ္ဍမာနသ ယံကိဉ္စိ ဥပနာမေတိ, ကိ ကာတမ္ဗေ။

၁၀။ ဟတ္ထပါသံ ပါပေတွာ ပဋိဂ္ဂဟေတမ္ဗေ။

၁၁။ ဘုဠ္ဍမာနေန ကိ ကာတမ္ဗေ။

၁၂။ ဘုဠ္ဍမာနေန သေခိယဝတ္တံ ပူရေတွာ ပဋိသခၤါ ယောနိသော ခါဒနီယံ စ ခါဒိတမ္ဗံ, ဘောဇနီယံ စ ဘုဉ္ဇိတမ္ဗံ။

၁၃။ ကေသုစိ ဝိဟာရေသု "ဣဒ သူပံ ဒေထ, ဣဒ ဗျဉ္ဇနံ ဒေထာ"တိ ကထာသဒ္ဒေဟိ စေဝ ကဋ္ဌပါတိသဒ္ဒေဟိ စ ဘတ္တဂ္ဂေ အတိဝိယ ကောလာဟလော ဟောတိ, ကစ္စိ ဘန္တေ ဣဓေဝ ဒေသောဝ ဟောတိ။

၁၄။ နယိဒ ကောလာဟလော ဟောတိ, သဗ္ဗေ တုဏ္ဏီဘူတာ ပဋိသခၤါယ ယောနိသော ဘုဉ္ဇန္တိ။

၁၅။ ပမောဒါမိ ဘန္တေ ဘတ္တဂ္ဂဝတ္တံ သုတ္တာ။

[ပုတ္တောကိုမင့်ဘဲ ဘာဇနံဟူသော ကဲကိုင့်၍ ပဋိဂ္ဂဟေတမ္ဗံ ဟုရှိသည်]။ ပဋိဂ္ဂဏှ (ပဋိဂ္ဂဟ)–ခံယူ (အကပ်ခံ)။ ပဋိဂ္ဂဟိတ–အကပ်ခံအပ်။ ၉။ ဘုဠ္ဍမာနော–ဆွမ်းစားသူ(စားနေစဉ်)။ ယံကိဉ္စိ–အမှတ်မထားတပါးပါး။ ဥပနာမ–အနီးသို့ညွှတ်စေ(ကပ်)။ ၁၀။ ဟတ္ထပါသ–ဟတ္ထပါသ် (လက်၏အနီး နှစ်တောင့်ထွာအရပ်)။ ပါပေ–ရောက်စေ။ ၁၂။ ပူရေ–ပြည့်စေ။ ခါဒနီယံ–ခဲဘွယ်။ ဘောဇနီယံ–ဘောဇဉ်။ ခါဒ–ခဲ(စား)။ ၁၃။ ကေသုစိ–အချို့ကုန်သော။ ဣဓ–ဤဆွမ်းပွဲ၌။ သူပ–ပဲဟင်းစသည်။ ဗျဉ္ဇန–အသားဟင်း (သား ငါးစသည်)။ ကထာသဒ္ဒ–စကားသံ။ ကဋ္ဌ–ဖွန်း။ ပါတိ–ခွက်။ အတိဝိယ–အလွန်အကဲ (လွန်လွန်ကဲကဲ)။ ကောလာဟလော–ဆူဆူညံညံအသံ။ ကစ္စိ–အဘယ်သို့နည်း။ ၁၄။ တုဏ္ဏီဘူတ–ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ် (တိတ်တိတ်ဖြစ်)။ ၁၅။ ပမောဒ–ဝမ်းမြောက်။ သုတ္တာ–ကြားရ၍။

(က) ယေဘုယျေန ဘတ္တာဂ္ဂမ္ဘီ,
ကဋ္ဌဆ္ဆုဟိ ကထာဟိ စ၊
ကောလာဟလော ယထာ ဟောတိ,
တထာ မာ ဟောတု သော ဣဓ။

(ခ) သေယျော အယောဂုဠော ဘုတ္တော,
ဘုတ္တော အဂ္ဂိသိခူပမော၊
ယဓ္ဓေ ဘုဓ္ဓေယျ ဒုဿီလော,
ရဋ္ဌပိဏ္ဍံ အသညတော။

ပါဠိမိုးရုန်

၁။ နားထောင်ကြစမ်း, ဘာသံပါလိမ့်။
၂။ အချိန်ပြောတဲ့ အသံဘဲ။
၃။ ဆွမ်းပြင်ပြီးတဲ့အခါလဲ ခေါက်သေးသလား။
၄။ လက်တို့ကိုလဲ ဆေးပါ, ပါးစပ်ကိုလဲ လုတ်ကျင်းပါ။
၅။ သူ ဆွမ်းကပ်နေတယ်, အကပ်ခံလိုက်ပါ။

(က) ယေဘုယျေန–များသောအားဖြင့်၊ ဘတ္တာဂ္ဂမ္ဘီ–ဌ၌၊ ကဋ္ဌဆ္ဆုဟိ–စွန်းသံတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကထာဟိ စ–စကားပြောသံတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကောလာဟလော–သည်၊ ဟောတိ ယထာ–ကဲ့သို့၊ တထာ–တူ၊ သော–ထို ဆူညံသည်၊ ဣဓ–ဤဆွမ်းစားကျောင်း၌ (ဤကျောင်းတိုက်၌)၊ မာ ဟောတု–မဖြစ်ပါစေနှင့်။

(ခ) တတ္တော–လောလော(အလွန်)ပူသော၊ အဂ္ဂိသိခူပမော–မီးတောက်မီးလျှံ ဥပမာရှိသော (မီးတောက်မီးလျှံနှင့်တူသော)၊ အယောဂုဠော–သံတွေခဲသည်၊ ဝါ–ကို၊ ဘုတ္တော–စားအပ်သည်၊ (သမာနော–သော်)၊ သေယျော–မြတ်ပါသေး၏ (တော်ပါသေး၏)၊ ဒုဿီလော–သီလမရှိသော ရဟန်းသာမဏေသည်၊ ရဋ္ဌပိဏ္ဍံ–တိုင်းပြည်၏ဆွမ်းကို၊ အသညတော–ကိုယ်နှုတ်စိတ်ကို မစောင့်စည်းဘဲ၊ ဘုဓ္ဓေယျ–အံ့၊ ယဓ္ဓေ သေယျော–မမြတ်သည်သာ။ [ယဓ္ဓေ သည် ပဋိသေဓ အနက်ဟော နိပါတ်၊ ဓမ္မပဒ ၌ ၂–၂၂၉]

၆။ ဟတ္ထပါသ်သို့ရောက်အောင် ချဉ်းကပ်ပါ (ဟတ္ထပါသ်သို့ ရောက်စေပါ)။

၇။ ဆွမ်းလုပ်ကို ဝန်းဝိုင်းအောင် ပြင်ပါ။

၈။ ဒီမှာ ဆွမ်း လိုက်ကြပါဦး။

၉။ ဆွမ်းစားကျောင်းက တယ် ဆူညံသံကိုး။

၁၀။ ဇွန်းနဲ့ခွက်ကို ပြင်းစွာ မထိခိုက်ပါစေနှင့်။

၁၁။ တိတ်တိတ် စားကြပါ။

၁၂။ သံတွေ့ခဲကို စားရသည်က တော်ပါသေးတယ်, မစောင့်စည်းဘဲ ရှာ၏ ဆွမ်းကိုစားခြင်းမှာ မတော်ပါ။

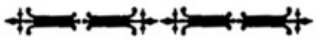

၇။ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ကထာသလ္လာပေါ

[ဆွမ်းစားပြီးချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ကိ ကာတဗ္ဗံ။

၂။ ပတ္တဓောဝနာဒ္ဒာနံ ဂန္ဓာ အတ္တနော ပတ္တော ဓောဝိတဗ္ဗော။

၃။ ကေသုစိ ဝိဟာရေသု ဓောဝနဒ္ဒာနေ ပိ ယံ ဝါ တံ ဝါ မုခါ.ရုဠ္ဟကထံ ကထေန္တိ, ကိ ပန ဘန္တေ ဣဓ ဝေမေ ဟောတိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပရိယောသာနံ–အဆုံး(အပြီး)။ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနံ–ဆွမ်းကိစ္စ၏ ပြီးဆုံးရာအခါ (ဆွမ်းစားအပြီး)။ ၂။ ပတ္တဓောဝနဒ္ဒာနံ–သပိတ်ဆေးရာအရပ်။ ၃။ ယံ ဝါ တံ ဝါ–အမှတ်မထား တပါ ပါးသော (ဟိုဟိုဒီဒီ, တော်စွာလျှော်စွာ, တောင်ရောက် မြောက်ရောက်, သတ်မှတ်ချက် ဦးတည်ချက်မရှိသော)။ ကိ ပန ဘန္တေ–ဘယ်လိုပါလဲ အရှင်ဘုရား။ ဝေမေ ဟောတိ– ဒီလိုပါဘဲလား။

၄။ နယိဝ အာစရိယော အနုဇာနာတိ တာဒိသံ (ကထံ) ကထေတုံ။

၅။ ယဒိ အာစရိယော နာနုဇာနာတိ, နေ ကထေန္တိ နေ ဒဟရသာမဏေရာ ယံ ဝါ တံ ဝါ မုခါ.ရုဠ္ဟာကထံ။

၆။ ဧဝံ အာစရိယေန ဝါရိယမာနာပိ ဒဟရသာမဏေရာ ကထေန္တိယေဝ ယံ ဝါ တံ ဝါ မုခါ.ရုဠ္ဟာကထံ။

၇။ ဧဝံ နု။

၈။ ဧဝမေဝ။

၉။ အဟော အစ္ဆရိယော ဝါနေယျကာနံ ဒုဗ္ဗစဘာဝေါ။

၁၀။ အာမ အာဝုသော။

၁၁။ ယေဘုယ္ယေန ဘာဇနဓောဝနဌာနေ ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒကေန စန္ဒနိကာ ဝိယ ဟောတိ, ဣဓ ပန ကိံ ဟောတိ။

၁၂။ ဣဓ ပန သသိတ္ထကံ ဘာဇနဓောဝနံ ဗဟိအာရာမံ ဆဏ္ဍေန္တိ, အသိတ္ထကံ ပန ရဇ.ဌာနဌာနေ ဝါ မာလာဝစ္ဆေသု ဝါ သြသိဉ္စန္တိ။

၄။ နာနုဇာနာတိ (နေ အနုဇာနာတိ)–ခွင့်မပြု၊ ၅။ ဒဟရော–ငယ်သော(ငယ်သူ)။ ၆။ ဝါရိယမာန–တားမြစ်အပ်။ ကထေန္တိယေဝ–ပြောကြတာပါဘဲ။ ၇။ ဧဝံ နု–ဒီလိုဘဲလား။ ၈။ ဧဝမေဝ–ဒီလိုဘဲ။ ၉။ အဟော–အော်။ အစ္ဆရိယော–အံ့သြထိုက် (အံ့သြစရာကောင်း၏)။ ဝါနေယျကော–တောင်ခံဖြစ်သူ (ကျေးတောသား)။ ဒုဗ္ဗစဘာဝေါ–ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြောဆိုထိုက်သော စကားရှိသူ၏အဖြစ် (အပြောရ အဆိုရ ခက်သူ၏အဖြစ်)။ ၁၁။ ဘာဇနံ–ခွက်(သပိတ်စသည်)။ ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒကံ (ဥစ္ဆိဋ္ဌ+ဥဒကံ)–ဆေးရေ,ကြောရေ,ပါးစပ်ဆေးရေ(လုပ်ဆေးရေ)။စန္ဒနိကာ–ရေပုတ်အိုင်(ဗွက်အိုင်)။ ၁၂။သသိတ္ထကံ–ဆွမ်းလုံး(ထမင်းလုံး)နှင့် တကွဖြစ်။ ဘာဇနဓောဝနံ–ခွက်ဆေးရေ။ ဗဟိအာရာမံ–အာရာမ် (ကျောင်းတိုက်)၏ အပြင်ဘက်။ ဆဏ္ဍေ–စွန့်ပစ်(သွန်)။ အသိတ္ထကံ–ဆွမ်းလုံး(ထမင်းလုံး) မရှိ(မပါ)သော ရေ။

၁၃။ ကိ သ ဘန္တေ ဩဇ္ဇာရိကဓောဝနမတ္တေနေ ဓောဝနကိစ္စံ နိဋ္ဌာတိ။

၁၄။ နာဝုသော တတ္တကမတ္တေန နိဋ္ဌာတိ, ပုန နာနိယပိဏ္ဍိယာ ဥဗ္ဘဋ္ဌေတ္ဝာ ဓောဝိတဗ္ဗော။

၁၅။ တတော ပရံ ကိ ကာတဗ္ဗံ။

၁၆။ ततော ပရံ ပတ္တပုဋ္ဌေနေန ပုဋ္ဌံ ဃ[illegible] ပတ္တထဝိကာယံ ပက္ခိပိတဗ္ဗော ကာလေ သမ္ပတ္တေ ပိဏ္ဍာယ စရိတုံ, အပိတု ဣမသ္မိ ဝိဟာရေ ပါတရာသဘတ္တပရိယောသာနေ ဩဝါဒ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထာယ စေဝ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗဿ စ ဂန္ထဿ ဥဂ္ဂဟဏတ္ထာယ ပတ္တပုဋ္ဌနပရိယောသာနေ အာစရိယုပဇ္ဇာနံ ဂစ္ဆန္တိ။

ရဇ+ဇ္ဇာနဇ္ဇာနံ (ရဇ+ဥဇ္ဇာန+ဇ္ဇာနံ)–မြေမှုန်တို့၏+ထရာ+အရပ် (ဖုန်ထသောနေရာ)။ မာ့လာဝစ္ဆ–ပန်းပင်ငယ် (သစ်ပင်ငယ်)။ ဩသိဉ္စ–သွန်(လောင်း)။ ၁၃။ ဩဇ္ဇာရိက ဓောဝနမတ္တ–အကြမ်းဆေးရုံမှု။ နိဋ္ဌာတိ–ပြီး၏။ ၁၄။ တတ္တကမတ္တ–ထိုမျှလောက်။ နာနိယပိဏ္ဍိ–ဆပ်ပြာခဲ။ ဥဗ္ဘဋ္ဌေ (ဥ+ဝဋ္ဌ)–အထက်၌+ချာချာလည် (ပွတ်တိုက်) [ဝကို ဗပြု ဒွေဘော်လာ]။ ၁၆။ ပတ္တပုဋ္ဌနံ–သပိတ်သုတ်ပုဝါ။ ပုဋ္ဌ–သုတ်။ ပတ္တထဝိကာ–သပိတ်အိတ်။ ပက္ခိပ–ထည့်(စွပ်)။ သမ္ပတ္တ–ရောက်(ကျ)။ ပိဏ္ဍာ–ဆွမ်း။ အပိတု–သို့သော်လည်း(သို့ရာတွင်)။ ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏ–ဩဝါဒကို ခံယူခြင်း။ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗ–သင်ယူထိုက်။ ဂန္ထော–ကျမ်းဂန်(ကျမ်းစာ)။ ဥ[illegible]ဟဏ–သင်ယူခြင်း။ အတ္ထော–အကျိုး။ အာစရိယုပဇ္ဇာနံ–ဆရာတော်ကို ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့ (ဆရာတော်ကို ဆည်းကပ်ခြင်းအကျိုးငှာ)။ ၁၈။ သံသုဒ္ဓ–စင်ကြယ်(သန့်ရှင်း)။

၁၇။ ကိ သ ပန ဘန္တေ ပတ္တထဝိကာယံ ပက္ခိပိတွာ ပုန ဓောဝိတမ္ဟော။

၁၈။ ပတ္တထဝိကာယံ ပက္ခိပိတွာပိ အန္တောပတ္တေ သံသုဒ္ဓဥဒကံ အာကိရိတွာ အာလောဠေတွာ သြသိဉ္စိတဗ္ဗံ, ဝိနယဓရာ ပန ဘိက္ခူ ဧဝံ ကတွာပိ ပတ္တံ ပုန ပဋိဂ္ဂဏ္ဏန္တိ။

(က) ဟိတွာ[1] သတပလံ သက်သံ, သောဝဏ္ဏံ သတရာဇိကံ၊
အဂ္ဂဟိ မတ္တိကာပတ္တံ, တံ ဒုတိယာဘိ.သေစနံ။

(ခ) ဧဝံ.ဘိသေကဘဏ္ဍံဝ, ဗုဒ္ဓါဒီဟိ မဟာယိတံ၊
တံ ပတ္တံ နာ.တိမညေယျ[2], သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော ယတိ။

အာကိရ-လောင်း (ထည့်)။ အာလောဠေ-လှုပ် (ကျင်း, ခလောက်)။ ဝိနယဓရော-ဝိနည်းကို ဆောင်သူ (ဝိနည်းဓိုရ်)။

(က) သတပလံ-ပိုလ်ချိန်တစ်ရာ (လေးပိသာ)ရှိသော၊ သုဝဏ္ဏံ-ရွှေ ဖြင့်ပြီးသော။ သတရာဇိကံ-အနှားရေး (အနှားရစ်) တစ်ရာရှိသော။ ကံသံ-လင်ပန်းကို (နန်းသုံးစားခွက်ကို)။ ဟိတွာ-စွန့်၍ [ဘုတွာရှိမူ သုံးစွဲပြီး၍]။ မတ္တိကာပတ္တံ-မြေသပိတ်ကို။ ယံ အဂ္ဂဟိ-အကြောင်းကိုင်ယူပြီ။ တံ-ထိုမြေသပိတ်ကို ကိုင်ယူခြင်းသည်။ ဒုတိယာဘိသေစနံ-ဒုတိယအကြိမ် အဘိသိက် သွန်းခြင်းပေတည်း။ [မဟာဇနကဇာတ်တော်]

(ခ) ဧဝံ-သို့၊ အဘိသေကဘဏ္ဍံဝ-အဘိသိက်ခံအပ်ပြီးသော ဘဏ္ဍာကဲ့သို့။ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ-ဘုရားအစရှိသော အရှင်မြတ်တို့သည်။ မဟာယိတံ-ငါ့ဥစ္စာဟု

---

[1]- ဘုတ္တာ (မူကွဲ) [2]- နာဝမညေယျ (မူကွဲ)

ပါဠိစီရန်

၁။ သပိတ်ဆေးတဲ့ နေရာ သွားပြီး သပိတ် ဆေးပါ။

၂။ တော်စွာလျော်စွာ နှုတ်တက်ရာရာ စကားကို မပြောပါနဲ့။

၃။ ဒီလို စကားပြောဘို့ရာ ဆရာက ခွင့်မပြုဘူး။

၄။ ဆေးရေကြောရေကြောင့် ဗွက် ဖြစ်နေတယ်။

၅။ ထမင်းလုံးမပါတဲ့ ရေကို ဖုန်ထတဲ့နေရာမှာ လောင်းပါ။

၆။ အကြွမ်းဆေးရုံနဲ့ မပြီးသေးဘူး။

၇။ ဆပ်ပြာခဲနဲ့ ပွတ်တိုက်ပြီး သပိတ်ကို ဆေးပါဦး။

၈။ သပိတ်သုတ်ပုဝါနဲ့ သုတ်ပါ, သပိတ်အိပ်ထဲ ထည့်ပါ။

၉။ သပိတ်အိပ်ထဲ ထည့်ပြီး နောက်ထပ် ဆေးပါဦး။

၁၀။ ရေလောင်းထည့်ပြီး လှုပ်လှဲ့ သွန်ပါ။

၁၁။ သင့် သပိတ် သံသပိတ်လား, မြေသပိတ်လား။

၁၂။ သပိတ်ကို အထင်မသေးပါနဲ့။

ပြုအပ်သော (မြတ်နိုးအပ်သော)။ တံ ပတ္တံ–ကို။ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော–သဒ္ဓါဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခဲ့သော။ ယတိ–သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းသည်။ နာ.တိမညေယျ (နာ.ဝမညေယျ)–မထေမဲ့မြင် မမှတ်ထင်ရာ (အထင်မသေးရာ)။

ကြည့်ရှုရန်

၁၁။ သံသပိတ်– အယောပတ္တော။ **မြေသပိတ်– မတ္တိကာပတ္တော။**

၈။ ဘိက္ခာစရဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ဆွမ်းခံချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ကတိနာဋိကာ ဟေ။

၂။ ဆန္ဒာဋိကာ ဘန္တေ။

၃။ ဝေဿတိ ဘိက္ခာစရဝေလာ ဥပကဋ္ဌာ, ပတ္တံ သဇ္ဇေဟိ။

၄။ နာ တာဝ မေ ပတ္တော ဓောဝိတော။

၅။ ကသ္မာ ကာလသေသေ နာ ဓောဝိတော၊ ဣဒါနေဝ ဓောဝ, ဓောဝိတ္တာ ပတ္တထဝိကာယံ ပက္ခိပ။

၆။ သဇ္ဇိတော မေ ဘန္တေ ပတ္တော၊

၇။ တေနဟိ အာယာမ, နဂရံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိဿာမ။

၈။ သုဏာဟိ နု ဘန္တေ ဣဒံ နဂရံ ဥဠ္ဠေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ။

၉။ နာ သုဏာမိ အာဝုသော, တွံ စရန္တော "အတိစ္ဆထ ဘန္တေ"တိ သဒ္ဒံ ဗဟုံ သုဏိဿသိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ နာဋိကာ–နာရီ။ ဟေ–ဟေ့(ဟေ:)။ ၃။ ဘိက္ခာစရာဝေလာ–ဆွမ်:အကျိုးငှာလည့်လည်ရာအချိန် (ဆွမ်:ခံချိန်)။ ၅။ ကာလသေသေ–စောစောကပင်။ ၇။ အာ+ယာမ–လာ, သွားကြစို့။ ၈။ ဥဠ္ဠော–အရိယာနည်: ဆွမ်:ရှာမှီ:ခြင်:။ ပဂ္ဂဟော–လက်ဖြင့် မွေ့ယှူအပ်သော ဿပိတ် (ဆွမ်:ကိုခံယူကြောင်: သပိတ်)။ ၉။ အတိစ္ဆထ ဘန္တေ (အတိ+ဣစ္ဆထ+ဘန္တေ) ဣ(ဒီ)အိမ်ကို ကျော်လွန်၍ ထို(ဟို)အိမ်၌ အလိုရှိတော်မူကြပါဘုရား: (ကန်တော့ဆွမ်:ပါ'ဘုရား:)။

၁၀။ ဝေံ နု ဘန္တေ။

၁၁။ ဝေမေဝ အာဝုသော။

၁၂။ နု လဗ္ဘတိ နု ပိဏ္ဍော ယာပနမတ္တမ္ပိ။

၁၃။ ယာပနမတ္တံ ပန လဗ္ဘတိ, အပိတု အတိပါတော ဂန္ဓာ အတိဒိဝါ ပစ္စာဂစ္ဆတိ။

၁၄။ အတိဒုက္ခရံ ဘန္တေ။

၁၅။ ဝေမေဝ အာဝုသော။

၁၆။ ပိဏ္ဍာယ ဂစ္ဆန္တေန ပန ကထံ ဂန္တဗ္ဗံ။

၁၇။ ပိဏ္ဍာယ ဂစ္ဆန္တေနာ.ဝုသော ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေတွာ သုပ္ပဋိစ္ဆန္နံ ပါရုပိတွာ သြက္ခိတ္တစက္ခုနာ ဂန္တဗ္ဗံ, နု ပန အန္တရဝါသက-ဥတ္တရာသင်္ဃ ပုရတော ဝါ ပစ္ဆတော ဝါ သြလမ္ဗေန္တေန တဟံ တဟံ သြလောကေန္တေန ဂန္တဗ္ဗံ။

၁၈။ ဣဒံ သေခိယဝတ္တံ အဟမ္ပိ ဇာနာမိ။

၁၂။ လဗ္ဘ–ရအပ်။ ၁၃။ ယာပနမတ္တံ–မျှတလောက်ရုံ (လောက်ငရုံ)။ အတိပါတော–အလွန်စောစော၌။ အတိဒိဝါ–အလွန်နေမြင့်မှ။ ပစ္စာဂစ္ဆ–ပြန်လာ။ ၁၄။ အတိဒုက္ခရံ–အလွန်ခဲယဉ်း။ ၁၇။ ပရိမဏ္ဍလံ–ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်းစွာ (ပဆစ်ဒူးဝန်းနှစ်ဖက်နှင့် ချက်ဟူသော သုံးပါးသော အဝန်းအဝိုင်းကို ဖုံးအုပ်၍)။ နိဝါသေ–ဝတ်။ ပါရုပ–ခြုံ (ရုံ, ယမ်း)။ သုပ္ပဋိစ္ဆန္နံ–လည်ပင်းလက်ကောက်ဝတ်တို့ကို ကောင်းစွာဖုံးလွှမ်းအပ်သည် မည်လောက်အောင်။ သြက္ခိတ္တစက္ခု–လေးတောင်ခန့်မျှ ကြည့်သောအားဖြင့် အောက်၌ချအပ်သော မျက်လွှာရှိ။ အန္တရဝါသကော–သင်းပိုင်။ ဥတ္တရာသင်္ဃော–ဧကသီ။ ပုရတော–ရှေ့၌ (ရှေ့က)။ သြလမ္ဗေန္တော–တွဲလျားကျစေ (ဒေါက်တိမောက်ခြိုက် ဖြစ်စေ)။ တဟံ တဟံ–ထိုထိုအရပ် (ဟိုဟိုဒီဒီ)။ သြလောကေန္တ–ကြည့်။

(က) ပစ္စတိ မုနိနော ဘတ္တံ, ထောကံ ထောကံ ကုလေ ကုလေ၊
ပိဏ္ဍိကာယ စရိသာမိ, အတ္ထိ ဇယ်ဗလံ မမ။

(ခ) ကဒါ.ဟံ သတ္တာဟသမ္မေယေ, သြဝဇ္ဇော အလ္လစီဝရော၊
ပိဏ္ဍိကာယ စရိသာမိ, တံ ကုဒါသု ဘဝိဿတိ။

(ဂ) ကုတော လဗ္ဘာ ကုလေ ယာစံ, မဟံ ဒေန္တု ဝရံ တုရံ၊
သက္ကစ္စာ.သက္ကစ္စံ ဒန္ဓံ, မာ လူခံ မယှ.မပ္ပကံ။

(က) မုနိနော–ရဟန်း၏အတွက်၊ ဝါ–ရဟန်းဘို့။ ကုလေ ကုလေ–အမျိုးတိုင်းအမျိုးတိုင်း၌၊ ဝါ–အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း၌၊ ထောကံ ထောကံ–အနည်းငယ် အနည်းငယ်၊ (နဲနဲစီ နဲနဲစီ)၊ ဘတ္တံ–ကို၊ ပစ္စတိ–(ပို၍) ချက်ထားအပ်၏၊ ပိဏ္ဍိကာယ–ကောင်းဆိုနှစ်ဖြာ, ရရာစုပ္ပြွမ်း, ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရိသာမိ–လည့်လည် တော့မည်၊ မမ–၏၊ ဇယ်ဗလံ–ခြေသလုံးအားသည်၊ အတ္ထိ–ရှိသေး၏။ [ဓမ္မပဒ...., ဒေန္တ ဝဂ်]

(ခ) အဟံ–သည်၊ ကဒါ–အဘယ်အခါ၌ (ဘယ်တော့များ)၊ သတ္တာဟ သမ္မေယေ–ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အဆက်မပြတ် မိုးရွာရာအခါ၌၊ ဝါ–ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မိုးစွေရာအခါ၌၊ သြဝဇ္ဇော–မိုးစွတ်အပ်သည်၊ အလ္လစီဝရော–မိုးစိုသော သင်္ကန်းရှိ သည်၊ (ဟုတ္တာ) ပိဏ္ဍိကာယ–ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရိသာမိ–လည့်လည်ရပါအံ့နည်း၊ တံ–ထိုလည့်လည်ရခြင်းသည်၊ ကုဒါ–အဘယ်အခါ၌ (ဘယ်တော့များ)၊ ဘဝိဿတိ–ဖြစ်ပါလိမ့်မည်နည်း။ [မဟာဇနကဇာတ်, အဿပုဒ်နိပါတ်]

(ဂ) ကုလေ–သူတစ်ပါးအိမ်၌၊ ယာစံ (ယာစန္တော)–တောင်းလသော်၊ ၁။ မယှ–ငါ့အား၊ မဟံ–သုံးဆောင်ဘွယ်ရာပစ္စည်း အများကြီးကို၊ ဒေန္တု–လောင်းလှူကြပါစေ၊ အပ္ပကံ–အနည်းငယ်ကို၊ မာ (ဒေန္တု)–မလောင်းလှူကြပါ စေနှင့်၊ ၂။ ဝရံ–အကောင်းစားကို၊ ဒေန္တု၊ လူခံ–ခေါင်းခေါင်းပါးပါး အညံ့စားကို၊ မာ (ဒေန္တု)၊ ၃။ တုရံ–လျင်လျင်မြန်မြန်၊ ဒေန္တု၊ ဒန္ဓံ–ဖြေးဖြေးနှေးနှေး၊ မာ (ဒေန္တု)၊ ၄။ သက္ကစ္စံ–ရိုရိုသေသေ၊ ဒေန္တု၊ အသက္ကစ္စံ–မရိုမသေ၊ မာ (ဒေန္တု)၊ ကုတော–ဤသို့ တောင့်တ၍၊ ကုတော လဗ္ဘာ–အဘယ်မှာရအပ်ရနိုင်ပါအံ့နည်း။ [နိဒါနပဝဂ္ဂ ကဿပသံယုတ်]

ပါဠိစီရန်

၁။ ဘယ်နှစ်နာရီထိုးပြီလဲ (ရှိပြီလဲ) ဟေ့။
၂။ တစ်နာရီ ထိုးပါပြီ (ရှိပါပြီ) ဘုရား။
၃။ ဒါဖြင့်ယင် အိပ်ရာက ထပါတော့လား။
၄။ မှန်ပါ, ထပါတော့မယ်။
၅။ သင့် သပိတ် မဆေးရသေးဘူးလား။
၆။ တပည့်တော်သပိတ် ဆေးပြီးပါပြီဘုရား, သပိတ်အိပ်ထဲတော့ မထည့်ရသေးပါ။
၇။ ဒီရွာဟာ ဆွမ်းခံလို့ လွယ်ကူသလား။
၈။ အင်း.... လွယ်ကူပါတယ်။
၉။ ရပ်တော်မူပါဦး ဘုရား။
၁၀။ ပန်းကန်ကလေး သနားတော်မူပါ။
၁၁။ ဆွမ်းဖြင့် မျှတပါရဲ့လား။
၁၂။ အင်း.... မျှတပါရဲ့။
၁၃။ ပြည့်စုံအောင် ရပါရဲ့လား ဘုရား။
၁၄။ ရပါရဲ့။
၁၅။ အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း သင့်ဘို့ ဆွမ်းချက်ထားတယ်။
၁၆။ ဘယ်တော့မျှား ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မိုးစွေနေတုန်း ဆွမ်းခံရပါမလဲ။
၁၇။ သပိတ်အိပ်ထဲ ထည့်ပြီးပလား။

ကြည့်ရှုရန်

၉။ ရပ်တော်မူပါဦး–တိဋ္ဌတု။ ၁၀။ (ပန်းကန်)–ထာလကံ။ ပေး(သနား)–ဒေတု။ ၁၃။ ပြည့်စုံအောင်–ပရိပုဏ္ဏံ။

၉။ ပိဏ္ဍာစာရိကာနံ် ကထာသလ္လာပေါ

[ဆွမ်းခံကိုယ်တော်များ စကားပြောပုံ]

၁။ ပိဏ္ဍာစာရိကေန ပိဏ္ဍံ ဥဒ္ဒိသ တိဋ္ဌန္တေန ကိဝစိရံ ဌာတဗ္ဗံ။

၂။ ဂဟဋ္ဌာနံ အာကာရံ သလ္လက္ခေတွာ နာတိစိရံ နာတိသီဃံ ဌာတဗ္ဗံ။

၃။ ကတမော ဘန္တေ ဒါတုကာမာနံ အာကာရော, ကတမော ပန အဒါတုကာမာနံ။

၄။ ယဒိ ဘာဇနံ ဝါ မောဝတိ, ကဋဿံ ဝါ ဂဏှာတိ, ဥက္ခလိ ဝါ အာမသတိ၊ သလ္လက္ခေဟိ တံ "ဒါတုကာမာနံ အာကာရော"တိ၊ အထ ပန တုဏှီဘူတော ဝါ နိသီဒတိ, ပရမ္မုခံ ဝါ ကရောတိ, "အတိစ္ဆထ ဘန္တေ"တိ ဝါ ဝဒတိ၊ သလ္လက္ခေဟိ တံ "အဒါတုကာမာနံ အာကာရော"တိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပိဏ္ဍာစာရိကော–ဆွမ်းအကျိုးငှာ လည့်လည်ခြင်း အကျင့်ရှိသောသူ (ဆွမ်းခံရဟန်း, သာမဏေ)။ ဥဒ္ဒိသ–ရည်မှတ်၍။ ကိဝစိရံ–ဘယ်လောက်ကြာအောင်။ ဌာတဗ္ဗံ–ရပ်ထိုက်။ ၂။ ဂဟဋ္ဌော–အိမ်ဥစ္စာတည်သူ (လူဝတ်ကြောင်)။ အာကာရော–အခြင်းအရာ (အမူအရာ)။ နာတိစိရံ–အလွန်မကြာအောင်။ နာတိသီဃံ–အလွန်မမြန်အောင် (သိပ်မမြန်အောင်)။ ၃။ ဒါတုကာမော–လောင်းလှူခြင်းငှာ အလိုရှိသူ။ အဒါတုကာမော–မလောင်း မလှူလိုသူ။ ၄။ ဘာဇနံ–ခွက် (ဇလုံ)။ ကဋဿ–ယောက်ချို (ဇွန်း)။ အာမသ–သုံးသပ် (ကိုင်)။

၅။ ကတမော ဘန္တေ သူပံ ဝါ ဗျဉ္ဇနံ ဝါ ဒါတုကာမာနံ အာကာရော။

၆။ ပဌမံ ပိဏ္ဍံ အာကိရိတ္တာ ယဒိ ဗျဉ္ဇနထာလကံ ဂဏှာတိ, အယမေဝ သူပံ ဝါ ဗျဉ္ဇနံ ဝါ ဒါတုကာမာနံ အာကာရော။

၇။ ဒုက္ကရာ ဝတ ဘန္တေ ပရပဋိဗဒ္ဓါ ပဗ္ဗဇ္ဇာ။

၈။ အာမာ.ဝုသော, တသ္မာယေဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနာပိ ဩဝါဒေါ ဒိန္နော "ပရပဋိဗဒ္ဓါ မေ ဇိဝိကာတိ ပဗ္ဗဇိတေန အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗ"န္တိ။

(က) ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဒုက္ကရာ တာတ, တွံ စ သုခုမဇာတိကော၊
သိတေန.တ္ထ လဘေ ဥဏှံ, ဥဏှေန.တ္ထ စ သိတလံ။

(ခ) ဥတ္တိဋ္ဌေ နပ ပမဇ္ဇေယ္ယ, ဓမ္မံ သုစရိတံ စရေ၊
ဓမ္မစာရီ သုခံ သေတိ, အသ္မိံ လောကေ ပရမ္မိ စ။

အထ ပန–ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ။ ပရမ္မုခံ–တစ်ဖက်၌မျက်နှာရှိသည်ကို (မျက်နှာလွှဲ)။ ၆။ ဗျဉ္ဇနထာလကံ–ဟင်းခွက်။ ၇။ ပရပဋိဗဒ္ဓ–သူတစ်ပါးတို့၌ ဆက်စပ် (သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်သွယ်နေ)။ ၈။ ဒိန္နေ–ပေးအပ်။ [ပရပဋိဗဒ္ဓါ ၊ပေ၊ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ၏ အနက်ကို ရှေ့ပုံရှင်ကျင့်ဝတ်၌ ရှု]။

(က) တာတ–ချစ်သား၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ–ရဟန်းအဖြစ်သည်၊ ဒုက္ကရာ–ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏(ခဲယဉ်း၏)။ တွံ စ–သင်သည်လည်း၊ သုခုမဇာတိကော–သိမ်မွေ့. နုနယ်သော သဘောရှိ၏၊ သီတေန–အအေးဖြင့်၊ အတ္ထ–အလိုသည်၊ (သ့တိ–ရှိလသော်)၊ ဥဏှံ–အပူကို၊ လဘေ–ရတတ်၏၊ ဥဏှေန စ–ဖြင့်လည်း၊ အတ္ထ–သည်၊ (သတိ–သော်)၊ သီတလံ–အအေးကို၊ လဘေ–၏။

(ခ) ဥတ္တိဋ္ဌေ–ဆွမ်းကိုရည်မှတ်, ရပ်ရသောအကျင့်၌၊ နပ ပမဇ္ဇေယ္ယ–မမေ့မလျော့ရာ၊ ဓမ္မံ–ဆွမ်းခံအကျင့်ကို၊ သုစရိတံ–ကောင်းစွာကျင့်အပ်သည်မည်

(၈) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘူတောပိ, သဗ္ဗဒါ ပိဏ္ဍာစာရိကော၊
တသ္မာ ကော အဝမညေယျ, ပိဏ္ဍောလျံ ဗုဒ္ဓသေဝိတံ။

(ဃ) နေ ခေါ အရိယာ ယာစကာဝ, ဒေထ ဒေထာတိ ယာစရေ၊
ဥဒ္ဒိသ အရိယာ တိဋ္ဌန္တိ, သော အရိယာန ယာစနာ။

ပါဠိဗျိုဟ်ရန်

၁။ ဆွမ်းခံသော ရဟန်တစ်ပါး အိမ်ပေါက်မှာ ရပ်နေတယ်။

၂။ လူတို့၏ အမူအရာကို မှတ်သားပါ "ငါ့သပိတ်ထဲ ဆွမ်းလောင်းလိုသလား, မလောင်းလိုသလား"လို့။

လောက်အောင်၊ စရေ-ကျင့်ရာ၏၊ ဓမ္မစာရီ-ဆွမ်းခံအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသူသည်၊ အသ္မိं လောကေ-ဤလောကဌာနလည်းကောင်း၊ ပရမှိ စ-နောက်လောကဌာနလည်းကောင်း၊ သုခံ-စွာ၊ သေတိ-အိပ်ရ နေရ၏။ [ဓမ္မပဒ, လောကဝဂ်]

(၈) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘူသော-ဘုရားရှင်အစစ် ဖြစ်၍ဖြစ်သည်၊ (သမ္မာနော) ပိ-ဖြစ်သော်လည်း၊ သဗ္ဗဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ပိဏ္ဍာစာရိကော-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လည့်လည်ခြင်းရှိတော်မူ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓသေဝိတံ-ဘုရားရှင်သည် မှီဝဲ(လေ့ကျက်)တော်မူအပ်သော၊ ပိဏ္ဍောလျံ-ဆွမ်းကိုရှာမှီးသူ၏ အဖြစ်ကို (ဆွမ်းခံအကျင့်ကို)၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ အဝမညေယျ-အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ် ပြုထိုက်တော့အံ့နည်း။

(ဃ) အရိယာ-အရိယာတို့သည်၊ ယာစကာဝ-သူတောင်းစားတို့ကဲ့သို့၊ ဒေထ ဒေထာတိ-ပေးကြပါ ကမ်းကြပါ့ဟူ၍၊ ခေါ-စင်စစ်၊ နေ ယာစရေ-မတောင်းရမ်းကြကုန်၊ အရိယာ-တို့သည်၊ ဥဒ္ဒိသ-အလိုရှိရာ စိတ်ဖြင့်သာမှန်း၍၊ တိဋ္ဌန္တိ-ရပ်တော်မူကြကုန်၏၊ သော-ဤအလိုရှိရာ ရည်မှတ်၍ ရပ်ခြင်းသည်၊ အရိယာနံ-တို့၏၊ ယာစနာ-တောင်းခြင်းပေတည်း။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ အိမ်တံခါး(အိမ်ပေါက်)-ဖဂဟဒ္ဒါရံ။ ၂။ ငါ့သပိတ်ထဲ- မမ ပတ္တေ။

၃။ ကိုရင် ဗုဒ္ဓရက္ခိတသည် သိပ်လဲမကြာ, သိပ်လဲမမြန်အောင် ဆွမ်းရပ်နေသည်။

၄။ ဇလုံကို ဆေးပြီး ဆွမ်းကို ယူခဲ့ပါ။

၅။ ကန်တော့ဆွမ်းပါ ဘုရား။

၆။ ဟင်းခွက်ကို ယူခဲ့ပါ။

၇။ မဌေးသည် ဆွမ်းလောင်းဘို့ရန် အိမ်မှ ထွက်လာသည်။

၈။ ငါ၏ အသက်မွေးမှုသည် သူတစ်ပါးတို့၌ ဆက်စပ်နေပါ တကား။

၉။ သင်သည် ဆွမ်းခံအကျင့်၌ မမေ့ပါနှင့်။

၁၀။ မြတ်စွာဘုရားတောင်မှ ဆွမ်းခံသေးတာဘဲ, ငါ ဘာကြောင့် ဆွမ်းမခံဘဲ နေရမှာလဲ။

၁၀။ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ခေပကာလေ ကထာသလ္လာပေါ

[ဆွမ်းခံပြန်လာချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ပိဏ္ဍပါတတော ပဋိက္ခေပကာလေ ကိ ကာတဗ္ဗံ။

၂။ ဥဒကဋ္ဌာနံ ဂန္တ္ဝာ ပါဒေ ပက္ခာလေတ္ဝာ ပါဒဗုဏ္ဏေနေန ဃ**ရ**ံ**ပ**ဝိဋ္ဌာ။

၄။ ယူ(ဆောင်)– အာဟရ။ ၇။ မဌေး–မဌေးဒါရိကာ။ ၁၀။ နာဟံ ကသ္မာ ပိဏ္ဍာယ စရိဿာမိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပိဏ္ဍပါတော–ဆွမ်းခံရာအရပ် (ဆွမ်းခံရွာ)၊ [ပိဏ္ဍပါတ **အရ ဆွမ်း**ကို ရသော်လည်း ဆွမ်းခံရာဌာနကို ဌာနမှုပစာရအားဖြင့် ယူပါ]။ ပဋိက္ခေပ**ကာလော**–ပြန်သူ၏အခါ (ပြန်လာချိန်)။ ၂။ ဥဒကဋ္ဌာနံ–ရေရှိရာအရပ်။ ပ**ကၖာလေတ္ဝာ**–ဆေး၍ [ပါးစပ်ဆေးရာ၌ "ဝိက္ခာလေ"ဟု သုံးစွဲသည်]။

၃။ နိဝါသနပါရုပနစီဝရာနိ ကထံ ကာတဗ္ဗာနိ။

၄။ ဝိဟာရစီဝရေန ပရိဝတ္တေတွာ ဂါမစီဝရံ စီဝရဝံသေ ဝါ စီဝရရဇ္ဇုယံ ဝါ ပတ္ထရိတဗ္ဗံ။

၅။ ယဒိ ဘန္တေ စီဝရံ သိန္နံ ဟောတိ, ကိံ ကာတဗ္ဗံ။

၆။ မုဟုတ္တံ ဥဏ္ဏော သြတာပေတဗ္ဗံ, နု စ စိရံ နိဒဟိတဗ္ဗံ၊ ဒိဝါဘတ္တေ အဘုတ္တေယေဝ သဃ်ရိတွာ ယထာဌာနေ ထပေတဗ္ဗံ။

၇။ ပတ္တော ပန ကထံ ကာတဗ္ဗော။

၈။ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ခေပေ သမနန္တရေယေဝ ပတ္တထဝိကတော သြမုဋ္ဌိတွာ ပတ္တာဓာရကေ **ထပေတဗ္ဗော**။

၉။ ပတ္တထဝိကာ ပန ကတ္ထ **ထပေတဗ္ဗာ**။

၁၀။ ဘိတ္တိယံ အယောဒ**ဏ္ဍော ဝါ** ဝံသော ဝါ ဘဝိသတိ, တတ္ထ လဂ္ဂေတွာ **ထပေတဗ္ဗာ**။

ပါဒပုဉ္ဇနံ–ခြေတို့ကို သုတ်ကြောင်းအဝတ် (ခြေသုတ်အဝတ်)။ ၃။ နိဝါသနံ–ခါးဝတ်သင်္ကန်း (သင်းပိုင်)။ ပါရုပနံ–ကိုယ်ရုံသင်္ကန်း (ဧကသီ)။ ၄။ ဝိဟာရစီဝရံ–ကျောင်းဌ ဝတ်ထိုက်သောသင်္ကန်း (ကျောင်**းဝတ်သင်္ကန်း**)။ ပရိဝတ္တေ–လဲလှယ်။ ဂါမစီဝရံ–ရွာဝတ်သင်္ကန်း။ စီဝရဝံသ–သင်္ကန်**းလှန်းစရာ** ဝါ: (သင်္ကန်းတန်းဝါ:)။ စီဝရရဇ္ဇု–သင်္ကန်းလှန်းစရာ ကြိုး (သင်္ကန်းတန်းကြိုး)။ ပတ္ထရ–ဖြန့် (လှန်း)။ ၅။ သိန္နံ–စို (ချွေးစို)။ ၆။ မုဟုတ္တံ–တစ်မုဟုတ် (တစ်ခဏ)။ ဥဏ္ဏော–နေပူ။ သြတာပ–အောက်ကပူစေ(လှန်း)။ စိရံ–ကြာမြင့်စွာ(အကြာကြီး)။ နိဒဟ–ထား။ နိဒဟိတဗ္ဗ–ထားထိုက်။ ဒိဝါဘတ္တံ–နေ့ဆွမ်း။ ဘုတ္တ–စားအပ်။ အဘုတ္တ–မစားအပ်။ သဃ်ရ–ခေါက်။ သဃ်ရိတွာ–ခေါက်၍။ ယထာဌာနံ–အကြင်အကြင်ထားရာအရပ် (ထားမြဲနေရာ)။ ထပ–ထား။ ထပေတဗ္ဗ–ထားထိုက်။ ၈။ သမနန္တရံ–အခြားမဲ့။ သြမုဋ္ဌ–ချုတ်။ ပတ္တာဓာရကော–သပိတ်ခြေ။ ၁၀။ ဘိတ္တိ–နံရံ။ အယောဒ**ဏ္ဍ**–သံချောင်း (သံချိတ်)။ ဝံသော–ဝါးတန်း။ လဂ္ဂ–ငြိကပ်။ လဂ္ဂေ–ငြိကပ်စေ။ လဂ္ဂေတွာ–ဆွဲချိတ်၍။

(က) ယသ ဝိဟာရဝတ္ထေသု, သမာစာရော နု ဝိဇ္ဇတိ၊ ပရိဟာယတိ ဝုမ္ဖိယာ, ကာဠပက္ခေ ဝ စန္ဒိမာ။

(ခ) ယသ ဝိဟာရဝတ္ထေသု, သမာစာရော သံဝိဇ္ဇတိ၊ နု 'သော ဟာယတိ ဝုမ္ဖိယာ, သုက္ကပက္ခေ ဝ စန္ဒိမာ။

ပါဠိစီရန်

၁။ သင် ဘယ်က ပြန်လာသလဲ။

၂။ တပည့်တော် ဆွမ်းခံရွာမှ ပြန်လာပါတယ်။

၃။ ကျောင်းဝတ်သက်နှုန်းနဲ့ ရွာဝတ်သက်နှုန်းကို လဲ၍ သက်နှုန်းတန်းဝါးမှာ ဖြန့်ထားပါ။

၄။ ချွေးစိုသော သက်နှုန်းကို နေပူ၌ ခဏလှန်းပါ။

၅။ သက်နှုန်းကို နေပူထဲမှာ အကြာကြီး မထားပါနဲ့။

၆။ သပိတ်ကို အိပ်က ချွတ်ထားပါ။

၇။ ဟို နံရံမှာ သံချောင်းရှိတယ်။

၈။ ကျောင်းကျင့်ဝတ်၌ ကောင်းစွာကျင့်ပါ။

(က) ယသ–အကြင်သူ၏၊ [**သမာစာရော**၌စပ်]၊ ဝိဟာရဝတ္ထေသု–ကျောင်းကျင့်ဝတ်တို့၌၊ သမာစာရော–ကောင်းစွာ ကျင့်ခြင်းသည်၊ နု ဝိဇ္ဇတိ–မရှိ၊ (သော–ထိုသူသည်)၊ ကာဠပက္ခေ–လဆုတ်ပက္ခ၌၊ စန္ဒိမာ ဣဝ–လကဲ့သို့၊ ပရိဟာယတိ–ဆုတ်ယုတ်၏။

(ခ) ယသ–၏၊ ၊ပေ၊ သံဝိဇ္ဇတိ–ရှိ၏၊ (သော–သည်)၊ သုက္ကပက္ခေ–လဆန်းပက္ခ၌၊ စန္ဒိမာ ဣဝ–ကဲ့သို့၊ ဝုမ္ဖိယာ–မှ၊ နု ဟာယတိ–မဆုတ်ယုတ်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ အဘယ်မှ (ဘယ်က)–ကုတော။ ပြန်လာ–ပစ္စာဂစ္ဆ။ (ပဋိက္ကမ) [ပိဏ္ဍပါတနှင့်တွဲလျှင် 'ပဋိက္ကမဖြင့် သုံးရသည်]။ ၂။ ဆွမ်းခံရာမှ–ပိဏ္ဍပါတတော။

၉။ လဆုတ်ပက္ခ၌ လသည် ဆုတ်ယုတ်သကဲ့သို့ ကျောင်းကျင့်ဝတ်ကို ကောင်းစွာ မကျင့်တဲ့သူဟာ ကြီးပွားခြင်းမှ ဆုတ်ယုတ်တတ်တယ်။

၁၀။ လဆန်းပက္ခ၌ လသည် တိုးပွားသကဲ့သို့ ကျောင်းကျင့်ဝတ်ကို ကောင်းစွာ ကျင့်တဲ့သူဟာ ကြီးပွားတတ်တယ်။

၁၁။ အန္ဓောဒိဝါဘတ္တေ ကထာသလ္လာပေါ

[နေ့ဆွမ်းစားချိန်အတွင်း စကားပြောပုံ]

၁။ ကတိဃဋ္ဌိကံ အာဝုသော။

၂။ အဋ္ဌဃဋ္ဌိကတော တိသပလံ အတိက္ကန္တံ။

၉။ ယထာ ကာဋ္ဌပက္ခေ စန္ဒိမာ ပရိဟာယတိ၊ တထာ ဝိဟာရဝတ္တံ သမ္မာ အစရန္တေ ဝုဍ္ဎိယာ ပရိဟာယတိ။ ၁၀။ ကြီးပွား–ဝုဍ္ဎ [ဝုဍ္ဎတိ, ဝုဍ္ဎန္တိ စသည်]။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ကတိဃဋ္ဌိကံ–ဘယ်နှစ်နာရီရှိပြီလဲ [**အခန်းရှစ်၌** "ကတိနာဠိကာ"ဟု သုံးခဲ့သည်၊ အပေါက်ပါသော ကြေးအိုးက**လေးဖြင့်** ပြုအပ်သော ရေနာရီသည် ဃဋ္ဌိကာမည်၏၊ ယင်းကိုပင် "**နာဠိကာ"ဟုလည်း**ခေါ်၏၊ ရေနာရီမရှိသော ယခုအခါ၌ကား စက်နာရီကို ဃဋ္ဌိကာ (နာဠိကာ)ဟု ခေါ်ရတော့သည်]။

ရေနာရီလုပ်နည်း။ ။၁၂–ကျပ်သားရှိသော ကြေးနီတုံးကို အစောက်(ဖောက်)လက်ရှစ်သစ်, နှုတ်ခမ်း၀ လက်ကိုးသစ်, ၁၃–နှစ်အရွယ်ရှိသော ကညာပျို၏ ပျော့ပျောင်းသော ဆံပင် တစ်ဆယ့်ခြောက်ပင်ကို ပေါင်းကျစ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြိုးဝင်လောက်ရုံ ၎င်းကြေးခွက်ကို အပေါက်ဖေါက်၍ ရေအင်တုံ ရေအိုးစသည်၌ ရှိသောရေပေါ်တွင် ချထားသောအခါ ဖောက်ထားသော အပေါက်မှ ရေ၀င်၍ ကြေးခွက်တစ်ခါမြုပ်လျှင် တစ်နာရီခေါ်သည်။

၂။ တိသပလံ–မိနစ်သုံးဆယ်[ပလ–ပိုလ်၊ ရေနာရီ တစ်နာရီ၏ အစိတ်အပိုင်း, စက်နာရီ၏ မိနစ် စက္ကန့်ကို "ပလ"ဟု သုံးသင့်၏]။ အတိက္ကန္တ–ကျော်(လွန်)။

၃။ ယဒိ ဧဝံ ပါဠိယာ စေဝ အဋ္ဌကထာဒီနဉ္စ ဥဂ္ဂဟနဝေလာ ဥပကဏ္ဏာ (ဥပကဋ္ဌာ), အာယာမ ဝိဇ္ဇာဂဇ္ဇံ။

၄။ ဧဝံ ဘန္တေ, ကတရဝိဇ္ဇာယ ဓါရော။

၅။ ဗျာကရဏသ ဝါရော။

၆။ နတ္ထိ ကိရ အာစရိယော, ကော နု ခွဇ္ဇ ဝါစေသတိ။

၇။ ယဒိ ဧဝံ ဥပါစရိယော ဝါစေသတိ။

၈။ သက္ခိသတိ နု ဥပါစရိယော ဗျာကရဏံ ဝါစေတုံ။

၉။ အဂရု အာဝုသော ဥပါစရိယသ ဗျာကရဏမတ္တဝါစနေ။

၁၀။ ဧဝံ နု။

၁၁။ ဧဝ.မေဝ။

၁၂။ ဥပါစရိယော အာဂစ္ဆတိ, အာသနာ ဝုဋ္ဌဟထ။

၃။ အဋ္ဌကထာ–အဋ္ဌကထာ (အနက်ကို ဖွင့်ဆိုကြောင်းကျမ်း)။ ဝိဇ္ဇာဂဇ္ဇော–အတတ်သင်ရာအခန်း (စာသင်ခန်း, စာသင်ဆောင်)။ ၄။ ကတရဝိဇ္ဇာ–အဘယ်အတတ်ပညာ (အဘယ်ကျမ်းစာ)။ ၅။ ဗျာကရဏံ–ဗျာကရဏ်း (သဒ္ဒါ)။ ၆။ နတ္ထိ ကိရ–မရှိဘူးတဲ့။ ကော နု ခွဇ္ဇ (ကော+နု ခေါ+အဇ္ဇ) အဇ္ဇ–ယနေ့၊ ကော–သည်၊ ဝါစေသတိ နု ခေါ–ဆိုစေလိမ့်မည်နည်း (ပို့ချလိမ့်မည်နည်း)။ ဝါစေ–ဆိုစေ (ပို့ချ) [စာအုပ်မရှိသော ရှေးခေတ်က ရှေ့ကဆိုပြသည်ကို တပည့်က လိုက်၍ဆိုရသည်]။ ၇။ ဥပါစရိယော–ဆရာ၏ အနီးပါးဌ်ဖြစ်သောဆရာ (လက်ထောက်ဆရာ)။ ၈။ သက္ခိသတိ နု–စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်လော (စွမ်းနိုင်ပါ့မလား) [ဝတ္တမာန်ဖြင့် သက္ကောတိ, သက္ကုဏာတိ၊ အခြားဝိဘတ်များ၌ သက္ကုဏောယျ၊ သက္ကုဏိ, အသက္ခိ၊ သက္ကုဏိသတိ, သက္ခိသတိ–ဤသို့ ရှပ်ရှိသည်]။ ၉။အဂရု–ဝန်မလေး။ ဗျာကရဏမတ္တဝါစနံ–ဗျာကရဏ်းမျှကို ပို့ချခြင်း။ ၁၂။ ဥပါစရိယော အာဂစ္ဆတိ–လက်ထောက်ဆရာ လာနေပြီ [လာနေဆဲဖြစ်၍

၁၃။ အာမ ဘန္တေ။

၁၄။ နိသီဒေယျာထာ.ဝုသော, သကေ အာသနေ မောနံ သမာစရဏ, မာ သဒ္ဒ.မကရိတ္ထ။

၁၅။ ယထာဥဂ္ဂဟိတံ အဝိရာဓေတ္မာ လေခါဖလကေ ဝါ လေခါပေါတ္ထကေ ဝါ အက္ခရာနိ လိခေယျာထ။

၁၆။ လိခိတံ ဘန္တေ။

၁၇။ လိခိတံ ဒသ္သေဟိ။

၁၈။ ဣဒံ သုဠ္ဠု, နု ပနိ.ဒံ။

(က) သိပ္ပသမံ ဓနံ နတ္ထိ, သိပ္ပံ စေရာ နု ဂဏ္ဍရေ၊
ဣဓ လောကေ သိပ္ပံ မိတ္တံ, ပရလောကေ သုခါ.ဝဟံ။

ဝတ္တမာန်ဖြင့် သုံးသည်]။ ၁၄။ မောနံ–တိတ်တိတ် ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း။ သမာစရ–ကောင်းစွာကျင့်။ မာ အကရိတ္ထ (မာ အကတ္ထ)–မပြုကြနှင့် [အကာသိ, အကရာ၊ အကာသုံ, အကံသု၊ အကာသိ, အကတ္ထ၊ အကာသိं, အကမှာ၊ အကရိ, အကရုံ စသည်]။၁၅။ ယထာဥဂ္ဂဟိတ–အကြင်အကြင်သင်ယူအပ်(သင်ယူပြီးသော) ကျမ်းစာ။ ဝိရာဓေ–ချွတ်ယွင်းစေ, လွဲမှားစေ၊ အဝိရာဓေဘွာ–မလွဲစေဘဲ။ လေခါဖလကံ–ရေးစရာပျဉ်ချပ် (ကျောက်သင်ပုန်း, ဘော)။ လေခါပေါတ္ထကံ–ရေးစရာစာအုပ်။ အက္ခရံ–အက္ခရာ (စာ)။ လိခ–ရေး။ ၁၆။ လိခိတ–ရေးအပ်, ရေးအပ်ပြီးသား (ရေးပြီးသား)။ ၁၇။ ဒဿေ–မြင်စေ(ပြ)။ ၁၈။ သုဠ္ဠု–ကောင်း၏။

(က) သိပ္ပသမံ–အတတ်ပညာနှင့်တူသော၊ ဓနံ–သည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ သိပ္ပံ–ကို၊ စေရာ–သူခိုးဓားပြတို့သည်၊ နု ဂဏ္ဍရေ–မယူနိုင်ကုန်၊ ဣဓ လောကေ–၌၊ သိပ္ပံ–သည်၊ မိတ္တံ–မိတ်ဆွေတည်း၊ [ပုံလိုင်မှ ` နှုပုံလိုင်ပြန်နေသော လိုင်ဝိပလ္လာသ]။ ပရလောကေ–၌၊ သုခါဝဟံ–ချမ်းသာကို ဆောင်နိုင်၏။

(ခ) ဝိဒ္ဓတ္တံ စ နရိပတ္တံ စ, နေဝ တုလျံ ကုဒါစနံ၊
သဒေသေ ပုဒ္ဓတေ ရာဇာ, ဝိဒ္ဓါ သဗ္ဗတ္ထ ပုဒ္ဓတေ။

(ဂ) သဗ္ဗံ သုတ.မဓိယေထ, ဟီန.မုက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမံ၊
သဗ္ဗသ အတ္ထံ ဇာနေယ္ယ, နေ စ သဗ္ဗံ ပယောဇယေ။

ပါဠိစီရန်

၁။ တစ်နာရီ ခွဲပြီ (တစ်နာရီမှ မိနစ် ၃၀ လွန်ပြီ), စာအံကြပါလား။

၂။ စာသင်ခန်းသို့ မသွားကြသေးဘူးလား။

(ခ) ဝိဒ္ဓတ္တံ စ–ပညာရှိ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ နရိပတ္တံ စ–မင်း၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ကုဒါစနံ–တစ်ခါတစ်ရံမျှ (ဘယ်တော့မှ)။ နေဝ တုလျံ–မတူ၊ ရာဇာ–ကို၊ သဒေသေ–မိမိ၏ အရပ်(နိုင်ငံ)၌၊ ပုဒ္ဓတေ–ပူဇော်အပ်၏ (လေးစားခံရ၏)၊ ဝိဒ္ဓါ–ပညာရှိကို၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော အရပ်(နိုင်ငံ)၌၊ ပုဒ္ဓတေ–၏၊ [စာဏကျနီတိ။ ။နရိပတ္တံ၌ နရိ သဒ္ဒူပပဒ+ပါဓာတ်+တပစ္စည်း၊ နရိသည် လူဟော၊ ထောမနိမိ– ပါဠိ၌ "နရိန္ဒတ္တံ"ဟု ရှိသင့်၏။

(ဂ) ဟီန.မုက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမံ–အယုတ်, အမြတ်, အလတ်ဖြစ်သော၊ သဗ္ဗံ–သော၊ သုတံ–နာယူမှတ်သား သင်ကြားအပ်သော အတတ်ပညာကို၊ အဓိယေထ–သင်ရာ၏၊ [သတ္တမီ ဇထဝိဘတ်]။ သဗ္ဗသ–အလုံးစုံသော အတတ်ပညာ၏၊ အတ္ထံ–ကို၊ ဇာနေယ္ယ–သိရာ၏ (သိအောင်ပြုရာ၏)၊ စ–သို့သော်လည်း၊ သဗ္ဗံ–ကို၊ နေ ပယောဇယေ–မသုံးစွဲရာ။ [ဇာတက–၌, ၃–၂၀၅]။

[ဤစကားကိုယူပြီး လူရွှင်တော်များ ဟာသပြောကြသည်မှာ– "ဘယ်ဟာဖြစ်ဖြစ် တပ်ထားတာ ကောင်းတယ်, မလုပ်ချင်ယင် အသာနေ" ဟူ၏]။

၃။ အခု ပါဠိသိက္ခာအလှည့် မဟုတ်လား, ဘာလို့ နာမ်ဂိုဏ်း စာအုပ် ယူလာရသလဲ။

၄။ ဒီနေ့ ဆရာ မရှိဟူးဆို, စာမတက်ရဘူးပေါ့။

၅။ ငါက ပါဠိသိက္ခာလောက် ချဘို့တော့ ဝန်မလေးဘူး။

၆။ အမှန်ဘဲလား။

၇။ အမှန်ပါဘဲ။

၈။ ဆရာလာနေတယ် ဟေ့, ထကြ။

၉။ တိတ်တိတ်နေ, အသံမထွက်နဲ့။

၁၀။ ပညာနှင့်တူသော အရောင်မရှိ။

၁၁။ အတတ်ပညာ အားလုံး၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်ထားရမယ်၊ ဒါပေမယ့် အကုန်လုံး မသုံးစွဲရဘူး။

၁၂။ ဝါစနကာလေ ကထာသလ္လာပေါ

[စာချချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ပေါတ္ထကံ အနောလောကေတွာ ဟိယျော ဥဂ္ဂဟိတဝိဇ္ဇံ ပုန သဇ္ဈယထ။

၂။ ဥပရိဝိဇ္ဇံ ဥဂ္ဂဏှိသယထ၊ ပဌတု ဗုဒ္ဓရက္ခိတော, အညေ သုဏန္တု။

ကြည့်ရှုရန်

၃။ ဘာလို့–ကသ္မာ။ ယူ–ဂဏှ [ဂဏှတိ, ဂဏှန္တိ စသည်]။ ၄။ နတ္ထိ ကိရ အဇ္ဇ အာစရိယော။ သင်ယူ(တက်)–ဥဂ္ဂဏှ။ ၉။ မောနံ သမာစရထ (တုဏှီ ဟောထ)။ ၁၀။ အရောင်–အာဘာ။ တူမျှ–သမ။

၁။ သြလောက–ကြည့်၊ အနောလောကေတွာ (နဝ+သြလောကေတွာ)–မကြည့်ဘဲ။ ဟိယျော–မနေ့က။ ဥဂ္ဂဟိတဝိဇ္ဇာ–သင်ယူအပ်ပြီးသော အတတ်ပညာ (သင်ပြီး,တက်ပြီးသားစာ)။ ၂။ ဥပရိဝိဇ္ဇာ–အထက်စာ (ရှေ့စာ)။ ပဌ–ရွတ်(ဆို)။

၃။ မာ ဝိရာဓေဟိ, ဓေံ ဝဒေဟိ။

၄။ ဟရေ သတ္တာ... မာ တွံ ပုနပ္ပုနံ ဝိရာဓေဟိ၊ အတိဗဟလောဌကပေါလံ တဝ မုခံ ပေါထယိသာမိ။

၅။ ဣမံ ပါဠိံ မရမ္မဘာသာယ ပရိဝတ္တေဟိ "ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိ"တိ။

၆။ ဣမံ ပန မရမ္မဘာသံ ပါဠိဘာသာယ ပရိဝတ္တေဟိ "တရားတော်ကို ပူဇော်ပါ၏"တိ။

၇။ ဣမိသာ ပါဠိယာ အတ္ထံ ယောဇေဟိ "သံဃံ ပူဇေမိ"တိ။

၈။ ဣမသ္မ ဝါကျသ္မ အဓိပ္ပာယံ ဝဒေဟိ "ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မံ ဒေသေတိ"တိ။

၉။ အလ.မေတ္တာဝတာ၊ ယဒိ သက္ကုဏောယျာထ, ဝါစုဂ္ဂတံ ပရိစိနာထ၊ နော စေ ဝါစုဂ္ဂတမတ္တံ ပရိစိနိတုံ သက္ကုဏောယျာထ, ပုနပ္ပုနံ ပဋ္ဌေယျာထ။

၁၀။ အပ္ပဒ္ဒါ သဗ္ဗယထ၊ မာ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒါ, မာ စ ဝိဇ္ဇာဂဠ္ဘေ ကောလာဟလံ ကရောထ။

ကြည့်ရှုရန်

၄။ သတ္တော–သတ္တဝါ၊ ဟရေ သတ္တ–ဟဲ့ သတ္တဝါ၊ အတိဗဟလောဌကပေါလံ–(အတိ+ဗဟလ+သြဋ္ဌ+ကပေါလံ)–အလွန်+ထူထဲသော+နှုတ်ခမ်း+ပါး စောင်ရှိ။ ပေါထယ–ပုတ်ခတ် (ရိုက်,နှက်)။ ၅။ မရမ္မဘာသာ–မြန်မာဘာသာ [ဒေသ ဘာသာ ဟုလည်း သုံးစွဲနိုင်၏]။ ပရိဝတ္တေ–လည်စေ (လဲလှယ်, ပြန်ဆို)။ ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိတိ–ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိဟူသော၊ ဣမံ ပါဠိံ–ကို၊ ပူဇေ–ပူဇော်။ ၇။ ယောဇေ–ယှဉ်စေ (ယောဇနာ,ပေး)။ ၈။ ဝါကျ–ဝါကျ၊ အဓိပ္ပာယော–အဓိပ္ပာယ် (အလိုရှိ အပ်သောအနက်)။ ၉။ အလं–တော်ပြီ။ ဇေတ္တာဝတာ–ဤမျှလောက်ဖြင့်။ သက္ကုဏ–စွမ်းနိုင်။ ဝါစုဂ္ဂတ (ဝါစာ+ဥဂ္ဂတ)–နှုတ်သို့+တက်၊ (နှုတ်တက်)။ ပရိစိနာ–ဆည် ပ. (လေ့ကျက်)။ ၁၀။ ဥစ္စာဒ္ဒေါ–အထက်သို့ မြင့်တက်သော အသံရှိသူ။

၁၁။ သစေ ဣဒ္ဓထ, ဧကတောဝ သဒ္ဓယထ၊ နော စေ, ဧကကောဝ သဒ္ဓယထ အတ္တာနော ဝါစုဂ္ဂတဝိဇ္ဇံ အဝိရာဓေတ္မာ လိခထ။

၁၂။ ဒင်... ဒင်... ဒင်... ဒင်... (ဆယ်ချက်) ခန့်။

၁၃။ သုဏာထ, ကတိနာဠိကာ။

၁၄။ ဒသနာဠိကာ ဘန္တေ။

၁၅။ တေနဟိ ဂစ္ဆထ ယထာဝိဟာရံ၊ မာ စ ဥပါဟနသဒ္ဒံ သာဝေယျာထ, မန္ဒံ မန္ဒံ ဂစ္ဆထ။

(က) ဒ္ဝါသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏ္ဍီ, ဒ္ဝေသဟဿာနိ ဘိက္ခုတော၊ စတုရာသီတိသဟဿာနိ, ယေ မေ ဓမ္မာ ပဝတ္တိနော။

မဟာသမ္ဒ၊–ဘေးသို့ကျယ်ပြန့်သော အသံရှိသူ။ ၁၁။ ဧကတော–တပေါင်းတည်း။ ဧကကော–တစ်ယောက်တည်း၊ ["ဧကကာဝ"ဟုလည်း သုံးနိုင်၏၊ ဧကကာ မယံ အရညေ ဝိဟရာမ၊– ဓမ္မပဒ ၆, ၂–၂၈၇]။ သဒ္ဓယ–သရဒ္ဓာယ် (ရွတ်ဖတ်) [သဒ္ဓယထ–သံရှေ့–အဓိရှေ့ရှိသော ဣဓာတ်, ဣကို ဧပြု, ဧကို အယပြု၍ သဒ္ဓယထဟုသာ ရှိရမည်၊ သဒ္ဓါယထ–ဟု မရှိရပါ]။ ၁၅။ ယထာဝိဟာရံ–အကြင်အကြင် (မိမိ)ကျောင်း။ ဥပါဟန–ဖိနပ်။ သာဝေ–ကြားစေ။ မန္ဒံ မန္ဒံ–ဖြေးဖြေးနှေးနှေး [သဏိကံ သဏိကံ–ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။

(က) ဗြဟ္မဏ–ဗြဟ္မဏ၊ ဒ္ဝါသီတိသဟဿာနိ–ရှစ်သောင်းနှစ်ထောင်သော ဓမ္မကွန်ရာတို့ကို၊ ဗုဒ္ဓတော–ဘုရားရှင်အထံတော်မှ၊ ဂဏ္ဍီ–သင်ယူခဲ့ပြီ၊ ဒ္ဝေသဟဿာနိ–နှစ်ထောင်သော ဓမ္မကွန်ရာတို့ကို၊ ဘိက္ခုတော–အရှင်သာရိပုတြာစသော ရဟန်းတော်တို့ အထံမှ၊ (ဂဏ္ဍီ)၊ ယေ ဓမ္မာ–အကြင် ဓမ္မကွန်ရာတရားတို့သည်၊ မေ–ငါ၏၊ (ဇိဝှဂ္ဂေ–လျှာဖျားဌ)၊ ပဝတ္တိနော–နှုတ်တက်ရွရွ ဖြစ်လာကြကုန်၏၊ (တေ ဓမ္မာ–တို့သည်)၊ စတုရာသီတိသဟဿာနိ–ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့တည်း။ [ခု ၂–၃၄၇၊ ထေရဂါထာ]။

(ခ) ဇဝံ အာနန္ဒထေရဿ, ဟဒယမှိ ပဝတ္တိနံ၊
ဓာရယေ ဝါစယေ ဓမ္မံ, ပဂ္ဂဏှေ ဣသိနံ ဓဇံ။

ပါဠိစီရန်

၁။ မနေ့က သင်ပြီးသားစာကို ပြန်ကြစမ်း။
၂။ စာအုပ် မကြည့်ဘဲ (အလွတ်)ပြန်။
၃။ မလွဲစေနဲ့, မလွဲစေနဲ့။
၄။ ဒီလို ပီအောင် ဆို, ဒီလို ပီအောင် ဆို။
၅။ ပါဠိကို မြန်မာ(ဘာသာ) ပြန်စမ်း။
၆။ အနက် ပေးစမ်း။
၇။ အဓိပ္ပာယ် ပြောစမ်း။
၈။ တတ်နိုင်ယင် နှုတ်တက်အောင် ဆောင်ထားကြ။
၉။ နှုတ်တက်နေတဲ့ စာကို မလွဲအောင်ရေးဘို့ရန်လဲ တတ်နိုင်ကြ ရမယ်။
၁၀။ နားထောင်ကြစမ်း, ဆယ်နာရီခွဲပြီ။

(ခ) ဇဝံ–သို့၊ အာနန္ဒထေရဿ–၏၊ ဟဒယမှိ–စိတ်နှလုံး၌၊ ပဝတ္တိနံ–ဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ–ကို၊ ဓာရယေ–အာဂုံနှုတ်တက် ဆောင်ရွက်ရာ၏၊ ဝါစယေ–ဟောပြောပြသ ပို့ချရာ၏၊ ဣသိနံ–ရသေ့ ရဟန်းတို့၏၊ ဓဇံ–တရားတည်းဟူသော အောင်လံကို၊ ပဂ္ဂဏှေ–စိုက်ထောင်မြင့်မြင့် စွင့်စွင့်လူလူ, လွင့်ထူရာ၏။

[(က) ဂါထာသည် အရှင်အာနန္ဒာက ဂေါပကမောဂ္ဂလ္လာနဗြဟ္မဏကို ပြောသော စကား၊ (ခ)၌ ပဝတ္တိနံဝယ် ပ+ဝတုဓာတ်+ဏီပစ္စည်း၊ ဒုတိယာသက်၌ ဒဏ္ဍိနံကဲ့သို့ ပြီးသည်]။

ကြည့်ရှုရန်

၄။ အရှုပ်အထွေးမရှိအောင် (ရှင်းအောင်,ပီအောင်)–အပလိဗုဒ္ဓံ၊ [ဗျတ္တံ–ထင်ရှားအောင်၊ ဝါ–ပီပီသသ ဉာဏ်သို့လည်း သုံးစွဲနိုင်၏]။ ဇဝ.မပလိဗုဒ္ဓံ (ဗုန္ဓံ) ဝဒ။ ၈။ ဝါစုဂ္ဂတံ ပရိစိနာထ။ ၉။ လိခိတုံပိ သမတ္ထာ ဟောထ။

၁၃။ ဒိဝါဘတ္တဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[နေ့ဆွမ်းစားချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အမှာဓိကာ ဒသဃဋိကာ။

၂။ သမ္မတ္တော ဒိဝါဘတ္တပဋိသန်ရဏကာလော, ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ အယောဒဏ္ဍံ ပဟရ။

၃။ ပဟတော ဘန္တေ အယောဒဏ္ဍော။

၄။ ပဋိဂ္ဂဟိတံ နု ဘောဇနပိဏ္ဍံ။

၅။ နု ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဘန္တေ။

၆။ ဘောဇနပိဏ္ဍပိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။

၇။ ကိံ ကာရဏာ။

၈။ ဒုတ္ထိ အာဝုသော ဘောဇနပိဏ္ဍေ ရဇံ ယဒိ တံ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဘဝေယ္ယ, တေန သံဖုဋ္ဌ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ မူလပဋိဂ္ဂဟဏံ ဝိသဇ္ဇတိ၊ ဘောဇနပိဏ္ဍေ ပန ပဋိဂ္ဂဟိတေ တတြဋ္ဌပိ ရဇံ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ၊ တသ္မာ ဘောဇနပိဏ္ဍပိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ အမှာဓိကာ (အမှ+အဓိကာ)–ထက်ဝက်+အပိုအလွန်ရှိသော၊ ဒသဃဋိကာ–ဆယ်နာရီရှိပြီ (ဆယ်နာရီခွဲပြီ) [အခန်း ၁၀–အတိုင်း ဒ့သ ဃဋိကတော တိ'သပလ် အတိက္ကန္တံ ဟုလည်းသုံးနိုင်၏]၊ ၂။ သမ္မတ္တ–ရောက်၊ ပဋိ(အဘိ)သန်ရဏ–ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဒိဝါဘတ္တပဋိသန်ရဏကာလော–နေ့ဆွမ်းပြင်ချိန် [အခန်း ၆–၌ "ဘတ္တသဇ္ဇန"ဟု သုံးခဲ့၏]။ ၄။ ပိဏ္ဍ–ခုံ, ကုလားထိုင်၊ ဘောဇန+ပိဏ္ဍ–စား+ခုံ(စားပွဲ)။ ၅။ ပဋိဂ္ဂဟိတ–အကပ်ခံအပ်။ ၇။ ကိံ ကာရဏာ–အဘယ်ကြောင်းကြောင့်နည်း။ ၈။ တတြဋ္ဌ–ထိုဌ်ဌတ်ည်သော (မြှုစသည်)။

၉။ သာဓု ဘန္တေ။

၁၀။ အဘိသခ်ံတံ အာဝုသော ဘောဇနပိဏ္ဍံ, သံဃသ အာဂမနတ္ထာယ အယောဒဏ္ဍံ ဒသဝါရမတ္တံ ပဟာရ။

၁၁။ နိသီဒထာ.ဝုသော အတ္တနော ပတ္တာ.သနေ။

၁၂။ ဒေထာ.ဝုသော ပရိဗ္ဗာဇကာ.... သူပံ စေဝ ဗျဉ္ဇနံ စ, တုမ္ဟာကံပိ အတ္ထာယ အဝသိဿယျာထ။

၁၃။ ဘောန္တော ပရိဗ္ဗာဇကာ.... တုမ္ဟေ, ဩလောကေယျာထ, ဗျဉ္ဇနထာလကေ ယံ ခီဏံ(သစေ တံ အတ္ထိ),အနုဒဒေယျာထ။

၁၄။ တတြ ပိဏ္ဍေ သုရသုရသုဒ္ဒါ စေဝ ကဋ္ဌသုဒ္ဒါ စ သူယတိ, မာ သူပံ သုရသုရကာရကံ ပိဝထ၊ သဗ္ဗသ္မိံ ဘုဉ္ဇနကိစ္စေ သေခိယဝတ္တံ မနသိ ကရေယျာထ, မာ စ ကဋ္ဌသုဒ္ဒိ သာဝေယျာထ။

၁၅။ ဘတ္တကိစ္စံ ပရိယောသိတံ၊ သစေ ခါဒနီယံ အတ္ထိ, ဥပနာမေထ။

၁၀။ အာဂမနတ္ထာ (အာဂမန+အတ္ထ)–လာခြင်း+အကျိုး။ ၁၁။ ပဋ္ဌာ.သနံ–ရောက်အပ် ရအပ်သောနေရာ။ ၁၂။ ပရိဗ္ဗာဇကာ–ပရိဗိုဇ် (ဖိုးသူတော်) [သုတ်ပါထေယျသမ္ပသာဒနီယသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သည့်အတိုင်း လူမှုကိစ္စကို စွန့်ခွါ၍ တရားကျင့်ဘို့ရာ ကျောင်းသခ်ိမ်းသို့ သွားနေသော သာသနာတော်နယ်ဝင် အဝတ်ဖြူဝတ်သော သူကို "ပရိဗ္ဗာဇကော"ဟု သုံးသည်၊ ပရိဗ္ဗာဇက ဖိုးသူတော်ဟု ဘာသာပြန်ခြင်းသည် ယင်းအဓိပ္ပာယ်နှင့် ဆီလျော်ပါမည်၊ သီလရှင်များကို "ပရိဗ္ဗာဇိကာ"ဟုသုံးသင့်၏]။ အဝသိဿ–ကြွင်း, ကျန်စေ (ချန်ထား)။ ၁၃။ ခီဏ–ကုန်။ အနုဒဒေယျာထ–နောက်ထပ်ပေး(လိုက်) [ဒဒါတိ, ဒဒန္တိ၊ ဒဒါတု၊ ဒဒေယျ စသည်]။ ၁၄။ သူယ–ကြားအပ် [သုယျ ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။ ပိဝ–သောက်။ ၁၅။ ပရိယောသိတ–ပြီးဆုံးစေအပ်။ ဥပနာမ–အနီးဌဉ္ဇတ်စေ(ကပ်)။

၁၆။ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ပရိဟရိတုံ ပတ္တံ နှာနီယပိဏ္ဍယာ ဥဗ္ဗေဇ္ဇေတွာ ဓောဝထ, ဓောဝိတွာ ဝေါဒကံ ကာတုံ ပတ္တပုဏ္ဏေနေန ပုဏ္ဏထ။

၁၇။ တတော ပရံ မုဟုတ္တံ ဥဏ္ဏော သြတာပေထ, မာ စ ဥဏ္ဏော ပတ္တစိဝရံ နိဒဟထ၊ ပတ္တာ.သနေယေဝ ပတ္တာပိဓာနံ ဝိဝရိတွာ နိသာမေထ။

၁၈။ လဒ္ဓါ နု ခေါ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ သြကာသော တမ္မူလံ ခါဒိတုံ။

၁၉။ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ယေဘုယ္ယေန တမ္မူလံ နတ္ထိ၊သစေ အတ္ထိ, ပုဗ္ဗဏ္ဏော ခါဒိတဗ္ဗံ၊ ဓူမဝဋ္ဋိ ပန ယဒါ ကဒါစိပိ နတ္ထိ ပါတဗ္ဗာ, တမ္မဏ္ဍုံပိ နတ္ထိ ခါဒိတဗ္ဗံ။

၁၆။ ပရိဟရိတုံ–ဆောင်ယူ (ပယ်ရှား) [အပနေတုံ ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။ ဝေါဒကံ–ရေမရှိ။ ၁၇။ နိဒဟ–ထား(ကြာမြင့်စွာထား)။ ပတ္တာ.သနံ–သပိတ်၏ နေရာ (သပိတ်ထားရာ နေရာ, သပိတ်စင်) [ပတ္တမာဠကော ဟုလည်းသုံး]။ အပိဓာနံ–အပိတ်, အဖုံး၊ ပတ္တာပိဓာနံ–ဘာပိတ်ဖုံး၊ ဝိဝရ–ဖွင့်၊ [ဝိဝရိတုံ ဝိဝရိတွာ စသည်]။ ၁၈။ လဒ္ဓ–ရအပ်။ သြကာသော–အခွင့်။ တမ္မူလံ–ကွမ်း။ ၁၉။ ဓူမဝဋ္ဋိ–ဆေးလိပ်။ ပါတဗ္ဗ–သောက်ထိုက်၊ [ပိဝတိ, ပိဝေယျ စသည်၊ ပိဝန္တော–သောက်စဉ်၊ ပိဝိတုံ, ပါတုံ–ဌာ]။ ကမ္မဏ္ဍုံ–ဆေးရွက်၊ [ဓူမပဏ္ဍံ, ဓူမပတ္တံ ဟုလည်းသုံး] တမ္မ–နီမြန်းသော+ကူဋ–အထွတ် (အဖျား)ရှိသော ဆေးရွက် [မြန်မာ ဆေးရွက်ကြီးများ နူးပြီးနှပ်ပြီးသောအခါ နေရောင်ခြည်လျှင် အဖျား (နှုတ်ခမ်းသား)များ နီတီတီအရောင်ကို တွေ့ရတတ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် "တမ္မကူဋ–ဆေးရွက်"ခေါ်သည်၊ ပိဋကတ်၌ အသုံးမရှိ, အိန္ဒိယသုံးဖြစ်သည်၊ တမ္မကူဋမှ တမ္မကူ–တမာကူဖြစ်လာသည်]။

(က) သလ္လေခံ အစ္စဇန္တေန, အပ္ပမတ္တေန ဘိက္ခုနာ၊
ကပ္ပိယေပိ နာ ကာတဗ္ဗာ, အာမိသတ္ထာယ လောလတာ။

ပါဠိစီရန်

၁။ ဆယ်နှစ်နာရီ ခွဲပြီ။

၂။ အိပ်ရာက ထဘို့ရန် ငါးချက်လောက် တုံးခေါက်လိုက်ပါ။

၃။ ဒီအချိန်ဟာ ဆွမ်းပြင်ချိန် မဟုတ်ဘူး။

၄။ စားပွဲခုံကို ဆေးလိုက်ပါ။

၅။ အကပ်ခံပြီး (ခံအပ်ပြီး) မဟုတ်လား, ဘာပြုလို့ ထပ်အကပ်ခံရ သေးတာလဲ။

၆။ စားပွဲခုံမှာ ဖုန်(မြူ)မှုန် မရှိဘူးတဲ့လား၊ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို မြူ(ဖုန်)လူးလိမ့်မယ်, စားပွဲခုံကိုပါ အကပ်ခံပါ။

(က) သလ္လေခံ–ပစ္စည်းလေးပါးခ္ဍ ကိလေသာ (စွဲလမ်းမှု)နည်းပါးအောင် ခြစ်ပစ်ကြောင်း အကျင့်ကို၊ အစ္စဇန္တေန–မစွန့်သော၊ အပ္ပမတ္တေန–မမေ့မလျော့ မပေါ့မဆသော၊ ဘိက္ခုနာ–သည်၊ ကပ္ပိယေပိ–အပ်သောအရာ၌သော်မှလည်း၊ [ပိဖြင့် "မအပ်သောအရာကို မဆိုထားဘိ"ဟု ဂရဟာပြု]။ အာမိသတ္ထာယ–အဝတ်အစားဟူသော အာမိသအကျိုးငှာ၊ လောလတာ–လော်လီသူ၏အဖြစ် (မငြိမ်မသက် ယောက်ယောက်ခတ်ခြင်း)ကို။ နာ ကာတဗ္ဗာ–ထိုက်။

ကြည့်ရှုရန်

၂။ ထခြင်းငှာ (ထဘို့ရန်)–ဝုဋ္ဌဟိတုံ၊ ၃။ နာ.ယံ ဘတ္တာဘိသခ်ံရဏာ ကာလော (နု ကာလော.ယံ ဘတ္တံ အဘိသခ်ံရိတုံ)။ ၅။ နနု ပဋိဂ္ဂဟိတံ, ကသ္မာ ပဋိဂ္ဂဏှာသိ။ ၆။ ခါဒနီယဘောဇနီယာနိ ရဇေန သမ္မဒ္ဒါနိ ဘဝိဿန္တိ။

၇။ ဖိုးသူတော်နဲ့ ကျောင်းသားများဘို့လဲ ချန်ထားလိုက်ပါဦး။

၈။ ထပ် လိုက်ကြပါဦး။

၉။ သပိတ်ကို ဆပ်ပြာနဲ့ တိုက်ပြီး ဆေးပါ။

၁၀။ သပိတ်ကို တမုဟုတ်(ခဏ)လောက် နေလှန်းပြီးမှ သပိတ်စင်မှာ သိမ်းပါ။

၁၁။ နံနက်မှာ ကွမ်းရှိယင် စားပါတော့, နေလွဲရင်တော့ ကွမ်းရော ဆေးပါ မစားရဘူး။

၁၄။ နှာနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ရေချိုးချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ နန္ဒာ.ဝုသော ဝမ္မရက္ခိတ.... နှာနကာလော, ဥဒပါနာ ဥဒက.မာကမ္ဘာဟိ။

၂။ အတ္ထိ ပန ဘန္တေ ဥဋ္ဌိတနဠေ ဥဒကဘာဇနဉ္စ။

၇။ ကျောင်းသား–ဝိဟာရဒါရက၊ [ရွာသားကလေးတွေကို "ဂါမဒါရက"ဟု ကျမ်းစာတို့၌ သုံးသည်]။ ၈။ အနုဒဒေယျာထ (ပုန ဒဒေယျာထ)။ ၁၁။ မာ ဝိကာလေ ပန တမ္ဗူလံ စေဝ ဓူမပဏ္ဏံ စ ခါဒ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ နှာနကာလော–ရေချိုးရာအခါ(ရေချိုးချိန်) [နှာနဲ့ နေရာဝယ် နုဟာနဲ့ ဟုလည်းသုံးနိုင်၏]။ဥဒပါနော–ရေတွင်း။ အာကဗု–ဆွဲငင်၊ [အာကဗိုတ–ဆွဲငင်ထိုက်၊ အာကဗိုတ္တာ,အာကဗိုတ္ကုစသည်]။ ၂။ ဥဋ္ဌိတနံ–ရေကို ထုတ်ဆောင်ကြောင်ကိရိယာ(စက်သီး)။ [စက္ကဝဋ္ဋကံ–လည်သော စက်သီ ဟုလည် စူဋ္ဌဝဂ္ဂပါဠိတော်၌ရှိ၏]။ ဥဒကဘာဇနံ–ရေပုံး [လောဟဝါရကံ–သံပုံ ဟုလည် ၁၃ သင်္ဂီ]။

၃။ နေ ပဿသိ နေ တွံ ဥဒပါနသေ ဥပရိ ဥဋ္ဌိတနဗ္ဗေ၀, သဟ ရဇ္ဇုယာ တသ္မိံ ဥဋ္ဌိတနေ ယောဇိတံ ဥဒကဘာဇနဗ္ဗ။

၄။ ဥဒကံ အာကမိတ္တာ ကတ္ထ ပက္ခိပေယ္ယာမိ။

၅။ သံဝိဇ္ဇေယ္ယ နာနကောဋ္ဌကေ မတ္တိကာ၀ါရကော ၀ါ ဒေါဏိ ၀ါ, တတ္ထ ပက္ခိပေယ္ယာသိ။

၆။ သီတကာလော အာ၀ုသော, တသ္မာ ဥဒကံ တာပေဟိ။

၇။ ကုဟိံ ဘန္တေ ဥဒကတာပနဘာဇနံ။

၈။ နာ.ဟံ ဇာနာမိ, တွမေ၀ ပရိယေသာဟိ။

၉။ ထပိတံ ဘန္တေ နာနကောဋ္ဌကေ ဥဒကံ သဒ္ဓိံ ဥဏ္ဏောဒကေန။

၁၀။ ထပိတာ နု ဥဒကသာဋိကာပိ။

၁၁။ နု ထပိတာ ဘန္တေ, အဟံ ပမတ္တော.မှိ။

၃။ ရဇ္ဇု–ကြိုး [ဤနေရာ၌ ရေင်ကြိုး]။ ယောဇိတံ–ယှဉ်စေအပ် (တပ်ထားအပ်)။ ၄။ပက္ခိပ–ထည့်။ [စူဠ၀ဂ္ဂ ဇန္တာဃရ၀တ်၌ "ဥဒကဒေါဏိကာယ ဥဒကံ အာသိဉ္စိတဗ္ဗံ"ဟု ရှိ၍ အာသိဉ္စ–လောင်းထည့် ဟုလည်း သုံးနိုင်သေးသည်]။ ၅။ သံဝိဇ္ဇ–ရှိ။ နာနကောဋ္ဌက–ရေချိုးခန်း။ မတ္တိကာ၀ါရကော–မြေအိုး (အင်တုံ)။ [အယောဝါရကော–သံစည်ပိုင်း]။ ဒေါဏိ–သစ်သားစည်ပိုင်း, [အုတ်စည်ပိုင်း, အုတ်ရေကန်ကို ကျွဋ္ဌကာဒေါဏိ ဟုသုံး]။ ၆။ တာပေ–ပူစေ။ ၇။ ဥဒက+တာပန+ဘာဇနံ–ရေ+ပူကြောင်း+အိုး (ရေနွေးကျိုအိုး)။ ၈။ ပရိယေသ–ရှာ။ ၉။ ထပိတ–ထားအပ်။ ၁၀။ ဥဒကသာဋိကာ–ရေသနပ်။ ၁၂။ သရာ၀ကော–ခွက်ငယ်၊

၁၂။ နတ္ထိ ဝတာ.ဝုသော နှာနသရာဝကော စေဝ နှာနီယပိဏ္ဍိ စ နှာနစုဏ္ဏံ စ။

၁၃။ မုဟုတ္တံ ဘန္တေ တာဝ အာဂမေထ, ဂဏ္ဍိသာမိ။

၁၄။ နိဋ္ဌိတ.မာဝုသော နှာနကိစ္စံ, ဥဒကသာဋိကံ ပိဋ္ဌေတွာ မုဟုတ္တံ ဥဏ္ဏော သြတာပေတွာ သုက္ခသမနန္တရမေဝ ပဋိသံဟရာဟိ။

၁၅။ နှာနကာလေ သမ္ပတ္တေပိ သစေ ဝေါ နှာယိတုကာမတာစိတ္တံ နတ္ထိ, မာ နှာယထ။

၁၆။ သတိပိ နှာယိတုကာမစိတ္တေ မာ ဘုသံ ဝါယနဋ္ဌာနေ နှာယထ။

၁၇။ သစေ ဟိ တာဒိသေ ဋ္ဌာနေ နှာယထ, သီတေန ဖုဋ္ဌာ ဇရာတုရာ ဘဝိဿထ။

၁၈။ နှာနကိစ္စပရိယောသာနေ ကာယပုဏ္ဏေန ပုဏ္ဏေယျာထ, တတောပရံ ကယဿ ဥတုဂါဟာပနတ္ထံ မုဟုတ္တံ ပါဝုရဏံ ပါရုပေယျာထ။

နှာန+သရာဝကော–ရေချိုး+ခွက်။ နှာနစုဏ္ဏံ–ဆပ်ပြာမှုန့်။ ၁၃။ အာဂမ–စောင့် (ဆိုင်.)။ တာဝ အာဂမေထ–ဆိုင်းငံ့(စောင့်)ကြပါဦး။ ၁၄။ ပိဋ္ဌ–ညှစ်။ သုက္ခသမနန္တရ–ခြောက်သည်၏ အခြားမဲ့ (ခြောက်လျှင်ခြောက်ချင်း)။ ပဋိသံဟရ–ရုပ်။ ၁၅။ နှာယိတုကာမတာစိတ္တံ–ရေချိုးခြင်းငှာ လိုလားသူ၏ဖြစ်ကြောင်းစိတ် (ရေချို ချင်စိတ်)။ ၁၆။ ဘုသံ–(အလွန်)၊ [၃–လိုင်]။ ဝါယနဋ္ဌာန–လေတိုက်ရာ အရပ်။ ၁၇။ ဇရာတုရော–ပြင်းစွာအဖျားရောဂါသည် လွမ်းမိုးအပ်သူ (အဖျား ရောဂါဖြင့် နာကျင်သူ)။ ၁၈။ ဥတုဂါဟာပနံ–အငွေ့ကိုယူစေခြင်း (အငွေ့ရအောင် လုပ်ခြင်.)။ ပါဝုရဏံ–ခြုံထည်။

(က) နာနကာလေ သမ္ဗတ္တေပိ, နော စ.တ္ထိ နာယိတုံ မနော၊
မာ နာယဂ္ဂေါ သဝါတေပိ, သီတဖုဋ္ဌော ဟိ ဗျာဓိတော။

ပါဠိစီရန်

၁။ ရေချိုးချိန်တန်ပြီ ငါ့ရှင်။

၂။ စက်သီးနဲ့ ရေပုံးရှိတယ် မဟုတ်လား။

၃။ ရေတွင်းမှာ တပ်ထားတယ်လေ။

၄။ ရေချိုးခန်းထဲမှာ စည်ပိုင်းရှိတယ် မဟုတ်လား။

၅။ စည်ပိုင်း မရှိဘူး, မြေအင်တုံသာ ရှိတယ်။

၆။ အေးတဲ့အခါမှာ ရေနွေးနဲ့ ချိုးရတယ်။

၇။ ရေနွေးကျိုတဲ့အိုး ရှိရဲ့လား, တပည့်တော် ရှာလိုက်ဦးမယ်။

၈။ တပည့်တော် သိပါတယ်, ရှာပေးဘို့ မလိုပါဘူး။

၉။ သိပြီ သိပြီ, တပည့်တော် မေ့နေလို့။

(က) နာနကာလေ–သည်၊ သမ္ဗတ္တေပိ–သော်လည်း၊ နာယိတုံ–ငှါ၊ မနော–သည်၊ နော စ.တ္ထိ (နော+စေ+အတ္ထိ)–အံ့၊ (ဧဝံသတိ) မာ နာယဂ္ဂေါ–ရေမချိုးကြနှင့်၊ သဝါတေပိ–လေနှင့်တကွဖြစ်သော (လေတိုက်ရာ)အရပ်၌လည်း၊ မာ နာယဂ္ဂေါ–နှင့်၊ ဟိ–တားမြစ်သင့်၏၊ သီတဖုဋ္ဌော–အအေးသည် တွေ့ထိနှိပ်စက်အပ်သူသည် (အအေးမိသူသည်)။ ဗျာဓိတော–ဖျားနာတတ်၏။

ကြည့်ရှုရန်

၂။ နနု ဥဏ္ဍိတနဠော ဥဒကဘာဇနဠ အတ္ထိ။ ချိုးထိုက်၏(ချိုးရတယ်)–နာယိတဗ္ဗံ။ ၈။ အဟံ ဇာနာမိ, နု တယာ ပရိယေသိတဗ္ဗံ [ကံပုဒ်၏ လင်သို့ လိုက်၍ ၃–လင် သုံးနိုင်သည်]။ ၉။ ဇာနာမိ ဇာနာမိ, အဟံ ပမတ္တော.မှိ

၁၀။ ခဏ(တမုဟုတ်)လောက် စောင့်ပါဦးနော်, တပည့်တော် လာခဲ့ပါမယ်။

၁၁။ နေပူမှာ ရေသနုပ်ကို အကြာကြီး မလှန်းပါနဲ့။

၁၂။ ငါ့ရှင် သိပ်လေတိုက်တဲ့ နေရာမှာ ရေချိုးခဲ့သလား။

၁၃။ သူ အအေးမိပြီး ဖျားတယ်။

၁၄။ ကိုယ်ငွေ့ရအောင် စောင် ခြုံလိုက်ပါ။

၁၅။ ဝစ္ဆကုဋ္ဌိပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[ဝစ္ဆကုဋ္ဌိနှင့်စပ်၍ စကားပြောပုံ]

၁။ ဘန္တေ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ ဝစ္ဆကုဋ္ဌိနာမ ကတ္ထ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ။

၂။ ပေါရာဏကတ္ထေရာ အာဝုသော ဝစ္ဆကုဋ္ဌိ ယေဘုယ္ယေန ဝိဟာရပစ္ဆန္တေ ပတိဋ္ဌာပေသုံ။

၃။ ၁၇ကုဋ္ဌိ ပဝိသန္တေန ကထံ ပဝိသိတဗ္ဗာ။

၄။ ဝစ္ဆကုဋ္ဌိ ပဝိသန္တေန ဗဟိ ဌိတေန ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ အန္တောနိသိန္နသ အတ္ထိဘာဝံ ဝါ နတ္ထိဘာဝံ ဝါ ဥတုံ။

[သိပြီဟု အတိတ်စကားလုံ.ဖြင့် သုံးသော်လည်း ယခုလောလောဆယ် သိကြောင်.ကို ပြောပြသောအရာဖြစ်၍ "ဇာနာမိ"ဟု ဝတ္တမာန်ဖြင့် သုံးရသည်]။ ၁၂။ နှာယသိ နု တွဲ ဘုသ ဝါယနဋ္ဌာနေ၊ ရေချိုး-နှာယ(နဟာယ) [နှာယတိ, နှာယန္တိ စသည်၊ ငါ့ရှင် ရေချိုးပြီးပြီလား စသည်ဖြင့် မေးရာ၌ ရေချိုပြီ, ရေချိုးပြီးသူဟော နှာတော(နဟာတော)ကို သုံး]။ ၁၄။ ကာယသ ဥတုဂါဟာပနတ္ထံ ပါဝုရဏံ ပါရုပိတ္တာ သယ [အဝတ်(စောင်)-စောင့်က။ အိပ်ရာခင်းကို ပစ္စတ္ထရဏ ဟု သုံ.]။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ပတိဋ္ဌာပေ-တည်စေ(ထား)။ ၂။ ပေါရာဏက-ရှေးဦးဖြစ်သော (ရှေးဆရာတော်ကြီးများ)။ ပစ္ဆန္တ-အစွန်(အဖျား)။ ၄။ ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊ ဌိတော-

၅။ သစ.သ အန္တေွာ နိသိန္နော၊ တေနာပိ ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ။

၆။ တတောပရံ ဗဟိ စီဝရဝံသေ ဝါ စီဝရရဇ္ဇုယံ ဝါ စီဝရံ နိက္ခိပိတ္တာ သာဓုကံ အတရမာနေန ဝစ္ဆကုဋိ ပဝိသိတဗ္ဗာ။

၇။ ကိ ကာရဏာ စီဝရံ ဗဟိ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။

၈။ ယဒိ စီဝရံ ပါရုပိတ္တာ ပဝိသတိ, စီဝရံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဟောတိ၊ တသ္မာ ဗဟိ စီဝရံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။

၉။ ကတ္ထ ဌိတေန ဥဇ္ဇဂ္ဃိတဗ္ဗံ, ကထဉ္စ ဝစ္စံ နု ကာတဗ္ဗံ။

၁၀။ ပါဒုကာသု ..ဌိတေနေဝ ဥဇ္ဇဂ္ဃိတဗ္ဗံ၊ နု နိတ္ထုနန္တေန, နာပိ ဒန္တကဋ္ဌံ ခါဒန္တေန ဝစ္စံ ကာတဗ္ဗံ, နု စ ပဿာဝဒေါဏိကာယ ခေဠော ကာတဗ္ဗော။

၁၁။ ဝစ္စေ နိဋ္ဌိတေ ကထံ ကာတဗ္ဗံ။

တည်သူ။ အန္တေွာ–အတွင်း၌၊ နိသိန္နော–(ထိုင်)နေသူ။ အတ္ထိဘာဝေါ–ရှိသည်၏ အဖြစ်(ရှိမှန်း)။ ဥတုံ (အညာတုံ, ဇာနိတုံ)–သိခြင်းငှာ။ ၅။ ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ–ချောင်းဟန့်ရာ၏ [တေနာပိ ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ ဟု စူဠဝဂ္ဂ ဝတ္တက္ခန္ဓကကို နည်းမှီး၍ သုံးသည်။ ပစ္စုက္ကာသိတဗ္ဗံ–ပြန်၍ ချောင်းဟန့်ရာ၏ ဟုလည်း သုံးနိုင်၏၊ ဥက္ကာသ–ချောင်းဟန့်၊ ချောင်းညှဲ–ရှေးသုံး စကား]။ ၆။ နိက္ခိပ–ချထား (ကိုယ်မှ ချ၍ သင်္ကန်းတန်းပေါ်၌ထား)။ အတရမာနော–လျင်လျင်မြန်မြန် (ပျာယီပျာယာ) မဟုတ်(သူ)။ ၈။ ဒုဂ္ဂန္ဓ–မကောင်းသော အနံ့ရှိ။ ၉။ ဥဇ္ဇဂ္ဃိတဗ္ဗံ–သင်းပိုင်ကို ပင့်မရာ၏။ ကထဉ္စ–အဘယ်နည်းဖြင့်။ ဝစ္စံ–ကျင်ကြီး။ ၁၀။ ပါဒုကာ–ခြေနင်းခုံ (ကုဋိအတွင်း၌ရှိသော နင်းခုံ)။ နိတ္ထုနာ–ညီး။ နိတ္ထုနန္တ–ညီးတွားလျက် (ညီးတွားသူ) [နိတ္ထုနာတိ, နိတ္ထုနန္တိ စသည်]။ ပဿာဝဒေါဏိကာ (ပဿာဝဒေါဏိ)–

၁၂။ အဝလေခနပိဋ္ဌရေ ဝါ အဝလေခနမာဋ္ဌကေ ဝါ အဝလေခနကဋ္ဌံ ဘဝိဿတိ, တေန အဝလိခိတဗ္ဗံ၊ နှ ဖရုသေန ကဋ္ဌေန အဝလိခိတဗ္ဗံ၊ နှ အဝလေခနကဋ္ဌံ ဝစ္စကူပမှိ ပါတေတဗ္ဗံ၊ ယထာပညတ္တေယေဝ ဌာနေ ထပေတဗ္ဗံ၊ သစေ ဗဟိ ဥဒ္ဓရိတုံ ဟောတိ, ဥဒကေန ဓောဝိတဗ္ဗံ။

၁၃။ တတောပရံ ကိံ ကာတဗ္ဗံ။

၁၄။ တတောပရံ အာစမနကုမ္ဘိတော ဥဒကံ ဂဟေတ္ဝာ အာစမေတဗ္ဗံ၊ နှ စပုစပုကာရကံ အာစမေတဗ္ဗံ၊ နှ စ အာစမနသရာဝကေ ဥဒကံ သေသေတဗ္ဗံ, အပိဓာနေနှ အာစမနကုမ္ဘိ ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗာ။

ကျင်ငယ်မြောင်း။ ခေဋ္ဌော–တံထွေး။ ၁၂။ ပိဋ္ဌရော–ပုံး။ မာဋ္ဌကော–စင်။ အဝလေခနကဋ္ဌ–ကျင်ကြီးကို ခြစ်ပစ်ကြောင်းဒုတ် (ကျင်ကြီးသုတ်စရာ ဒုတ်ချောင်း ကနုတ်)။ အဝလိခိတဗ္ဗ–ခြစ်(သုတ်)တိုက် [ကျက်သရေမရှိသော အရာဖြစ်၍ လိခ ဟုသာ မသုံးဘဲ အဝသဒ္ဒါထည့်၍ သုံးသည်]။ ဖရုသော–ကြမ်း။ ကူပေါ–တွင်း။(ပါတေ+တဗ္ဗ)–ကျစေ(ချ)+ထိုက်။ ယထာပညတ္တ–အကြင်ကြင် ပညတ်အပ် (ထားအပ်)သောနေရာ။ ဥဒဟ–ကျင်ကြီးလူးအပ် (ကျင်ကြီးလူးနေ, ပေနေ)။ ၁၄။ အာစမန–မစင်ကို ဆေးကြောင်းရေ [ရှေးက သန့်သက်ရေဟု ခေါ်၏]။ အာစမန+ကုမ္ဘိ–သန့်သက်ရေ+အိုး။ အာစမေ+တဗ္ဗ–ဆေး+ထိုက်၊ [အာစမေတိ, အာစမေန္တိ စသည်]။အာစမန+သရာဝကော–သန့်သက်ရေ+ခွက်ငယ် (သန့်သက်ရေ ခပ်ယူ၍ဆေးကြောင်းခွက်ငယ်)။ သေသေ+တဗ္ဗ–ကြွင်းကျန်စေ+ထိုက် (ချန်ထား+ထိုက်) [သိသဓာတ်, သိသတိ (ဘူဝါဒိ) ကြွင်းကျန်၏၊ ကာရိတ်ဝင်မူ သေသေတိ– ကြွင်းကျန်စေ၏(ချန်ထား၏)။ [စူဠဝဂ် ဝစ္စကုဋိဝတ်ဝယ် "နှ အာစမနံသရာဝကေ ဥဒကံ သေသေတဗ္ဗံ"ဟုရှိ၏၊ အခန်း ၁၃–၌ ကာရိတ်မပါသော ဒိဝါဒိရုပ်ဖြင့် "အဝသိသေယျာထ–ကြွင်းကျန်စေကြ ချန်ထာ ကြ"ဟု

၁၅။ တတောပရံ ကိ ကာတဗ္ဗံ။

၁၆။ တတောပရံ ပါဒုကာသု ဌိတေနေဝ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ နာ.တိသဟသာ နိက္ခမိတွာ ဗဟိ နိက္ခိတ္တစီဝရံ ပါရုပိတဗ္ဗံ။

၁၇။ ဝစ္စကုဋိဝတ္ထံ ကရောန္တေန ကိ ကာတဗ္ဗံ။

၁၈။ ဝစ္စကုဋိဝတ္ထံ ကရောန္တေန (က) အနုဒိနံ အာစမနကုမ္ဘိယံ ပုရာဏောဒကံ ဆဒ္ဒေတွာ နဝံ ဥဒကံ အာသိဉ္စိတဗ္ဗံ၊ (ခ) သစေ ဝစ္စကုဋိဥက္လာပါ ဟောတိ, သမ္မဇ္ဇိတဗ္ဗာ၊ (ဂ) သစေ အဝလေခနပိဋ္ဌရော ပူရော ဟောတိ, အဝလေခနကဋ္ဌံ ဆဒ္ဒေတဗ္ဗံ၊ အမှာကံ ပန ဝိဟာရေ အဝလေခနကဋ္ဌံ သယမေဝ ဓောဝိတွာ မာဠကေ ထပေန္တိ၊ တသ္မာ ဝတ္တကာရကသ ဘာရော နတ္ထိ။

၁၉။ အညေသု ဝိဟာရေသု အဘိနဝါ.ဝလေခနာနံ စေဝ ပုရာဏာ.ဝလေခနာနံ စ ပက္ခိပနတ္ထာယ "အဘိနဝပိဋ္ဌရော, ပုရာဏပိဋ္ဌရော"တိ နာမသညံ လိခိတွာ ပိဋ္ဌရေ ထပေန္တိ၊ တေပိ ဇတ္ထ နသန္တိ။

သုံးခဲ့၏၊ ထိုဌ္ဌလည်း"အဝသေသေယျာထ"ဟု သုံးနိုင်သည်]။ ပဋိစ္ဆာဒေ+တဗ္ဗ–ဖုံး+ထိုက် [နောက် ၁၆–ဌ် "ပဋိစ္ဆာဒေတွာ–သင်းပိုင်ကို ဖုံးလွှမ်း(ဖုံးအုပ်၍)ဟု ဆို]။ ၁၆။ အတိသဟသာ–အလွန်လျင်စွာ (ပျာယိပျာယာ)၊ နာ.တိသဟသာ (နေ+အတိသဟသာ)–သိပ်မမြန်စေဘဲ။ နိက္ခိတ္တ–ချထားအပ်။ ၁၈။ အနုဒိနံ–နေ့စဉ်။ ပုရာဏောဒကံ (ပုရာဏ+ဥဒက)–ရှေ့ဌ်ဖြစ်(အဟောင်းဖြစ်)သော+ရေ။ နဝံ–အသစ်။ ဆဒ္ဒေ(ဆဒ္ဒေ)–စွန့်(ပစ်)။ ဥက္လာပ–စွန့်ပစ်ထိုက်သော အမှိုက်အပေါင်းရှိ (အမှိုက်ရှုပ်)။ သမ္မဇ္ဇ–တံမြက်လှည်း။ [သမ္မဇ္ဇနီ–တံမြက်စည်း]။ ပူရ–ပြည့်။ ကာရကောပြုသူ။ ဘာရော–(ထမ်းဆောင်ထိုက်သော)တာဝန်။ ၁၉။ အဘိနဝ– အသစ်။ နာမသညာ–နာမည်အမှတ်အသား။ တေပိ–ထိုကနုတ်ပုံးနှင့်

၂၀။ ဣဒါနိ ပန အဝလေခနကဋ္ဌं နာ ဝဋ္ဋဇ္ဇနိ, ဥဒကေနေဝ သံသုဒ္ဓံ ကရောန္တိ။

(က) ပဝိသေယ္ယုဉ္ဘဇိတွာ နော, သဟသာ ပဝိသေယ္ယ စ၊ ဥက္ကာသိတွာဝ.ဉ္ဘဇေယ္ယ, ပါဒုကာသ္ဝေ သဏ္ဌိတော။

(ခ) နာ ကရေ နိတ္ထုနံ ဝစ္ဆံ, ဒန္တ္ဂကဋ္ဌं စ ခါဒယံ၊ ဝစ္ဆပသာဝဒေါဏိနံ, နာ ကရေယ္ယု.ဘယံ ဗဟိ။

(ဂ) ကူပေ ကဋ္ဌं နာ ပါတေယ္ယ, ခေဋ္ဌं ပသာဝဒေါဏိယာ၊ နာ.ဝလေခေယ္ယ ဖရုသေ.နု.ဟတ္ထာပိ ခေါဝယေ။

အမှတ်အသားတို့သည်လည်း။ ၂၀။ ဝလဉ္ဇ–သုံးစွဲ။ သံသုဒ္ဓ–စင်ကြယ်။ [စူဠဝဂ္ဂ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုက္ခန္ဓက နာ ၂၈၃ ၌ "အဝလေခနပိဋ္ဌရော"ဟု ရှိ၏၊ ဝတ္ထုက္ခန္ဓက နာ–၃၉၂ ၌ကား "အဝလေခနပိရော"ဟု ရှိသည်]။

(က) ဥဇ္ဘဇိတွာ–သင်းပိုင်ကိုပင့်၍၊ နော ပဝိသေယ္ယ–ကုဋိအတွင်းသို့ မဝင်ရာ၊ သဟသာ စ–အဆောတလျင်လည်း(ပျာယိပျာယာ)နော ပဝိသေယ္ယ–ရာ၊ ဥက္ကာသိတွာဝ–ချောင်းဟန့်၍သာ၊ ပဝိသေယ္ယ–ရာ၏၊ ပါဒုကာသု–တို့၌၊ သဏ္ဌိတော–ကောင်းစွာရပ်မိသည်၊ (ဟုတွာ)ဝ–ဖြစ်မှသာ၊ ဥဇ္ဘဇေယ္ယ–ရာ၏။

(ခ) နိတ္ထုနံ (နိတ္ထုနန္တော)–ညီးတွားလျက် (အင်းအင်းဟု အသံပြုလျက်)၊ ဝစ္ဆံ–ကျင်ကြီးကို၊ နာ ကရေ–မပြုရာ၊ ဒန္တ္ဂကဋ္ဌं–ကို၊ ခါဒယံ စ–ခဲလျက်လည်း၊ ဝစ္ဆံ နာ ကရေ၊ ဝစ္ဆပသာဝဒေါဏိနံ–ကျင်ကြီးတွင်း, ကျင်ငယ်တွင် တို့၏ (ကျင်ကြီးခွက်, ကျင်ငယ်ခွက်တို့၏)၊ ဗဟိ–ဘေးဌ၌၊ ဥဘယံ–ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် နှစ်မျိုးလုံးကို၊ နာ ကရေယ္ယ–မပြုရာ။ [ခုဒ္ဒသိက္ခာ]

(ဂ) ကူပေ–ကျင်ကြီးတွင်း၌၊ ကဋ္ဌं–ကနုတ်ကို၊ နာ ပါတေယ္ယ–မကျစေရာ (မချရာ)၊ ပသာဝဒေါဏိယာ–ကျင်ငယ်မြောင်း၌ (ကျင်ငယ်ခွက်၌)၊ ခေဋ္ဌं–တံထွေးကို၊ နာ ပါတေယ္ယ–ရာ (မထွေးချရာ)၊ ဖရုသေန–ကြမ် သော ကနုတ်ဖြင့်၊

(ဃ) နဲ့ နိက္ခမေယျ သဟသာ, ဥဗ္ဗဇိတ္ဘာ နဲ့ နိက္ခမေ၊ စပုစပု နာ.စမေယျ, ဥက္လာပဠ္ဆ ဝိသောဓယေ။

ပါဠိစီရန်

၁။ သင် ကျင်ကြီးစွန့်ပြီး ဒုတ်နဲ့ သုတ်သလား, စက္ကူနဲ့ သုတ်သလား။

၂။ ဒုတ်နဲ့ သုတ်ပြီး ရေဆေးသေးရဲ့လား။

၃။ ရေမဆေးယင် ဖင် စင်ကြယ်ပါ့မလား (ပြောင်ပါ့မလား)။

၄။ ကုဋ္ဌထဲ ပျာယီပျာယာ မဝင်ပါနဲ့။

၅။ ခြေနင်းခုံပေါ် ရပ်ပြီးမှ သင်းပိုင်ကို ပင့်ပါ။

၆။ သင်းပိုင်ကို ပင့်လျက် ပျာယီပျာယာ မထွက်ခဲ့ပါနဲ့။

၇။ သင်းပိုင် ဖုံးပြီးမှ ဖြေးဖြေးသာသာ ထွက်ခဲ့ပါ။

၈။ သန့်သက်ရေအိုးမှာ ရေ မရှိပါလား။

၉။ ကနုတ်ပုံးထဲ ကနုတ် ပြည့်လို့ပါလား။

နာ.ဝလေခေယျ–မခြစ်(မသုတ်)ရာ။ ဥိဟတ္တာ–ပေနေသော ကျင်ကြီးကိုလည်း။ ဓောဝယေ–ဆေးခဲ့ရာ၏။

(ဃ) သဟသာ–လျှင်၊ နဲ့ နိက္ခမေယျ–မထွက်ရာ၊ ဥဗ္ဗဇိတ္ဘာ–၍၊ နဲ့ နိက္ခမေ–ရာ၊ စပုစပု–စပ်စပ်အသံပြု၍၊ နာ.စမေယျ–သန့်သက်ရေ မဆေးရာ၊ ဥက္လာပဠ္ဆ–[အုတ်ကလာပဠ္ဆ ဟုဖတ်] ရှုပ်နေသော အမှိုက်ကိုလည်း၊ ဝိသောဓယေ–ရှင်းလင်းခဲ့ရာ၏။ [ခုဒ္ဒသိက္ခာ]

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ကိံ နု တွံ ဝစ္ဆ ကတ္ဘာ ကဋ္ဌေန အဝလေခသိ, ဥဒါဟု ပဏ္ဏေန. [စက္ကူကို ပဏ္ဏဟု သုံးပါ]။ ၂။ အာစမေသိ နု ကဋ္ဌေန အဝလေခေတ္ဘာ။ ၃။ သံသုဒ္ဓေါ နု ခေါ ဝစ္ဆမဂ္ဂေါ ယဒိ ဥဒကေန နု ဓောဝသိ။ ၄။ ဥဗ္ဗဇန္တော။ ၅။ ပူရော(ပုဏ္ဏော)ဝတာ အဝလေခနပိဋ္ဌရော.အဝလေခနကဋ္ဌေဟိ။

၁၀။ နံဘေးမှာ ပေနေယင် (ကျင်ကြီး လူးနေယင်) ဆေးခဲ့ပါ။

၁၁။ အမှိုက်ရှုပ်နေယင် လှည်းခဲ့ပါ။

၁၆။ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ဘုရားထံဆည်းကပ်(ဝတ်တက်)ချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော အညေသု ဝိဟာရေသု ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနဝေလာယံ ပဋိမာယ ပုရတော ဗုဒ္ဓဂုဏံ သရ္ဝယိတ္တာ ပရိတ္တာဒိ ကေတော သရ္ဝယန္တိ, ဣဓ ပန သာယနှသမယေ ကေ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနံ ဂန္တ္ဝာ ပုပ္ဖါဒိဟိ ပူဇေတ္ဝာ သူရိယတ္ထင်္ဂမနဝေလာယ အပရဘာဂေ "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ" တျာဒိရတနတ္တယဂုဏံ စေဝ ပါတိမောက္ခာဒိ စ ကေတော သရ္ဝယန္တိ။

၂။ အာဝုသော ဝမ္မရက္ခိတ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနကာလော.ယံ, အန္တ္ဝရဝါသကံ စေဝ ဥတ္တရာသင်္ဂံ စ ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေတ္ဝာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရောဟိ၊ သ စ.တ္ထိ, စိတ္တပါတိ စ ဂဏှာဟိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနဝေလာ–ဘုရားအား ဆည်းကပ်ရာအချိန်။ ပဋိမာ–ဆင်းတုတော်, ရုပ်ပွားတော် [စေတိယံ–စေတီတော် ဟုလည်းသုံး]။ ပရိတ္တံ–ပရိတ် [မင်္ဂလသုတ်စသော တရားတော်များကို ထက်ဝန်းကျင် ဘေးအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်တတ်သောကြောင့် ပရိတ်ဟု ခေါ်၏]။ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနံ–ဘုရားအား ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့၊ ဝါ–ဆည်းကပ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ ပုပ္ဖံ–ပန်း။ သူရိယတ္ထင်္ဂမနဝေလာ–(သူရိယ+အတ္ထင်္ဂမန+ဝေလာ) နေ+ဝင်ရာ+အချိန် (နေဝင်ချိန်)။ ရတနတ္တယံ–ရတနာသုံးပါးအပေါင်း။ ဂုဏော–ဂုဏ်။ ပါတိမောက္ခံ–ပါတိမောက်။

၂။ ပရိမဏ္ဍလံ–ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်းစွာ (ညီအောင်) [ပရိမဏ္ဍလဖြစ်အောင်

၃။ အာမ ဘန္တေ။

၄။ တဝ နိဝါသနံ နပရိမဏ္ဍလံ, ဧဝံ နိဝါသေတဗ္ဗံ၊ ပုန ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေဟိ။

၅။ နဧဝံ နဧဝံ, ဧဝံ နိဝါသေဟိ။

၆။ ဥတ္တရာသင်္ဃံပိ ပုန ပရိမဏ္ဍလံ ပါရုပါဟိ။

၇။ တဝ စီဝရကဏ္ဏော ပုရတောပိ သြလမ္ဗတိ, ပစ္ဆတောပိ သြလမ္ဗတိ, ဒက္ခိဏတောပိ သြလမ္ဗတိ, ဝါမတောပိ သြလမ္ဗတိ၊ ပုန ပါရုပါဟိ။

၈။ ဧဝံ သာဓု, ပစ္ဆာပိ ဧဝ.မေဝ နိဝါသေဟိ ပါရုပါဟိ စ။

၉။ အာမ ဘန္တေ။

၁၀။ အာဝုသော အညေ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထာ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ, မယံ ပန ကေန ဗုဒ္ဓံ ပူဇေယ္ယာမ။

သင်္ကန်းဝတ်နည်းကို ရုပ်ပုံရှင်ကျင့်ဝတ်၌ ကြည့်ပါ]။ ဧကံသံ–တစ်ခုသော လက်ဝဲအဖို့(လက်ဝဲတစ်ဖက် ပခုံးထက်)၌။ ဥတ္တရာသင်္ဃံ–အပေါ်ရုံ ဧကသီကို။ ကရိတ္တာ–၍(လက်ကန်တော့တင်၍)။ စိတ္တပါတိ–စိတ်ပတီး (စိတ်ကို ဟိုဟိုဒီဒီ အာရုံသို့ မရောက်စေဘဲ တရားအာရုံတစ်မျိုး၌သာ ရောက်နေအောင် စောင့်ရှောက်တတ်သော ပတီး)။ ၅။ နဧဝံ–ဒီလိုမဟုတ်ဘူး။ ၇။ ကဏ္ဏော–အနား (အစွန်း, အဖျား)။ ပုရတောပိ–ရှေ့၌လည်း။ ဒက္ခိဏ–လက်ယာဘက် (ညာဘက်)။ ဝါမ–လက်ဝဲဘက် (ဘယ်ဘက်)။ သြလမ္ဗ–တွဲလျားကျ [အခန်း ၈–၌ ကာရိတ်ပစ္စည်းဖြင့် "သြလမ္ဗေန္တေ နတွဲလျားကျစေလျက်, မညီမညာဖြစ်စေလျက်"ဟု ရှိခဲ့သည်]။ ၈။ ဧဝံ သာဓု–အေး ကောင်းတယ်။ ၁၀။ အညေ–အခြား ရဟန်း သာမဏေတို့။

၁၁။ သာမဏေရာ ပုပ္ပါနိ နဿ ဩစိနိတုကာမာ မညေ၊ ရုက္ခေသုပိ ပုပ္ပါနိ နတ္ထိ, မယံ ဥဒကေနေဝ ဗုဒ္ဓံ ပူဇေယျာမ။

၁၂။ ဇဝ.မာဝုသော, ဥဒကကုမ္ဘိကံ ပရိသုဒ္ဓံ ဓောဝိတ္တာ ဥဒကံ ပရိဿာဝေတ္တာ အာဟရ။

၁၃။ ဇဝံ ဘန္တေ, ပရိသုဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓံ ပရိသုဒ္ဓေနေဝ ဥဒကေန ပူဇိတုံ ယုတ္တံ။

၁၄။ ဇဝ.မာဝုသော အာယာမ, ဗုဒ္ဓါရမဏံ သတိံ ပစ္စုဋ္ဌာပေဟိ "ကိတ္တိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ ၊ပေ၊ ဘဂဝါ"တိ။

(က) တဒဟု ပဗ္ဗဇိတော သန္တော, ဇာတိယာ သတ္တဝဿိကော၊ သောပိ မံ အနုသာသေယျ, သမ္ဘဋ္ဌာမိ မတ္ထကေ။

ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထာ (ဂန္ဓ+မာလာ+အာဒိ+ဟတ္ထာ)–နံ့သာ+ပန်း+အစရှိသော ပူဇော်ဖွယ်+လက်၌ရှိ (နံ့သာပန်းစသော ပူဇော်ဖွယ်လက်ဆွဲ)။ ၁၁။ ဩစိနိတုကာမော–ခူး(ဆွတ်, ကပ်)ခြင်းငှာအလိုရှိ [ဩစိနာတိ, ဩစိနန္တိ စသည်]။ မညေ–ထင်၏၊ ပူဇေယျာမ–ပူဇော်ကြရတော့မှာဘဲ။ ၁၂။ ဥဒကကုမ္ဘိကာ–ညောင်ရေအိုး (ဘုရားပန်းအိုး) [ဥဒကကုဋ္ဌိကာ–ရေကရား, ရေတကောင်. ဟုလည်းရှိ၏]။ ပရိဿာဝေ–စစ်။ ၁၄။ ဗုဒ္ဓါရမဏ–ဘုရားအာရုံရှိ။ ပစ္စုပဋ္ဌာပေ–ရှေးရှုကပ်၍ တည်စေ [ကာရိတ်မပါလျှင် ပစ္စုပဋ္ဌာတိ]။

အမှာ။ ။ဤအခန်းသည် တာဝန်ခံ ဘုန်းကြီးနှင့် တပည့် ဦးပဉ္စင်းကိုရင်တို့ ဘုရားထံ ပန်းကပ်သွားခါနီး ပြောကြပုံဖြစ်သည်၊ အနည်းငယ်ပြင်ဆင်ကာ ဘုရားဝတ်တက်ချိန်၌လည်း ပြောနိုင်သည်။

(က) တဒဟု–ထို(မိမိကို ဆုံးမမည့်)နေ့မှ၊ ပဗ္ဗဇိတော–ရှင်အဖြစ်သို့ရောက်သည်၊ သန္တော–ဖြစ်သော၊ ဇာတိယာ–မွေးဖွားခြင်းအားဖြင့်၊ သတ္တဝဿိကော–ခုနစ်နှစ်အရွယ်မျှသာရှိသော၊ သောပိ–ထိုသာမဏေကလေးကသော်မှလည်း၊ မံ–ငါ့ကို၊ အနုသာသေယျ–သွန်သင်အံ့၊ မတ္ထကေ–ဦးထိပ်ဖြင့် [တတိယာ အနက်၌ သတ္တမီ]။ သမ္ဘဋ္ဌာမိ–ခံယူပါ၏။ [အရှင်သာရိပုတ္တရာက မိမိအား

(ခ) ဗုဒ္ဓေါတိ ကိတ္တယန္တ္ဍသ, ကာယေ ဘဝတိ ယာ ပိတိ၊ ဝရမေဝ ဟိ သာ ပိတိ, ကသိဏောနာပိ ဇမ္ဗုဒီပသ။

ပါဠိစီရန်

၁။ သင်းပိုင်နှင့် ကေသီ ညီအောင် ဝတ်ပါ။
၂။ လက်ကန်တော့ တင်ပါ။
၃။ ဒီလို ဝတ်ရတယ်။
၄။ လက်ဝဲဘက်က သင်္ကန်းစွန်း တွဲကျနေတယ်။
၅။ အေး ကောင်းတယ်။
၆။ ဘုရားဝတ်တက် သွားကြစို့။
၇။ သင် ဘုရားကို ဘာနဲ့ ပူဇော်မှာလဲ။
၈။ မင်း ပန်းမခူးချင်ဘူးလား။
၉။ ရေတကောင်းကို စင်ကြယ်အောင် ဆေးပါ။
၁၀။ ရေကို စစ်ပြီး ယူခဲ့ပါ။
၁၁။ ဘုရား အာရုံပြုပြီးမှ အိပ်ပါ။

သင်္ကန်းမညီဟု ပြောသော သာမဏေကလေးကို လက်အုပ်ချီ၍ လေးစားစွာ ပြောသော စကားဖြစ်သည်။ [ခု, ၁၁–၃၈၂]

(ခ) ဗုဒ္ဓေါတိ–ဘုရား ဘုရားဟူ၍၊ ကိတ္တယန္တ္ဍသ–မိမိစိတ်တွင် ဂုဏ်တော် ထင်၍ ကြည်လင်ညွတ်ပျောင်း ရွတ်ဆိုသောသူတော်ကောင်း၏၊ ကာယေ–၌၊ ယာ ပိတိ–သည်၊ ဘဝတိ။ သာ ပိတိ–သည်၊ ဇမ္ဗုဒီပသ–ဇမ္ဗုဒြိပ်၏၊ ကသိဏောန ပိ–အလုံးစုံ၏ အဖြစ်ထက်လည်း၊ ဝရမေဝ–မြတ်သည်သာ။ [ဇမ္ဗုဒြိပ်တစ်ကျွန်းလုံး ရှိသမျှ အရာဝတ္ထု အားလုံးထက်သာသည်ဟူလို။ [ဒီ ၂, ၁–၅၄]

ကြည့်ရှုရန်

၇။ ကေန ပူဇေယသိ။ ၈။ နနု တွံ ပုပ္ပံ နု ဩစိနိတုကာမော.သိ။ ၁၁။ အနုဿရိတွာ.ဝ (မနသိ ကရိတွာ.ဝ)သယ။

၁၂။ ကြတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ အစရှိသော ဂုဏ်တော် ၉-ပါးကို ပါဠိလို ခွဲပြပါ။

၁၇။ အာဂန္တုကေန သဒ္ဓိं ကထာသလ္လာပေါ

[အာဂန္တုကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အတူ စကားပြောပုံ]

၁။ ကစ္စိ ဘန္တေ ခမနီယံ ကစ္စိ ယာပနီယံ။ [အဠလိ ပဂ္ဂယှ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ]။

၂။ အာမာ.ဝုသော ခမနီယံ ယာပနီယံ။

၃။ ကြဒံ ဘန္တေ ဥဒကံ ပရိဘောဇနီယံ၊ ယဒိ ဘဝံ ကြစ္ဆတိ, ပါဒေ ပက္ခာလေတု။

၄။ ဇဝ.မာဝုသော ပါဒေ ပက္ခာလေသာမိ။

၅။ ကြဒံ ဘန္တေ ပါနီယံ, ပိဝတု အာယသ္မာ။

၆။ အလံ အာဝုသော, နာ.ဟံ ပိပါသိတောမှိ။

၁၂။ ပါဠိယာ ဝိဘဇိတ္တာ ဒသေဟိ။ [ဘုရားအာရုံပြုပုံနှင့်စပ်သော ပြောဖွယ် စကားများကို အခန်း ၃-၌ ပြခဲ့ပြီ]။

၁၇။ အာဂန္တုကော-အာဂန္တုက (ညည်သည်, ခေတ္တခဏ မိမိထံသို့ ရောက်လာသော ရဟန်း, သာမဏေ) [လူညည်သည်များကိုကား "အတိထိ"ဟု သုံးပါ။ ၁။ ခမနီယ-သည်းခံအပ်, သည်းခံနိုင်(ခန့်ကျန်း, ကျန်းမာ)။ ယာပနီယ-ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေအပ်, ရောက်စေနိုင်(မျှတ)။ အဠလိ-လက်အုပ် [ပုံလိုင် ဤကာရန်ဖြင့် "အဠလိ"ဟု ကခ်ါဋ္ဌိကာသစ်၌ ဆို၏]။ ပဂ္ဂယှ-ချီ, မြှောက်။ ၃။ ပရိဘောဇနီယ-သုံးစွဲထိုက်သောရေ(သုံးရေ)။ ၄။ ဇဝ-အေး (ကောင်းပြီ)။ ၅။ ပါနီယ-သောက်ထိုက်သောရေ(သောက်ရေ)။ ၆။ အလ-တော်ပြီ(ပြည့်စုံပြီ) [တချို့နေရာ၌ "အလ-မသင့်, အကျိုးမရှိ"ဟု ဆိုပါ]။

၇။ ကၠဒံ ဘန္တေ အာသနံ, ကၠဝ ဘဝံ နိသီဒတု။

၈။ ဟောတု အာဝုသော ဟောတု, ဇေ္ဌဝ နိသီဒိဿာမိ။

၉။ ကုတောဘဝံ အာဂစ္ဆတိ၊ အပ္ပကိလမထေန အဒ္ဓါနံ အာဂမိ, အန္တ‌ရာမဂ္ဂေ စ ပိဏ္ဍကေန န ကိလမိ။

၁၀။ ရန်ကုန်နဂရတောဘဝံ အာဂစ္ဆာမိ၊ အပ္ပကိလမထေန အဒ္ဓါနံ အာဂမိ, အန္တ‌ရာမဂ္ဂေ စ ပိဏ္ဍကေန န ကိလမိ။

၁၁။ ကိဝစိရံ ဘန္တေ ကၠဝ ဝသိဿသိ။

၁၂။ န စိရာ.ဟံ အာဝုသော, ကတိပါဟမေဝ ဝသိဿာမိ။

၁၃။ စိရံ ဝါ န ဝါ, ယထာသုခံ ဝသတု ဘန္တေ။

၁၄။ ဇေ.မာဝုသော, ဗဟူပကာရော.သိ တွံ မယှံ၊ သစေ အမှာကံ ရန်ကုန်နဂရံ အာဂန္တ‌ုကာမော, အမှာကံ ဝိဟာရမေဝ ဥဒ္ဓကံ အာဂန္တ‌ွာယ ထိစ္ဆတိ ဝသာဟိ။

ပိပါသိတောဘဝ–ရေသောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိသူ (ရေဆာသူ)။ ၈။ ဟောတု–ရှိပါစေ (နေပါစေ)။ ၉။ ကိလမထော–ပင်ပန်းမှု၊ အပ္ပကိလမထေန–ပင်ပန်းမှုမရှိသဖြင့်။ အဒ္ဓါ–ရှည်သောခရီး [ယူနောဝက်ကျော်လျှင်"အဒ္ဓါ"ဟု ခေါ်နိုင်သည်၊ တစ်ယူနော ကို မိုင်အားဖြင့် တစ်မိုင်ကျော်မှစ၍ ဆယ့်နှစ်မိုင်ကျော်အထိ အမျိုးမျိုးရေတွက် ကြ၏]။ အာဂမိ–လာခဲ့ရ၏လော [အဇ္ဇတ္တနိ ဤကို ကူပြု]။ အန္တ‌ရာမဂ္ဂ–ခရီး အကြား [လမ်းကြားဟု မသုံးရ]။ ပိဏ္ဍကော(ပိဏ္ဍော)–ဆွမ်း။ ကိလမ–ပင်ပန်း။ ၁၁။ ကိဝစိရံ–ဘယ်လောက်ကြာအောင်။ ၁၂။ န စိရံ–ကြာမှာမဟုတ်ဘူး။ ကတိပါဟံ(ကတိပိ+အဟံ)–အနည်းငယ်သော+ရက်(ပတ်လုံး)။ ၁၃။ စိရံ ဝါ န ဝါ–ကြာသည်ဖြစ်စေ မကြာသည်ဖြစ်စေ (ကြာကြာ မကြာကြာ)။ ယထာသုခံ–ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ (ချမ်းသာသလို)။ ၁၄။ မယှံ–အား။ ဗဟူပကာရော (ဗဟု+ဥပ+ကာရော)များစွာ+လျော်သော+ကျေးဇူးကိုပြုသည် (ကျေးဇူးများသည်)။ [မယှံ–၏(အပေါ်ဌ)။ ဗဟူပကာရော–များသော ကျေးဇူးရှိသည်ဟုလည်းဆိုကြ၏]။

၁၅။ အဘိပ္ပမောဒါမိ ဘန္တေ။

(က) ကစ္စိနု ဘောတော ကုသလံ, ကစ္စိ ဘောတော အနာမယံ၊
သဗ္ဗေ စ သိဿကာ တုယှံ, အရောဂါ ဟောန္တိ ဒါယကာ။

(ခ) ကုသလဗ္ဗေ၀ မေ တာတ, အထော တာတ အနာမယံ၊
သဗ္ဗေ စ သိဿကာ မယှံ, အရောဂါ ဟောန္တိ ဒါယကာ။

(ဂ) ယဿ ရုက္ခဿ ဆာယာယ, နိသီဒေယျ သယေယျ ဝါ၊
နု တဿ သာခံ ဘဉ္ဇေယျ, မိတ္တဒုဗ္ဘော ဟိ ပါပကော။

ဥဇုကံ–ဖြောင့်ဖြောင့် (တိုက်ရိုက်)။ ယထိစ္ဆိတံ–အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း (အလိုရှိတိုင်း, အလိုရှိသလောက်)။ ၁၅။ အဘိပ္ပမောဒါမိ ဘန္တေ–အလွန်ဝမ်းသာပါတယ် ဘုရား။

(က) ကစ္စိ–အံ့ဘယ်သို့နည်း၊ ဘောတော–အရှင်၏၊ ကုသလံ–ကျန်းမာသူ၏အဖြစ်သည်(ဟောတိ)နု–ဖြစ်ပါ၏လော။ ကစ္စိ။ ဘောတော–၏၊ အနာမယံ–အနာမရှိသော်သူ၏အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)နု၊ တုယှံ–အရှင်၏၊ သဗ္ဗေ, သိဿကာ–တပည့်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒါယကာ–ဒါယကာတို့သည်လည်းကောင်း၊ အရောဂါ–ရောဂါမရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ(နု)–လော။ [အာသီသတ္ထ သူများအတွက် ဆုတောင်းနေခြင်း မဟုတ်ဘဲ မေးနေခြင်းဖြစ်၍ ကုသလ, အနာမယ တို့ရှိသော်လည်း ဘောတောသည် သမ္မဒါန် မဟုတ်၊ သမ္ဗန်သာ]။

(ခ) တာတ–ငါ့ရှင်၊ မေ–၏၊ ကုသလဗ္ဗေ၀–သည်လည်း၊ (ဟောတိ–ဖြစ်ပါ၏)၊ အထော–ထို့ပြင်၊ ၊ပေ၊ အရောဂါ ဟောန္တိ။ [တေမိယဇာတက ၌ ၆,–၂၇–၂၈ ၌လာသော ဂါထာများကို အနည်းငယ် ပြင်ထားအပ်သည်]။

(ဂ) ယဿ ရုက္ခဿ–အကြင်သစ်ပင်၏၊ ဆာယာယ–အရိပ်၌၊ နိသီဒေယျ ဝါ–ထိုင်မူလည်း ထိုင်အုံ့၊ သယေယျ ဝါ–အိပ်မူလည်း အိပ်အုံ့၊ တဿ–ထိုသစ်ပင်၏၊ သာခံ–အခက်ကို၊ နု ဘဉ္ဇေယျ–မချိုးရာ၊ ဟိ–မှန်၏၊ မိတ္တဒုဗ္ဘော–မိတ်ဆွေကို ဖျက်ဆီးသူသည် (မိတ်ဆွေကို ပြစ်မှားသူသည်)၊ ပါပကော–ယုတ်မာသူတည်း။ [အလောင်းတော် တေမိယမင်းသားက ရထားထိန်း

ပါဠိစီရန်

၁။ ကျန်းမာရဲ့နော်။

၂။ ခြေဆေးပြီးတော့ သုတ်လိုက်ပါ။

၃။ ဒီဟာ သောက်ရေပါ, အလိုရှိယင် သောက်တော်မူပါ။

၄။ ရေတော်(ရေဆာ)တယ်, သောက်ရေ ပေးပါ။

၅။ ဘယ်ကလာပြီး ဘယ်ကို သွားမလို့လဲ။

၆။ ရန်ကုန်က လာပြီး မြွေဟုန်ကန် သွားမလို့။

၇။ ရန်ကုန်မှာ ဘယ်လောက်ကြာကြာ နေခဲ့သလဲ။

၈။ တစ်လလောက် နေခဲ့ပါတယ်။

၉။ **ကိုနေရာမှာ (ဟိုမှာ)** ချမ်းချမ်းသာသာ နေခဲ့ရပါရဲ့လား။

၁၀။ **ငါ့ရင် တယ် ကျေးဇူး**များတယ် (သိပ်ကျေးဇူးတင်ပါတယ်), **ရန်ကုန်ရောက်**တဲ့အခါ ငါ့ဆီ တိုက်ရိုက် လာခဲ့ပါ။

၁၁။ မင်းတို့ ဆရာ့ထံ တိုက်ရိုက် မဝင်ကြနဲ့, လက်ထောက်ဆရာ့ထံ ဝင်ပြီးမှ ဆရာ့ထံ ဝင်ကြပါ။

သုနန္ဒအား ပြောသောစကား ဖြစ်သည်၊ အခြားဇာတ်တော်များ၌လည်း ဤစကားပါ၏၊ ဤဂါထာကို အကြောင်းပြု၍ မြန်မာတို့က "အရိပ်နေနေ အခက်ချိုးချိုး, သားရေပေါ်အိပ်ပြီး သားရေနားစားသူ"ဟု စကားပုံပြုကြသည်]။

ကြည့်ရှုရန်

၅။ ကုတော ဂန္ဓာ ကုဟိं ဂမိဿသိ။ ၈။ မာသမတ္တံ။ ၉။ ထိုမှာ(ဟိုမှာ)–တတ္ထ။ ၁၀။တယ်ကျေးဇူးများပါတယ် (သိပ်ကျေးဇူးတင်ပါတယ်)–ဗဟူပကာရော။ ရောက်တဲ့အခါ–သမ္ဗတ္တကာလေ [ရန်ကုန်နဂရံ သမ္ဗတ္တော သမာနော ဟုလည်းသုံး]။ ငါ့ထံ (ငါ့ဆီ)–မမ သန္တိကံ။

၁၈။ မဟာထေရသ သမ္ဗတ္တကာလေ ကထာသလ္လာပေါ

[ဆရာတော်ကြီးရောက်လာချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ဇကော ဘန္တေ မဟာထေရော ဂိဠ္ဍကာဝသထေ သမ္ဗတ္တော။

၂။ ကီဝဝုဿော။

၃။ အတိမဟလ္လကော ဘန္တေ။

၄။ မယာ ဒဟရော နု, ဥဒါဟု ဝုဿော။

၅။ အာစရိယတော ဝုဿော။

၆။ ယဒိ ဇဝံ အာဂမိဿာမိ။

၇။ ဟေ.... အမှာကံ အာစရိယဘူတော မဟာထေရော အာဂတော, တုမှေ အာဂစ္ဆထ။

၈။ အာဂန္တုကဘူတသ မဟာထေရသ ပါနီယံ ဥပနာမေထ, ပါဒေ ပက္ခာလေထ, အာသနံ ပညပေထ, သယနံ သဇ္ဇေထ။

၉။ ဂိဠ္ဍကာဝသထံ သောဓေထ, သကလံ အာရာမံ ပါတော သမ္မဇ္ဇထ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ထေရော–ထေရ် (ဆရာတော်)၊ မဟာထေရော–မဟာထေရ် (ဆရာတော်ကြီး)၊ ဂိဠ္ဍကာဝသထော (ဂိဠ္ဍကာ+အာဝသထော)–အုတ်တိုဖြင့် ပြုအပ်သော နေရာကျောင်း(အုတ်တိုက်)။ ၃။ မဟလ္လကော (ဝုဿော)–ကြီးသူ။ ဒဟရော–ငယ်သူ [ကျွတ်ထိလိင်ဌ ဝုမှာ မဟလ္လိကာ ဒဟရာ၊ ဝုဿောနေရာဝယ် "ဝုဒ္ဓေါ"ဟု လည်း သုံးနိုင်၏]။ အာစရိယဘူတော–ဆရာဖြစ်၍ ဖြစ်သူ (ဆရာရင်း)။ ၈။ ပညပေ–ခင်း။ ၉။ သောဓေ–ရှင်းလင်း (သန့်ရှင်း) [ရှေးက "သုတ်သင်"ဟု ခေါ်ကြ၏]။ ပါတော–နံနက်စောစော။ ၁၀။ အဘိဝါဒနံ–ရှိခိုးမှုလက်ခြေ နဖူး,

၁၀။ ယထာ ကဿစိ ထေရဿ သမ္ဘတ္တကာလေ အဘိဝါဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ အဥ္ဇလိကမ္မံ သာမီစိကမ္မံ အာသနာဘိဟာရော သေယျာဘိဟာရော ကာတဗ္ဗော, တထေဝ ယထာနုရူပံ ကရောထ။

၁၁။ ပစ္ဆိုသသမယေ ပဗုဒ္ဓကာလေ မုခဓောဝနတ္ထာယ ဒန္တကဋ္ဌဉ္စေဝ သဟ မုခဓောဝနပိဏ္ဍိယာ - မုခေါဒကံ စ မုခပုဉ္ဆနံ စ ဥပဋ္ဌာပေထ။

(က) ယမ္ပာ ဓမ္မံ ဝိဇာနေယ္ယ, သမ္ဘာသမ္ဘုဒ္ဓဒေသိတံ၊
သက္ကစ္စံ တံ နမသ္သေယ္ယ, အဂ္ဂိဟုတ္တံ.ဝ ဗြာဟ္မဏော။

တတောင် ဒုး, ငါးဦးတည်ခြင်းမှတ် ဟူသည်နှင့်အညီ ရှိခိုးမှု]။ ပစ္ဆုဋ္ဌာနံ-နေရာမှ အလျင်ထမှ (ခရီးဦးကြိုဆိုမှု) [ပစ္ဆုက္ကမနံ-အာဂန္တုကဆီသို့ ရှေးရှုသွားမှ, ခရီးဦးကြိုဆိုမှု ဟုလည်းသုံး]။ အဥ္ဇလိကမ္မံ-လက်အုပ်ချီမှု။ သာမီစိကမ္မံ-အရိုအသေပြုမှု။ အာသနာဘိဟာရော (အာသန+အဘိ+ဟာရ)-နေရာကို+ရှေးရှု+ဆောင်မှ (ထိုင်ခုံ ကုလားထိုင်စသော ထိုင်စရာကို အာဂန္တုက အထံသို့ ရှေးရှုဆောင်မှ)။ သေယျာ-အိပ်ရာ၊ [အဘိဝါဒနံ ၊ပေ၊ သေယျာဘိဟာရော ကာတဗ္ဗောဠ် အဘိဝါဒနံ စသည်၏ လိင်ကိုမကြည့်ဘဲ နောက်ဆုံးဖြစ်သော သေယျောဘိဟာရော၏ လိင်ကိုကြည့်သည်၊ (နှစ်သုံးလေးပါး, ကံ ကတ္တားနှင့်, ထားသည့်အရာ, ကြိယာမှာ, မှန်စွာနောက်ဖျား, ကံ ကတ္တားနှင့်, တူကြားလိင်ဝုစ် အညီတည်း)- ဘုရားကြီးနိယာယ်]။ ၁၁။ ပဗုဒ္ဓေါ-နိုးသူ၊ ပဗုဒ္ဓ+ကာလော-နိုးသူ၏+အခါ(ခိုးချိန်)။ ဥပ+ဋ္ဌာပေ-ကပ်၍+တည်စေ (တည်ထား)။

(က) ဗြာဟ္မဏော-ဗြာဟ္မဏသည် [ပုန်ဏားဟု ခေါ်ကြ၏]၊ အဂ္ဂိဟုတ္တံ-ပူဇော်အပ်သော မီးကို၊ သက္ကစ္စံ-ရိုသေစွာ၊ (နမဿတိ)ဣဝ-ရှိခိုးသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ယမ္ပာ-အကြင်ဆရာ့အထံမှ၊ သမ္ဘာသမ္ဘုဒ္ဓဒေသိတံ-အပ်သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဝိဇာနေယ္ယ-သိရာ၏၊ တံ-ထိုဆရာကို၊ သက္ကစ္စံ-စွာ၊ နမဿေယ္ယ-ရာ၏။

အမှာ။ ။ယမ္ပာ ၊ပေ၊ နမဿေယ္ယ၊ ဓမ္မပဒ ၌ ၂, ၄၀၁။ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဟု ယုံကြည်၍ မီးမငြိမ်းအောင် လောင်စာထည့်ပေး လုပ်ကျွေးမှု, လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးမှု စသည်ပြုကာ ဗြာဟ္မဏတို့ မီးကို ပူဇော်ကြသည်။

ပါဠိစီရန်

၁။ ဘုန်းတော်ကြီး တစ်ပါး ကြွလာတယ်, အုတ်တိုက်မှာ ရောက်နေတယ်။

၂။ သိပ်မကြီးသေးပါ။ သို့သော် ဆရာ့ထက်တော့ ကြီးမယ် ထင်တယ်။

၃။ ဟော.... ငါ့မိတ်ဆွေကြီးပါလား, သင်တို့ ရေကပ်ကြ။

၄။ အုတ်တိုက်ကို ရှင်းလင်းပြီးပါပြီ (သုတ်သင်အပ်ပါပြီ)။

၅။ တစ်တိုက်လုံး တံမြက်စည်း လှည်းပါ။

၆။ သင်တို့ ခရီးဦးကြို ပြုကြ။

၇။ တော်သလို လုပ်လိုက်။

၈။ မျက်နှာသစ်ရေ တယ်ပြီးပလား။

၁၉။ မဟာထေရသ ဝတ္ထုပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[ဆရာတော်အတွက် ကျင့်ဝတ်နှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ မဟာထေရသ ဝသနကာလံ ဘတ္တံ စေဝ သူပဗျဉ္ဇနံ စ ပဏီတပဏီတံ ပရိပါစေထ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ကြွလာ–အာဂတော။ ရောက်နေ–သမ္ဗတ္တော။ ၂။ ကြီးမယ်ထင်တယ်–ဝုဏ္ဏော မညေ။ ၃။ မိတ်ဆွေ–မိတ္တော။ ၄။ သုတ်သင်အပ်–သောဓိတ။ ၇။ အကြင်အကြင် သင့်လျော်သည့်အတိုင်း (တော်သလို)–ယထာနုရူပံ။ ၈။ တည်စေအပ်, တည်ထားအပ်ပြီ (တည်ပြီး)–ဥပဋ္ဌာပိတ။

၁။ ဝသန+ကာလော–နေ(သီတင်းသုံး)ရာ+ကာလ။ ပဏီတပဏီတံ–ကောင်းသထက်ကောင်းအောင်။ ပရိပါစေ–ထက်ဝန်းကျင်ကျက်စေ(ချက်ခိုင်း,စီမံ)။

၂။ ဘောဇနဌာနံ စေဝ ဘောဇနပိဋ္ဌं စ သုပရိသုဒ္ဓံ သဇ္ဇေထ။

၃။ ဘောဇနကာလေပိ ယောကောစိ သာမဏေရော ဝါ ဒဟရော ဝါ ဥပတိဋ္ဌတု ယံ ဣစ္ဆတိ, တံ သုလဘာယ။

၄။ ဒိဝသသ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ ပိဏ္ဍပါတံ ဥပနာမေထ, ပါတော ပဋ္ဌနာဒိကမတ္တေ ဒိဝါ အမေ့ကာဒသနာဒိကမတ္တေ စ ကာလေ။

၅။ ဘောဇနဌာနေ ဥဒပတ္တံ စေဝ ပါနီယတ္ထာလကံ စ ပဋ္ဌိဂ္ဂဟံ စ ဥပဋ္ဌာပေထ။

၆။ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ သဟ ဒေဝပဏ္ဏာဒကေန ခါဒနီယံ ဥပနာမေထ။

၇။ သာယနှေပိ ယံကိဉ္စိ ပါနံ ပရိသုဒ္ဓံ ပရိသာဝေတ္တာ ဥပနာမေထ, မာ စ ပါနံ သကသဋ္ဌံ သရဇံ ဟောတု။

၂။ ဘောဇနဌာနံ–ဆွမ်းစားရာအရပ် (ဆွမ်းပေးကျောင်း)။ သုပရိသုဒ္ဓံ–အထူး (ပတ်ဝန်းကျင်) သန့်ရှင်းအောင်။ ၃။ ဒဟရော–ရဟန်းငယ်။ ဥပတိဋ္ဌတု–အနီးဌိတည် (အနီးဌိရှိ)ပစေ။ သုလဘော–လွယ်ကူစွာရခြင်း။ ၄။ ဒိဝါ–နေ့ဌ၊ အမေ့ကာဒသနာဒိကမတ္တေ–အခွဲအားဖြင့် ဆယ့်တစ်နာရီလောက် (ဆယ်နာရီခွဲလောက်)။ ၅။ ဥဒပတ္တော–ရေတည်ခွက် (ရေတည်ချိုင့်)။ ပါနီယတ္ထာလကံ–သောက်ရေခွက်။ ပဋ္ဌိဂ္ဂဟော–လက်ဆေးခံ (ထွေးခံ)။ ၆။ ပဏ္ဏံ–သစ်ရွက်။ ဒေဝပဏ္ဏံ–နတ်သစ်ရွက်။ ဒေဝပဏ္ဏာဒကံ–နတ်သစ်ရွက်ရေ (လဖက်ရေ)။ [လဖက်ခြောက်မပါသော ရေနွေးကို "ဥဏ္ဏောဒကံ"ဟု သုံး]။ ၇။ ယံကိဉ္စိ–အမှတ်မထား တစ်ပါးပါ:(တစ်မျိုးမျိုး)။ ပါနံ–သောက်ဖွယ် (ဖျော်ရေ)။ ကသဋ္ဌံ–အဖတ်၊ သကသဋ္ဌံ–အဖတ်နှင့် တကွဖြစ် (အဖတ်ပါ)သည်။ သရဇံ–မြူမှုန်နှင့်

၈။ မဟာထေရသ ဝသနဋ္ဌာနံ အနုဒ်နံ သမ္မဒ္ဓိတ္ဝာ သယနံပိ ပဋ္ဌိသံဟရထ။

၉။ အယံ မဟာထေရော နယော ဝါ သော ဝါ ဟောတိ, အတ္တနော ဇနပဒေ ပါကဋ္ဌာနံ ဂဏ္ဌာစရိယာနံ အညတရော, တုမ္ဟာကံပိ ပါစရိယော၊ တသ္မာ ယာဝ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသတိ, တာဝ သက္ကတ္ဝာ ဂရုံ ကတ္ဝာ မာနေတ္ဝာ ပူဇေတ္ဝာ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကရောထ။

(က) နတေန ထေရော သော ဟောတိ,
ယေန.သ ပလိတံ သိရော၊
ပရိပက္ကော ဝယော တသ,
မောဃဇိဏ္ဏောတိ ဝုစ္စတိ။

တကွဖြစ် (မြူးမှုန်ပါ)သည်။ ၉။ ယော ဝါ သော ဝါ–အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး သော ပုဂ္ဂိုလ်(တော်စွ လျော်စွပုဂ္ဂိုလ်)။ ဇနပဒေါ–ဇနပုဒ် (နယ်,တိုင်း)။ ပါကဋ–ထင်ရှား။ ဂဏ–ဂိုဏ်း။ အညတရော–တစ်ပါး (အပါအဝင်)။ ယာဝ–အကြင်မျှ လောက်။ တာဝ–ထိုနေသမျှကာလပတ်လုံး။ သက္ကတ္ဝာ–ကောင်းစွာပြု၍၊ ဂရု–လေးလေးစားစား။ မာနေ–မြတ်နိုး။ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ–ရှေးဦးစွာ ကျင့်ထိုက်သောဝတ်, နောက်မှ ကျင့်ထိုက်သောဝတ် (ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်)။

(က) ယေန–အကြင်ကြောင့်၊ (ယသ–အကြင်ရဟန်း၏)၊ သိရော–ဦးခေါင်းသည်(ဦးခေါင်း၌တည်နေသော ဆံပင်သည်)၊ ပလိတံ–ဖြူသည်၊ အသ–ဖြစ်၏၊ တေန–ကြောင့်၊ သော–ထိုရဟန်းသည်၊ ထေရော–ဆရာတော်သည်၊ နဟောတိ–မဖြစ်၊ တသ–ထိုရဟန်း၏၊ ပရိပက္ကော–ရင့်သော(အိုသော)၊ ဝယော–အရွယ်ကို၊ မောဃဇိဏ္ဏောတိ–အတွင်းရှုတုံ, ထေရ်ဂုဏ်မမှီး, အချည်းနှီးအိုသော အရွယ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏၊ [ဓမ္မပဒ ၌ ၂, ၂၄၅]

(ခ) ယမ္ပိ သစ္ဆဋ္ဌ ဓမ္မော စ, အဟိ'သာ သံယမော ဒမော၊
သ ဝေ ဝန္တ မလော ဓီရော, ထေရော ဣတိ ပဝုစ္စတိ။

ပါဠိစိရန်

၁။ ဆရာတော် ဒီမှာ သီတင်းသုံးသမျှ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုကြ။
၂။ ဆွမ်းနဲ့ဟင်းကို ကောင်းသထက်ကောင်းအောင် စီမံကြ။
၃။ ဆွမ်းဘုန်းပေးမယ့် နေရာသို့ စားပွဲခုံ ယူခဲ့ပါ။
၄။ ကိုရင်ဖြစ်စေ, ကျောင်းသားဖြစ်စေ တစ်ယောက်ယောက် လာခဲ့။
၅။ လိုတာကို အလွယ်တကူ ရအောင် အနားမှာ နေ။
၆။ တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ် စားကြတယ်။
၇။ နေ့ဆွမ်းကို ဆယ်နာရီခွဲမှာ စားကြတယ်။
၈။ င့ါမှာ ၅-နာရီလောက် ဆွမ်းစား သွားစရာရှိတယ်။
၉။ သောက်ရေခွက်နဲ့ ထွေးခံ ယူခဲ့။

(ခ) ယမ္ပိ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ သစ္ဆဋ္ဌ-ဝစီသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မော စ-လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည်လည်းကောင်း၊ အဟိ'သာ-မညှင်းဆဲကြောင်း ကရုဏာသည်လည်းကောင်း၊ သံယမော-ကိုယ် နှုတ်ကို စောင့်စည်းကြောင်း သီလသည်လည်းကောင်း၊ ဒမော-ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမကြောင်း ဣန္ဒြိယသံဝရသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ)၊ ဝန္တ မလော-မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ထွေးအန်အပ်ပြီးသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးရှိသော၊ ဓီရော-တည်ကြည်ခြင်းရှိသော၊ သ(သော)-ထိုရဟန်းကိုသာ၊ ဝေ-စံ့ခင်စစ်၊ ထေရော ဣတိ-ထေရ်(ဆရာတော်) ဟူ၍၊ ပဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ [ဓမ္မပဒ ၌ ၂,၂၄၅]

ကြည့်ရှုရန်

၄။ အာဂစ္ဆတု ယော ကောစိ သာမဏေရော ဝါ ဒါရကော ဝါ။

၁၀။ နေ့စဉ် ကျောင်းအတွင်း တံမျက်လှည်းပြီး အိပ်ရာ သိမ်းပါ။

၁၁။ မင်းက ငါ့ကို ဘာမှတ်သလဲ, တော်စွာ လျော်စွာ မှတ်သလား။

၂၀။ သဏ္ဌယနပရိသမတ္တကာလေ ကထာသလ္လာပေါ

[စာအံ့တိတ်ချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ အာယာမ,ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစင်္ကမိသာမ အနုဝိစရိသာမ။

၂။ သဏ္ဌယနကိစ္စံ မေ ဘန္တေ နတ္ထိ သမတ္တံ။

၃။ သမာပေဟိ အာဝုသော သဏ္ဌယနကိစ္စံ, ပဋ္ဌယဒ္ဌိကတော တိဿပလံ အတိက္ကန္တံ၊ အာစရိယေနာပိ ပညတ္တံ "သာဓုနေ ပဋ္ဌယဒ္ဌိကကာလေ သဏ္ဌယနံ သမာပေတဗ္ဗံ"တိ။

၄။ အတိက္ကန္တံ နု ဘန္တေ ပဋ္ဌယဒ္ဌိကတော တိဿပလံ။

ကြည့်ရှုရန်

၈။ အတ္ထိ မေ ပဋ္ဌနာဒ္ဌိကမတ္တေ ဘတ္တဘုဥ္ဇနတ္ထာယ ဂမနကိစ္စံ။ ၁၁။ ကိं မညသိ မံ တွံ, မညသိ နု ယံ ဝါ တံ ဝါ။

၁။ ဇယ်ဝိဟာရော–ခြေသလုံးတို့၌ ညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်. အကျိုးရှိသော သွားခြင်းကျေရိယာပုထ်တည်းဟူသော နေခြင်း။ အနုစင်္ကမ–အတူလိုက်၍ လမ်းလျှောက် (တွဲ၍လမ်းလျှောက်) [ရှေးက "စင်္ကြံသွား"ဟု ခေါ်ကြ၏]။ အနုဝိစရ–အတူလိုက်၍ လှည့်လည် (တွဲ၍ လှည့်ပတ်)။ ၂။ သဏ္ဌယန်–စာပြန်ခြင်း, စာအံ့ခြင်း။ သမတ္တ (ပရိသမတ္တ)–ပြီး(ဆုံး)။ ၃။ သမာပေ–ပြီးစေ, ဆုံးစေ (အပြီးသတ်, အဆုံးသတ်)။ ၈။ တာဝ ဂစ္ဆထ–ကြွနှင့်ကြပါဦး။

၅။ ဝေ.မာဝုသော။

၆။ တေနဟိ သဗ္ဗဃနကိစ္စံ သမာပေဿာမိ။

၇။ အာယာမ, ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစင်္ကမိဿာမ အနုဝိစရိဿာမ။

၈။ တာဝ ဂစ္ဆထ ဘန္တေ, အတ္ထိ-မေ ဥဒကာ.ဟရဏဝတ္ထုံ။

၉။ မယံပိ ဝတ္ထုံ အတ္ထိ, ပစ္စာဂမနကာလေယေဝ ကရိဿာမ။

၁၀။ နု ယုတ္တံ ဘန္တေ, ဘာရနိတ္ထာရကာ အမှာကံ ဒေါသံ အာရောပေဿန္တိ။

၁၁။ အာရောပေန္တု ဝါ နု ဝါ, အာဂစ္ဆာဟိ၊ တ.မဟံ ဒေါသံ ပရိယာယေန ပရိဟရိဿာမိ။

၁၂။ နု ဘန္တေ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဒေါသံ စိတ္တံ ပဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ, ဣစ္ဆတိ အာစရိယော သကလာရာမသ ဥဒကဘာဝံ၊ ယသ အနုဒကဘာဝေါ ပါကဋော, တသ ဝါသံပိ နု ဣစ္ဆတိ။

မေ–ငါ၏(ငါ့မှာ)။ ဥဒကာ.ဟရဏဝတ္ထုံ–ရေကိုဆောင်ခြင်းဟူသော ဝတ်(ရေခပ်ဝတ်)။ ၉။ ပစ္စာဂမနံ (ပတိ+အာဂမနံ)–တစ်ဖန်+လာခြင်း, (ပြန်လာခြင်း)၊ ပစ္စဂမန+ကာလော (ပြန်လာရာ+အချိန်)။ ၁၀။ ဘာရနိတ္ထာရကော–တာဝန်ကို+ထမ်းဆောင်သူ(တာဝန်ကိုပြီးမြောက်စေသူ,ဝန်ဆောင်)။အမှာကံ–တို့၏ (အပေါ်၌)။ ဒေါသော–အပြစ်။ အာရောပေ–တက်ရောက်စေ(တင်)။ ၁၁။ အာရောပေန္တု ဝါ–တင်ကြသည်မူလည်းဖြစ်စေ။ နု အာရောပေန္တု ဝါ–မတင်ကြသည်မူလည်းဖြစ်စေ (အပြစ်တင်တင် မတင်တင်)။ ပရိယာယော–(အကြောင်းတစ်မျိုး)။ ပရိဟရ–ထက်ဝန်းကျင်သို့ဆောင် (ရှောင်လွှဲ)။ ၁၂။ ဣဒါသ(ဣဒါသ)–ဣကဲ့သို့

၁၃။ သုဏာဟိ ဘန္တေ, အာစရိယသ သဒ္ဒါ မညေ "သဗ္ဗယနသ ပရိသမာပနကာလော အာဝုသော, ဝတ္တံ ကတ္တာဝ ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစင်္ကမထ အနုဝိစရထ"။

၁၄။ နနု ဘန္တေ သုဏိတ္ထ၊ အမှာကံ အာစရိယသ ကတ္ထစိပိ ပမာဒဝိဟာရော နတ္ထိ, အတ္တနော နိသိတကေသု သဒါ မနသိ ကရောတေဝ။

၁၅။ သစ္စံ အာဝုသော, ပဌမံ ဝတ္တံ ကရိတ္တာ ပစ္ဆာ ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစင်္ကမိသာမ အနုဝိစရိသာမ။

(က) ဖန္ဒနံ စပလံ စိတ္တံ, ဒူရင်္ဂံ ဒုန္နိဝါရယံ၊
ဥဇုံ ကရောတိ မေဓာဝီ, ဥသုကာရောဝ တေဇနံ။

ရှုအပ် (ဤလိုဟာ)။ ပဌာပေ–ဖြစ်စေ။ ဥဇုက–ဖြောင့်မတ်၊ ဥဇုက+ဘာဝေါ–ဖြောင့်မတ်(ရိုးသား)သူ၏+အဖြစ် (ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှု)။ အနုဇုက–မရိုးသားသူ။ ဝါသ–နေခြင်း။ ၁၃။ ပရိသမာပန+ကာလော–ပြီးဆုံးစေရာ+အခါ။ ၁၄။ ကတ္ထစိပိ–တစ်စုံတစ်ခုသော အရာ၌လည်း (အဘယ်နေရာမဆို)။ ပမာဒ+ဝိဟာရော–မေ့မေ့လျော့လျော့+နေခြင်း။ နိသိတကော (နိသိတော)–မှီသူ (မှီခိုနေသောတပည့်)။ မနသိ ကရ–စိတ်၌ပြု (စိတ်ရောက်, စိတ်စိုက်, နှလုံးသွင်း)။

(က) ဖန္ဒနံ–ငါးပါးအာရုံ, ကာမဂုဏ်တို့၌, တုန်လှုပ်တတ်ထသော၊ စပလံ–တရားနှင့်စပ်, အာရုံမြတ်၌, မရပ်မတည်, လျှပ်ပေါ်လော်လီထသော၊ ဒူရင်္ဂံ–တရားကိုဖောက်, မသွားရောက်အောင်, စောင့်ရှောက်နိုင်ခဲထသော၊ ဒုန္နိဝါရယံ–မိန်းမယောကျ်ား, အာရုံများ၌, သွားမိတုံလစ်, မသွားဖြစ်အောင်, တားမြစ်နိုင်ခဲထသော၊ စိတ္တံ–ကို၊ ဥသုကာရော–မြှားလုပ်သမားသည်၊ တေဇနံ–

ပါဠိစီရန်

၁။ ညနေ စာအံတိတ်ချိန်၌ လမ်းလျှောက်ခြင်းသည် ဤ ကျောင်းတိုက်၌ ထုံးစံဖြစ်သည်။

၂။ စာအံတိတ်ချိန် လမ်းလျှောက်ကြ။

၃။ ကိုရင် သံဃရက္ခိတ လာလေ, သွားကြစို့။

၄။ အခုတောင် စာအံ မတိတ်သေးဘူးလား။

၅။ ခြောက်နာရီတောင် ရှိပြီ (ထိုးပြီ)။

၆။ ခြောက်နာရီ မထိုးသေးပါဘူး, ငါးနာရီရှိပါသေးတယ်။

၇။ ကြွနှင့်ကြပါ, တပည့်တော် လာခဲ့ပါမယ်။

၈။ ပြန်တဲ့အခါ တပည့်တော်နဲ့ အတူ စကားပြောကြတာပေါ့။

၉။ လိမ်ပြောတာ မကောင်းဘူး ထင်တယ်, ဖြောင့်ဖြောင့် ပြောတာက ကောင်းပါလိမ့်မယ်။

ကောက်သော မြားကို၊ ဥဇုံ–ဖြောင့်အောင်၊ ကရောတိ ကုဝ–သို့၊ (ဧဝံ–တူ)၊ မေဓာဝီ–ပညာရှိသည်၊ ဥဇုံ–(စိတ်ကို) ဖြောင့်အောင်၊ ကရောတိ–၏။ [ဓမ္မပဒ ၌–၁, ၁၈၂]

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဓမ္မတာယေဝေသာ ကုမသ္မိ ဝိဟာရေ, ယဒိဒံ သာယနှေ သဗ္ဗယန ပရိသမတ္တကာလေ ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစင်္ကမော အနုဝိစာရော [ဇယ် ၊ပေ၊ ဝိစာရော အစား "စင်္ကမနံ"ဟုလည်း သုံး]။ ၄။ ကုဒါနိပိ သဗ္ဗယနံ နေ ပရိသမတ္တံ နု။ ၅။ ဆန္နာဠိကာပိ ဟောတိ။ ၆။ နေ ခေါ ဝေလာ ဆန္နာဠိကာ, ပဉ္စနာဠိကာယေဝ။ ၇။ တာဝ ဂစ္ဆထ။ ၈။ ကထာသလ္လာပံ ကရိဿာမ။ ၉။ ဝဠ္ဠေတွာ (လှည့်ပတ်၍)

၁၀။ မရိုးသားကြောင်း ထင်ရှားယင် ကျောင်းတိုက်မှ အပနှင်ထုတ်လိုက်ပါ။

၁၁။ နားထောင်စမ်း, လေယာဉ်ပျံသံ ထင်တယ်။

၁၂။ မကြောက်ပါနဲ့, ကိုယ့်အလုပ်ကိုသာ လုပ်ပါ။

၁၃။ ဆရာများသည် တပည့်များအပေါ်၌ အခါခပ်သိမ်း စိတ်စိုက်ထိုက်ကုန်၏ (စိတ်စိုက်ကြရသည်)။

၂၁။ ဇယ်ဝိဟာရဏာကာလေ ကထာသလ္လာပေါ

[လမ်းလျှောက်ချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ နု အာဂိလာယတိ နု တေ ပိဋ္ဌိ။

၂။ အာမ ဘန္တေ, ပိဋ္ဌိ မေ အာဂိလာယတိ။

၃။ ယဏ် ပန နု ပိဋ္ဌိယေဝ အာဂိလာယတိ, ပါဒါပိ ဥဋ္ဌပိ အာဂိလာယန္တိ၊ တသ္မာယေဝ အနုဒိနံ ဣမသ္မိံ ကာလေ ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစင်္ကမာမိ အနုဝိစရာမိ။

ကထနံ နု သုန္ဒရံ မညေ, ဥဇုကထနမေဝ သုန္ဒရံ ဘဝေယ္ယ။ ၁၀။ ယဒိ အနုဇုကတာ ပါကဋာ။ ၁၃။ အခါခပ်သိမ်း–သဒါ(သဗ္ဗဒါ)။ [ပြန်သွား–ပဋိဂတ(ပဋိ+ဂတ)]။ လာ–အာဂတ၊ ပြန်လာ–ပစ္စာဂတ(ပတိ+အာဂတ)၊ [ဤပုဒ်များကို လျှော်သလို သုံးပါ]။

မှတ်ချက်။ ။ယခုအခါဝယ် ရှင်သာမဏေနှင့် ရဟန်းငယ်များ ကျောင်းတိုက်အပြင်ဘက်သို့ ထွက်၍ လမ်းလျှောက်ခွင့် မရှိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ အာဂိလာယ–ညောင်း၊ ပိဋ္ဌိ(ဣ)–ကျော(ကျောကုန်း)။ ၃။ ပိဋ္ဌိယေဝ–သည်သာ၊ နု အာဂိလာယတိ– ညောင်းသည် မဟုတ်သေး။ ပါဒေါ–ခြေ။

၄။ အမှာကံ အာစရိယောပိ စက်မနဗဟုလော, ဂန္ဆံပိ စက်မန္ဆောယေဝ ဝါစေတိ ထပေတွာ မဟာဂန္ဆေ၊ တသ္မာယေဝ အာစရိယော ပုဗ္ဗေ အကလ္လာပိ ဣဒါနိ ကလ္လောဝိယ ဒိဿတိ။

၅။ သစ္စံ, အာဝုသော, ဘဂဝတာ ပဉ္စ စက်မာနိသံသာ ဝုတ္တာ၊ –

"ပဉ္စိမေ ဘိက္ခဝေ စက်မေ အာနိသံသာ။ ကတမေ ပဉ္စ၊ (၁) အဒ္ဓါနက္ခမော ဟောတိ (၂) ပဓာနက္ခမော ဟောတိ (၃) အပ္ပါ.ဗာဓော ဟောတိ (၄) အသိတံ ပီတံ ခါယိတံ သာယိတံ သမ္မာပရိဏာမံ ဂစ္ဆတိ၊ (၅) စက်မာဓိဂတော သမာဓိ စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတိ၊ ဣမေ ခေါ ဘိက္ခဝေ စက်မေ အာနိသံသာ"တိ။ [အံ ၂– ၂၄]

ဥ၅(ပုံ)–ပေါင်။ ၄။ စက်မန+ဗဟုလော–များသောစကြ်ားခြင်း+ရှိ (လမ်းလျှောက်ခြင်းရှိ)။ ဂန္ဆော–ကျမ်းစာ။ မဟာဂန္ဆော–မြတ်သော (ကြီးသော)ကျမ်းစာ (ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ)။ ထပေတွာ–ထား၍။ ကလ္လော–ကျန်းမာသူ။ အကလ္လော–မကျန်းမာသူ။ ဒိဿ–ရှုမြင်အပ် (တွေ့,ရ, မြင်ရ)။ ၅။ စက်မာနိသံသော (စက်မ+အာနိသံသော)–စကြ်ားခြင်း (လမ်းလျှောက်ခြင်း)၌+အာနိသင်(အကျိုး)။ ဝုတ္တာ–ပြောအပ်ဟောအပ်,ဆိုအပ်။ ခမော–ခုံ(ခံ)နိုင်၊ အဒ္ဓါနက္ခမော–ခရီးရှည်ခုံ (ခရီးရှည်သွားနိုင်)သည်။ ပဓာန+က္ခမော–ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု၌+ခံနိုင်။ အာဗာဓော–အနာရောဂါ၊ အပ္ပါဗာဓော–အနာရောဂါမရှိ။ အသိတံ–စားအပ်သော အစာ။ ပီတံ–သောက်အပ်သော အရာ။ ခါယိတံ–ခဲအပ်သော အရာ။ သာယိတံ–သာယာ(လျှက်)အပ်သော အစာ[အချို့နေရာ၌ အသိတ–စားခြင်းစသည်ဆို]။ ပရိဏာမော–ကြေကျက်ခြင်း (အစာကြေခြင်း)။ စက်မာဓိဂတော (စက်မ+အဓိဂတော)–စကြ်ားခြင်းကြောင့်+ရအပ်။ စိရ+ဋ္ဌိတိကော–ကြာမြင့်စွာ+တည်ခြင်းရှိ။ [ဝုတ္တာ ၊ပေ၊ အာနိသံသာတိ။ ဤအာကာရဝါကျမျိုး၌ အနက်ပေးပုံကို ဆရာများက

၆။ ဝိဟာရံ နိဝတ္တိသာမ, အကာလော အဇ္ဇ ဣမံ ဌာနံ အတိက္ကမိတွာ ဂန္ဓံ။

၇။ သုဏောဟိ, အနုစက်မိတွာ အနုဝိစရိတွာ နိဝတ္တာနံ ဥပါဟနသဒ္ဒေါ မညေ။

(က) ပဋ္ဌမေ စက်မေ အတ္ထာ, ခမော အဒ္ဓေ ပဓာနိယော၊ အပ္ပါ.ဗာဓော ပရိဏာမော, သမာဓိ စိရဋ္ဌိတိကော။

ပါဠိစိရန်

၁။ သင့် ပေါင်တွေ မညောင်းကြဘူးလား။

၂။ ပေါင်တွေတင် မကဘူး, ခါးပါ ညောင်းနေတယ်။

၃။ ဒီလိုဆို လမ်းလျှောက်ပါလား။

၄။ လမ်းတော့ လျှောက်ချင်သားဘဲ, ဘုန်းကြီး (ဆရာတော်)ဆိုမှာ စိုးလို့။

ပြောပြပါလေ။[**ဆောင်**]ကျွတိသဒ္ဒါ, အာကာရဇောတက နောက်ခ္ခံပြမှု, ဝါစကပုဗ္ဗာ, ကိ'သဒ္ဒါကို, ရှေ့မှာစွက်၍, အနက်သမ္ဗန်မြဲ]။ ၆။ နိဝတ္တ–ပြန်လှည့် [နိဝတ္တတိ, နိဝတ္တန္တိ စသည်]။ အကာလော–အခါမဟုတ် (အချိန်မရှိတော့)။ အဇ္ဇ–ယနေ့။ အတိက္ကမ–ကျော်(လွန်)။ [အကာလော ၊ပေ၊ ဂန္ဓံ–ယနေ့ ·ဒီနေရာက ရှေ့တိုး မသွားသင့်ဘူး–ဤသို့ တိုက်ရိုက်မြန်မာပြန်]။ ၇။ နိဝတ္တော–ပြန်လှည့်လာသူ။

(က) စက်မေ–စက်ြ(ခြင်း (လမ်းလျှောက်ခြင်း)၌၊ အတ္ထာ–အကျိုးတို့သည်၊ ဣမေ ပဋ္ဌ–ဤ ၅–မျိုးတို့တည်း၊ အဒ္ဓေ–ရှည်သောခရီး၌၊ ခမော–၏၊ ပဓာနိယော–ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု၌ ခံနိုင်ရည်ရှိ၏၊ အပ္ပါ.ဗာဓော–အနာရောဂါ မရှိ၊ ပရိဏာမော–အစာကြေခြင်းဖြစ်၏၊ သမာဓိ–သည်၊ စိရဋ္ဌိတိကော–၏။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ န အာဂိလာယန္တိ တေ ပါဒါ။ ၂။ ခါး–ကဋ်(ကျ)။ ၃။ ဟေန ဟိ စက်မာဟိ။ ၄။စက်မိတုံ ပန ဣစ္ဆामိ, တထာပိ ထေရဿ ဝစနတော ဘာယာမိ။

၅။ ဆိုမှာ မဟုတ်ပါဘူး, ဘုန်းကြီးက လမ်းလျှောက်တာ အကြိုက်သားဘဲ။

၆။ ဘုန်းကြီးတောင် လမ်းလျှောက်ယင်း စာချသေးတယ်။

၇။ ဘုရားရှင်ကလဲ လမ်းလျှောက်ခြင်း အကျိုး ငါးမျိုးတောင် ဟောတယ်။

၈။ ကျွန်ုပ် ခရီးရှည်သွားခြင်းဌ ခံနိုင်ရည်ရှိတယ် (ခရီးရှည် သွားနိုင်တယ်)။

၉။ သူ ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ခြင်းဌ ခံနိုင်ရည်ရှိတယ်။

၁၀။ ပြန်ကြတော့, ရှေ့တိုးသွားဘို့ မသင့်ဘူး။

၂၂။ ပါနပဋိသံယုတ္တာ ကထာသလ္လာပေါ

[ဖျော်ရည်နှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ အဟံ ပိပါသိတောမှိ, နု သမ္မတ္တာ နု ပါနဝေလာ။

၂။ နု သမ္မတ္တာ ဘန္တေ ပါနဝေလာ, အပိတု ဥပကဏ္ဏာ၊ ကွဒါနိ ဆဏ္ဍိကာ ဟောတိ, ဆဏ္ဍိကတော တိသဝိယဋ္ဌိကာတိက္ကန္တ-သမယေ ကာလံ ယောသေသတိ။

၅။ နု ဝက္ခတိ, ရုစ္စတိ ထေရဿ စက်မနံ။ ၁၀။ နိဝတ္တထ, အကာလော ဣမံ ဌာနံ အတိက္ကမိတွာ ပုရတော ဂန္တုံ။

ကြည့်ရှုရန်

၂။ ပါနဝေလာ–ဖျော်ရည်ချိန်, ဖျော်ရည်သောက်ချိန်။ [ဥပကဏ္ဏာ နေရာဝယ် ယခု စာအုပ်များ၌ "ဥပကဋ္ဌာ"ဟု ရှိ၏]။ ဆဏ္ဍိကာ–ခြောက်နာရီ။ ဝိယဋ္ဌိကာ–မိနစ်။ [ရှေ့အခန်းတို့၌ "ပလံ"ဟု သုံးခဲ့၏]။ ယောသေ–ကြွေးကျော်

၃။ အဇ္ဇ ကိ ပါယေသ္သတိ ပက္ကံ ဂုဠ္ဘောဒကံ, ဥဒါဟု ယံကိဉ္စိ ပါနံ။

၄။ ဂုဠ္ဘောဒကံ မညေ, ဘတ္တပစနဋ္ဌာနေ အဂ္ဂိ ဒိသ္သတိ၊ "ပက္ကံ ဘန္တေ ဂုဠ္ဘောဒကံ, အယောဒဏ္ဍံ ပဟရ"....

၅။ နနု မယာ ဝုတ္တံ "ဂုဠ္ဘောဒကံ မညေ, ဘတ္တပစနဋ္ဌာနေ အဂ္ဂိ ဒိသ္သတိ"တိ။

၆။ သစ္စံ အာဝုသော, မုခေ.တေ အပိဟိတေယေဝ သာမဏေရော ကာလံ ယောသေတိ။

၇။ သေ့ ပန မာတုလုဏ်ပါနံ ပါယေသ္သတိ။

၈။ ကထံ ဇာနာသိ။

၉။ စစ်ကိုင်းပဗ္ဗတေ ဇကာယ ဥပါသိကာယ ပါနတုမ္ဗော သဟ သက္ခရာယ အာစရိယသ သန္တိကံ ပေသိတော၊ တေန သညာဏေန ဇာနာမိ။

၁၀။ ကတမံ အာနိသံသံ အပေက္ခိတ္တာ အနုသာယံ အာစရိယော နိသ္သိတကေ ပါနံ ဝါ ဂုဠ္ဘောဒကံ ဝါ ပါယေတိ။

(အကြောင်းကြား, အချက်ပေး)။ ၃။ ပါယေ–သောက်စေ(တိုက်)။ ပက္ကံ–ချက်(ကျို)အပ် (ကျက်)။ ယံကိဉ္စိ ပါနံ–ဖျော်ရည်တစ်မျိုးမျိုး။ ၄။ ဘတ္တပစနဋ္ဌာနံ–ဆွမ်းချက်ရာအရပ် (ဆွမ်းချက်ရုံ)။ ၅။ ဝုတ္တံ နနု–ပြောအပ်သည်မဟုတ်လော။ ၆။ ပိဟိတ–ပိတ်အပ်။ အပိဟိတမ–မပိတ်အပ်။ ၇။ မာတုလုဏ်–ရှောက်သီး၊ မာတုလုဏ်+ပါနံ–ရှောက်သီး+ ဖျော်ရည်။ [နာရဂေါ–လိမ္မော်သီး]။ ၈။ ကထံ–အဘယ်နည်းဖြင့် (ဘယ်လိုနည်းနဲ့)။ ၉။ ပါန+တုမ္ဗော–ဖျော်ရည်+ပုလင်း။ ပေသိတ (ပဟိတ)–စေလွှတ်အပ် (ပို့အပ်)။ သညာဏ–အမှတ်အသား။ ၁၀။အပေက္ခ–ရှုမျှော်(မျှော်ကိုး)။ အနုသာယံ–ညနေတိုင်း။

၁၁။ အာစရိယော သယံ ပိပါသဗဟုလော, တသ္မာ အတ္တာနံ ဥပမံ ကတ္တာ အနုသာယံ ပါနံ ပါယေတိ၊ အပိစ သယံ သောတုဘာဝေ ဌိတော တာဒိသသ ဥပတ္ထမ္ဘနသ အလဒ္ဓတ္တာ ဒုဗ္ဗလော၀ ဂန္ဓေသု မဟုသ္သာဟံ အကာသိ၊ တပ္ပစ္စယာ စ ပစ္ဆာ နာနာရောဂီ အဟောသိ၊ အတ္တနော ပန နိသ္သိတကေ တဗ္ဘာ၀ံ အပါပေတုကာမတာယပိ အနုသာယံ ပါနံ ပါယေတိ။

၁၂။ သာဓု ၀တ အာ၀ုသော အာစရိယသ မနသိကာရော။

(က) သတိယာ ပိပါသာယေ၀, ကပ္ပတေ ယာမကာလိကံ၊ တသ္မာ ဟေတံ ပဋိဂ္ဂါဟေ, ပစ္စ၀ေက္ခေယ္ယ ပါနနေ။

၁၁။ သယံ–ကိုယ်တိုင်။ ပိပါသာ–သောက်စားလိုခြင်း၊ ပိပါသဗဟုလော–များသော ဆာခြင်းရှိ(အလွန်ဆာတတ်)။ ဥပမာ–ဥပမာ (နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းအရာ, နှိုင်းယှဉ်မှု)။ သောတု (သောတာ)–နာယူမှတ်သား ဆောင်ထားသူ (စာသင်သား)၊ [သောတု ပုဒ်ရင်း, သတ္ထာဒီဂိုဏ်းဖြစ်၍ သောတာဟု ရှိရ၏၊ ကျမ်းစာတို့၌ သောတူနံ စသည်ဖြင့် တွေ့ရ၏၊ သောတုဇနံ ဟုလည်း သုံးကြသည်]။ တာဒိသ–ထို့ကဲ့သို့ ရှုအပ် (ထိုကဲ့သို့ အားဖြစ်စေနိုင်လောက်သော သဘောရှိ)။ ဥပတ္ထမ္ဘန–အထောက်အပံ့။ လဒ္ဓ–ရအပ်၊ လဒ္ဓ+တ္တံ–ရအပ်သည်၏+အဖြစ်။ ဒုဗ္ဗလော–အားမရှိ။ ဥဿာဟော–အားထုတ်မှု၊ မဟုသ္သာဟော (မဟာ+ဥဿာဟော)–ကြီးစွာသော+လုံ့လ။ တပ္ပစ္စယော–ထိုအကြောင်း။ နာနာရောဂီ–အမျိုးမျိုးသော ရောဂါရှိသူ။ တဗ္ဘာ၀ေါ–ထိုအဖြစ် (ထိုအဖြစ်မျိုး)။ အပါပေတု+ကာမတာ–ရောက်စေခြင်းငှာ+အလိုမရှိသည်၏အဖြစ် (မရောက်စေလိုခြင်း)။ ၁၂။ သာဓု (သုန္ဒရော)၀တ–ကောင်းပါပေစွ (ကောင်းလိုက်တာ)။ မနသိကာရော–စိတ်၌ပြုမှု (နှလုံးသွင်း, စိတ်ထား)။

(က) ပိပါသာယ–ဆာလောင်းခြင်းသည်၊ သတိယာ ဧ၀–ရှိမှသာ၊ ယာမကာလိကံ–ယာမကာလိကသည် (ဖျော်ရည်သည်)။ ကပ္ပတေ–အပ်၏၊ တသ္မာဟိ–သာလျှင်၊ ဧတံ– ဤယာမကာလိကကို၊ ပဋိဂ္ဂါဟေ–အကပ်ခံရာ၌

ပါဠိစီရန်

၁။ အဖျော်ရည်သောက်ချိန် တန်ပါပြီ အရှင်ဘုရား။

၂။ သံချောင်း ခေါက်လိုက်ပါ။

၃။ ငါးနာရီက ငါးမိနစ် လွန်ပြီ။

၄။ ငါးနာရီ ခွဲပြီ။

၅။ ထန်းလျက်ရည် မကျက်သေးဘူးလား။

၆။ ဆွမ်းချက်တဲ့ နေရာမှာ မီးမြင်တယ်, ဘာများ ကျိုနေပါလိမ့်။

၇။ ထန်းလျက်ရည် ကျိုတယ်ထင်တယ်။

၈။ အဟုတ်သားဟေ့... ငါ့ပါးစပ်တောင် မပိတ်ရသေးဘူး, သံချောင်းခေါက်တာဘဲ။

၉။ ဟောဒီ ဖျော်ရည်ပုလင်းနဲ့သကြားကို ဘုန်းကြီး လှူလိုက်။

၁၀။ ဘယ်အကျိုး မြော်ကိုးပါလိမ့်။

၁၁။ ငါ ဆာသလို သူတို့လဲ ဆာကြမှာဘဲလို့ ကိုယ်ချင်းစာပါ။

၁၂။ မင်း စိတ်ထား မကောင်းဘူး။

လည်းကောင်း၊ ပါနနေ–သောက်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပစ္စဝေက္ခေယျ–ဆင်ခြင်ရာ၏၊ [အကပ်ခံလျှင် "ဆာ၍သောက်မလို့ အကပ်ခံသည်" ဟုလည်းကောင်း, သောက်လျှင် "အဆာပြေအောင် သောက်သည်"ဟုလည်းကောင်း အကျဉ်းချုပ် ဆင်ခြင်ပါ–ဟူလို]။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပါနဝေလာ ဘန္တေ။ ၄။ အမုဆဉ္ဍိကာ [အခန်း ၂၀၊ ၃–နံပါတ် အတိုင်းလည်း စိနှိုင်၏]။ ၆။ ကိं ပစိသတိ။ ၈။ သစ္စံ ဟေ။ ၉။ ဣမိနာ ပါနတုမ္မေန သဒ္ဓိं သက္ခရံ ထေရဿ ဒေဟိ။ ၁၁။ အဟံ ဝိယ တေပိ ပိပါသိတာ ဘဝေယ္ယုန္တိ အတ္တာနံ ဥပမံ ကရောတိ။

၂၃။ ပါနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ဖျော်ရည်သောက်ချိန် စကားပြောပုံ]

ဒေါင်... ဒေါင် [ခြောက်ချက်]ခန့်

၁။ သုဏာဟိ ဘန္တေ, အယံ ကိံသဒ္ဒေါ။

၂။ အယံ ကာလာ.ရောစနသဒ္ဒေါ, ဂစ္ဆာမ ပါနဒ္ဒာနံ။

၃။ ကိံ ပန ဘန္တေ တုစ္ဆဟတ္ထေနေ၀ ဂန္တုံ။

ဖျော်ရည်နှင့်စပ်၍ သုံးစွဲရန်ပုဒ်များ

အာမလကေသရပါနံ–ရှောက်ချဉ်ဖျော်ရည်။ မဓုဇမ္ဗီရပါနံ–ရှောက်ချိုဖျော်ရည်။

ဒန္တ သဌပါနံ–သမ္ဘာရာဖျော်ရည် [ဆေးကျမ်းတို့၌ ရှောက်ကို ဇမ္ဗီရော, သမ္ဘာရာကို နိမ္ဗကော ဟု သုံးသည်၊ အဘိဓာန်၌ကား ရှောက်ကို "မာတုလုင်္ဂါ, ဗီဇပူရော"ဟု ဆို၏]။

စိဠာ–မန်ကျည်း၊ စိဠပါနံ–မန်ကျည်းဖျော်ရည်။ ဗေလုဝါ–ဥသျှစ်ပင်၊ ဗေလုဝဖလံ–ဥသျှစ်သီး၊ ဗေလုဝပါနံ–ဥသျှစ်ဖျော်ရည်။

အနန္ဒာသော–နာနတ်သီး၊ အနန္ဒာသပါနံ–နာနတ်ဖျော်ရည်။

သဠ္ဌိလောဘယရိ(ပု)–စထရောဘယ်ရီသီး၊ သဠ္ဌိလောဘယရိပါနံ–စထရောဘယ်ရီဖျော်ရည်။

မဓုဇမ္ဗလော–ကမလာသီး(ကဗလာသီး)၊မဓုဇမ္ဗလပါနံ–ကမလာဖျော်ရည်။

လတာနိမ္ဗကော–နွယ်သမ္ဘာသီး (လိုင်းမကျူးသီး)၊ လတာနိမ္ဗကပါနံ–လိုင်းမကျူးဖျော်ရည်။

ဗဒရော–ဆီး(ဇီး)ပင်၊ ဗဒရံ–ဇီး၊ ဗဒရပါနံ–ဇီးဖျော်ရည်။

အာကိဏ္ဏပါနံ–သီးစုံဖျော်ရည် (သစ်သီးပေါင်းစုံရောထားသော ဖျော်ရည်)။

ကြည့်ရှုရန်

၂။ပါနဒ္ဒာနံ–ဖျော်ရည်၏ နေရာ(ဖျော်ရည်ဝေရာဌာန)။၃။ တုစ္ဆဟတ္ထော–အချည်းနှီးသော လက်ရှိသူ (လက်သက်သက်ရှိသူ)။ [တုစ္ဆဟတ္ထေနေ၀–

၄။ နာ.ဝုသော တုစ္ဆဟတ္ထေ(ဏ)နေဝ ဂန္တ္ဗံ, ယထာသကံ ပါနထာလကံ ဂဟေတ္ဝာ ဂန္တ္ဗံ၊ တသ္မာ တဝ ထာလကံ ဂဏှာဟိ။

၅။ အပ္ပကံ မညေ အဇ္ဇ ဂုဠ္ဘောဒကံ။

၆။ သစ္စံ အာဝုသော ပစနဃဋော နပ္ပဟောတိ၊ တသ္မာ သံဃပ္ပမာဏေန ပမိယမာနံ ဂုဠ္ဘောဒကံ အပ္ပကံဝိယ ဒိဿတိ, သေ့ ပန မဟာပစနဃဋံ လဘိဿတိ။

၇။ ပက္ခိပ အာဝုသော မမ ထာလကေ။

၈။ မမ ထာလကေပိ ပက္ခိပ။

၉။ မာ သုရုသုရုကာရကံ ပိဝထ။

၁၀။ ဘဂဝတာ အာဝုသော အဋ္ဌ ပါနာနိ ပိပါသိတာနံယေव ဂိလာနေ ပါနာယ အနုညာတာနိ၊ သေယျထိဒံ၊ အမ္ဗပါနံ, ဇမ္ဗုပါနံ, စောစပါနံ, မောစပါနံ, မဓုကပါနံ, မုဒ္ဒိကပါနံ, သာလူကပါနံ, ဖာရုသကပါနန္တိ။ စိဋ္ဌမာတုလုဂ်ါဒိပါနာနိ ပန တေသံ အနုလောမာနိ နာမ။

အချည်းနှီးသော လက်ရှိသူသည်သာ၊ (ဟုတ္တာ)ဟု ဆိုပါ]။ ၄။ ယထာသကံ–အကြင်အကြင် မိမိဥစ္စာ။ ၅။ အပ္ပက–နည်း(အနည်းငယ်)။ ၆။ ပစန+ဃဋော–ကျိုရာ+အိုး (ကျိုစရာအိုး)။ ပဟော–လောက်။ နပ ပဟော–မလောက် (မဆံ့)၊ [အချို့နေရာ၌ "ပဟောတိ–စွမ်းနိုင်"ဟု ဆိုပါ]။ ပမာဏ–ပမာဏ, အတိုင်းအရှည်၊ သံဃပ္ပမာဏ–သံဃာ၏အတိုင်းအရှည် (သံဃာအရေအတွက်)။ ပမိယမာနံ–နှိုင်းယှဉ် (စာ,ချင့်)အပ်။ ၁၀။ ဝိကာလော–နေလွဲအခါ, သူတော်ကောင်းတို့၏ စားချိန်မှကင်းသော (သူတော်ကောင်းတို့ စားချိန်မဟုတ်သော)အခါ။ ပါနံ–သောက်ခြင်း။ ပါနာယ–သောက်ခြင်းငှာ။ အနုညာတ–ခွင့်ပြုအပ်။ သေယျထိဒံ–ထိုဖော်ရည်ရှစ်မျိုးတို့ ဟူသည်အဘယ်နည်း။ အမ္ဗပါနံ– သရက်သီးဖျော်ရည်။

၁၁။ ဇောနိ အာဝုသော ပါနာနိ အဂ္ဂိသန္တ္တာနိ နဝဏ္ဏာ, မဒ္ဒိတ္ဝာ နိက္ကသင့် ပရိသာဝေတ္ဝာ ပဋိဂ္ဂဟိတာနိ ပါနာနိယေဝ ဝဏ္ဏာ၊ သစေ ပရိသာဝိတေပိ ပါနေ ကသင့် သန္ဒဿိယမာနံ ဟောတိ, နဝဏ္ဏတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(က) မဝုမုဒ္ဒိကသာလူက, စောစမောစ.မ္ဗဇမ္ဗုဇ၊
ဖာရုသံ နာ.ဂ္ဂိသန္တ္တံ, ပါနကံ ယာမကာလိကံ။

ဇမ္ဗု–သပြေသီးဖျော်ရည်။ စောစံ–တောင့်ပျောသီး။ မောစံ–အိမ်ငှက်ပျောသီး။ မဝုကံ–သစ်မည်စည် (မယ်ဇယ်)။ မုဒ္ဒိကံ–မုဒရက်(စပျစ်)။ သာလူကံ–ကြာစွယ်, ကြာဥ။ ဖာရုသကံ–ဖက်သက်(ခွေးတယော်)။ ဣတိ–ဤရှစ်မျိုးတို့တည်း။ မာတုလုင်္ဂံ–ရှောက်။ အနုလောမာနိ–လျော်စွာဖြစ်သော ဖျော်ရည်တို့။ ၁၁။ အဂ္ဂိ+သန္တ္တ–မီးဖြင့်+ကျိုချက်အပ်။ ဝဏ္ဏ–အပ်။ မဒ္ဒ–နယ်။ မဒ္ဒိတ္ဝာ–နယ်၍။ [အချို့နေရာ၌ မဒ္ဒ–နှိမ်, နှိမ်နင်း, နင်းချေ]။ နိက္ကသင့်–အဖတ်မရှိ (အဖတ်မပါ)အောင်။ ပရိသာဝိတ–စစ်အပ်, စစ်အပ်ပြီ။ သန္ဒဿိယမာန–ကောင်းစွာ တွေ့မြင်အပ် ["ဒိဿမာန"ဟုလည်း သုံး]။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ–မှတ်ထိုက်။

(က) မဝုမုဒ္ဒိကသာလူကစောစမောစ.မ္ဗဇမ္ဗုဇ–သစ်မည်စည်သီး, မုဒရက်သီး,တောင့်ပျောသီး, အိမ်ငှက်ပျောသီး, သရက်သီး, သပြေသီးတို့မှ လည်းဖြစ်သော၊ ဖာရုသံ–ဖက်သက်သီးမှလည်းဖြစ်သော၊ နာ.ဂ္ဂိသန္တ္တံ (နဝ+အဂ္ဂိ+သန္တ္တံ)–မီးဖြင့်မချက်အပ်သော၊ ပါနကံ–သောက်ဖွယ် အရည်သည်၊ ဝါ–ဖျော်ရည်သည်၊ ယာမကာလိကံ–ယာမကာလိကတည်း၊ ဝါ–နောက်ဆုံးညဉ့်ယာမ်ကာလ ဟူသော သုံးဆောင်ရာကာလရှိသော သောက်ဖွယ်တည်း။ [ခုဒ္ဒသိက္ခာ]

မုဒ္ဒိကာ။ ။ရှေးက "မုဒရက်သီး"ဟု ပေး၏၊ အဘယာရာမဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ "စပျစ်သီး"ဟု မိန့်သည်။

ပါဠိစီရန်

၁။ နားထောင်ကြစမ်း "ဘာသံတုံး" လို့။

၂။ ဒါ အချိန်ပြော သံချောင်းဘဲ။

၃။ လက်ချည်း မသွားနဲ့, ကိုယ့်ခွက် ကိုယ် ယူသွား။

၄။ သံဃာ အရေအတွက်နဲ့စာယင် ဖျော်ရည်က နည်းသေးတယ်။

၅။ တပည့်တော်ခွက်ထဲ ထည့်ပါဦး။

၆။ ဖျော်ရည်ကို အရင် ရေအေးနဲ့နယ်ပြီး စစ်ရသေးတယ်, နောက်မှ အကပ်ခံရတယ်။

၇။ မီးနဲ့ချက်ထားယင် မအပ်ဘူးလို့မှတ်။

၈။ ယနေ့ မန်ကျည်းဖျော်ရည် စိမ်ထားတယ်။

၉။ နက်ဖန်တော့ ရှောက်ဖျော်ရည် ဖျော်မယ်။

ဖာရုသ်။ ။ရှေးက "ဖက်သက်သီး"ဟု ပေးကြ၏၊ မောင်းထောင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်က "မရမ်းသီး"ဟု ပေးသည်, ဥတုဘောဇနသင်္ဂဟ၌ ဦးဖိုးလှိုင်က "ကတွတ်သီး"ဟု ဆုံးဖြတ်သည်, မိမိက အဘိဓာန်များနှင့် အညီ "ခွေးတယော် (တယော်အ)သီး"ဟု ပုံပြ ဆေးအဘိဓာန်၌ ဆိုသည်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ "ကိ"သဒ္ဒါ"တိ။ ၂။ ကာလာ.ရောစနအယောဒဏ္ဍသဒ္ဒါ။ ၆။ ပါနံ တာဝ သီတောဒကေန မဒ္ဒိတွာ ပရိသာဝေတဗ္ဗံ, တတော ပရံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ ၈။ အဇ္ဇ စိဉ္စပါနံ ပရိဝါသိတံ၊ ထုံ(စိမ်)အပ်။ ၉။ မာတုလုဂ်ပါနံ ကရိသာမိ။

၂၄။ ဂိလာနပုစ္ဆနကာလေ ကထာသလ္လာပေ

[လူမမာမေးချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ကေ၀ं သယမယံ အာယသ္မာ ဓမ္မရက္ခိတော အာဗာဓိကော ဟောတိ ဒုက္ခိတော ဗာဠှဂိလာနော, တဒါ အာယသ္မာ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ဂိလာနပုစ္ဆနတ္ထာယ အာဂစ္ဆတိ။

၂။ ကစ္စိ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ ခမနီယံ, ကစ္စိ ယာပနီယံ၊ ကစ္စိ တေ ဗာဠှာ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ပဋိက္ကမန္တိ, နော အဘိက္ကမန္တိ၊ ပဋိက္ကမော သာနံ ပညာယတိ, နော အဘိက္ကမော။

၃။ နမေ ဘန္တေ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ ခမနီယံ, နယာပနီယံ၊ ဗာဠှာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ, နော ပဋိက္ကမန္တိ၊ အဘိက္ကမော သာနံ ပညာယတိ, နော ပဋိက္ကမော။

ကြည့်ရှုရန်

၂၄။ ဂိလာနော–မကျန်းမာသူ။ ပုစ္ဆနံ–မေးခြင်း။ ၁။အာဗာဓော–အနာ။ အာဗာဓိကော–အနာရောဂါရှိသူ။ ဒုက္ခိတော–လွန်စွာဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းရှိသူ။ [သဠှာတ အဿတ္ထိအနက်၌ ဣတပစ္စည်း]။ ဗာဠှဂိလနော–အပြင်းအထန် မကျန်းမာနေသူ။ ၂။ခမနီယံ–ဆင်းရဲကို သည်းခံအင် သည်းခံနိုင်(ခံသာ,နေသာ) [ရှေးက "ခမနီယံ–ခံ့ကျန်း"ဟု ဆိုကြ၏]။ ယာပနီယံ–ဣရိယာပုထ် တည်းဟူသော စက်ကို ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေအပ် ရောက်စေနိုင် (အိပ်နိုင်, ထိုင်နိုင်, သွားနိုင်, ရပ်နိုင်)။ ဗာဠှ–ပြင်းထန်။ ပဋိက္ကမ–နောက်ဆုတ်(လျော့)။ အဘိက္ကမ–ရှေ့တက်(တိုး)။ သာနံ–ထိုဝေဒနာတို့၏ [ဣတ္ထိလိင် တသဒ္ဒါ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဝုစ်၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် တကို သပြု၊ နိရုတ္တိဒီပနီ– ၁၂၄၊ နိတိသုတ္တမာလာ၌ ကား: သီးခြားသုတ်တည်း]။ ပဋိက္ကမော–နောက်ဆုတ်ခြင်း (လျော့ခြင်း)။ အဘိက္ကမော– ရှေ့တက်ခြင်း(တိုးခြင်း)။ [**ကစ္စိ ခမနီယံ**။ ॥ကစ္စိ–နည်း၊ (တေ–၏၊ ဝါ–မှာ၊) ခမနီယံ–ဒုက္ခကို သည်းခံအပ် သည်းခံနိုင်၏လော၊ (ခံသာ၏လော,

၄။ ဣဒါနိ ကသ ဝဇ္ဇသ ဘောသဇ္ဇံ ပဋိသေဝသိ။

၅။ ပဌမံ ဒေါက်တာမောင်ဖြူ၀ဇ္ဇသ ဘောသဇ္ဇံ ပဋိသေဝိ, သော နာ.သက္ခိ အရောဂံ ကာတုံ၊ တတော ဒေါက်တာမောင်နိ၀ဇ္ဇံ ပဏ္ဏောသာပေသိ, သောပိ နာ.သက္ခိယေ၀ အရောဂံ ကာတုံ၊ တသ္မာ ဣဒါနိ အတ္တာနံ "ကမ္မသကော"တိ အဒ္ဓျပေက္ခိတ္တာ, နေ ကသ၀ိပိ ဘောသဇ္ဇံ ပဋိသေ၀ါမိ။

၆။ မာ ဟေ၀ံ ကရောဟိ, သတိ အာဗာဓေ တဒနုရူပံ ဘောသဇ္ဇံပိ အတ္ထိယေ၀၊ ပုနပေကံ ဝဇ္ဇံ ပဏ္ဏောသာပေဟိ, သပ္ပါယံ ဘောသဇ္ဇံ လဘိတ္တာ သပ္ပါယံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇန္တသ ကထံ ရောဂေါ ဘ၀ိဿတိ။

နေသာ၏လော)၊ ကစ္ဆ-နည်း၊ ယာ၀ပနီယံ-ဣရိယာပုထ်တည်းဟူသော စက်ကို ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေအပ် ရောက်စေနိုင်၏လော၊ (အိပ်နိုင်, ထိုင်နိုင်, သွားနိုင်, ရပ်နိုင်၏လော)။ ခမနီယံ စသည်တို့သည် သံ-၂, ၉၇-၉၈ စသည်၌ ဘုရားရှင်က မကျန်းမာနေသော ဝက္ကလိထေရ်အား မေးအပ်သော စကားတော်ကို နည်းမှီအပ်သော စကားတည်း၊ အနက်ကို ထို၏ ၌-ဌိတို့ကို ကြည့်၍ပေးသည်၊ ဝိနည်းပါဠိတော်များ၌ တွေ့ရလေ့ရှိသော နှုတ်ဆက်ရာ၌ သုံးအပ်သော စကားနှင့် မတူ၊ စကားလုံးတူသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်မတူ ပါ]။ ၄။ ဝဇ္ဇော-ဆေးဆရာ (သမားတော်)။ ဘောသဇ္ဇ-ဆေး။ ပဋိသေ၀-မှီ၀ဲ(စား)။ ၅။ ဒေါက်တာမောင်ဖြူ ဝဇ္ဇော-ဆရာ၀န်မောင်ဖြူ။ နာ.သက္ခိ (နေ+အသက္ခိ)-မစွမ်းနိုင်။ [အသက္ခိ, အသက္ခိ'သု စသည်ဖြင့် အဇ္ဇတ္တနီ၊ သက္ခိဿတိ, သက္ခိဿန္တိ စသည်ဖြင့် ဘ၀ိဿန္တိ ဝိဘတ်စသည်ဖြင့်]။ အရောဂေါ-ရောဂါမရှိသူ။ ပဏ္ဏောသ-ခေါ်၊ ပဏ္ဏောသာပေ-ခေါ်စေ (အခေါ်ခိုင်း)။ ကမ္မသကော-ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသူတည်း၊ (ကံအတိုင်းဘဲဟု ဆေး မကုတော့ဘဲ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ပစ်ထားသူ)။ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍။ အဒ္ဓျပေက္ခ (အဓိ+ဥပ+ဣက္ခ)-ရှု၊ [အချို့နေရာ၌ "လျစ်လျူရှု"ဟု ပေးရ၏]။ ၆။ ဟေ၀ံ (ဟ+ဧ၀ံ)-ဤသို့ "ဟ"အက္ခရာလာ]။ တဒနုရူပ-ထို

၇။ အာမ ဘန္တေ။

၈။ ဒွတ္တယော ဒိဝသေ အတိက္ကမိတ္မာ အာယသ္မာ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ပုန ဂိလာနပုစ္ဆနတ္ထာယ အာဂစ္ဆန္တော အာယသ္မန္တံ ဓမ္မရက္ခိတံ ထောကံ ကလ္လရူပံ ဒိသ္မာ ပုစ္ဆိ။

၉။ နနု အာဝုသော ခမနီယံ ယာပနီယံ, ကစ္စိ ပန ခမနီယာကာရော ဒိဿတိ။

၁၀။ အာမ ဘန္တေ, အာယသ္မတော သြဝါဒံ သုဏိတ္မာ မယံ သပ္ပါယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ သပ္ပါယာနိ စ ဘောဇနာနိ သေဝမာနဿ ထောကံ ခမနီယံ ယာပနီယံ၊ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ပဋိက္ကမန္တိ, နော အဘိက္ကမန္တိ၊ ပဋိက္ကမော သာနံ ပညာယတိ, နော အဘိက္ကမော။

၁၁။ သာဓု အာဝုသော, ဇဝံသတိ နစိရသေဝ အာရောဂျလာဘံ လဘိဿသိ။

၁၂။ ဇဝံ ဘန္တေ။

(ရောဂါ) အားလျော်သော။ အတ္ထိယေဝ–ရှိသည်သာ၊ (ရှိမှာပါဘဲ)။ ပုနပေကံ (နပု+ပိ+ဧကံ)–နောက်ထပ်တစ်ယောက်လည်း ဖြစ်သော။ သပ္ပါယံ–လျော်ပတ်။ ၈။ ဒွတ္တယော–နှစ်ရက်သုံးရက်ကုန်သော၊ [ယခုပါဠိတော်များ၌ "ဒွေ+တယော"ဟု ရှိ၏]။ အတိက္ကမ–ကျော်လွန်။ ကလ္လော–ကျန်းမာသူ။ ရူပံ–သဘော၊ ကလ္ယ+ရူပေါ–ကျန်းမာသူ၏ အဖြစ်ဟူသောသဘောရှိ။ ၉။ ခမနီယာကာရော–ခံ့ကျန်း(ကျန်းမာ)သော အခြင်းအရာ။ ၁၀။ သေဝမာန–မှီဝဲ(အသုံးပြု)။ မယံ–၏ (ခမနီယံ စသည်၌စပ်)၊ ဝါ–သည်၊ (သေဝမာနဿ–မှီဝဲလတ်သော်၌ စပ်) မယံနှင့် အရက္ခ၍ "သေဝမနာဿ"ဟု ထားသည်၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ဖြစ်သော်လည်း မာနပစ္စည်းပါ၍ "လသော်"ဟု ပေးနိုင်သည်]။ ၁၁။ နစိရသေဝ [နစိရသံ+ဧဝ]–မကြာမီပင်

(က) အာရောဂျပရမာ လာဘာ, သန္တုဋ္ဌိပရမံ ဓနံ၊
ဝိဿာသပရမာ ဉာတိ, နိဗ္ဗာနပရမံ သုခံ။

ပါဠိစီရန်

၁။ ကိုရင် သံဃရက္ခိတ မကျန်းမမာ ဖြစ်နေတယ်။

၂။ ဦးဗုဒ္ဓရက္ခိတ.... လူမမာ မေး လာသလား။

၃။ ဘယ်နယ်လဲ ဒုက္ခဝေဒနာများ ပေါ့ပါရဲ့လား (နောက်ဆုတ်ပါရဲ့လား)။

၄။ မတိုးဘူးပေါ့နော် (မတိုးကြဘူး မဟုတ်လား)။

၅။ ဘယ်ဆရာကို ခေါ်သလဲ။

၆။ သူ့ဆေးဟာ တဲ့ရဲ့လား၊ (လျောက်ပတ် သင့်မြတ်ရဲ့လား)။

(မကြာခင်မှာဘဲ)။ အာရောဂျ–ရောဂါမရှိသူ၏ အဖြစ် (အနာကင်းခြင်း, ကျန်းမာခြင်း)၊ အာရောဂျ+လာဘော–ရောဂါမရှိ၏ အဖြစ်ဟူသော+လာဘ် (ကျန်းမာခြင်းလာဘ်)။

(က) လာဘာ–လာဘ်တို့သည်၊ အာရောဂျပရမာ–ကျန်းမာခြင်းသာ အမြတ်ဆုံး (အသာဆုံး)ရှိကုန်၏၊ ဓနံ–ဥစ္စာဟူသမျှသည်၊ သန္တုဋ္ဌိပရမံ–ရသမျှနှင့် နှစ်သက်ရောင့်ရဲခြင်းသာ အမြတ်ဆုံးရှိ၏၊ ဉာတိ–ဆွေမျိုးတို့သည်၊ ဝိဿာသပရမာ–အကျွမ်းတဝင် ချစ်ခင်ခြင်းသာ အမြတ်ဆုံးရှိကုန်၏၊ သုခံ–ချမ်းသာသည်၊ နိဗ္ဗာနပရမံ–နိဗ္ဗာန်သာလျှင် အမြတ်ဆုံး (အသာဆုံး)ရှိ၏။ [ဓမ္မပဒ ၆–၂,၁၇၃]

[ဆောင်] ကျန်းမာခြင်းလာဘ်, ရောင့်ရဲတတ်မှု, အမြတ်ဥစ္စာ, ဆွေမျိုးမှာကား, ကောင်းရာတိုင်ပင်, ဆိုးတိုင်ပင်ဘို့, ကျွမ်းဝင်အချစ်, ချမ်းသာစစ်မှာ, နိဗ္ဗာန်သာ, သေချာစွဲ၍မှတ်။

၇။ အနာရှိလျှင် ဆေးရှိတာပေါ့။

၈။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကမ္မသကာ ထားလိုက်ပေါ့။

၉။ အခုတော့ ကျန်းမာပုံရတယ် (တွေ့ရတယ်)။

၁၀။ ရောဂါကင်းတဲ့ လာဘ်ဟာ အသာဆုံးဖြစ်သလို ရသမျှဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်းဟာလဲ အသာဆုံး ဥစ္စာပါဘဲ။

၁၁။ အကျွမ်းဝင်ခြင်းဟာ အကောင်းဆုံး ဆွေမျိုးဖြစ်သလို နိဗ္ဗာန်ဟာလဲ အမြတ်ဆုံး ချမ်းသာဖြစ်ပါတယ်။

၂၅။ သမ္မဇ္ဇနပဠိယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[တံမျက်လှည်းခြင်းနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ အတိဗဟုလာ ဘော တုမှာကံ သမ္မဇ္ဇနိယော လဒ္ဓါ။

၂။ အာမ ဘန္တေ, ဗဟူ ဒဏ္ဍသမ္မဇ္ဇနိယော စစ်ကိုင်းမဟာဂန္ဓာရာမေ ဝိနယုသ္သဝတော ဧကေကသ ဧကေကာ လဒ္ဓါ။

ကြည့်ရှုရန်

၈။ အတ္တာနံ ကမ္မသကောတိ အဗ္ဗျပေက္ခေယျာသိ။ ၁၀။ အမြတ်ဆုံး, အသာဆုံး (အကောင်းဆုံး)–ပရမ။ ရောင့်ရဲခြင်း–သန္တုဋ္ဌိ(ဣ)။ ယဓာ အာရောဂျလာဘော ပရမော, တထာ သန္တုဋ္ဌိပိ ပရမာယေဝ။ ၁၁။ အကျွမ်းဝင်ခြင်း–ဝိဿာသော။

၁။ အတိဗဟုလ–အလွန်များ။ ဘော–အို ကိုရင်တို့ [ဘောသည် ကစ္စည်း၌ "ဘော ဂေ တု"ဟု ဧကဝုစ်သာ ဆိုသော်လည်း နီတိသုတ္တမာလာ၌ ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ် နှစ်မျိုးရသော "ဘော"နိပါတ်ဟု ဆိုသည်]။ သမ္မဇ္ဇနီ–တံမြက်စည်း။ ၂။ ဒဏ္ဍသမ္မဇ္ဇနီ–မတ်တတ်တံမြက်စည်း (တံမြက်စည်းအကြမ်း) အရိုးရှည်၍ မတ်တတ်လှည်းအပ်သော တံမြက်စည်းကို "ဒဏ္ဍသမ္မဇ္ဇနီ"ဟု ခေါ်သည်]။ ဝိနယုသ္သဝေါ–ဝိနည်းစာပြန်ပွဲ။ ဧကေက–တစ်ယောက်တစ်ယောက်။ ဧကေကာ–

၃။ နတ္ထိ နု နာဠိကေရဒဏ္ဍမယာ ဟတ္ထသမ္မဇ္ဇနိယော။

၄။ အတ္ထိ ဘန္တေ ဒွေ ဝါ တိသော ဝါ။

၅။ နု ဇေတ္တကာဟိ ပဟောတိ။

၆။ အတ္ထိ ဘန္တေ တိဏမယာ သမ္မဇ္ဇနိယော, နု တာဝ တာ သဗ္ဗတ္ထ ဝဋ္ဋေန္တိ။

၇။ ကသ္မာ တုမ္ဟာကံ အာစရိယော အနုဒိနံ သမ္မဇ္ဇာပေတိ။

၈။ "ပါတော ဝုဋ္ဌာယ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရိတ္ဝာ သမ္မဇ္ဇနာဒိဝတ္တ-ကရဏံ နာမ သပ္ပုရိသာနံ လက္ခဏံ"တိ ကတ္ဝာ အမ္ဟာကံ အာစရိယော အနုဒိနံ သမ္မဇ္ဇာပေတိ။

၉။ သာဓု ဝတာ.ဝုသော, ဘဂဝတာပိ ပဋ္ဌ သမ္မဇ္ဇနိယာ အာနိသံသာ ဝုတ္တာ။ သေယ္ယထိဒံ၊ (၁) သကစိတ္တံ ပသီဒတိ၊ (၂) ပရစိတ္တံ ပသီဒတိ၊ (၃) ဒေဝတာ အတ္တမနာ ဟောန္တိ၊ (၄) ပါသာဒိကသံဝတ္တနိကကမ္မံ ဥပစိနာတိ၊ (၅) ကာယသ

တစ်ချောင်းစီ တစ်ချောင်းစီ။ ၃။ နာဠိကေရဒဏ္ဍမယာ–အုန်းလက်ဖြင့် ပြုအပ်သော။ ဟတ္ထသမ္မဇ္ဇနီ–လက်ဆုပ်တံမြက်စည်း။ [နာဠိကေရဒဏ္ဍသမ္မဇ္ဇနီ–အုန်းလက်တံမြက်စည်း]။ ၅။ ပဟောတိ–လောက်(စွမ်းနိုင်)။ ၆။ တိဏမယ–မြက်ဖြင့် ပြုအပ်။ [တိဏသမ္မဇ္ဇနီ–မြက်တံမြက်စည်း, (တံမြက်စည်အချော)ဤသို့လည်းသုံး]။ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော အရပ်၌ (ဘယ်နေရာမှ)။ ဝဋ္ဋေ–သုံး။ နု တာဝ ဝဋ္ဋေန္တိ–မသုံးကြရသေး။ ၇။ သမ္မဇ္ဇာပေ–တံမြက်လှည်းစေ။ ၈။ ပါတော–နံနက်စောစော။ သမ္မဇ္ဇနာဒိဝတ္တ+ကရဏံ–တံမြက်လှည်းမှုအစရှိသော ဝတ်ကို ပြုခြင်း။ လက္ခဏံ–သိကြောင်းအမှတ်အသား။ ဣတိ ကတ္ဝာ–ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဝါ–ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ၉။ သေယ္ယထိဒံ–ထိုအကျိုး ၅–မျိုးတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း။ သကော–မိမိ၊ သကစိတ္တံ–မိမိစိတ်။ ပသီဒ–ကြည်လင် [အချိုနေရာ၌ ကြည်ညိုု]။ အတ္တမနော–မိမိစိတ်ရှိ(နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်) [ဣတ္ထိလိင်၌ အတ္တမနာ]။

ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိ သဂ္ဂ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အပရေပိ ပဏ္ဍိတ သံသာ သမ္မဇ္ဇနိယာ (၁) သကစိတ္တံ ပသီဒတိ၊ (၂) ပရစိတ္တံ ပသီဒတိ၊ (၃) ဒေဝတာ အတ္တမနာ ဟောန္တိ (၄) သတ္ထုသာသနံ ကတံ ဟောတိ၊ (၅) ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိ အာပဇ္ဇတိ"တိ။

၁၀။ အာမ ဘန္တေ သမ္မဇ္ဇနံ နာမ ကလ္လဘာဝသပိ ကာရဏံ ဟောတိ၊ သမ္မဇ္ဇနကာလေ ဟိ ဟတ္ထာပိ စာလိတာ, ပါဒါပိ စာလိတာ, သကလကာယောပိ စာလိတော၊ တသ္မာ နာရ္ဓ သိထိလာ ဟောန္တိ, တတော သကလသရီရေ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော ဝါတ လောဟိတာ အနုသာရေန္တိ, တပ္ပယာ လောဟိတံ ပသီဒတိ, အတ္တနော သမ္မဇ္ဇနဋ္ဌာနံ သြလောကယတော စိတ္တံ ပသီဒတိ၊ ဧဝံ ကလ္လကာယော ဟောတိ။

ပါသာဒိက+သံဝတ္တနိက+ကမ္မံ–မြင်ရသူတို့၏ စိတ်ကို ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သောရုပ်ကို+ဖြစ်စေတတ်သော+ကံ (ရုပ်အဆင်းလှကြောင်း ကံ)။ ဥပစိနာ–ဆည်းပူး။ ကာယော–ကိုယ်ခန္ဓာ။ မရဏံ–သေခြင်း, သေရာအခါ။ သုဂတိ–ကောင်းသောဂတိ။ သဂ္ဂေါ(သု+အဂ္ဂေါ)–ရူပါရုံစသည်တို့ဖြင့် လွန်စွာ+ကောင်းမြတ်သော အရပ်(နတ်ပြည်)။ ဥပပဇ္ဇ–ကပ်ရောက်။ သာသနံ–အဆုံးအမ။ ကတ–ပြုအပ် (လိုက်နာအပ်, လိုက်နာရာရောက်) [သေနာသနဝတ်၌ တံမြက်လှည်းမှုကို ဘုရားရှင် ပညတ်တော်မူ၏၊ ထိုအဆုံးအမတော်ကို လိုက်နာရာရောက်သည်]။ ပစ္ဆိမ–နောက်၌ဖြစ်။ဇနတာ–ရဟန်း ရှင် လူအပေါင်း။ ဒိဋ္ဌာနုဂတိ (ဒိဋ္ဌိ+အနုဂတိ)–မြင်အပ်သော အရာသို့+အတုလိုက်ခြင်း (အတုယူခြင်း)။ အာပဇ္ဇ–ရောက်။ [ပရိဝါ ပါဠိတော် ၂၃၁]။ ၁၀။ သမ္မဇ္ဇနံ–တံမြက်လှည်းခြင်း။ ကလ္လဘာဝေါ–ကျန်းမာသူ၏ အဖြစ်။ ဟိ–မှန်၏။ စာလိတ–လှုပ်စေအပ် (လှုပ်ရှားစေ)။ နာရ(ပုံ)–အကြော။

ပါဠိစီရန်

၁။ ကိုရင်ဗုဒ္ဓိရက္ခိတ မတ်တတ်တံမြက်စည်း တစ်ချောင်း ယူခဲ့စမ်း။

၂။ ဒီဟာ မဟုတ်ဘူး, ဒီဟာ လက်ဆုပ် တံမြက်စည်းဘဲ။

၃။ မြေကြီးပေါ်မှာ အုန်းဆံတံမြက်စည်းနဲ့ လှည်းပါ။

၄။ ကျောင်းပေါ်မှာ မြက်တံမြက်စည်းနဲ့ လှည်းရတယ်။

၅။ တံမြက်လှည်းခြင်းဆိုတာ သူတော်ကောင်းများရဲ့ ကျင့်ဝတ် တစ်မျိုးဘဲ။

၆။ ကျန်းမာခြင်းရဲ့ အကြောင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၇။ နွေအခါ နံနက်စောစော ထ၍ တံမြက်လှည်းပြီးလျှင် ရေချိုး၍ မိမိ လှည်းထားတဲ့ နေရာမှာ စာကြည့်နေသူဟာ သိပ်ချမ်းသာတယ်။

သိထိလ–လျော့။ အင်ိမင်ါနုသာရီ (အင်ိမင်+အနုသာရီ)–အင်ါကြီးငယ်သို့+ အစဉ်လိုက်။ ဝါတော–လေ။ လောဟိတံ–သွေး။ အနုဿာရေ–အစဉ်သွားစေ (လျှောက်စေ)။ သမ္မဇ္ဇနဋ္ဌာနံ–တံမြက်လှည်းအပ်ရာ အရပ်။ သြလောကဃံ–ကြည့်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဒဏ္ဍသမ္မဇ္ဇနီ။ ၂။ ဟတ္ထသမ္မဇ္ဇနီ။ ၃။ နာဠိကေရဒဏ္ဍသမ္မဇ္ဇနီ။ [သမ္မဇ္ဇနီနေရာဝယ် ဒုတိယပါရာဇိက ၆–၆ "သမ္မဇ္ဇနီ"ဟု ရှိ၏]။ ၄။ တံမြက်လှည်းထိုက် (လှည်းရ)–သမ္မဇ္ဇိတဗ္ဗ။

၂၆။ အာရာမသောဓနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ကျောင်းတိုက်သန့်ရှင်းချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ သွေ ဥပေါသထဒိဝသော၊ တသ္မာ ပါတော ဝုဋ္ဌာယ အာရာမံ သောဓေဿန္တိ, ကာလေ သမ္မတ္တေ အတ္တနော သမ္မဇ္ဇနိ ဂဟေတ္မာ ကေမန္တံ သမ္မဇ္ဇာဟိ။

၂။ သမ္မဇ္ဇနကာလေ ကစဝရော ကတ္ထ သံကမိတဗ္ဗော။

၃။ ကေမန္တံ သံကမိတဗ္ဗော။

၄။ ကော ကစဝရာသိ ဆဍ္ဍေဿတိ။

၅။ ကစဝရဆဍ္ဍနကပစ္ဆိ စေဝ ဒေါဏိ စ အတ္ထိ, တတ္ထ ပက္ခိပိတ္မာ ဒါရကာ နိန္နဒ္ဒါနံ ပရိပူရေဿန္တိ။

၆။ ဂိမ္ဟကာလေ ပန ကထံ သမ္မဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

၇။ ပထမံ ဥဒကေန ပရိပ္ပေါသိတ္မာ ပစ္ဆာ သမ္မဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

၈။ ဥဒကေန ပရိပ္ပေါသနံ ကိမတ္ထိယံ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဥပေါသထဒိဝသော–ဥပုသ်နေ့။ သောဓေ–စင်ကြယ်စေ (ရှင်းလင်း)။ ၂။ ကစဝရော–အမှိုက်။ သံကမိတဗ္ဗ–စုထိုက် (ပုံထိုက်)။ ၄။ ကစဝရာသိ–အမှိုက်ပုံ။ ဆဍ္ဍေ–စွန့်ပစ် (ကျဲး)။ ၅။ ကစဝရဆဍ္ဍနကပစ္ဆိ–အမှိုက်စွန့်ကြောင်းတောင်း (အမှိုက်ကျဲးတောင်း)။ ဒေါဏိ–အမှိုက်ပုံး။ နိန္နဒ္ဒါနံ–နိမ့်ရာအရပ် (ကျင်း, ချိုင့်)။ ပရိပူရေ–ပြည့်စေ (ဖို့)။ ၆။ ဂိမ္ဟကာလော–နွေအခါ။ ၇။ ပရိပ္ပေါသ–ဖျန်း။ ၈။ ပရိပ္ပေါသနံ–ဖျန်းခြင်း။ ကိမတ္ထိယံ– အဘယ်အကျိုးရှိသနည်း။

၉။ ရေဏူနံ အနုဋ္ဌဟနတ္ထံ၊ ရေဏူသု ဟိ ဥဋ္ဌိတေသု သေနာသနာနိ စေဝ သေနာသနပရိဘောဂါ စ ရဇောကိဏ္ဏာ ဟောန္တိ, တသ္မာ တန္နိဝါရဏတ္ထံ ပုရာ သမ္မဇ္ဇနာ ဥဒကေန ပရိပ္ပေါသနံ ဂေါ သမ္မဇ္ဇနဝတ္ထံ။

ပါဠိစီရန်

၁။ ငါရှင်တို့.... သဘက်ခါ ဥပုသ်နေ့ ဖြစ်တယ်, နက်ဖန် တစ်တိုက်လုံး ရှင်းကြရမယ်။

၂။ အမှိုက်တွေကို အမှိုက်ပုံးမှာ ထည့်ပြီး နိမ့်တဲ့နေရာဖို့ကြ။

၃။ အမှိုက်တွေကို တော်တဲ့နေရာမှာ စုထားကြ။

၄။ ကောင်ကလေးတွေ ခွေးချေး ကျုံးပစေ။

၅။ ရေဖျန်းပြီးမှ တံမြက်လှည်းပါ, သို့မဟုတ်လျှင် ဖုန်ထလိမ့်မယ်။

၆။ ဖုန်ထလျှင်လဲ ကျောင်းတွေ ဖုန်လူးကြမှာဘဲ။

၉။ ရေဏူ–မြူမှုန် (ဖုန်)။ [ရဇော–ပုဒ်ဖြင့်လည်း သုံးနိုင်၏]။ အနုဋ္ဌဟနတ္ထံ–မထခြင်းအကျိုးရှိ၏။ ဥဋ္ဌိတ–ထ။ သေနာသနပရိဘောဂေါ–ခုတင်, ခြင်ထောင် စသည့် ကျောင်း၏ အသုံးအဆောင်။ ရဇောကိဏ္ဏာ–မြူတို့ဖြင့် ရောပြွမ်းအပ် (ဖုန်လူး, ဖုန်ပေ)။ တန္နိဝါရဏတ္ထံ–ထိုကိုတားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ။ ပုရာသမ္မဇ္ဇနာ–တံမြက်လှည်းခြင်းမှ ရှေးဦးစွာ (တံမြက်မလှည်းမီ)။ သမ္မဇ္ဇနဝတ္ထံ–တံမြက်လှည်းခြင်း၏ ကျင့်ဝတ်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သဘက်ခါ–ပရသုဝေ။ ၄။ ခွေးချေး–သုနခဆကဏ်။ စွန့်ပစ်စေ (ကျုံးခိုင်း,ကျုံးပစေ)–ဆဋ္ဌာပေ။ ၅။ သို့မဟုတ်လျှင်– ဣတရထာ။ ထ–ဥဋ္ဌဟ။

၇။ ဒီလိုဆိုယင် တံမြက်လှည်းရတာ အကျိုးမရှိရုံသာမက အပြစ်ပါ ဖြစ်နေလိမ့်မယ်။

၈။ ဘယ်နေရာမဆို စဉ်းစဉ်းစားစား လုပ်ခြင်းဟာ အကျိုးရှိတယ်ဟု မှတ်ပါ။

၂၇။ ကလ္လတာပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[ကျန်းမာရေးနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ ဘန္တေ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ ရမဏီယော ဝတ တုမှာကံ အာရာမော, အထ စ ပန ဣမံ အာရာမံ အစိရာဂတာ ဇရာ ဟောန္တိ။

၂။ သစ္စံ အာဝုသော ကလ္လဘာဝသ ဥပါယံ အဇာနန္တာ ဥဏ္ဏဒေသတော အာဂတာ ဝိသဘာဂဥတုတာယ ယေဘုယ္ယေန ပဌမသံဝစ္ဆရေ ဇရာ ဟောန္တိ, ဒုတိယာဒိ-သံဝစ္ဆရေသု ပန နိဇ္ဇရာ။

၇။ ယဒိ ဧဝံ သမ္မဇ္ဇနံ နာ ကေဝလံ နိရတ္ထကမေဝ, အထ ခေါ ဒေါသောပိ ဘဝိဿတိ။ ၈။ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝိမံသေတွာ ဝိမံသေတွာ ကတကမ္မံ ဃာတ္ထကန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ရမဏီယောဝတ–မွေ့လျော်ထိုက်ပေစွ (ပျော်စရာကောင်းပါပေဟယ်)။ အထ စ ပန–ထိုသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း (ဒါပေမယ့်)။ အစိရာဂတ (အ+စိရ+အာဂတ)–ရောက်လာပြီး၍+ကြာမြင့်သောကာလ မရှိသေးသူ (မကြာမီ ရောက်လာသူ, ရောက်သစ်စ, ရောက်ခါစဖြစ်သူ)။ ဇရော–ဖျာ.သူ။ ၂။ ဥပါယော–နည်းလမ်း။ ဥဏ္ဏဒေသော–အပူအရပ် (ပူတဲ့အရပ်, အပူပိုင်းဒေသ)။ ဝိသဘာဂ ဥတုဘာ–မတူသောဥတုရှိသည်၏အဖြစ်။ သံဝစ္ဆရော–နှစ်။ နိဇ္ဇရော–ဒ ...မရှိ...။

၃။ ကေန္ဓတော ပန ဘဂ္ဂေ ဣဒံ ဌာနံ ကလ္လဘာဝသ ပဋိလဒ္ဓဌာနံ ဝိယ ဒိဿတိ။

၄။ အာမ အာဝုသော ကလ္လဘာဝသ ဥပါယကောဝိဒါ အာရာမသ ပုဗ္ဗဘာဂေ သန္ဓိဝိဌမဟာသရဿ ပရိသုဒ္ဓဝါယုံ စ မဟာသရဿ ဥဒကပိဋ္ဌံ အတိက္ကမိတ္ဝာ ယာဝပဗ္ဗတာ ဒဿနီယဌာနဘူ သြေလောကေတ္ဝာ ကလ္လဘာဝသ ပဋိလဒ္ဓဌာနန္တိ ဝဒန္တိ၊ အနုပါယကောဝိဒါနံ ပန ဒဟရ-သာမဏေရာနံ တံ သဗ္ဗံ အကလ္လဘာဝကာရဏံ ဝိယ ဟောတိ။

၅။ သစ္စံ ဘဂ္ဂေ "နတ္ထိဘာဝတော အညာဏဘာဝေါ ယေ ဒုက္ခာ"တိ ပေါရာဏာပိ ဝဒန္တိ။

၃။ ကေန္ဓ-စင်စစ်။ ကလ္လဘာဝသ-ကျန်းမာသူဖြစ်ခြင်း၏ (အကျိုးငှာ)။ ပဋိလဒ္ဓဌာနံ-ရရာအရပ်။ ၄။ ဥပါယ+ကောဝိဒေါ-နည်းလမ်း၌+ကျွမ်းကျင်သူ။ ပုဗ္ဗ+ဘာဂေါ-ရှေ့+အဖို့ (အရှေ့အရပ်, အရှေ့ဘက်)။ သန္ဓိဝိဌ-ကောင်းစွာ တည်နေ (ကောင်းစွာတည်ရှိ)။ မဟာသရော-အိုင်ကြီး (အင်းကြီး) [တောင်သမန် အင်းကို ဆိုလိုသည်]။ ပရိသုဒ္ဓဝါယု- ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သောလေ (လေကောင်း လေသန့်)။ ဥဒကပိဋ္ဌံ-ရေ၏အပြင် (ရေပြင်)။ ယာဝပဗ္ဗတာ-(ရှမ်းရိုးမ) တောင်တန်းတိုင်အောင်။ ဒဿနီယဌာနံ-ကြည့်ရှုထိုက်သောအရပ် (ရှုမျှော်ခင်း)။ အနုပါယကောဝိဒေါ-နည်းလမ်း၌ မကျွမ်းကျင်။ ၅။ နတ္ထိဘာဝေါ-မရှိသူ၏ အဖြစ်။ အညာဏဘာဝေါ-မသိသူ၏အဖြစ်။ ဒုက္ခာ-ဆင်းရဲကြောင်း။ နတ္ထိဘာဝတော ၊ပေ၊ ဒုက္ခာ-မရှိတာထက် မသိတာခက်၏။ ပေါရာဏော-ရှေးဟိုဖြစ်သူ(ရှေးလူကြီး)။

အမှာ။ ။ဤအခန်းမှစ၍ ပါဠိစီရန် မြန်မာစကား မပါတော့ပါ၊ ဆရာများက လေ့ကျင့်ခန်း လုပ်ပေးကြပါ။

၂၈။ ရုက္ခပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[သစ်ပင်နှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ ဘန္တေ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ ကသ္မာ တုမှေ မဟာရုက္ခေ သမူလံ ပါတေထ။

၂။ အာဝုသော ဆာယာဗဟုလဋ္ဌာနေ ဇနာ သီတာဘိဘူတာ ဇရရောဂိနော ဟောန္တိ၊ သူရိယာလောကော စ ကလ္လဘာဝ-ကာရဏံ ဟောတိ၊ ဣမသ္မိံ အာရာမေ အစိရာဂတာ လဒ္ဓဝိသဘာဂဥတုကာ ဒဟရသာမေဏာရာ ကာလေန ကာလံ ဇရာ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ ဃနစ္ဆာယံ အပနေတ္တာ အာလောက-ပဋိလာဘာယ အာစရိယော ကေသဉ္စိ ရုက္ခာနံ ပါတနတ္ထာယ သြကာသံ ကရောတိ။

၃။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ မာလာဝစ္ဆာဒယော ခုဒ္ဒကရုက္ခေ ရောပါပေတိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ မဟာရုက္ခော-ကြီးသောသစ်ပင် (သစ်ပင်ကြီး)။ သမူလံ-အမြစ်နှင့်တကွ (အမြစ်ပါမကျန်)။ ပါတေ-လဲကျစေ(လှဲ)။ ပါတနံ-လဲကျစေခြင်း (လှဲခြင်း)။ ၂။ ဆာယာဗဟုလဋ္ဌာနံ (ဆာယာ+ဗဟုလ+ဋ္ဌာန)-များသော+အရိပ်ရှိရာအရပ် [အရိပ်များရာနေရာ]။ သီတာဘိဘူတော-အအေးသည် လွှမ်းမိုးအပ်သူ, အအေးနှိပ်စက်အပ်သူ (အအေးမိသူ)။ ဇရရောဂီ-အဖျားရောဂါရှိ။ သူရိယာကောလော (သူရိယ+အာလောကော)-နေ၏အရောင် (နေရောင်ခြည်)။ လဒ္ဓ+ဝိသဘာဂ+ဥတုကော-ရအပ်သော+သဘောမတူသော+ဥတုရှိ။ ကာလေန ကာလံ-အခါအားလျော်စွာ (ရံဖန်ရံခါ မကြာမကြာ)။ ဃနစ္ဆာယော-ထူသောအရိပ်ရှိသော သစ်ပင် (တခဲနက် အရိပ်ရှိသော သစ်ပင်)။ အပနေတ္တာ-ပယ်ရှား၍။ ပဋိလာဘော-ရခြင်း။ ၃။ ယဒိ ဧဝံ-ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် (ဒီလိုဆိုယင်)။ မာလာဝစ္ဆော-ပန်းပင်ငယ်။

၄။ အာရာမော နာမ အာဝုသော တာဒိသရုက္ခေဟိ ရမဏီယော, တသ္မာ မာလာဝစ္ဆေ စေဝ သုပတ္တရုက္ခကေ စ ရမဏီယ-ဘာဝါယ ရောပါပေတိ၊ အပိ စ အာစရိယသ္သ သမဏာနံ အာဝါသသ္သ ရမဏီယတရတ္တံ အတိဝိယ ရုစ္စတိ၊ တသ္မာ ပက္ခသ္သ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ ဝိသမဘူမိဘာဂံ သမံ ကာရာပေန္တော ရုက္ခကေ စ ရောပေန္တော အာရာမံ ရမဏီယတရံ ကာရာပေတိ။

၅။ သာဓု ဘန္တေ, တုမှာကံ အာရာမော သုနိဝတ္ထသုပါရုတေဟိ ဒဟရသာမဏေရေဟိ စေဝ သမဘူမိဘာဂေဟိ စ ယုတ္တဋ္ဌာနေ ရောပိတရုက္ခေဟိ စ ဇကန္တေန ရမဏီယော။

၆။ ပုန စ ပရံ အာဝုသော, နာနာဝေရဇ္ဇကာ သုတေသကာ ,မိကာ သမဏာနံ အာဝါသံ ပတ္တာ ဒုန္နိဝတ္ထဒုပ္ပါရုတေ ကောလာဟလံ ကရောန္တေ, စိတ္တရူပံ ကီဠန္တေ ဒဟရ-သာမဏေရေ စ ယထိစ္ဆကံ ဝိရုဇ္ဈပါဒေ စ ဝိသမဘူမိဘာဂံ

ရောပါပေ–ပေါက်ပစေဟု စေခိုင်း (အစိုက်ခိုင်., စိုက်စေ)။ ၄။ သုပတ္တရုက္ခကော–တင့်တယ်သော အရွက်ရှိသော သစ်ပင်(ရွက်လှပင်)။ မရဏီယဘာဝေါ–မွေ့လျော်ထိုက်သည်၏ အဖြစ် (မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်၊ ပျော်စရာကောင်းသည်၏အဖြစ်)။ အပိ စ–သည်သာမကသေ.။ အာစရိယသ–အာ.၊ (ရုစ္စတိ ၌စပ်)။ ရမဏီယတရတ္တံ– အလွန်မွေ့လျော်ထိုက်သည်၏ (သာ၍ ပျော်စရာ ကောင်းသည်၏) အဖြစ်ကို။ ပက္ခော– လဆန်းပက္ခ, လဆုတ်ပက္ခ။ ဝိသမဘူမိဘာဂေါ–မညီမညွတ်သော မြေအရပ်။ ကာရာပေ–ပြုစေ။ ရုက္ခတော–သစ်ပင်ငယ်။ ၅။ သုနိဝတ္ထော–ကောင်းစွာဝတ်အပ်သော သင် ပိုင်ရှိ။ သုပါရုကော–ကောင်းစွာရုံအပ် (ယမ်းအပ်)သော ဇကသီရှိ။ ယုတ္တဋ္ဌာနံ–သင့်လျော်သော နေရာ။ ရောပိတ–ပေါက်စေအပ်, စိုက်အပ်။ ၆။ နာနာဝေရဇ္ဇကော–အထူးထူး အပြားပြား

စ ဒိသွာ သဗ္ဗေပိ ဘိက္ခူ အဝမညန္တိ၊ မရမ္မရဋ္ဌကေပိ "မရမ္မဇာတိကာ ဇောဒိသေ သရဏံ ဂတာ"တိ အဝဟသန္တာ အဂ်ုလေန နိဒဿေန္တိ၊ တဗ္ဘာဝမ္မိ အက္ခမမာနော အာစရိယော နိသိတကေ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ သိက္ခံ သိက္ခာပေတိ။

ဂ။ သာဓု ဘန္တေ, နိစ္စံကာလံ ဒေဝ သိက္ခာပေန္တာနံ တုမှာကံ အာရာမော ကာလေ ဂစ္ဆန္တေ အညာရာမာနံ နယဂ္ဂါဟဏာနံ ဘဝိဿတိ။

များသော် မတူထူးခြား ကွဲပြားသော တိုင်းပြည်၌ မွေးဖွားသော (ခ) တိုင်းပြည် ဟူသော နေရာရှိသော (ဂ) တိုင်းပြည်မှလာသော။ သုတေသကော–သုတကိုရှာသူ (သုတေသနပြုသူ)။ ဂမိကော–ခရီးသွားသူ (ခရီးသည်)။ ဒုန္နိဝတ္ထော–မကောင်းသဖြင့် ဝတ်အပ်သော သင်းပိုင်ရှိ။ ဒုပ္ပါရတော–မကောင်းသဖြင့်ခြုံ (ယမ်း)အပ်သော ဇကသီရှိ။ စိတ္တရူပံ–စိတ်၏သဘောအတိုင်း, စိတ်အားလျော်စွာ (ထင်သလို)။ ကိဋ္ဌန္တော–ကစား။ ယထိစ္ဆကံ–အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း (အလိုရှိတိုင်း)။ ဝိရုဠှပါဒပေါ–စည်ပင်နေသော သစ်ပင် (အပြုအပြင်မရှိဘဲ ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေးပေါက်နေသော သစ်ပင်)။ အဝမည–အောက်တန်းစာ,ဟု အသိအမှတ်ပြု (အထင်သေး)။ မရမ္မရဋ္ဌကော–မြန်မာနိုင်ငံသား။ မရမ္မဇာတိကော–မြန်မာဇာတ်ရှိသူ (မြန်မာလူမျိုး)။ ဇောဒိသော–ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ (ဤလို ကိုယ်တော်)။ အဝဟသန္တ–ပြက်ရယ်ပြု (လှောင်)။ အဂ်ုလံ–လက်ချောင်း။ နိဒဿေ–ညွှန်ပြ။ (အဂ်ုလံ နိဒဿ–လက်ညှိုးထိုးခံရ)။ တဗ္ဘာဝေ–ထို၏အဖြစ် (ထိုအဖြစ်မျိုး)။ အက္ခမမာနော–သည်းမခံနိုင် (မခံနိုင်)။ သိက္ခာ–အတတ် (အကျင့်သိက္ခာ)။ သိက္ခာပေ–သင်ယူစေ (သင်ပေး)။ ဂ။ နယဂ္ဂါဟဏာနံ–နည်း(နမူနာ)ယူစရာဌာန (စံပြထိုက်)။

အလိုရှိရာ သုံးရန်ပုဒ်များ

နေရောင်ရရှိစေရန် ကျောင်းတိုက်တည်စက ခုတ်ပယ်အပ်သော သစ်ပင်များ။ ။ဝဎော နိကြောဓော–ညောင်ခြေထောက်, ပင်ညောင်, ညောင်ပိန္နဲ။ ပိလက္ခော–ညောင်ကြတ်။ ကပိတနော–ညောင်ချဉ်။ အဿတ္ထော, ဗောဓိဒုမော–ဗောဓိညောင်, ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ။ [ပါဠိတော်များ၌ ဗောဓိရုက္ခမူလေ စသည်ဖြင့် ဗောဓိရုက္ခော ဟု သုံး၏၊ အဘိဓာန် ၅၅၁–၌ကား "ဗောဓိ"ဟုသာ ရှိ၏၊ အချို့ပါဠိတော်များ၌ လည်း "ဗောဓိမူလေ"ဟု တွေ့ရ၏]။ သိရိသော–ကုက္ကိုပင်။ တာလော–ထန်းပင်။

ကျောင်းတိုက်သာယာစေရန် စိုက်အပ်သော သစ်ပင်များ။ ။ဇယ်လဝါ–တဝီရာ–ဘဏ္ဍာပင်။ တိန္ဒုကော–တည်ပင်။ အဂရု(ပု)–အကျော်ပင်။ ဇင်္ကလမဒန–မတ္ထံ–မုန်တိုင်ပင်။ မုသလီ(ဣ)–တောထန်းပင် (မုသလီပင်)။ သခ်ေါဒရာ–စိန်ပန်းပင်။ ဒီဃဖလော–ဝုရွှေဝါပင်။ ကပ္ပူရမာရံ–ယူကလစ်ပင်။ ကိက်ီ ရိတော–ထနောင်းပင်။ ပုန္နာဂေါ–ပုန်းညက်ပင်။ နာဂေါ–ကုံ့ကော်ပင်။ ဗကုလော–ခရေပင်။ ကရဝီရော–နွယ်သာကီပင်။ စိနဇသတပတ္တာ(ဣ)–တရုပ်နှင်းဆီ။

တာလီသပတ္တဘောဒေါ–ကျောက်ထင်းရှူးပင်။ သုရပုန္နာဂေါ–သရဖီပင်။ အသနော–ပိတောက်ပင်။ ကာမိနီ(ဣ)–ယုဇနပင်။ သုဝတိတရုဘောဒေါ–တင့်တယ်သော စည်းရိုးပင်တစ်မျိုး (လမ်းလျှောက်ပင်)။ ကုက္ကုံမံ–ကုက္ကုံမံပင်။

အချို့ပန်းပင်များ။ ။မဟာသဟာ–နှင်းဆီ။ အာသာဝတီ(ဣ)–အာသာဝတီနွယ်နီနတ်ပန်း။ မလ္လိကာ–စမ္ပယ်။ သုမနာ–မြတ်လေး။ ယူထိကာ–ဇွန်။ လဝုကဏ္ဏိ(ဣ)–ခွါညို။ သေဖာလိကာ, နီလိကာ–ဆိပ်ဖလူး။ အာကာသနီ(ဣ)–ဇကရာဇ်ပန်း။ ရဇ္ဇနော–ပုဏ္ဏရိက်။

အချို့စားပင်များ။ ။ဗေလုဝေါ–ဥသ္ဆစ်ပင်။ ကပိတ္ထော–သီးပင်။ လိစီ(ပု)–လေချူပင်။ ဓာရာဖလော–စောင်းလျားပင်။ သီတာ–ဩဇာပင်။ အမ္ဗာဋကော–ဝေးပင်။ သောဘဉ္ဇနော–ဒန့်သလွန်ပင်။ ဗဒရီ(ဣ)–ဆီးပင်။ စိဉ္စာ–မန်ကျည်းပင်။ အမတာ–ဆီးဖြူပင်။ သောဏကော–ကြောင်လျှာပင်။ နာဠိကေရော–အုန်းပင်။ ဒါလိမော–သလဲပင်။ နာဂဒန္တီ(ပု)–သက်ရင်းကြီးပင်။ ကလမ္ဗကော–ကန်ဇွန်းပင်။

၂၉။ ရုက္ခရောပနပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[သစ်ပင်စိုက်ခြင်းနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ ရုက္ခပါတာပနံ သမဏဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ။

၂။ ရုက္ခပါတာပနံ သမဏဝေါဟာရေန "ကပ္ပိယံ ကရောဟိ"တိ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ ရုက္ခံ ပါတာပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ဣမံ ရုက္ခံ ကပ္ပိယံ ကရောဟိ"တိ အာဏာပေတဗ္ဗံ။

၃။ သာခါဆေဒါပနံ ပန သမဏဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ။

၄။ သာခါဆေဒါပနံ ပန သမဏဝေါဟာရေန "ကပ္ပိယံ ကရောဟိ"တိ ဝါ "ဏန" ဣတိ ဝါ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ သာခံ ဆေဒါပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ဣမံ သာခံ ကပ္ပိယံ ကရောဟိ"တိ ဝါ "ဣမံ သာခံ ဏန" ဣတိ ဝါ အာဏာပေတဗ္ဗံ။

၅။ ပထဝိခဏာပနံ သမဏဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ရုက္ခပါတာပနံ–သစ်ပင်ကိုလဲကျစေခြင်း (သစ်ပင်လှဲခြင်း)။ သမဏ–ဝေါဟာရော–ရဟန်းတို့၏ အသုံးအနှုန်း။ ကထံ–အဘယ်နည်းဖြင့်။ ဝေါဟာရ–သုံးနှုန်း။ ၂။ ကပ္ပိယံ–အပ်သည်ကို(အပ်အောင်)။ ပါတာပေ–လဲကျစေ(လှဲ)။ အာဏာပေ–စေခိုင်း။ ၃။ သာခါဆေဒါပနံ–သစ်ကိုင်းကို ဖြတ်စေခြင်း (အချိုင်ခိုင်းခြင်း)။ ဆေဒါပေ–ဖြတ်စေ (ချိုင်ခိုင်း)။ ဏန–သိ (သိစမ်းပါ)။ ၅။ ပထဝိခဏာပနံ–မြေကိုတူးစေခြင်း (အတူးခိုင်းခြင်း) [ပထဝီဟု ပုဒ်ရင်းရှိသော်လည်း

၆။ ပထဝိခဏာပနံပိ သမဏာဝေါဟာရေန တဒုဘယေနေဝ ဝေါဟာရတော့၊ တသ္မာ ပထဝိ ခဏာပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ဣမံ ပထဝိ ကပ္ပိယံ ကရောဟိ" ဝါ "ဣမံ ပထဝိ ဇာန" ဣတိ ဝါ အာဏာပေတော့။

၇။ ရုက္ခရောပါပနံ သမဏာဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟာရိတော့။

၈။ ရုက္ခရောပါပနံ သမဏာဝေါဟာရေန "ဇာန" ဣတ္တေ.ဝ ဝေါဟာရိတော့၊ တသ္မာ ရုက္ခံ ရောပါပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ဣမံ ရုက္ခံ ဇာန" ဣတိ အာဏာပေတော့။

၉။ ဥဒကသိဉ္စာပနံ သမဏာဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟာရိတော့။

၁၀။ ဥဒကသိဉ္စာပနံပိ တထေဝ ဝေါဟာရိတော့၊ တသ္မာ ဥဒကံ သိဉ္စာပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ဣမသ္မိံ ရုက္ခေ ဥဒကံ ဇာန" ဣတိ အာဏာပေတော့။

၁၁။ ဆာယတ္ထာယ ဝနတ္ထာယ ရောပိတရုက္ခေသု ဥပသမ္ပန္နေဟိပိ သယံ ဥဒကံ သိဉ္စိတုံ ကပ္ပတိယေဝ၊ တထာပိ

သမာသ်အလယ်ဖြစ်၍ ရသပြုထားသည်]။ ၆။ တဒုဘယံ–ထိုနှစ်ပါးစုံ (ထိုနှစ်မျိုးလုံး)။ ခဏာပေ–တူးစေ(အတူးခိုင်း)။ ခဏာပေတုကာမော–တူးစေခြင်းဌာ အလိုရှိသူ။ ၇။ ရုက္ခရောပနံ–သစ်ပင်ကို ပေါက်ပစေဟု စေခိုင်းခြင်း (သစ်ပင်အစိုက်ခိုင်းခြင်း)။ ဣတ္တေ.ဝ (ဣတိ+ဧဝ)–ဟူ၍သာ။ ရောပါပေ–စိုက်စေ(အစိုက်ခိုင်း)။ ၉။ ဥဒကသိဉ္စာပနံ–ရေလောင်းစေခြင်း (ရေအလောင်းခိုင်းခြင်း)။ ၁၀။ သိဉ္စ–လောင်း။ သိဉ္စာပေ–လောင်းစေ။ ၁၁။ ဆာယာ–အရိပ်။ ဝနံ–တော။ ရောပိတ–စိုက်အပ်။ ဥပသမ္ပန္နော–မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သူ (ရဟန်း)။

ပုပ္ပ||ပဂဖလူပဂရုက္ခေသု သယံ အသိဋ္ဌိတွာ သာမဏေရ-ဒါရကာနံ ကပ္ပိယဝေါဟာရေန အာဏာပနမေဝ သမဏ-သာရုပ္ပံ။

၁၂။ ယံကိဉ္စိ ဖလံ ဩစိနာပနံ သမဏဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟာရိတပ္ပံ။

၁၃။ ဖလာ.ဝစိနာပနံ "ကပ္ပိယံ ကရောဟိ"တိ ဝါ "ဇာန" ဣတိ ဝါ ဝေါဟာရိတပ္ပံ၊ တသ္မာ ယံကိဉ္စိ ဖလံ အဝစိနာပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ဣမံ ဖလံ ကပ္ပိယံ ကရောဟိ"တိ ဝါ "ဣမံ ဖလံ ဇာန"ဣတိ ဝါ အာဏာပေတပ္ပံ။

၃၀။ ဇာတိဘူမျာဒိပုစ္ဆနကထာ

[မွေးရပ်မြေစသည်ကို မေးကြောင်းစကား]

၁။ တံ အာဝုသော ကတရဘူမိဇာတိကော.သိ။

၂။ အဟံ ဘန္တေ ရွှေဘိုနဂရသ ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေ

သယ-ကိုယ်တိုင်။ ကပ္ပ-အပ်။ ပုပ္ပ||ပဂေါ-အပွင့်သို့ကပ်ရောက် (အပွင့်ပွင့်)။ ဖလူပဂေါ-အသီးသို့ကပ်ရောက် (အသီးသီး)။ ကပ္ပိယဝေါဟာရော-အပ်ဖက်ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အသု (အပြော)။ အာဏာပနံ-စေခိုင် ခြင်း။ သမဏသာရုပ္ပံ-ရဟန် တို့အား လျော်ကပ်တတ်။ ၁၃။ ဖလာဝစိနာ့ပနံ (ဖလံ+အဝစိနာ့ပနံ)-အသီးကို ဆွတ်စေခြင်း (ခူးစေခြင်)။ အဝစိနာပေ-ဆွတ်စေ (ခူ.စေ)။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ကတရဘူမိဇာတိကော-အဘယ်နယ်မြေ၌ မွေးဖွားသူ(အဘယ်အရပ်၌ မွေ့ဖွားသူ)။ ၂။ ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေါ-တောင်အရပ်မျက်နှာအဖို့ (တောင်ဘက်

သောဠသမိုင်ဌာနေ ဝက်လက်နာမ နဂရံ အတ္ထိ, တသ ပါစီနဒိသာဘာဂေ စတုမိုင် ဒူရေ သရိုင်ဂါမေ ဇာတော.မှိ။

၃။ ကတိမေ သာကဝသော ဇာတော.သိ။

၄။ (၁၂၉၄) စတုနဝုတျာဓိကေ ဒွိသတေကသဟသော သာကဝသော ဇာတော.မှိ။

၅။ ကတရမာသေ။

၆။ စိတ္တမာသေ။

၇။ ကတရပက္ခေ။

၈။ ဇုဏှပက္ခေ။

၉။ ကတရဒိဝသေ။

၁၀။ ပဋ္ဌမဒိဝသေ။

၁၁။ ကတရဝါရေ။

၁၂။ သူရဝါရေ။

၁၃။ ကိသ္မိं ကာလေ ပုဗ္ဗဏှေ ဝါ မဇ္ဈဏှေ ဝါ သာယဏှေ ဝါ။

အရပ် တောင်လက်)။ ပါစီန–အရှေ့။ ဇာတော–မွေးဖွား။ ၃။ ကတိမ–ဘယ်နှစ်(ရက်,လ)မြောက်။ သာကဝသော–သာကမင်းတို့၏ နှစ်(သကရာဇ်, သက္ကရာဇ်)။ ၄။ စတုနဝုတျာဓိက–၉၄ အပိုအလွန်ရှိသော။ ဒွိသတေက သဟသ (ဒွိသတ+ဧကသဟသ)–နှစ်ရာနှင့်ယှဉ်သော+တစ်ထောင် (တစ်ထောင်နှစ်ရာ)။

အမှာ။ ။[သင်္ချာပုဒ်တို့၏ အနက်ကိုသင်္ချာတဒ္ဓိတ်ကျင်းဌ ပြခဲ့သည့် အတိုင်းသိပါ၊ စတုနဝုတျာဓိကစသော အသုံးများကိုကား ဆရာများက ပြောပြကြပါ]။ ၆။စိတ္တမာသော–တန်ခူးလ။ ၈။ဇုဏှပက္ခော–လဆန်းပက္ခ။ ၁၂။သူရဝါရော–တနင်္ဂနွေနေ့။ ၁၃။ ပုဗ္ဗဏှော– နံနက်အခါ (နံနက်)။ မဇ္ဈဏှော– နေ့လည်။

၁၄။ ပုဗ္ဗဏ္ဏော ဏတောဿိ။

၁၅။ ကတရယဒ္ဓိယံ (ယဒ္ဓိကာယံ)။

၁၆။ တိသ်ဝိနာဒ္ဓိကာတိက္ကန္တေ ပဋ္ဌနာဒ္ဓိကမတ္တေ။

၁၇။ ကိန္နာမာ.ဝုသော တဝ မာတာပိတရော။

၁၈။ မမ မာတာ ဒေါ်လှနာမ, ပိတာ ပန ဦးဝနာမ။

၁၉။ ကိတ္တကာ.ဝုသော တဝ ဘာတုဘဂိနိယော။

၂၀။ တယော မေ ဘာတရော, ဧကော ဘဂိနီ။

၂၁။ သာ ဘဂိနီ ဧဇ္ဇိကာ ဝါ မဇ္ဈိမာ ဝါ နဝကာ ဝါ။

၂၂။ ဧဇ္ဇိကာ ဘန္တေ။

၂၃။ တွံ ပန တေသု ဘာတရေသု ဧဇ္ဇကော ဝါ မဇ္ဈိမော ဝါ နဝကော ဝါ။

သာယနော–ညနေ။ [ပုဗ္ဗဏ္ဏော စသည်ဖြင့် ဏကြီးနှင့်လည်းရှိ၏၊ ရှုဋ္ဌ နဝယ် နှင့်ရှိ၍ မောဂ္ဂလ္လာန်ဋ္ဌ ဏ နှင့်သုံးသည်]။ ၁၆။ ဝိနာဒ္ဓိကာ–မိနစ် [ရှေးအခန်းတို့ဋ္ဌ ပြခဲ့သော ပလနှင့် အနက်တူ]။ တိသ်ဝိနာဒ္ဓိကာတိက္ကန္တေ–မိနစ် ၃၀–ကျော် လွန်သော၊ ပဋ္ဌနာဒ္ဓိကမတ္တေ–၅ နာရီလောက်ဋ္ဌ၊ [၄–နာရီခွဲသာသာ ၅–နာရီ မတ်တင်းလောက်ဟု ဆိုလိုသည်]။ ၁၉။ ကိတ္တက–အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိ။ ဘာတု(ဘာတာ)–အကို,ညီ။ ဘဂိနီ–အမ,နှမ။ [ဘာတာသည် အကို, ညီနှစ်မျိုးလုံး နှင့် ဆိုင်သော်လည်း ထင်ရှားစေလိုရာဋ္ဌ "ဧဇ္ဇဘာတာ–အကိုကြီး၊ ကနိဋ္ဌဘာတာ–ညီ"ဟု သုံးပါ၊ ဘဂိနီဋ္ဌ "ဧဇ္ဇိကာဘဂိနီ–အမကြီး၊ ဘဂိနီ–နှမ,(ညီမ)"ဟု သုံးပါ]။ ၂၁။ ဧဇ္ဇကော–အကြီး။ မဇ္ဈိမော–အလတ်။ နဝကော–အငယ်။

၂၄။ ဇေဋ္ဌကော ဘန္တေ။

၂၅။ ကတိဝဿိကကာလေ သိပ္ပသာလံ သမ္ပတ္တောသိ။

၂၆။ ပဋ္ဌဝဿိကကာလေ သိပ္ပသာလံ သမ္ပတ္တောမှိ။

၂၇။ ကဿ အာစရိယဿ သန္တိကေ ဝိဇ္ဇံ ဥဂ္ဂဏှိ။

၂၈။ ဝိဇ္ဇာစရိယဿ သန္တိကေ ဝိဇ္ဇံ ဥဂ္ဂဏှိ။

၂၉။ ကတရဝိဇ္ဇံ ပဌမံ ဥဂ္ဂဏှိ။

၃၀။ သင်ပုန်းကြီးနှာမ မူလဝိဇ္ဇံ စေဝ မင်္ဂလသုတ္တံ စ တတောပရံ ပရိတ္တာဒီ စ ဥဂ္ဂဏှိ။

၃၁။ ကတရဝဿိကကာလေ သာမဏေရဘာဝံ သမ္ပတ္တောသိ။

၃၂။ ဒွါဒသဝဿိကကာလေ သာမဏေရဘာဝံ သမ္ပတ္တောမှိ။

၃၃။ ကုမ်ဟံ ဂန္ဓာရာမံ ကုတော သက်ဏ္ဍော သိ။

၃၄။ အမှာကံ ဂါမန္တသေနာသနတော သက်ဏ္ဍော မှိ။

[ကုတ္ထိလိုင်ဌ ဇေဋ္ဌကာ စသည်ဖြစ်၏]။ ၂၅။ ကတိဝဿိကကာလော–အဘယ်နှစ်နှစ်ရှိသူ၏အခါ (ဘယ်နှစ်နှစ်သား အရွယ်)။ သိပ္ပသာလာ–အတတ်ကို သင်ယူရာကျောင်း (စာသင်ကျောင်း)။ ၂၇။ ဝိဇ္ဇာ–အတတ်, (စာ, အတန်း)။ ၂၈။ ဝိဇ္ဇာစရိယော–အတတ်သင်ပေးသောဆရာ။ ၃၀။ မူလဝိဇ္ဇာ–အခြေခံအတတ်။ ပရိတ္တာဒိ–ပရိတ်ကြီး စသည်။ ၃၃။ သက်ဏ္ဍော–ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည်။ ၃၄။ ဂါမန္တသေနာသနံ–ရွာနီးကျောင်း, ကျေးရွာကျောင်း။

အလိုရှိရာသုံးရန် ပုဒ်များ

(၁၂)လ။ ။စိတ္တော-တန်ခူး။ ဝေသာခေါ-ကဆုန်။ ဇောဋ္ဌော-နယုန်။ အာသဠ္ဠော-ဝါဆို။ သာဝနော-ဝါခေါင်။ ပေါ‌ဋ္ဌပဒေါ-တော်သလင်း။ အဿယုဇော-သီတင်းကျွတ်။ ကတ္တိကော-တန်ဆောင်မုန်း။ မာဂသိရော-နတ္တော်။ ဖုဿော-ပြာသို။ မာဃော-တပို့တွဲ။ ဖဂ္ဂုနော-တပေါင်း။

(၂)ပက္ခ။ ။သုက္ကော, ဇုဏှော-လဆန်း။ ကာဠော,ကဏှော-လဆုတ်။

ထိုပက္ခ၌ပါဝင်သော ရက်များ ။ ။ ပါဋိပဒေါ-အထွက်တစ်ရက်။ ဒုတိယာ-၂။ တတိယာ-၃။ စတုတ္ထီ ၊ပေ၊ ဒသမီ၊ ဧကာဒသမီ၊ ဒွါဒသီ၊ တေဒသီ၊ စတုဒ္ဒသီ၊ ပန္နရသီ-၁၅။ [လဆန်းတစ်ရက်, လဆုတ်တစ်ရက် စသည်ဖြင့် သိပါ]။ ပဌမဒိဝသော ဒုတိယဒိဝသော၊ပေ၊ ပန္နရသမဒိဝသော-ဟုလည်း သုံးပါ]။

ပန္နရသီ(၂)မျိုး။ ။ပုဏ္ဏမာသီ, ပုဏ္ဏမီ, ပုဏ္ဏိမာ, ပုဏ္ဏမာ-လပြည့်နေ့။ အမာဝါသီ-လကွယ်နေ့။

လကွယ်(၂)မျိုး။ ။စာတုဒ္ဒသီ-၁၄ ရက် လကွယ်နေ့။ ပန္နရသီ-၁၅-ရက် လကွယ်နေ့။

ဥပုသ်(၂)မျိုး။ ။စတုဒ္ဒသီ-၁၄ ရက် ဥပုသ်(လကွယ်)။ ပန္နရသီ-၁၅-ရက် ဥပုသ်(လပြည့်, လကွယ်)။

ကတ္တိကမာသ(၂)မျိုး။ ။ပုဗ္ဗကတ္တိကော-တော်သလင်းလဆုတ် တစ်ရက်မှ သီတင်းကျွတ်လပြည့်အထိ။ ပစ္ဆိမကတ္တိကော-သီတင်းကျွတ်လဆုတ်တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ။ [ဝိမ-၁, ၉ဖ]။

ဥတု(၃)ပါး။ ။ဟေမန္တော-**ဆောင်း**ဥတု(ဆောင်းလ)။ [တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ တပေါင်းလပြည့်**အထိ**]။ ဂိမှော-**နွေ**ဥတု (နွေလ)။ [တပေါင်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ ဝါဆိုလပြည့်အထိ]။ **ဝဿာနော**(ဝဿော)-မိုးဥတု (မိုးလ) [ဝါဆိုလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ]။

ဥတု(၆)ပါး။ ။ဟေမန္တော-ဟေမန္တဥတု [တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ ပြာသိုလပြည့်အထိ]။ သိသိရော-သိသိရဥတု။ [ပြာသိုလပြည့်ကျော်

တစ်ရက်မှ တပေါင်းလပြည့်အထိ]။ ဝသန္တော–ဝသန္တဥတု [တပေါင်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ ကဆုန်လပြည့်အထိ]။ ဂိမှော–ဂိမှဥတု။ [ကဆုန်လပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ ဝါဆိုလပြည့်အထိ]။ ဝဿာနော (ဝဿော)–ဝဿာနဥတု [ဝါဆိုလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ တော်သလင်းလပြည့်အထိ]။ သရဒေါ–သရဒဥတု [တောင်သလင်း လပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ]။

အမှာ။ ။အဘိဓာန်(၇၉)၌ "သိသိရံ"ဟု ရှိ၏၊ ဝဿာနော နေရာ ဝယ် ပါဠိတော်များ၌ "ဝဿော"ဟု တွေ့ရသည်။

နေ့(၇)နေ့။ ။ရဝိ(ပု)–တနင်္နေ။ သောမော–တနလ်။ မင်္ဂလော–အင်္ဂါ။ ဗုဓော–ဗုဒ္ဓဟူး။ ဝါစပ္ပတိ(ပု)–ကြာသပတေး။ သုက္ကော–သောကြာ။ သနေစရော–စနေ။ [ရာဟု(ပု)ရာဟု၊ ဗုဒ္ဓဟူနေ့ ညနေ။ ဂျုံ,ပန့်ပါထည့်လျှင် ရှစ်နေ့ ဖြစ်၏]။

တစ်နည်း။ ။(၁)အာဒိစ္စဝါရော, ဃူရဝါရော။ (၂)စန္ဒဝါရော။ (၃)အင်္ဂါရော။ (၄)ဗုဒ္ဓဝါရော။ (၅)ဂုရုဝါရော။ (၆)သုက္ကော။ (၇)သောရိ(ပါ)ရော။ [ဝါရော နေရာ၌ "ဝါသရော"ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။

အရပ်(၈)မျက်နှာ။ ။(၁)ပါစီ,(ဣ) ပါစီန(တိ), ပုဗ္ဗာ–အရှေ့အရပ်။ (၂)ပုဗ္ဗဒက္ခိဏာ–အရှေ့တောင်။ (၃)အပါစီ, အဝါစီ, ဒက္ခိဏာ–တောင်။ (၄) ဒက္ခိဏာပစ္ဆိမာ -အနောက်တောင်။ (၅)ပတီစီ, ပစ္ဆိမာ–အနောက်။ (၆)ပစ္ဆိမုတ္တရာ–အနောက်မြောက်။ (၇)ဥဒီစီ, ဥတ္တရာ–မြောက်။ (၈)ပုဗ္ဗုတ္တရာ–အရှေ့မြောက်။

တစ်နည်း။ ။(၁)ပုရတ္ထိမာ–အရှေ့အရပ်။ (၂)ပုရတ္ထိမာနုဒိသာ–အရှေ့တောင်ထောင့်။ (၃) ဒက္ခိဏာ–တောင်။ (၄) ဒက္ခိဏာနုဒိသာ–အနောက်တောင်။ ,(၅) ပစ္ဆိမာ–အနောက်။ (၆) ပစ္ဆိမာနုဒိသာ–အနောက်မြောက်။ (၇)ဥတ္တရာ–ဇမြောက်။ (၈)ဥတ္တရာနုဒိသာ–အရှေ့မြောက်။

အမှာ။ ။အရပ်ဆယ်မျက်နှာ၌ ဟေဋ္ဌိမာ–အောက်အရပ်။ ဥပရိမာ–အထက်အရပ်။ ပါစီန–နေရာဝယ် ပါစီနဒိသာဘာဂေါ–အရှေ့အရပ်မျက်နှာအဖို့၊ ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေါ စသည်ဖြင့် သုံးနိုင်၏။

နာရီနှင့်စပ် သိမှတ်ဖွယ်

နာရီဟော ၆–ပုဒ်။ ။(၁) ဒဏ္ဍာ။ (၂) ဃဋီ။ (၃) ဃဋိကာ။ (၄) နာဠီ။ (၅) နာဠိ။ (၆) နာဠိကာ။

အဓိပ္ပာယ်။ ။(၁)ကို ဒုတ်တံ (ပေတံ)နှင့် တိုင်းတာစရာချင်းတူ၍ နာရီဟော ဆိုဟန်တူ၏။ (၂) ဃဍေန+ဥပျာ ဃဋီ=ကြေးနီအိုးဖြင့် သိထိုက်သော အချိန်။ (၃) ဃဋုယတီတိ ဃဋိကာ–စီစဉ်အပ်ပြီးအမှုကို ပြုဖို့ ရှင်းစေတတ် ညွှန်ပြတတ်သော အရာ။ (၄၊၅၊၆) နဋ–ဘသေ (လျှောကျခြင်း) ဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော ပုဒ်များတည်း၊ လျှောကျ နစ်မြုပ်တတ်သော ကြေးနီအိုးဟူလို၊ (၂)မှစ၍ ဣတ္ထိလိင်ချည်း။

မှတ်ချက်။ ။ထောမနိမိဒ္ဓ အကျယ်ကို ရှု၊ ဤပုဒ်တို့သည် ရေနာရီကို ဟောသော ပုဒ်များသာ၊ သို့သော် စက်နာရီကိုလည်း ဟိန္ဒီများက "ဃဋီ"ဟု ခေါ်ကြ၏၊ ဤဟိန္ဒီအက္ခရာကို (ဌ၊ရ)အသံ ၂–မျိုးဖြင့် ဖတ်ကြ၏၊ (ရ)သံဖြင့် မြန်မာတို့က "နာရီ"ဟု သုံးကြ၏။ [ဤကထာသလ္လာပသိက္ခာ၌ "နာဠိကာ, ဃဋိကာ" ၂–ပုဒ်ကိုသာ သုံးစွဲသည်]။

ရေနာရီဖြင့် နေ့ရက်တိုင်းတာပုံ။ ။(၁)မျက်စိ တစ်မှိတ်ချိန်ကာလသည် အနုပလ။ (၂)အနုပလ ခြောက်ဆယ်သည် ဝိပလ။ (၃)ဝိပလ ခြောက်ဆယ်သည် ပလ။ (၄) ပလခြောက်ဆယ်သည် ဒဏ္ဍ (နာဠိကာ)။ (၅)ဒဏ္ဍခုနစ်ခုနှင့် ပလသုံးဆယ်သည် ပဟာရ (ပဟိုရ်)။ (၆)ပဟာရရှစ်ခုသည် တစ်နေ့နှင့်တစ်ည (တစ်ရက်)။

ရေနာရီ နှင့် စက်နာရီ
နှိုင်းယှဉ်ချက်

	ရေ		စက်	
	ကာလ	သချိုး	ကာလ	သချိုး
၁	အနုပလ်	၁	စက္ကန့်	၁/၁၅၀၀
၂	ဝိပလ်	၁	″	၂/၅
၃	ပလ်	၁	″	၂၄
၄	ဒဏ္ဍာ (ဃဋိကာ)	၁	မိနစ်	၂၄
၅	ပဟာရော	၁	နာရီ	၃
၆	အဟောရတ္တိ	၁	″	၂၄

အမှာ။ ။၁,အနုပလသည် တစ်စက္ကန့်၏ ၁၅၀၀ပုံလျှင် ၁–ပုံနှင့် ညီမျှ၏၊ ၁,ဝိပလသည် တစ်စက္ကန့်၏ ၅–ပုံလျှင် ၂–ပုံနှင့် ညီမျှ၏ ဤသို့ စသည်ဖြင့်သိပါ။

ဤသို့ ရေနာရီနှင့် စက်နာရီတို့ အချိန်ချင်း မညီမျှသော်လည်း စက်နာရီကို ပင် "နာဋိကာ, ဃဋိကာ"ဟုလည်းကောင်း, မိနစ်ကို "ပလ်"ဟုလည်းကောင်း, "ဝိဃဋိကာ, ဝိနာဋိကာ"ဟုလည်းကောင်း, စက္ကန့်ကို "ဝိပလ်"ဟုလည်းကောင်း သုံးစွဲကြသည်။

၃၁။ ဝသနဋ္ဌာနာဒိ ပုစ္ဆနကထာ

[နေရာ အရပ်စသည်ကို မေးကြောင်းစကား]

၁။ တွံ အာဝုသော ဂ္ဂဒါနိ ကတ္ထ ဝသသိ။

၂။ အဟံ ဘန္တေ ဂ္ဂဒါနိ, အမရပုရနဂရေ မဟာဝန္ဓာရာမေ ဝသာမိ။

၃။ တတ္ထ တေ ဝသန္တသ ကီဝစိရံ။

၄။ တတ္ထ မေ ဝသန္တသ ပဋ္ဌဝဿာနိ။

၅။ အဟော အတိစိရံ၊ ဂ္ဂဒါနိ ကတမေ ဂန္ဓေ ဥဂ္ဂဏှာသိ။

၆။ ဒိဝါ ကစ္စာယနဗျာကရဏဗ္ဗေဝ, ရှုပသိဒ္ဓိဉ္စ ဝိနယပိဋကဉ္စ ရတ္တိယံ ယမကဝါစနာမဂ္ဂဉ္စ ဥဂ္ဂဏှာမိ။

၇။ နု ပရိစိနာသိ နု ပါဠိဘာသံ။

၈။ ပရိစိနာမိ ဘန္တေ။

ရေနာရီ ပြုလုပ်နည်း။ ။ကြေးနီ (၁၆)ကျပ်သားကို အစောက်လက်(၈)သစ် မျက်နှာဝ လက်(၉)သစ်ရှိ အိုး(ခွက်)ကလေးပြုလုပ်၍ ဆယ်နှစ်သမီးကလေး၏ ဆံပင်(၁၆)ပင် ဝင်သာရုံ အပေါက်ကလေး ဖောက်ရသည်၊ ထိုအိုး(ခွက်)ကလေးကို ရေအင်တုံစသည်၌ ထည့်ထားရ၏၊ တစ်ခါနစ်လျှင် တစ်နာရီဖြစ်၍ တစ်မောင်း(မောင်းတစ်ခါ)တီးရသည်။ [စွယ်စုံကျမ်း၌ အကျယ်ရှု]။

ကြည့်ရှုရန်

၃။ ဝသန္တော–နေသူ။ ကီဝရံစိ–အဘယ်လောက်ကြာ။ ၅။ အဟော–အော်(အို)။ အတိစိရံ–အလွန်ကြာ (ကြာလှ)။ ၆။ ကစ္စာယနဗျာကရဏံ–ကစ္စည်းဗျာကရဏ်း (ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီး)။ ရှုပသိဒ္ဓိ–ရှုပသိဒ္ဓိ။ ယမကဝါစနာမဂ္ဂေါ–ယမိုက်ကို ဆိုစေရိုး (ယမိုက်ဆိုရိုး)။ ဒိဝါ–နေ့။ ရတ္တိ–ညဉ့်။ ၇။ ပရိစိနာ–

၉။ ယဒိ ဧဝံ သက္ကောသိနေ ပါဋိဘာသာယ ကထာသလ္လာပံ ကာတုံ။

၁၀။ အာစရိယေန ပါဋိဘာသာယ ကထာသလ္လာပံ ကာတုံ သိက္ခာပိတာပိ မယံ မူဂတ္တာ နေ ကထေယျာမ။

၁၁။ ဧဝမေဝ အကထေန္တာ တုမှေ မူဂတရာ ဟုတ္တာ ယာဝ မရဏကာလာပိ ကထေတုံ နေ သက္ကုဏေါသဟ ယေဝ၊ ဘသ္မာ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသန္တာ သဗ္ဗေ ဘိက္ခုသာမဏေရာ အနောလိနစိတ္တာ ပဂ္ဂဟိတမာနသာ မာတုဘာသာယံ ဝိယ ပါဋိဘာသာယံ ဆေကာ ဘဝိတုံ ပရက္ကမေယျာထ၊ ဧဝံ ဟိ သတိ, တုမှာကံ အာရာမော မရမ္ဘရဋ္ဌေ ပါဋိဘာသာယ ကထာသလ္လာပသဟ ပဘဝေါ ဘဝိဿတိ။

၁၂။ ဧဝံ ဘန္တေ။

ဆည်းပူး, လေ့ကျင့်။ ၉။ ကထာသလ္လာပေါ–စ၍ပြောခြင်း, ပြန်၍ပြောခြင်း။ [အပြန်အလှန် ပြောခြင်း, တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန် စကားပြောခြင်းကို ကထာသလ္လာပဟု ခေါ်၏ "ကထာသလ္လာပေါ–စကားပြောခြင်း"ဟု အချုပ်မှတ်ပါ]။ ၁၀။ သိက္ခာပိတ–သင်စေအပ်,သင်ပေးအပ်။ မူဂေါ–အ,(နားမလည်)သူ။ မူဂ,ဟ္ဘ–နားမလည်သူ၏အဖြစ်။ ၁၁။ အကထေန္တော–မပြော။ မူဂတရော–သာ၍ နားမလည်သူ။ ယာဝမရဏကာလာပိ – သေရာကာလတိုင်အောင်လည်း (သေသည်အထိ)။

အနောလိနစိတ္တော–မဆုတ်နစ်သောစိတ်ရှိ [နောက်မဆုတ်သောစိတ်ရှိ, စိတ်ဟတ်မကျ]။ ပဂ္ဂဟိတမာနသော–ချီမြှောက်အပ်သောစိတ်ရှိ (စိတ်ကိုမြှောက်ထား, မြှင့်တင်ထား)။ ဆေကော–ကျွမ်းကျင်သူ။ ပရက္ကမ–အားထုတ်, ကြိုးစား။ ပဘဝေါ–စ၍ဖြစ်ရာ(အစဦးဆုံး)။ သက္ကော–စွမ်းနိုင်၊ (တနာဒိဂိုဏ်.)။ သက္ကုဏော–စွမ်းနိုင်၊ (သွာဒိဂိုဏ်း)။

၃၂။ ဝါတဝုဋ္ဌိပဋိသံယုတ္တကထာ

[လေတိုက် မိုးရွာမှုနှင့်စပ်သော စကား]

၁။ ဟိယျော ရတ္တိယာ မဇ္ဈိမယာမေ ဘုသံ ဝါတာ ဝါယန္တိ။

၂။ ဒေဝေါ စ ပဋမံ ဧကမေကော ဖုသိတ္တာ ပစ္ဆာ ဂဠဂဠာယန္တော ဂဇ္ဇိတ္တာ ကရကဝဿံ ဝသတိ၊ ဝိဇ္ဇုလတာယောပိ နိစ္ဆရန္တိ။

၃။ မမ ကုဋိကာ ဒေါဠာယတိ။

၄။ မဟာရုက္ခာနံ သာခါယောပိ ဆိဇ္ဇိတ္တာ ပတန္တိ။

၅။ စေတိယသဿ ဆတ္တမ္ပိ ဘူမိယံ ပတတိ။

၆။ အန္တောဂါမေ ခုဒ္ဒကဂေဟာနိပိ ဆိဇ္ဇိတ္တာ ပတန္တိ။

၇။ သကလောပိ အာရာမော အာကိဏ္ဏကစဝရော။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဝါယ–လေ, တိုက်။ ၂။ ဒေဝေါ–မိုး။ ဧကမေကော–တစ်ပေါက်တစ်ပေါက်။ ဖုသ–ထိ(ကျ)။ ဂဠဂဠာယန္တော–ဂဠုဂဠုအသံပြု (ဂျုံးဂျုံးအသံပြု)။ ဂဇ္ဇ–ထစ်,ချုန်း။ ကရကဝဿံ–မိုးသီးမိုး (မိုးသီးပါသောမိုး)။ [ကရကာ–မိုးသီး]။ ဝဿ–ရွာ။ ဝိဇ္ဇုလတာ–လျှပ်စစ်နွယ်။ နိစ္ဆရ–ထွက်ပေါ(လက်)။ ၃။ ကုဋိကာ–ကျောင်းငယ် (ကျောင်းကလေး)။ ဒေါဠာယ–ပုခက်ကဲ့သို့ဖြစ် (ပုခက်လွှဲသလို ယိမ်းထိုးနေ)။ ၄။ ဆိဇ္ဇ–ပြတ်။ ၅။ စေတိယံ–စေတီတော်။ ၆။ ခုဒ္ဒကဂေဟံ–အိမ်ငယ်။ ၇။ အာကိဏ္ဏကစဝရော– ရောပြွမ်းသော အမှိုက်ရှိ (အမှိုက်ရှုပ်)။

အမှာ။ ။ဆရာတော်သည် ညအချိန်ပြင်းထန်သော လေကြီးမိုးကြီးကျခဲခြင်းကို နံနက်စာချချိန်မှာဤအခန်းဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားတော်မူသည်။

၈။ တသ္မာ ပုရာဘိက္ခာစာရာ သေနာသနာနိ အန္တောစေဝ ဗဟိစ သောဝေယ္ယာဝ၊ အာကိဏ္ဏကစဝရော ဟိ အာရာမော နရမဏီယော ဟောတိ။

၃၃။ သီတပဋိသံယုတ္တကထာ

[အအေးနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ သီတကာလော နနု အာဝုသော။

၂။ အာမ ဘန္တေ သီတကာလော။

၃။ အထ ကသ္မာ တွံ ဥပရိပါဝုရဏံ နပါရုပသိ။

၄။ ပမုဋ္ဌော.မှိ ဘန္တေ။

၅။ သဗ္ဗဒါ သီတကာလေသု အဗ္ဘန္တရေ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတ္တာ အတိသီတကာလေ ပါဝုရဏာမှိ ပါရုပါဟိ။

၆။ အာမ ဘန္တေ။

၇။ တာဒိသေ ကာလေ ကာလေန ကာလံ ကိုနိုင် ဘေသဇ္ဇံ ခါဒါဟိ။

၈။ ပုရာဘိက္ခာစာရ–ဆွမ်းအလို့ငှာ လှည့်လည်ခြင်းမှ ရှေ့၌ (ဆွမ်းခံ မထွက်ခင်)။

ကြည့်ရှုရန်

၃။ ပါဝုရဏံ–ခြုံထည်, စောင်။ ဥပရိပါဝုရဏံ–အပေါ်ခြုံ။ ၄။ ပမုဋ္ဌော–မေ့။ ၅။ အဗ္ဘန္တရံ–အတွင်း [ဤနေရာ၌ ကိုယ်နှင့် ကေသီအကြား အရပ်ကို ဆိုလိုသည်]။ ကာယဗန္ဓနံ–ကိုယ်ကို ဖွဲ့.ပတ်ကြောင်း သင်္ကန်း(ကိုယ်ပတ်)။ [ကျောင်းတိုက်၌ အံ့သကိုင့်ကို မသုံးစွဲရဘဲ သင်းပိုင်စသည်ဖြင့်သာ ကိုယ်ကို ပတ်ကြရသည်]။အတိသီတကာလော–အလွန်အေးရာအခါ။ ၇။ကာလေန ကာလံ–

၈။ အာမ ဘန္တေ။

၉။ အဇ္ဈ အတိသီတံ၊ ခါဒိတံ နု တယာ ကိုနိုင်ဘောသဇ္ဈံ။

၁၀။ အာမ ဘန္တေ၊ မယာ ခါဒိတံ။

၁၁။ ဧကန္တေန ခါဒိတံ နု၊ မာ မုသာ ဘဏာဟိ။

၁၂။ အာမ ဘန္တေ ဧကန္တေန ခါဒိတံ၊ နု မုသာ ဘဏာမိ။

၁၃။ ဧဝံ ဟောတု။

(က) စန္ဒနံ သီတလံ လောကေ, တ္ဘတော စန္ဒောဝ သီတလော၊
စန္ဒန စန္ဒသီတမှာ, သာဓုဝါကျံ သုသီတလံ။

(ခ) သီတဝါစော ဗဟုမိတ္တော, ဖရုသော အပ္ပမိတ္တကော၊
သြပမ္မံ ဇ္ဈ ဥတ္ထ ဥတ္ထ, သူရိယ စန္ဒရာဇုနံ။

သင့်လျော်ရာအခါတိုင်း အခါတိုင်း၌။ ၉။ ကိုနိုင်ဘောသဇ္ဈံ–ကိုနိုင်ဆေး။ [ယခုအခါ ကျောင်းတိုက်ဝယ် အခြားအအေးကာကွယ်ဆေးများကို သုံးစွဲသည်]။ ခါဒိတံ–ခဲစားအပ်။ ၁၁။ ဧကန္တံ–တစ်ခုသောအဖို့ (စင်စစ်, တကယ်)။ မုသာ–မဟုတ်မမှန်သော စကား(လိန်)။ ဘဏာ–ပြော။ ၁၃။ ဧဝံ ဟောတု–ကဲ ရှိပါစေ။

(က) လောကေ–၌၊ စန္ဒနံ–စန္ဒကူးသည်၊ သီတလံ–အေးမြ၏၊ တတော–ထိုစန္ဒကူးထက်၊ စန္ဒောဝ–လသည်သာ၊ သီတလော–အေးမြ၏၊ စန္ဒန စန္ဒသီတမှာ–စန္ဒကူးနှင့် လ, အေးမြသည်ထက်၊ သာဓုဝါကျံ–သူတော်ကောင်းတို့၏ စကားသည်၊ သုသီတလံ–ကောင်းစွာအေးမြပါပေ၏။

(ခ) သီတဝါစော–အေးမြ(ချိုသာ)သော စကားရှိသူသည်၊ ဗဟုမိတ္တော–များသောမိတ်ဆွေရှိ၏၊ ဖရုသော–ကြမ်းတမ်းသူသည်၊ အပ္ပမိတ္တကော–နည်းသောမိတ်ဆွေရှိ၏၊ ဇ္ဈ–ဤနေရာ၌၊ သူရိယ စန္ဒရာဇုနံ–နေမင်း, လမင်းတို့၏၊ သြပမ္မံ–ဥပမာတို့၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတ္ထ–သိထိုက်၏။

အမှာ။ ။ဂါထာ၌ ဆန်းကြောင့် "ရာဇုနံ"ဟု ရဿဖြင့်ရှိ၏၊ အနက်ပေးသောအခါ "ရာဇူနံ"ဟု ဒီဃကို ဖေါ်ပါ။

၃၄။ ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ မေဃဝဿနကထာ

[ဆွမ်းခံချိန်ဝယ် မိုးရွာခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ ဘန္တေ မေဃော ဝဿတိ၊ အမှေဟိ ကထံ ကာတဗ္ဗံ။

၂။ သစေ မေဃော ဝဿတိ၊ နှ ပိဏ္ဍာယ ဂန္တဗ္ဗံ။

၃။ သစေ ပိဏ္ဍာယ နှ ဂစ္ဆေယ္ယာမ၊ ကုတော ဒိဝါဘတ္တံ လဗ္ဘတိ။

၄။ ဘတ္တ ပါစကသာမဏေရာ ဘတ္တံ ပစိဿန္တိ၊ သူပဗျဉ္ဇနံ ပန ဥပါသိကာယော ပစိဿန္တိ။

၅။ နတ္ထိ ပန ဘန္တေ တဏ္ဍုလဗ္ဘေ သူပေယျပဏ္ဍာဒီနိ စ။

၆။ အတ္ထိယေဝ အာဝုသော။

၇။ ဧဝံသတိ သာဓု၊ အဟံ ဝိဇ္ဇေယေဝ ပရိစိနိဿာမိ။

၈။ သဗ္ဗဒါ ဝုဋ္ဌိသမယေ အသတိ အစ္ဆာယိကေ ကရဏီယေ မာ ကာယံ သြေဝဿာပေထ။

၉။ ဥပါဟနမ္ပိ အနောဝဿနဋ္ဌာနေ သြမုဉ္စထ၊ သစေ အန္တော ဝုဋ္ဌိယံ ဂေန္တေန ဂမနီယံ ဟောတိ၊ ဆတ္တံ ဓာရေတ္ဝာ ဂစ္ဆေယ္ယာထ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ မေဃော–မိုး။ ၂။ ဒိဝါဘတ္တံ–နေ့ဆွမ်း။ ၄။ ဘတ္တပါစကသာမဏေရော–ဆွမ်းချက်သော ကိုရင်။ [ပါစကသာမဏေရော ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။ သူပဗျဉ္ဇနံ–ဟင်းနှင့်ဟင်းလျာ။ ၅။ တဏ္ဍုလံ–ဆန်။ သူပေယျပဏ္ဍံ–ဟင်း၏ အစီးအပွားဖြစ်သော အရွက်(ဟင်းရွက်)။ ၈။ ဝုဋ္ဌိသမယော–မိုးရွာရာအခါ။ အစ္ဆာယိက–အလျင်အမြန်ဖြစ်စေထိုက်, အလျင်အမြန်ပြုထိုက်။ ကရဏီယ–ပြုဖွယ်ကိစ္စ။ သြေဝဿာပေ–မိုးစိုစေ။ ၉။ ဥပါဟနာ–ဘိနပ်။ အနောဝဿာနဋ္ဌာနံ

၁၀။ သစေ ဝုဋ္ဌာရာ ပစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ ကထံ ကာတမ္ဗံ။

၁၁။ ယထာရုစိ ဂန္တမ္ဗံ။

၃၅။ ကလ္လဘာဝရက္ခဏကထာ

[ကျန်းမာရေးကို စောင့်ရှောက်ကြောင်းစကား]

၁။ အယ.မာဝုသော အာရာမော "ဇရော"တိ ပါကဋော၊ တသ္မာ ဣမသ္မိं အာရာမေ ဝသန္တာ, ပရိဗ္ဗာဇကာ ဥပါဒါယ, သဗ္ဗေ ဘိက္ခုသာမဏေရာ, အတ္တာနံ ;ကလ္လဘာဝတ္ထံ ဇရတော အနုရက္ခန္တု။

၂။ သီတကာလေ ဝါတဖုသနတော အပဝဇ္ဇေထ။

၃။ ဒ္ဝါရဝါတပါနကဝါဋာနိပိ ပိဒဟိတ္တာယေဝ နိပဇ္ဇေထ။

၄။ ရတ္တိယံ ပဗုဒ္ဓကာလေပိ မနသိ ကရောထ "သီတလော ဝါ, ပရိဠာဟော ဝါ"တိ။

(နမ+ဩဝဿနဋ္ဌာနံ)–မိုးမစွတ်အပ်သော အရပ်။ ဩမုဋ္ဌ–ချွတ်။ အနော်ဝုဋ္ဌ–မိုး၏အတွင်း (မိုးရွာနေဆဲ, မိုးရေထဲ)။ ၁၀။ ဝုဋ္ဌာရာ–မိုးရေအယဉ်။ ပစ္ဆိဇ္ဇ–ပြတ်,စဲ,လင်း။ ၁၁။ ယထာရုစိ–အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း (အလိုရှိတိုင်း)။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဇရော–အဖျားရောဂါ, အဖျားရောဂါရှိ, အဖျားတက်။ ဥပါဒါယ–အစပြု၍။ အနုရက္ခ–အစဉ်စောင့်ရှောက်, မပြတ်စောင့်ရှောက်။ ၂။ ဝါတဖုသနံ–လေတိုးဖြင့် တွေ့ထိခြင်း, လေတိုက်ခံခြင်း။ အပဝဇ္ဇေ–ရှောင်။ ၃။ ဒ္ဝါရံ–တံခါးမှ။ ဝါတပါနံ– လေသောက်ပြူတင်း။ ကဝါဋံ– တံခါးရွက်။ နိပဇ္ဇ–လျောင်း, အိပ်။ ၄။ ပဗုဒ္ဓကာလော–နိုးသူ၏ အခါ။ ပရိဠာဟော–ပူ, အိုက်။

၅။ သီတကာလေ (ယဒိ ဒေဝေါပိ ဝဿတိ)၊ ပုရိမယာမေ ဝါ ပစ္ဆိုသသမယေ ဝါ ကေမေကံ ကွိနိုင်ဘောသဇ္ဇံ ဒါဒထ။

၆။ အနုဒိနံ အန္တ္ဂမသော ကေဝါရမတ္တံ ဝိရိဉ္ဆာပေထ။

၇။ ဒေဿ ဟိ အာရက္ခာ ကလ္လဘာဝါယ မူလဘူတာ ဟောတိ။

၈။ အကလ္လဘာဝေ ပန သတိ ဥပရိဂန္ဆံ ဥဂ္ဂဏှိတုံ နသက္ကုဏာသိသ္သထ၊ ဥဂ္ဂဟိတာ ပိ ဂန္ဆာ ပမုဋ္ဌာ ဘဝိဿန္တိ၊ တသ္မာ ကလ္လဘာဝါယ အနုရက္ခထ၊ ဘဂဝတာ ပိ ဝုတ္တံ– "အာရောဂျပရမာ လာဘာ"တိ။

၃၆။ ဝတ္ထုဓောဝနကထာ

[အဝတ်ဖွပ်ခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ အဇ္ဇာ.ဝုသော ဇုဏှပက္ခသ အဋ္ဌမိဥပေါသထော၊ ဇာနာသိ နု တွံ။

၂။ ဇာနာမိ ဘန္တေ။

၅။ ဥပရိယာမော–ညဉ့်ဦးယာမ်။ [ပထမယာမော ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။ ပစ္ဆိုသသမယော–မိုးသောက်အခါ။ ၆။ အနုဒိနံ–နေ့စဉ်နေ့တိုင်း။ အန္တ္ဂမသော–နောက်ဆုံး ဦးဖြစ်သော အပိုင်းအခြား၊ (အောက်ထစ်ဆုံး)။ ဝိရိဉ္ဆာပေ–ကျင်ကြီးမှ ကင်းဆိတ်စေ၊ (ကျင်ကြီးသွားစေ)။ ၇။ ဒေဿ–ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်၊(ဤသို့သော)။ အာရက္ခာ–စောင့်ရှောက်ခြင်း။ မူလဘူတ–အခြေခံဖြစ်၍ဖြစ်။ ၈။ ပမုဋ္ဌ–မေ့, ပျောက်,ပျက်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ အဋ္ဌမိဥပေါသထော–ရှစ်ရက်မြောက်ဥပုသ်, ရှစ်ရက်ဥပုသ်။ [တိထိ ဟူသော ပုဒ်ကိုင့်၍ အဋ္ဌမီ ဟုရှိသည်၊ မီဋ္ဌ ရသပြု]။

၃။ သစေ တေ ဝတ္ထံ ဓောဝိတဗ္ဗံ အတ္ထိ၊ ဥပေါသထဒိဝသေယေဝ ဓောဝ။

၄။ အတ္ထိ မေ ဓောဝိတဗ္ဗာနိ ဝတ္ထာနိ၊ နှာနိယပိဏ္ဍိ ပန နတ္ထိ၊ သစေ အာယသ္မတော သန္တကံ အတ္ထိ၊ ယောကံ ဒေဟိ။

၅။ ဟန္ဒ....၊ ပဌမံ ဝတ္ထံ ဥဒကေန ဓောဝိတ္တာ ပစ္ဆာ နှာနိယ ပိဏ္ဍိယာ ဥဗ္ဘဒ္ဒေတ္တာ မုဟုတ္တံ ထပေဟိ, မလာနံ သေဒါပနတ္ထာယ၊ တတောပရံ ဥဒကေန ပုနပ္ပုနံ ဓောဝါဟိ, ယာဝ နှာနိယပိဏ္ဍိဂန္ဓဝိဂမာ၊ ယဒါ ဥဒကံ ပရိသုဒ္ဓံ နိဂ္ဂစ္ဆတိ၊ တဒါ ဇဝ နှာနိယပိဏ္ဍိဂန္ဓော.ပိ ဝိဂတော။

၆။ အာမ ဘန္တေ၊ ဓောဝိတကာလေ ပန ကထံ ကာတဗ္ဗံ။

၇။ ဓောဝိတကာလေ ဥဏ္ဏော သြတာပေတ္တာ သုက္ခသမနန္တရမေဝ

၃။ ဓောဝိတဗ္ဗ–ဖွပ်တိုက်။ ဓောဝ–ဖွပ်, လျှော်။ ၄။ နှာနိယပိဏ္ဍိ–ဆပ်ပြာခဲ။ ၅။ ဥဗ္ဘဒ္ဒေ–ပွတ်, တိုက်။ ထပေ–ထား။ မလံ–အညစ်အကြေး (ချေး)။ သေဒါပနံ–နူးစေခြင်း(နှုံး)။ နှာနိယပိဏ္ဍိဂန္ဓော–ဆပ်ပြာခဲ၏ အနံ့(ဆပ်ပြာနံ့)။ ယာဝနှာနိယပိဏ္ဍိဂန္ဓဝိဂမာ–ဆပ်ပြာနံ့ ကင်းသည့်တိုင်အောင်၊ (ဆပ်ပြာနံ့မရှိသည့်တိုင်အောင်)။ [ဝိဂမော–ကင်းခြင်း]။ ပရိသုဒ္ဓံ–စင်ကြယ်။ နိဂ္ဂစ္ဆ–ထွက်။ ဝိဂတ–ကင်း,ပျောက်။ ၆။ ဓောဝိတကာလော–ဖွပ်အပ်ပြီးရာအခါ (ဖွပ်ပြီးတဲ့အခါ)။ ၇။ ပဋိသံဟရဏ–ရုတ်ခြင်း။ ဝိနယာနုလောမ– ဝိနည်းအားလျော်၊ (ဝိနည်းနှင့်အညီ)။

အမှာ။ ။ကျောင်းတိုက်၌ အကြောင်းထူးမရှိလျှင် အဖိတ်နေ့ ဥပုသ်နေ့မှာသာ အဝတ် ဖွပ်လျှော်မှု ပြုကြရသည်။

ပဋိသံဟရာဟိ၊ ဥဒကသာဋိကာ ဝါ ဟောတု၊ အညံ ဝါ ဝတ္ထုံ၊ သုက္ခသမနန္တရံ ပဋိသံဟရဏမေဝ ဝိနယာနုလောမံ။

၈။ အာမ ဘန္တေ။

၃၇။ ကေသောရောပနကထာ

[ဆံချခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ အဇ္ဇာ.ဝုသော ကာဠုပက္ခဥပေါသထော၊ ဇာနာသိ နု တွံ။

၂။ ဇာနာမိ ဘန္တေ။

၃။ သစေ တွံ ကေသေ သြရောပေတုကာမော.သိ၊ ဥပေါသထ ဒိဝသေယေဝ သြရောပေဟိ။

၄။ ကိဝဒီဃာ ဘန္တေ ကေသာ သြရောပေတဗ္ဗာ။

၅။ ဘဂဝတာ အာဝုသော ပညတ္တံ၊ "ဒွေမာသိကာ ဝါ ဒုဝဍ္ဎိလာ ဝါ ကေသာ ဆိန္ဒိတဗ္ဗာ"တိ၊ တထာ ပိ ဣမသ္မိံ အာရာမေ အနုပေါသထံ ဆိန္ဒန္တိ။

၆။ ဆိန္နကေသာ ကထံ ဂ်ာတဗ္ဗာ။

[ဥဏ္ဏော သြတာပေတွာ စသောပုဒ်တို့၏ အနက်ကို အခန်း(၁၄)၌ ရေးခဲ့ပြီ]။

ပညတ္တံ။ ။နာ ဝိ ၄, ၂၄၁–၂၄၂ ၌ ဤအဓိပ္ပာယ်အတိုင်း ပညတ်ထားအပ်ပြီ၊ သိက္ခာပုဒ်ကို ထိုး၌ ရှုပါ။

ကြည့်ရှုရန်

ခဲ့။ , ကေသော–ဆံ။ သြရောပေ–အောက်သို့ကျစေ (ချ)။ ၄။ သြရောပေတဗ္ဗ–ချထိုက်။ သြရောပိတ–ချအပ်ပြီး။. ၅။ ဒွေမာသိက–နှစ်လရှိ။

၇။ တုမှာကံ ပါစရိယဘူတော ပခုက္ကူနဂရေ မဟာဝိသုတာ-ရာမိကော မဟာထေရော ဇေ.မာဟ၊ "မာ တုမှေ ကေသေ ဆိန္ဒနဋ္ဌာနေယေဝ ထပေယျာထ၊ ဆိန္ဒနဋ္ဌာနေ ဟိ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာ ကေသာ အာဃာတဋ္ဌေ သူကရလောမာနိ ဝိယ, အဒဿနီယာနိ ဟောန္တိ"တိ၊ နိတိဝိဒ္ဓပိ ဝဒန္တိ၊ "ဌာနဘဋ္ဌာန သောဘန္တိ, ကေသာ ဒန္တာ နခါ နရာ"တိ၊ တသ္မာ ဆိန္နကေသေ သံကမိတ္တာ ပရေသံ အဒဿနဋ္ဌာနေ ဆဋ္ဌေယျာထ။

၈။ ဇဝံ ဘဒ္ဒေ။

၉။ သစေ သက္ကုဏောယျာထ၊ ကေသောရောပနကာလေ တစပဏ္ဍကကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရေယျာထ၊ ပုရိမဗုဒ္ဓကာလေ ဟိ ဣမသ္မိံ ကမ္မဋ္ဌာနေ ကတပရိစယာ သပ္ပုရိသာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓသာသနေ, ခုရဂ္ဂေယေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။

ဒုဝဂ်ိုလ–လက်နှစ်သစ်ရှိ။ ဆိန္ဒ–ဖြတ်။ ၆။ဆိန္ဒ–ဖြတ်အပ်ပြီ၊ ၇။ ပါစရိယဘူတော–ဆရာ ဆရာဖြစ်၍ဖြစ် (ဆရာကြီးဖြစ်)။ မဟာဝိသုတာရာမိကော–မဟာဝိသုတာရာမ၌နေ။ ဆိန္ဒနဋ္ဌာနံ–ဖြတ်ရာ(ရိတ်ရာ)အရပ်။ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာ–အမျိုးမျိုး အပြားပြားကြဲဖြန့် (ဖရိုဖရဲပြန့်ကြဲ)။ အာဃာတနံ–သားကောင်တို့ကို သတ်အပ်ရာ အရပ်၊ (သားသတ်ရုံ, ဝက်သတ်ရုံ)။ သူကရလောမံ–ဝက်မွေး။ အဒဿနီယ–မမြင်အပ်, မမြင်ထိုက်! (မြင်လို့မကောင်း, ကြည့်လို့မကောင်း)။ နိတိဝိဒ္ဓ–နိဟိသိမြင်ပညာရှင်။ ဝဒ–ပြော။ ဌာနဘဋ္ဌ–မူလတည်ရာမှ လျှောကျ။ သံကမ–စု။ အဒဿနဋ္ဌာနံ–မမြင်အပ်ရာ အရပ်။ ၉။ သက္ကုဏ–စွမ်းနိုင်။ တစပဏ္ဍကကမ္မဋ္ဌာနံ–

အမှာ။ ။[ကေသောရောပနံ=ကေသ+သြရောပနံ]။ နှာ ဝိ, ဋ–၃ ကို ကြည့်၍ သြရောပန စသည်ဖြင့် သုံးစွဲသည်၊ ပါဠိတော်များ၌ကား ကေသမသုံ သြဟာရာပေတွာ ဟု ရှိ၏၊ ထိုအလို သြဟာရာပန, သြဟာရာပေဟိ စသည်ဖြင့် သုံးပါ။

၁၀။ အာမ ဘန္တေ။

၁၁။ သုတပုဗ္ဗံ နု ဝေါ အာဝုသော၊ "ပုရိမဗုဒ္ဓကာလေ ပဌမကျော်-ဘူတော ဝါ ဓမ္မာစရိယဘူတော ဝါ, ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓကာလေ အရဟတ္တံ ပါပုဏာန္တိ"တိ။

၁၂။ နု သုတပုဗ္ဗံ ဘန္တေ။

၁၃။ ကထံ ပန ဝေါ သုတပုဗ္ဗံ။

၁၄။ ဧवံ နော သုတပုဗ္ဗံ၊ " ပုရိမဗုဒ္ဓကာလေ ကမ္မဋ္ဌာနေ ကတပရိစယာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓကာလေ အရဟတ္တံ ပါပုဏာန္တိ"တိ။

၁၅။ ဧवမာ.ဝုသော၊ တသ္မာ တုမ္ဟေ ပရိယတ္တိတော ပဋိပတ္တိမေव အာဒရံ ကရေယျာထ။

၁၆။ အာမ ဘန္တေ။

ဓာစပဋ္ဌကကမ္မဋ္ဌာန်း [ကေသာ, လောမာ, နခါ, ဒန္တာ, တစော ဤငါးပါးကို တစလျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသောကြောင့် "တစပဋ္ဌက"ဟု ဆိုသည်]။ ပုရိမ ဗုဒ္ဓကာလော-ရှေးဘုရားရှင်တို့၏ အခါ(လက်ထက်)။ ကတပရိစယ-ပြုအပ်ပြီး သော အလေ့အကျက်(အလေ့အကျင့်)ရှိ။ ခုရဂ္ဂ-သင်ခုန်း၏အဆုံး (သစ်ခုန်းကိစ္စ၏ အဆုံး, ခေါင်းရိတ်အပြီး)။ ၁၁။ သုတပုဗ္ဗ-ရှေးဦးကြားအပ် (ကြားအပ်ဖူး)။ [ပုရိမဗုဒ္ဓကာလေ-ဦ၊ ၊ပေ၊ ပါပုဏာန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤအကြောင်းကို၊ ဝေါ-တို့သည်၊ သုတပုဗ္ဗံ နု- ကြားအပ်ဖူးလော (ကြားဖူးကြသလား)။] ၁၅။ ပရိယတ္တိ(ဣ)- ပရိယတ္တိ (သင်ယူအပ်သောကျမ်းစာ, စာသင်မှု)။ ပဋိပတ္တိ-ပဋိပတ္တိ (သီလ စသည်ကို ဖြည့်ကျင့်မှု)။ အာဒရော-ရိုသေခြင်း (လေးစားခြင်း, အရေးထားခြင်း)။

၃၈။ စီဝရရဇနပဋိသံယုတ္တကထာ

[သက်နှိုးဆိုးခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ အဇ္ဇာ.ဝုသော ဥပေါသထဒိဝသော၊ တဝ ကိ ကရဏီယံ အတ္ထိ။

၂။ မယံ ဘန္တေ စီဝရရဇနကိစ္စံ အတ္ထိ။

၃။ နိဂ္ဂြောဓတစေန ပနသသာရံ မိသေတွာ ရဇနံ ပစိတဗ္ဗံ။

၄။ နိဂ္ဂြောဓတစော ကုတော တစ္ဆိတော။

၅။ အာရာမသ ပစ္ဆိမနိဂ္ဂြောဓတော။

၆။ သုန္ဒရော ကိရ ဗကုလတစော ပိ။

၇။ အာမ ဘန္တေ၊ ခဒိရသိလေသော ပိ သုန္ဒရော။

၈။ တဝ ရဇိတဗ္ဗစီဝရံ ကိတ္တကံ။

၉။ ကပ္ပါသိကဥ္စေကံ၊ မုဒုယုဂဥ္စေကံ၊ ကက္ခဋယုဂဥ္စေကံ။

၁၀။ ပါကတိကတော စီဝရာနိ ကတရဝဏ္ဏာနိ။

ကြည့်ရှုရန်

၃။ ရဇ–ဆိုး။ ရဇနံ–ဆိုးခြင်း, ဆိုးကြောင်းရေ(ဆိုးရေ)။ ရဇိတဗ္ဗ–ဆိုးထိုက်။ ရတ္တ–ဆိုးအပ်, ဆိုးအပ်ပြီး။ နိဂ္ဂြောဓတစော–ပင်ညောင်ခေါက်။ ပနသသာရော–ပိန္နဲပင်၏အနှစ် (ပိန္နဲနှစ်)။ မိသေ–ရော။ ၄။ တစ္ဆ–ရွေ, ခွါ။ တစ္ဆိတ–ရွေအပ်, ခွါအပ်။ ၆။ ဗကုလတစော–ခရေခေါက်။ ၇။ ခဒိရသိလေသော–ရှားစေး။ ၉။ ကပ္ပါသိက–ဝါချည်သက်နှီး, ဖျင်(ပိတ်)သက်နှီး။ ကေ–တစ်ထည်, တစ်စုံ။ မုဒုယုဂဥ်–အချောတစ်စုံ (အကောင်းစားတစ်စုံ)။ ကက္ခဋယုဂဥ်–အကြမ်းတစ်စုံ။ ၁၀။ ပါကတိက–ပင်ကိုယ်သဘောရှိ။ ကတရဝဏ္ဏ–အဘယ်အဆင်းရှိ။

၁၁။ ဇကံ ယုဂဠံ ထောကံ ရတ္တံ၊ ဇကံ ပိတံ။

၁၂။ မာ ရတ္တံ စိဝရံ ပုန ရဇာဟိ၊ ပိတံ ပန နိဂြောဓရတ္တဝဏ္ဏံ ရဇာဟိ။

၁၃။ ရဇနကာလေ, ဘိ ရဇနံ ပရိသာဝေတွာ စိဝရံ သာဓုကံ မဒ္ဒိတွာ ရဇာဟိ၊ နံ မုဋ္ဌိယာ ဝါ မုဂ္ဂရေန ဝါ ပေါထေတွာ ရဇိတဗ္ဗံ။

၁၄။ ရဇိတွာ ပိဋ္ဌေတွာ, စိဝရဝံသေ ဝါ စိဝရရဇ္ဇုယံ ဝါ ပသာရေတဗ္ဗံ၊ နံ စ ထေဝေ အစ္ဆိန္နေ ပဏ္ဏမိတဗ္ဗံ။

၁၁၊ ရတ္တ–နီ။ ပိတ–ဝါ။ ၁၂။ နိဂြောဓရတ္တဝဏ္ဏံ–ညောင်ခေါက်၏ နီသော အဆင်းရှိအောင် [ပိန္နဲရင့်ရောင်ကဲ့သို့သော နီညိုရောင်ကို ဆိုလိုသည်]။ ၁၃။ ရဇနကာလော–ဆိုးရာအခါ။ ပရိသာဝေ–စစ်။ မဒ္ဒ–နယ်။ မုဋ္ဌိ(ဏ)–လက်သီးဆုပ်။ မုဂ္ဂရော–လက်ရိုက် (ရိုက်စရာ ဒုတ်တစ်မျိုး)။ ပေါထေ–ရိုက်, ပုတ်။ ၁၄။ပိဋ္ဌေ–ညှစ်။ ပသာရေ–ဖြန့်။ ထေဝေါ–ဆိုးရေပေါက်။ အစ္ဆိန္နေ–မပြတ်။

အမှာ။ ။ရဟန်းသာမဏေများသည် နီ, ဝါ, အညိုရင့်, (အလွန်ညိုသော) အရောင်ရှိသော သင်္ကန်းများကို မသုံးစွဲသင့်၊ အနည်းငယ် နီ၍ အညိုဘက်ပါသော ပိန္နဲရင့်ရောင်ရှိသောသင်္ကန်းများကိုသာ သုံးစွဲသင့်သည်။ [ဖုသထေရဂါထာ နှာ ၃၄၁, ၃၄၂– ဌ်လာသော သင်္ကန်းနှင့် စပ်သော စကားများကို သတိပြု]။

အမှာ။ ။နံ စ ၊ပေ၊ ပဏ္ဏမိတဗ္ဗံ၊ နှာ–ဝိ, ၃–၈၁, ဝိ, ၄–၄၀၆။ ဆိုးရေပေါက်ကျနေသေးလျှင် သုတ်၍ပေးဖို့ရန်, သို့မဟုတ် ထပ်၍ ညှစ်ဖို့ရန် ဖယ်မသွားဘဲ စောင့်နေပါ–ဟူလို။

၃၉။ သူပဗျဥ္ဇနပစနကထာ

[ဟင်း, ဟင်းလျှာချက်ခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ အဇ္ဇာ.ဝုသော သူပဗျဥ္ဇနပါစိကာ ဥ္ဘပါသိကာ ကတရံ သူပဗျဥ္ဇနံ အဘိသခ်ရိသတိ။

၂။ လာဗုသူပံ စေဝ သောကရဗျဥ္ဇနံ စ ကိရ ပစိသတိ။

၃။ သာဓု.... ဘောနိ မိသ္သေတ္ဘာ ပါစေယျာသိ။

၄။ သာမဏေရော ဘန္တေ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော နိမ်ံသဘောဇီ တသ္မာ နု မိသ္သေတ္ဘာ ပါစိတုံ ယုတ္တံ။

၅။ ဘေနဟိ ပစ္စေကံ အမိသ္သေတ္ဘာ ပါစေယျာသိ။

၆။ မမ ပန မိသ္သကဗျဥ္ဇနံ ရုစ္စတိ။

၇။ ကသ္သ သာဒု နု ရုစ္စတိ၊ မမ ပိ ရုစ္စတိယေဝ။

၈။ လာဗုသူပေ ဘေလံ စေဝ လောဏမစ္ဆရသံ စ ယထာနုရူပံ ပက္ခိပိတ္ဘာ ပါစေယျာသိ၊ သောကရေ ပန ဓူပံ ပက္ခိပိတ္ဘာ, ဘေလံ အပက္ခိပိတ္ဘာ ပါစေယျာသိ။

ကြည့်ရှုရန်

- ၁။ ပါစိကာ–ချက်သောအမျိုးသမီး။ အဘိသခ်ရ–ပြုပြင်, စီမံ။ ၂။ လာဗု(ဣ)–ဗူးသီး။ သောကရံ–ဝက်သား။ ၃။ ပါစေ–ချက်စေ။ ၄။ နိမ်ံသဘောဇီ–အသားမရှိသော (အသားမပါသော) အစာကို စားလေ့ရှိ (သက်သတ်လွတ် စားလေ့ရှိ)။ ပါစိတုံ–ချက်စေခြင်းငှာ (အချက်ခိုင်းခြင်းငှာ)။ ၅။ ပစ္စေကံ–အသီးအသီး, တစ်မျိုးစီ, တစ်ခြားစီ။ ၆။ မိသ္သကဗျဥ္ဇနံ–အသားဖြင့် ရောအပ်သော ဟင်းလျှာ။ ၈။ လောဏမစ္ဆရသော–ဆားဖြင့် နယ်အပ်သော ငါး၏အရည်

၉။ ပက္ကာနိ ဘန္တေ ဗျဥ္ဇနာနိ၊ ဝိမံသာဟိ "အလောဏ"န္တိ ဝါ "အတိလောဏ"န္တိ ဝါ "မဓုရ"န္တိ ဝါ "အမဓုရ"န္တိ ဝါ။

၁၀။ ဧတံ သုန္ဒရံ၊ အထာ ပရံ မရိစာနိ ဥဒုက္ခလေ ပေါ်ထေတွာ ဥတ္တရိဘင်္ဂံ ကာရာပေဟိ။

၁၁။ ကာရိတော ဘန္တေ။

၁၂။ အဇ္ဇ အလ.မေတ္တာဝတာ၊ သွေ ပန သူပေယျပဏ္ဏာနိ သြစိနိတွာ ပါစေယျာသိ။

(ငါးပိရည်, ငန်ပျာရည်)။ ဓူပေါ–အခိုး, အထုံ၊ [ဟင်းအနံ့ ကောင်းစေရန် ထည့်အပ်သော သစ်ကြိုး, ကရဝေး, ဇီလာ, မဆလာ ကသည်ကို ဆိုလိုသည်]။ ယထာရူပံ–လျော်သည်အားလျော်စွာ (လျော်အောင်)။ ၉။ ဝိမံသ–စုံစမ်း, မြိုးစမ်း။ အလောဏံ–အငန်မရှိ, အငန်ပေါ့။ အတိလောဏံ–လွန်သောအငန်ရှိ,အလွန်ငန်။ မဓုရ–ချို, ဆိမ့်။ အမဓုရ–မချို, မဆိမ့်။ ၁၀။ မရိစံ–ငရုပ်သီး။ ဥဒုက္ခလံ–ဆုံငယ်။ ဥတ္တရိဘင်္ဂေါ–လက်သုပ်။ ကာရာပေ–ပြုစေ။ ၁၁။ ကာရိတ–ပြုစေအပ်။ ၁၂။ အလံ–တော်လောက်ပြီ။ ဗွေတ္တာဝတာ–ဤမျှအတိုင်းအရှည်ဖြင့် (ဤမျှလောက်ဖြင့်)။ သွေ ပန–နက်ဖန်ဌကား (နက်ဖန်ချကာမှ)။

ဗွေတ္တာဝတာ။ ။ဤပုဒ်ကို အဘိဓာန် (၁၁၄၁)၊ နီတိသုတ္တမာလာ (၃၈၃)တို့၌ ပရိစ္ဆေဒ (အပိုင်းအခြား) အနက်ဟော နိပါတ်ဟု ဆို၏၊ ရူ (၂၃၄–၅)နှာ အာလုတဗွဟုလေသုတ် အဆုံး၌ ဗေတပုဒ်နောင် ပရိမာဏအနက်၌ ဝန္တုပစ္စည်းသက်၊ တ၌ အ–ကို အာ်ပြု၍ ဗေတာဝါဟုလည်းကောင်း, မောဂ္ဂလ္လာန်ဏာဒိကဏ္ဍ ၄၃–သုတ်၌ အာဝန္တုပစ္စည်းသက်၍ ဗေတာဝါ ဟုလည်းကောင်း ရှိ၏၊ ထိုအလို "ဗေတာဝတာ"ဟု တ–၌ ဒွေဘော်မပါဘဲ ရှိရလိမ့်မည်၊ "ဗွေတ္တာဝတာ"ဟု ရှိလျှင် ဒွေဘော်လာရုံသာ။

၄၀။ စေတိယပူဇာကထာ

[စေတီတော်ကို ပူဇော်ခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ ဥတ္တရာ.ရာမတော အာဝုသော ဂိတသဒ္ဒါ သူယတိ၊ တတ္ထ ကိံ ဟောတိ။

၂။ သေ့ ဘန္တေ ဥတ္တရာ.ရာမေ စေတိယမဟော ဘဝိဿတိ၊ တသ္မာ တတ္ထ ဂိတံ ဝါဒိတသဒ္ဒါ ကောလာဟလံ ဟောတိ။

၃။ တသ္မိံ စေတိယမဟော ဒီယိဿတိ ပိဏ္ဍပါတော ပိ။

၄။ အာမ ဒီယိဿတိ။

၅။ နိမန္တိတော နု ပိဏ္ဍပါတပဋိဂ္ဂဟဏာယ အမှာကံ ဝိဟာရော။

၆။ အာမ ဘန္တေ သကလောပိ အာရာမော နိမန္တိတော။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဥတ္တရာ.ရာမော–မြောက်ဘက်ကျောင်းတိုက်။ [ကျော်အောင်စံထား ကျောင်းတိုက်ကို ဆိုလိုသည်]။ ဂိတသဒ္ဒါ–သီချင်းသံတီးမှုတ်သံ။ သူယ–ကြားအပ်။ ၂။ စေတိယမဟော–စေတီတော်ကို ပူဇော်ပွဲ (ဘုရားပွဲ)။ ကောလာဟလံ–ဆူဆူညံညံ အသံ။ ၅။ နိမန္တိတ–ပင့်အပ်, ဖိတ်အပ်။ [ရှေးက ဖိတ်မန်အပ်ဟု သုံးကြသည်]။

အမှာ။ ။ကောလာဟလကို ပါဠိအဘိဓာန်နှင့် သက္ကတ အဘိဓာန်များ၌ ပုံလိန်ဟု ဆို၏၊ ဦးဟုတ်စိန် အဘိဓာန်၌ကား နပုံလိန်ဟု ဆိုသည်။ ထိုအတိုင်းပင် ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌လည်း လိန် ၂–မျိုးပင် တွေ့ရသည်။ [မ ဘာ၀ဂ, ၆–နှာ ၁၇၆, ၁၇၉။ သံ,ဋီ–၂, ၁၆၅]။

၇။ ယဒိ ဧवံ, သွေ ပါတောဝ ဂမိဿာမ, ပထမံ ပဋိဂ္ဂဟဏာယ။

၈။ နေ ပါတောဝ ဂန္တုံ၊ အမှာကံ ဝိဟာရသ အာသန္နတ္တာ, သဗ္ဗပစ္ဆာ ဝါရော ဘဝိဿတိ။

၉။ ယဒိ ဧवं, ကထံ ဥဒ္ဒိတုံ၊ "အမှာကံ ဝါရော သမ္ပတ္တော ဝါ, နော ဝါ"တိ။

၁၀။ ပဏ္ဍိတသာမဏေရံ, ပထမံ ဝိမံသာပေတ္တာ ဥဒ္ဒိတုံ၊ "အမှာကံ ဝါရော သမ္ပတ္တော ဝါ, နော ဝါ"တိ။

၁၁။ ဂမနကာလေ ကထံ ဂန္တုံ။

၁၂။ စီဝရံ ပရိမဏ္ဍလံ ပါရုပိတ္တာ , ပတ္တံ သုပဂ္ဂဟိတံ ပဂ္ဂဟေတ္တာ, သြက္ခိတ္တစက္ခူဟိ ပဋိပါတိယာ ယထာဝုဠှံ ဂန္တုံ၊ ဧवं ဟိ ဂဧေ ဘိက္ခုသာမဏေရေ ဒိသ္မာ, ဂဟဋ္ဌာ အတ္ထိယ ပသီဒန္တိ၊ ပသန္နာကာရံပိ ကရောန္တိ။

၇။ ပါတောဝ–စောစောကပင်။ ၈။ အာသန္န–နီး။ သဗ္ဗပစ္ဆာ–အလုံးစုံသော ကျောင်းတိုက်တို့၏နောက်၌၊ (နောက်ဆုံးမှ)။ ၁၀။ ပဏ္ဍိတသာမဏေရော–ဉာဏ်ရှိသော ကိုရင်, လိမ်မာပါးနပ်သော ကိုရင်။ ဝိမံသာပေ–စုံစမ်းစေ၊ (အစုံစမ်းခိုင်း)။ [နော သည် နေ နှင့် အနက်တူသော ပဋိသေဓ နိပါတ်]။ ၁၂။ သုပဂ္ဂဟိတံ–ကောင်းစွာ ပွေ့ပိုက်အပ်သည်မည်လောက်အောင်။ ပဂ္ဂဟ–ပွေ့ပိုက်။ ပဋိပါတိ–အစဉ်(တန်းစီ၍)။ ယထာဝုဠှံ–အကြင်အကြင် ကြီးသူတို့၊ (ကြီးစဉ်ငယ်လိုက်)။ ဂဟဋ္ဌော–အိမ်ရှင်တည်သူ လူဝတ်ကြောင်။ ပသန္နာကာရော–ကြည်ညိုသူတို့၏ အခြင်းအရာ၊ (လက်အုပ်ချီမှု, ဝပ်ချမှုစသည်)။

အမှာ။ ။မြို့တွင်း, ရွာတွင်,သို့ ဆွမ်းစားသွားခြင်း ကိစ္စမှ စ၍ သံဃာအများ နှင့် သွာ.ရသောအခါ ညီညီညာညာတန်းစီ၍ တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး တစ်တောင်လောက်ခြားပြီးလျှင် ဂုဏ်ရှေ့ရှိရသွားသင့်သည်။

၄၁။ ဓမ္မညဿဝကထာ

[တရားပွဲနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ ဣမေ ဗဟူ မနုဿာ, ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထာ ကုဟိ ဂစ္ဆန္တိ။

၂။ ဓမ္မဿဝနာယ ဓမ္မညဿဝံ ဂစ္ဆန္တိ။

၃။ ကတ္ထ ဓမ္မညဿဝေါ အတ္ထိ။

၄။ မဟာဂန္ဓာရာမေ ဂန္ဓကုဋိယံ နာမ ဂိဠိကာဝသတေ ဓမ္မညဿဝေါ အတ္ထိ။

၅။ တတ္ထ ကတရော ဓမ္မကထိကော, ဓမ္မံ ဒေသေဿတိ။

၆။ အာယသ္မာ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ဓမ္မံ ဒေသေဿတိ။

၇။ သော ကတ္ထ ကုဿလော၊ သုတ္တန္တေ ဝါ, ဥဒါဟု အဘိဓမ္မေ ဝါ။

၈။ သုတ္တန္တေ စေဝ အဘိဓမ္မေ စ ဆေကော ယေဝ။

၉။ ဣဒါနိ ကတရံ ဒေသေဿတိ၊ သုတ္တန္တံ ဝါ, ဥဒါဟု အဘိဓမ္မံ ဝါ။

၁၀။ သုတ္တန္တံ ဒေသေဿတိ၊ နော အဘိဓမ္မံ။

၁၁။ သုတ္တေသုပိ ကတရံ သုတ္တံ ဒေသေဿတိ။

၁၂။ ဇမ္ဗုဒါယာဒသုတ္တံ ဒေသေဿတိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထာ–လက်၌ နံ့သာ, ပန်း အစရှိသော ပူဇော်ဖွယ်ရှိ (ပူဇော်စရာပါရှိ)။ ၂။ဓမ္မညဿဝေါ–တရားပွဲ။ ၄။ဂန္ဓကုဋိ–ဂန္ဓကုဋိ။ ဂိဠိကာဝသ ဇော–အုတ်တိုဖြင့်ပြုအပ်သောနေစရာ အဆောက်အဦ(အုတ်တိုက်)။ ၇။ သုတ္တန္တံ–သုတ္တန်။ သုတ္တံ–သုတ်တော်။ ကုဿလော, ဆေကော–ကျွမ်းကျင်။ ၈။ အဘိဓမ္မော–အဘိမ္မာ။ ၁၁။ သုတ္တေသုပိ–သုတ်တို့တွင်လည်း (သုတ်တော်ထည်းကလည်း)။

၁၃။ သာဓု ဘန္တေ၊ အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတသ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဗုဒ္ဓသာသနသ ဝုမိယာ ဝိရ္ဝဇ္ဇိယာ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတိ။

၁၄။ ဧဝံ ဘန္တေ။

၄၂။ သယနာသန္ဓကထာ

[အိပ်ခါးနီနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ သာမဏေရ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ... သဇ္ဇယိတော နု ရတ္တိသဇ္ဇယနံ။

၂။ သဇ္ဇယိတော.မှိ ဘန္တေ။

၃။ ကဒါနိ ကီ ကရောသိ။

၄။ ပုရာသံဝေသနာ စိတ္တပါတိကမ္မံ ကရောမိ။

၁၂။ ဓမ္မဒါယာဒသုတ္တံ–ဓမ္မဒါယာဒသုတ်တော်၊ [မ၌မ–၁, ၁၅]။ ၁၃။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ–ရှင်ရဟန်.အဖြစ်။ [အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတသ ဟုပါသောကြောင့် ဤ၌ ရဟန်းအဖြစ်ကိုသာ ယူ]။ ဝုမိ–တိုးပွားခြင်း, တိုးတက်ခြင်း။ ဝိရ္ဝဇ္ဇိ–စည်ပင်ခြင်း။ ဝေပုလ္လံ–ပြန့်ပြောသည်၏ အဖြစ် (တစ်နေရာတည်း၌သာ သာသနာတော် စည်ကားမနေဘဲ ဟိုအရပ် ဒီအရပ်နေကြသော လူအများ၏ သန္တာန်၌ သဒ္ဓါတရား တိုးပွား၍ သီလ, သမာဓိ, ပညာ စည်ပင်ရင့်သန်လာခြင်းကို ဝေပုလ္လ–ပြန့်ပြော, ကျယ်ပြန့်ဟု ဆိုသည်)။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သဇ္ဇယိတော–သရဏ္ဌာယ်ပြီး, စာပြန်ပြီး၊ [အချို့နေရာ၌ "သရဏ္ဌာယ် အပ်"ဟု ဆိုပါ]။ ရတ္တိသဇ္ဇယနံ–ညအခါ၌ စာပြန်ခြင်း။ ၄။ ပုရာသံဝေသနာ-

---

အမှာ။ ။ရတ္တိသဇ္ဇယနံ–ညဉ့်အခါ စာပြန်ခြင်းကို၊ သဇ္ဇယိတော–စာပြန်ပြီး ပြီလော။ ဤ၌ ကံနှင့် ကြိယာတို့ အရမကွဲသော်လည်း ကွဲသကဲ့သို့ ဆိုထားသည်။ [အဘေဒေါပစာ ဟုခေါ်သော ဥပစာစကားဟု မှတ်ပါ]။

၅။ ကိသ္မိं အာရမ္မဏေ စိတ္တပါတိကမ္မံ ကရောတိ။

၆။ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏေ စေဝ မေတ္တာဘာဝနာယံ စ စိတ္တပါတိကမ္မံ ကရောမိ။

၇။ သယိဿသိ နု စိတ္တပါတိကမ္မံ ကတ္တာ။

၈။ အာမ သယိဿာမိ။

၉။ ပုရာ နိဒ္ဒါယနာ စတုပစ္စယာနိသံသံ တာဝ ပစ္စဝေက္ခေယ္ယာသိ။

၁၀။ အဟံ ဘန္တေ ပရိဘောဂေ ပရိဘောဂေ ပစ္စဝေက္ခိံ။

၁၁။ ဧဝံသတိပိ ပုရာနိဒ္ဒါယနာ ပုန ပစ္စဝေက္ခေယ္ယာသိ။

၁၂။ အာမ ဘန္တေ။

၁၃။ တတောပရံ သတော သမ္ပဇာနော ဥဋ္ဌာနသညံ မနသိ ကတ္တာ သယေယ္ယာသိ၊ ဧဝံ ဟိ သုပန္တော, ပါပကံ သုပိနံ နပဿတိ၊ သုခံ သယတိ၊ သုခံ ပဗုဇ္ဈတိ၊ တသ္မာ သဗ္ဗဒါယေဝ, သတော သမ္ပဇာနော သယေယ္ယာသိ။

၁၄။ အာမ ဘန္တေ။

အိပ်ရာဝင်ခြင်းမှ ရှေးဦးစွာ, အိပ်ရာမဝင်မီ [သံဝေသနာ–အိပ်ရာဝင်ခြင်.]။ ၅။ စိတ္တပါတိကမ္မံ–စိတ်ပုတီး၏အမှု (စိပ်ပုတီးစိပ်မှု)။ ၉။ ပုရာနိဒ္ဒါယနာ–အိပ်ခြင်းမှ ရှေးဦးစွာ(အိပ်မပျော်ခင်)။ စတုပစ္စယာ နိသံသော–ပစ္စည်းလေးပါး၏ အကျိုး။ [ပစ္စဝေက္ခဏာ ၄–ပုဒ်ဌ်ပါသော အကျိုးများ တည်.]။ ပစ္စဝေက္ခ(ပတိ+အဝ+အက္ခ)–ဆင်ခြင်။ ၁၀။ ပရိဘောဂေ ပရိဘောဂေ–သုံးစွဲတိုင်း သုံးစွဲတိုင်းဌ်။ (ပရိဘောဂေါ–သုံးစွဲခြင်း)။ ၁၃။ သတော–အမြဲမပြတ် အမှတ်ရ။ (သတိရှိဟု ရှေးက ဆိုကြ၏)။

၄၃။ သုတ္တကာလေ ပဝတ္တိကထာ

[အိပ်ပျော်နေတဲ့အခါ ဖြစ်နေပုံစကား]

၁။ သုပိသသိ နု အာဝုသော ဗုဒ္ဓရက္ခိတ။

၂။ အာမ သုပိသာမိ။

၃။ ဓမ္မရက္ခိတောပိ ပစလာယတိ၊ သုပတ္တေ၀။

၄။ နု ပစလာယာမိ ဘန္တေ၊ မေတ္တာဘာ၀နံ ဘာ၀ေမိ။

၅။ သစေ သုပိတုကာမော.သိ၊ မဟာဒ္ဓါရံ စ ဥသိသကေ ၀ါတပါနံ စ ပိဒဟသု။

၆။ အာမ ဘန္တေ၊ ပိဒဟိတာနိ ဒ္ဓါရ၀ါတပါနာနိ။

၇။ ပဌမံ သယိတာ ကော။

၈။ ပဌမံ ဘန္တေ သယိတာ, သံ၀ရက္ခိတ တိသ ဒတ္တ နာဂါ။

သမ္ဗာနော–ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်သိ။ ဥဒ္ဓာနသညာ–ထခြင်း၌ သညာ၊ (အရုဏ်မတက်ခင် မည်သည်အချိန်၌ ထမည်ဟု အိပ်ရာမှ ထမည့်အချိန်ကို မှတ်သားခြင်း)။ သုပန္တော–အိပ်ပျော်။ သုပိနံ–အိပ်မက်။ ပဗုဒ္ဓ–နိုး။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သုပိသသိ နု–အိပ်လတ်လော (အိပ်တော့မှာလား)။ ၃။ ပစလာယ–ငိုက်(အိပ်ချင်)။ သုပတ္တေ၀(သုပတု+ဧ၀)–အိပ်သာ အိပ်တော့။ ၄။ ဘာ၀ေ–မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေ(ပွားများ)။ ၅။ ဥသီသက်–ဦးခေါင်း၏ အထက် (ခေါင် ရင်.)။ ၆။ ပိဒဟိတ, ပိဟိတ–ပိတ်အပ်။ ၇။ သယိတ, သုတ္တ–အိပ်နေ, အိပ်ပျော်နေ။

၉။ မဇ္ဈေသြေဝရကော.ဒန္တ ခါဒနသဒ္ဒေါ စေဝ ဂုရုဂုရုသဒ္ဒေါ စ သူယတိ၊ ကော ဒန္တံ ခါဒတိ၊ ကော စ ဂုရုဂုရာယတိ၊ ဒသေသဟိ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ အဂ္ဂိ ဇာလေတွာ။

၁၀။ ဟာ...., ဇေတသံ သာမဏေရာနံ အညတော ဥပဓာနံ အညတော သီသံ၊ ဒတ္တော ပန အတ္ထရဏံ နု ပတ္ထရတိ၊ ဥတ္တရာသင်္ဂတော ပိ ဗဟိ ဟောတိ၊ ဥဋ္ဌနိပိ ပါကဋာနိ၊ အယမေဝ မညေ ဒန္တေ ခါဒတိ။

၁၁။ အမုကသ္မိံ မဏ္ဍေ နာဂေါပိ ဥတ္တာနော သယတိ၊ မုခတော ပိ လာလာ ပဋ္ဌရန္တိ။

၁၂။ ဇေတ ပဗောဓေတွာ ပုန သမ္မာ သယာပေဟိ။

၁၃။ အာမ ဘန္တေ။

၉။ မဇ္ဈေသြေဝရကံ–အခန်း၏ အလယ်။ [သြေဝရကော–အခန်း။ ဤနေရာ၌ အဗျယီဘောသမာသ်ဖြစ်၍ နပုံလိန်]။ အံ့ဩသြေဝရကံ–အခန်းတွင်း (အခန်းထဲ)။ ဒန္တ ခါဒနသဒ္ဒေါ–သွားကြိတ်သံ၊ ဂုရုဂုရုသဒ္ဒေါ–ဂရူးဂရူးမြည်သံ။ ဒန္တံ ခါဒတိ–သွားကို ကိုက်၏(သွားကြိတ်၏)။ ၁၀။ ဥပဓာနံ–ခေါင်းအုံး။ အညတော–တစ်ခြားဌ, တစ်ခြားမှာ (တစ်ခြား)။ သီသံ–ဦးခေါင်း။ အတ္ထရဏံ–အခင်း။ အတ္ထရ–ခင်း။ ဥတ္တရာသင်္ဂေါ–အပေါ်သစ်မှတ်, ကိုယ်အရုပ်ဌ, ငြိုကပ်စေအပ်သော အဝတ်(အပေါ်ရုံ,ဇကသီ)။ ပါကဋ–ထင်းရှား(ပေါ်)။ ခါဒတိ မညေ–ကိုက်သည်ဟု ထင်၏၊(သွားကြိတ်တယ် ထင်တယ်)။ ၁၁။ အမုကော–ထိုမည်(ဟိုနား)။ မဏ္ဍော–ညောင်စောင်း, ခုတင်။ ဥတ္တာနော–ပက်လက်။ လာလာ–တံထွေး (သွားရည်, အရိုအရွ)။ [အိပ်ပျော်နေစဉ် ပါးစပ်မှထွက်သော သွားရည်]။ ပဋ္ဌရ–ယိုစီး (စီးကျ)။ ၁၂။ ပဗောဓေ–နိုးစေ(နှိုး)။ သယာပေ–အိပ်စေ(အိပ်ခိုင်း)။

အမှာ။ ။ကျယ်သောအခန်းကြီးများကို "ဂဇော"ဟုသုံး၍ ကျဉ်းသော အခန်းငယ်များကို "သြေဝရကော"ဟု သုံ.ပါ။

၄၄။ ပါစနဂ္ဂိကထာ

[ဝမ်းမီးနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ တုမ္မေ ပစ္ဆိုသသမယေ သယနာ ဥဒ္ဒဟိတ္တာ ကိं ပိဝနသီလာ ဟောထ။

၂။ (က) ဗုဒ္ဓရက္ခိတော အာဟ၊–
"နာ ကိဉ္စိ ပိဝနသီလော.မှိ"တိ။

(ခ) ဓမ္မရက္ခိတော အာဟ၊–
"အဟံ ပန ဥဒကပါယီ"တိ။

(ဂ) သံဃရက္ခိတော အာဟ၊–
"အဟံ ဘန္တေ ပုရာရုဏာ ဥဒကံ ပိဝိတ္တာ, အရုဏောဒယေ ဘတ္တပစနာဌာနံ သိဃံ ဓာဝိတ္တာ, နိသ္သာဝံ ယာစိတ္တာ ပိဝနသီလော.မှိ"တိ။

၃။ မာ တုမ္မေ သယနာ ဥဒ္ဒဟိတ္တာ, ကိဉ္စိ အပိဝနသီလာ ဟောထ၊ ပဌမံ ဥဒကံ ပိဝိတ္တာ, ပစ္ဆာ အရုဏော ဥဂ္ဂတော နိသ္သာဝပါယိနော ဟောထ။

၄။ နိသ္သာဝပါနံ ဘန္တေ ကိမတ္ထိယံ။

ကြည့်ရှုရန်

၂။(က) ပိဝနသီလော–သောက်ခြင်းအလေ့ရှိ (သောက်လေ့ရှိ)။ (ခ) ဥဒကပါယီ–ရေသောက်လေ့ရှိ။ (ဂ) အရုဏောဒယော (အရုဏ+ဥဒယော)–အရုဏ်တက်ရာအခါ။ ဓာဝိတ္တာ–ပြေးသွား၍ (အပြေးသွား၍)။ [ဓာဝ–ပြေ]။ နိသ္သာဝေါ–ထမင်းရည်, ဆွမ်းရည်။ ၄။ နိသ္သာဝပါနံ–ဆွမ်းရည်ကို သောက်ခြင်း။

၅။ အန္တေဝါသိဒရေ ဥဏ္ဏဝါတနိဗ္ဗာပနတ္ထံ၊ ယေဘုယ္ယေန ဟိ, သောတူနံ ရောဂေါ ဥဏ္ဏဝါတသမုဋ္ဌာနော၊ တထာ ဟိ, အန္တေဝါသိဒရေ အသိတ ပီတ ခါယိတ သာယိတာနံ ပါစနိကာ ဂဟဏီ နာမ ကုစ္ဆိဂ္ဂိ အတ္ထိ။

သော အာဟာရသခ်ိတံ ဂ္ဂန္ဓနံ အလဘမောနော ဥဒရပဋ္ဌလံ ဂဏ္ဍာတိ၊ တတော တေဇောဓာတု တံ တံ ဌာနံ ပတ္ထရတိ။

ဝါယောဓာတု စ တေဇောသာဟာယံ လဘိတ္မာ, အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနီ ဟောတိ။

ဟတော ပါဒဖောဋ္ဌာဒိ နာနာရောဂေါ ဥဒပါဒိ၊ တသ္မာ ဥဏ္ဏဝါတသ အနုဋ္ဌာပနတ္ထာယ သတိ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတ္မာ နိသာဝဋ္ဌ ပိဝေယ္ယာထ၊ ဂန္ဓဋ္ဌ အပ္ပသဒ္ဒေန သဏ္ဌယထ။

ဧဝံ ဟိ အတ္တာနံ အနုရက္ခန္တော, ယာဝ မရဏကာလာ အပ္ပရောဂီ ဟောတိ။

ကိမတ္ထိယ–အဘယ်အကျိုးရှိ။ ၅။ အန္တေဝါဒရံ–ဝမ်းတွင်း။ ဥဏ္ဏဝါတော–ပူသော လေ, လေပူ။ နိဗ္ဗာပနံ–ငြိမ်းစေခြင်း။ သောတု(သတ္ထာဒိ)–နာယူမှတ်သားသူ (စာသင်သား)။ ဥဏ္ဏဝါတသမုဋ္ဌာနော–လေပူ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိ (လေပူ ကြောင့်ဖြစ်)။ တထာဟိ–ထိုစကားမှန်၏၊ (ထိုစကားကို ချဲ့ဦးအံ့)။ ပါစနိကာ–ကျက်စေနိုင်။ ဂဟဏီနာမ–ဂဟဏီမည်သော၊ [ကျေကျက်စေသောအားဖြင့် အစာကိုယူသော ဝမ်းမီးမည်သော]။ ကုစ္ဆိဂ္ဂိ(ကုစ္ဆိ+အဂ္ဂိ)–ဝမ်းမီး။ အာဟာရ သခ်ိတ–အာဟာရဟုဆိုအပ်။ ဂ္ဂန္ဓနံ–လောင်စာ။ ဥဒရပဋ္ဌလံ–ဝမ်းရေ။ တတော–ထို့ကြောင့်။ ပတ္ထရ–ပြန့်။ တေဇောသဟာယော–တေဇောအဖော်။ အင်္ဂမင်္ဂါ နုသာရိနီ– အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ အစဉ်လျှောက်။ ပါဒဖောဋ္ဌော– ခြေရောင်ခြင်း၊

၄၅။ ဥဒကဝဗုနကထာ

[ရေတိုးခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ ဒက္ခိဏာတော အာဝုသော ဘုသံ ဝါတာ ဝါယန္တိ၊ ရောဝတိ နဒိယံ ဥဒကံ ဝုဗ္ဘိသတိ။

၂။ ကထံ တ္ဝံ ဇာနာသိ။

၃။ ပသေယ္ယာသိ အပိ နု အာကာသေ ဝလာဟကေ။

၄။ အာမ ပသာမိ။

၅။ ဧတေ သန္ဓိဝိဋ္ဌမေဃော ယေဝ၊ ဒက္ခိဏာဝါတော တေ ဥတ္တရဒိသံ ပေသေသိ၊ တေ သမ္ဘတ္တာဋ္ဌာနေ ဥဒကဗိန္ဒုနိ ဟုတ္ဝာ, မေဃဘာဝေန သမ္ဘတ္တန္တိ၊ တတော နဒိယံ ဥဒကံ ဝုဏ္ဏတိ၊ တတ္ထ သမ္ဘုဏ္ဏတ္တာ, အမှာကံ တောင်သမန် မဟာသရေပိ ဥဒကံ ဝုဗ္ဘတိ ယေဝ။

၆။ အဇ္ဇ ပန ကုတော သမုဋ္ဌာတိ။

[ဖောဌော–ဖော,ရောင်]။ ဥဒပါဒိ–ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။ အနုဋ္ဌာပနံ–မထစေခြင်း။ ယာဝမရဏကာလာ–သေရာကာလတိုင်အောင်။ အပ္ပရောဂိ–နည်းသောရောဂါရှိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁၊ ဝမှ–တိုး။ ၂။ ဝလာဟကော–တိမ်။ ၅။ သန္ဓိဝိဋ္ဌမေဃော–စုဝေးတည်နေသော မိုးတိမ်။ ဒက္ခိဏာဝါတော–တောင်လေ (တောင်အရပ်မှလာသော လေ)။ ဥတ္တရဒိသာ–မြောက်အရပ်။ ပေသေ–စေလွှတ်, ပို့။ ဥဒကဗိန္ဒု(နှ)–ရေပေါက်။ သမ္ဘတ–ကောင်းစွာကျ။ သမ္ဘုဏ္ဏ–ပြည့်။ ၆။ အဇ္ဇ–တိမ်တိုက်။

၇။ သုတပုဗ္ဗော အပိ နု တေ—
"ဒက္ခိဏာဒိသာဘာဂေ ဟေဋ္ဌာဒေသေ မဟာသမုဒ္ဒေါ အတ္ထိ"တိ။

၈။ အာမ သုတပုဗ္ဗော။

၉။ တေဏေဝမာတုဗလေန မဟာသမုဒ္ဒတော ဥသ္မာနော ဝုဋ္ဌဟန္တိ၊ တေ ဘတ္တကုမ္ဘိပိဓာနေ သေဒါဝိယ အာကာသေ သန္ဓိဝိသန္တိ၊ တေသံ "အဗ္ဘ"န္တိ သမညာ ဥဒပါဒိ။

၄၆။ ပဏ္ဏပေသနကထာ

[စာပေးကြောင်းစကား]

ပေသိတ.မိဒံ မဟာထေရဿ သန္တိကံ သိဿဘူတေန ဗုဒ္ဓရက္ခိတေန။

သာဒရံ ဘန္တေ အာရောစယာမိ၊—

အာစရိယဿ မေတ္တာပုဗ္ဗင်္ဂမံ သြဝါဒံ သမ္မဒ္ဓိစ္ဆတွာ ဣဒါနိ အမရပူရနဂရေ မဟာဂန္ဓာရာမံ သမ္မတ္တော။

သမုဒ္ဒာ–ကောင်းစွာထ (ဖြစ်ပေါ်)။ ၇။ သုတပုဗ္ဗ–ရှေးဦးကြားအပ် (ကြားဘူး)။ ဟေဋ္ဌာဒေသော–အောက်အရပ်။ မဟာသမုဒ္ဒေါ–မဟာသမုဒ္ဒရာ။ ၈။ တေဏေ ဝမာတုဗလ–နေ၏ အပူမာတ်၏ အစွမ်း (နေပူအရှိန်)။ ဥသ္မာ(ပု)–အခိုး, အငွေ့ (ရေခိုး, ရေငွေ့)။ ဝုဋ္ဌဟ–ထ, တက်။ ဘတ္တကုမ္ဘိပိဓာနံ–ထမင်းအိုး အဖုံး (စလောင်းဖုံး)။ သေဒေါ–ချွေး။ သန္ဓိဝိသ–ကောင်းစွာစုဝေး တည်နေ။ သမညာ–အမည်။

ပဏ္ဏံ–စာ (စာရွက်, စာလွှာ)။ [စာလုံးကို "အက္ခရံ"ဟု သုံး၍ ထိုစာလုံး ရေးထားအပ်သော စာရွက် စာလွှာကို"ပဏ္ဏံ"ဟုသုံးသည်]။ပေသိတ–စေလွှတ်အပ်,

ဇ္ဇ အာစရိယသ စေဝ မာတာပိတု ဥတ္တိသာ-လောဟိတာနဉ္စ မေတ္တာ.နုဘာဝေန သုခံ ဝသာမိ။

အဟောရတ္တံ ပရိယတ္တိဌေဝ ပဋိပတ္တိဌ သမ္မာ အာရဘာမိ။

အာဝါသ ပုဂ္ဂလ ဘောဇနသပ္ပါယာနိပိ လဘ္ဘန္တိ။

ဥတုပန ထောကံ သီတလံ ဝိယ ဒိသတိ၊ တသ္မာ အမှာကံ ဒေသဥတုနာ ဝိသဘာဂေါ ဟောတိ။

တထာ ပိ အာရက္ခမဟာထေရာနံ ဒိန္နံ ကလ္လဘာဝသ ဥပါယံ ဂဟေတ္မာ စေဝ ယထာ.နုရူပံ ဘောသဇ္ဇံ ပဋိသေဝိတ္မာ ၅ ပိဏ္ဍာသရိရော ဟောမိ။

ပေးပို့အပ်။ သာဒရ (သ+အာဒရ)-ရိုသေခြင်းနှင့် တကွဖြစ်။ (တစ်နည်း) သာဒရ (သံ+အာဒရ)- အလွန်ရိုသေ။ [အာဒရော-ရိုသေလေးစားခြင်း]။ အာရောစယ-လျှောက်ထား,ပြော။ မေတ္တာပုဗ္ဗင်္ဂမ-မေတ္တာရှေးသွားရှိ။ သမ္ပဋိစ္ဆ-ခံယူ။ ဥတိ-ဆွေမျိုး။ သာလောဟိတော-သွေးအားဖြင့်စပ်သူ, သွေးသားတော်စပ်သူ(သား.ချင်း)။ အာနုဘာဝေါ--အာနုဘော် (တန်ခိုး)။ အဟောရတ္တံ-နေ့ည။ အာရဘ-အားထုတ်။ သပ္ပါယံ-လျှောက်ပတ်။ အာဝါသသပ္ပါယ-လျှောက်ပတ်သောနေရာ (စသည်)။ ဝိသဘာဂေါ-မတူသော အဖို့ရှိ။ အာရက္ခမဟာထေရော-စောင့်ရှောက်သော မဟာထေရ် (တံဝန်ခံဘုန်းတော်ကြီး)။ ဥပါယော-နည်းလမ်း။ ပိဏ္ဍာသရိရော-ပြည့်ဖြိုးသောကိုယ်ရှိ (ဝဖြိုးနေ)။

ယထာ မမ၊ တထာ အာစရိယသ စေဝ မာတာပိတု ဉာတိသာလောဟိတာနဉ္စ ကလ္လဘာဝါယ ရတ္တိယံ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာန-ကာလေ မေတ္တံ ဘာဝေမိ။

ပေသိတ.မိဒံ—
(၁၃၁၆) သောဠသာဓိကေ
တိသတေကသဟသ မရမ္မသာကေ
အာသဠ္ဠိယာ ဇဏ္ဏပက္ခသ စတုတ္ထိယံ
သိသဘူတေန ဗုဒ္ဓရက္ခိတေန
မဟာဂန္ဓာရာမတော
အမရပူရနဂရေ။

ကထာသလ္လာပသိက္ခာ သမ္ဘရိနိဋ္ဌင်္ဂတာ။

ကထာသလ္လာပသိက္ခာ ပြီးပြီ။